

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/2115,

2. detsember 2021,

millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 42 ja artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse 1979. aasta ühinemisakti, eriti selle puuvilla käsitleva protokolliga nr 4 punkti 6,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽³⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽⁴⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni 29. novembri 2017. aasta teatises „Toidutootmise ja põllumajanduse tulevik“ on esitatud tulevase ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) ees seisvad katsumused, selle eesmärgid ja suunad pärast 2020. aastat. Kõnealused eesmärgid tähendavad ÜPP muutmist tulemuspõhisemaks ja turule orienteeritumaks, edendades põllumajanduse, metsanduse ja maapiirkondade ajakohastamist ning ketslikkust, sealhulgas majanduslikku, sotsiaalset, keskkonna- ja kliimaalast kestlikkust ning aidates kaasa toetusesaajatele kohalduvate liidu õigusaktidega seotud halduskoormuse vähendamisele.
- (2) ÜPP üleilmse mõõtmega ja mõju arvessevõtmiseks peaks komisjon tagama sidususe liidu välispoliitika meetmete ja välisrahastamisvahenditega, eelkõige arengukoostöö ja kaubanduse valdkonnas. Liidu pühendumus poliitika-valdkondade arengusidususele nõuab poliitika kujundamisel arengueesmärkide ja -põhimõtete arvestamist.

⁽¹⁾ ELT C 41, 1.2.2019, lk 1.

⁽²⁾ ELT C 62, 15.2.2019, lk 214.

⁽³⁾ ELT C 86, 7.3.2019, lk 173.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi 23. novembri 2021. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta otsus.

- (3) Kuna ÜPP peab tõhusamalt reageerima rahvusvahelisel, liidu, liikmesriikide, piirkondlikul, kohalikul ja põllumajandusettevõtete tasandil ilmnevatele probleemidele ja võimalustele, on oluline ühtlustada ÜPP juhtimist ning parandada selle tulemuslikkust liidu eesmärkide saavutamisel ning vähendada märkimisväärselt halduskoormust. ÜPP rakendamismudel (edaspidi „rakendamismudel“) peaks olema tulemustel põhinev. Seetõttu peaks liit kehtestama poliitilised alusparameetrid, nagu ÜPP eesmärgid ja põhinõuded, ning liikmesriikidel tuleks kanda suuremat vastutust eesmärkide täitmisel ja sihtväärtuste saavutamisel. Suurem subsidiaarsus võimaldab võtta paremini arvesse kohalikke tingimusi ja vajadusi ning põllumajandusliku tegevuse eripära, mis tuleneb põllumajanduse sotsiaalsest struktuurist ning põllumajanduspiirkondade struktuurilistest ja looduslikest erinevustest, kohandades toetust, et anda võimalikult suur panus liidu eesmärkide saavutamisse.
- (4) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 322 alusel vastu võetud horisontaalseid finantsreegleid. Need reeglid on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmises (EL, Euratom) 2018/1046 ⁽⁵⁾ (edaspidi „finantsmäärus“) ning nendega määratakse eelkõige kindlaks menetlus eelarve kehtestamiseks ja selle täitmiseks toetuste, hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise kaudu ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud normid sisaldavad ka tingimuslikke üldsätteid liidu eelarve kaitseks.
- (5) Norme, mis käsitlevad meetmeid liidu fondide tulemuslikkuse sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, territoriaalset arengut ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmises (EL) 2021/1060 ⁽⁶⁾ kehtestatud liidu fondidest antava toetuse nähtavust, tuleks kohaldada ka käesoleva määruse kohaselt maaelu arendamiseks antavale toetusele, et tagada sidusus kõnealuste aspektidega seotud liidu fondidega.
- (6) EAFRD ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmisega (EL) 2021/695 ⁽⁷⁾ loodud programmi „Euroopa horisont“ koostoitete mõju peaks julgustama EAFRD-d kõige paremini kasutama teadusuuringute ja innovatsiooni tulemusi, eelkõige tulemusi, mis on saadud programmi „Euroopa horisont“ ning põllumajanduse tootlikkust ja kestlikkust käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse kaudu rahastatud projektidest, mis aitab tuua kaasa uuendusi põllumajandussektoris ja maapiirkondades.
- (7) Pidades silmas, kui tähtis on võidelda elurikkuse järsu vähenemise vastu, peaks käesoleva määruse alusel antav toetus aitama kaasa elurikkuse meetmete peavoolustamisele liidu poliitikavaldkondades ja üldise eesmärgi – tagada mitmeaastase finantsraamistiku kohastest iga-aastastest kulutustest elurikkuse toetamiseks 2024. aastal 7,5 % ning 2026. ja 2027. aastal 10 % – saavutamisele.
- (8) Liikmesriikidele tuleks võimaldada paindlikkust ÜPP strateegiakavade teatavate mõistete definitsioonide ja tingimuste kindlaksmääramisel. Selleks et tagada võrdsed tingimused, tuleb liidu tasandil siiski kehtestada kõnealustesse definitsioonidesse ja tingimustesse lisatavaid vajalikke ühtseid elemente hõlmav raamistik (edaspidi „raamdefinitsioonid“).
- (9) Põllumajanduse rolli suurendamiseks avalike hüvede pakkumisel on vajalik kehtestada põllumajandusliku tegevuse sobiv raamdefinitsioon. Lisaks, selleks et liit suudaks järgida oma rahvusvahelisi kohustusi seoses omamaiste toetustega, nagu on sätestatud Maailma Kaubandusorganisatsiooni põllumajanduslepingus, ning eelkõige tagamaks, et kestlikkuse tagamiseks antavat baassisettuleku toetust ja sellega seotud sekkumisviise käsitletak jätkuvalt „roheline kasti“ toetusena, millel puudub või on minimaalne kaubandust moonutav mõju või mõju tootmisele,

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisipoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 1).

peaks põllumajandusliku tegevuse raamdefinitsioon hõlmama nii põllumajandustoodete tootmist kui ka põllumajandusmaa säilitamist, jättes valiku nende kahe tegevusliigi vahel põllumajandustootjatele. Selleks et kohandada mõistet kohalikele tingimustele, peaksid liikmesriigid kehtestama „põllumajandusliku tegevuse“ definitsiooni ja asjaomased tingimused oma ÜPP strateegiakavas.

- (10) Et säilitada olulisi, kogu liitu hõlmavaid elemente, millega tagatakse liikmesriikide otsuste vaheline võrreldavus, kuid mitte seada liikmesriikidele piiranguid liidu eesmärkide saavutamisel, tuleks kehtestada mõiste „põllumajandusmaa“ raamdefinitsioon. Seotud mõistete „põllumaa“, „püsikultuurid“ ja „püsirohuma“ raamdefinitsioonid peaksid olema laiaulatuslikud, et liikmesriigid saaksid definitsioone täpsustada vastavalt kohalikele tingimustele.
- (11) „Põllumaa“ raamdefinitsioon peaks olema kehtestatud sellisel viisil, mis võimaldaks liikmesriikidel hõlmata erinevaid tootmisviise ning mis nõuab kesade hõlmamist, et tagada tootmiskohustusega sidumata toetuste vormis sekkumisi.
- (12) „Püsikultuuride“ raamdefinitsioon peaks hõlmama tegelikult tootmiseks kasutatavaid alasid ja muid kui tootmiseks kasutatavaid alasid, samuti puukoole ja lühikese raieringiga madalmetsi, mille määratlevad liikmesriigid.
- (13) „Püsirohuma“ raamdefinitsioon tuleks anda sellisel viisil, mis juhul, kui rohi või muud rohttaimed jäävad valdavaks, ei välistaks muid karjatamiseks sobivaid liike. Samuti peaks see võimaldama liikmesriikidel täpsustada lisakriteeriume ning lubama neil lisada muid liike kui rohi või muud rohttaimed, millest oleks võimalik toota loomasööta, olenemata sellest, kas neid kasutatakse tegelikult tootmiseks või mitte. See võiks hõlmata liike, mille puhul taimeosad, näiteks lehed, õied, varred või viljad, sobivad karjatamiseks kohe või siis, kui need kukuvad maapinnale. Liikmesriikidel peaks samuti olema võimalik otsustada, kas seada piirid aladele, kus rohi ja muud rohttaimed ei ole karjatamisaladel valdavad või puuduvad sealt, sealhulgas piirates neid aladega, mida kasutatakse väljakujunenud kohalike tavade kohaselt.
- (14) „Põllumajandusmaa“ raamdefinitsioon peaks tagama, et liikmesriigid hõlmavad agrometsandussüsteeme, kus puid kasvatatakse põllumajanduslikul maatükil, kus toimub põllumajanduslik tegevus selleks, et parandada maa kestlikku kasutamist.
- (15) Selleks et tagada õiguskindlus, et toetust makstakse sellise põllumajandusmaa eest, mis on põllumajandustootja kasutuses ning millel toimub põllumajanduslik tegevus, tuleks kehtestada olulisi elemente hõlmav „toetusõigusliku hektari“ raamdefinitsioon. Eelkõige peaksid liikmesriigid kehtestama tingimused, mille alusel oleks võimalik kindlaks teha, kas maa on põllumajandustootja kasutuses. Arvestades tõenäosust, et põllumajandusmaad kasutatakse vahetevahel ja ajutiselt tegevuseks, mis ei ole rangelt põllumajanduslik, ning arvestades teatava mittepõllumajandusliku tegevuse võimalikku panust põllumajanduslike majapidamiste sissetulekute mitmekesistamisse, peaksid liikmesriigid kehtestama vastavad tingimused, et lisada ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavad maa-alad toetusõiguslike hektaritena.
- (16) Pidades silmas ÜPP ambitsioonikaid keskkonaeesmärke, ei tuleks vähendada toetusõiguslikku ala teatavate tingimuslikkuse reeglite ning otsetoetuste kohaste kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavade (edaspidi „ökokavad“) rakendamise tulemusel. Põllumajandusmaa ei tohiks kaotada otsetoetuste saamise õigust, kui sellel kasvatatakse mittepõllumajanduslikke tooteid märgalakultuuride näol liidu või riiklike kavade kohaselt, mis aitavad kaasa liidu ühele või mitmele keskkonna- ja kliimaeesmärgi saavutamisele. Lisaks peaks põllumajandusmaa säilitama otsetoetuste saamise õiguse, kui selle suhtes kohaldatakse teatavaid liidu keskkonnakaitsenõudeid või kui seda metsastatakse maaelu arengu meetmete kohaselt, sealhulgas põllumajandusmaa, mida metsastatakse nõuetele vastavate riiklike kavade alusel, või kui maa suhtes kehtivad teatavad tootmisest kõrvale jätmise kohustused.
- (17) Võttes arvesse lihtsustamise vajadust, tuleks liikmesriikidel võimaldada otsustada, et maastikuelemendid, mis ei takista märkimisväärselt põllumajanduslikku tegevust maatükil, jäävad toetusõigusliku ala osaks. Püsirohuma toetusõigusliku ala arvutamisel peaks selleks, et maha arvata mittetoetusõiguslike maastikuelementidega hõlmatud pindala, olema liikmesriikidel lubatud kohaldada lihtsustatud meetodikat.

- (18) Mis puudutab kanepi tootmiseks kasutatavaid maa-alasid, peaks rahvatervise kaitsmiseks ning teiste õigusorganitega kooskõla tagamiseks nende kanepiseemnesortide kasutamine, mille tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa 0,3 %, olema hõlmatud „toetusõigusliku hektari“ mõistes.
- (19) Et veelgi parandada ÜPP tulemuslikkust, peaks sissetulekutoetus olema suunatud aktiivsetele põllumajandustootjatele. Et tagada liidu tasandil ühtne lähenemisviis, tuleks kehtestada olulisi elemente hõlmav „aktiivse põllumajandustootja“ raamdefiniitsioon. Liikmesriigid peaksid määrama oma ÜPP strateegiakavas objektiivsete tingimuste alusel kindlaks, milliseid põllumajandustootjaid peetakse aktiivseteks põllumajandustootjateks. Halduskoormuse vähendamiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud anda otsetoetusi väiksematele põllumajandustootjatele, kes samuti panustavad maapiirkondade elujõulisusse, ja määrata kindlaks mittepõllumajanduslike tegevuste negatiivne loetelu, millega võrreldes on põllumajanduslik tegevus tavaliselt marginaalne. Negatiivne loetelu ei peaks olema ainus määratlemisviis, vaid seda tuleks kasutada täiendava vahendina, et aidata sellist mittepõllumajanduslikku tegevust kindlaks määrata, ilma et see piiraks asjaomaste isikute võimalust tõendada, et nad vastavad „aktiivse põllumajandustootja“ mõiste kriteeriumidele. Selleks et tagada parem sissetulek, tugevdada maapiirkondade sotsiaalmajanduslikku olukorda või taotleda sarnaseid eesmärke, ei tohiks „aktiivse põllumajandustootja“ mõiste välistada toetuse andmist mitmes valdkonnas tegutsevatele põllumajandustootjatele või osalise tööajaga põllumajandustootjatele, kes tegelevad lisaks põllumajandusele ka mittepõllumajandusliku tegevusega.
- (20) Selleks et tagada põlvkondadevahetuse eesmärgi saavutamisel otsetoetustega sekkumise viisi ja maaelu arengusse sekkumise viiside vaheline kooskõla, tuleks liidu tasandil kehtestada olulisi elemente hõlmav „noore põllumajandustootja“ raamdefiniitsioon.
- (21) Selleks et tagada maapiirkondades ettevõtluse arengu soodustamise eesmärgi saavutamisel otsetoetuste vormis sekkumisviiside ja maaelu arengusse sekkumise viiside vaheline kooskõla, tuleks liidu tasandil kehtestada ühiseid elemente hõlmav „uue põllumajandustootja“ raamdefiniitsioon.
- (22) ÜPP eesmärkidele konkreetse sisu andmiseks, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 39, ning ühtlasi tagamiseks, et liit suudab asjakohaselt lahendada oma kõige hiljutisemad probleemid, on asjakohane näha ette üldeesmärgid, milles kajastatakse teatise „Toidutootmise ja põllumajanduse tulevik“ kehtestatud suuniseid. Liidu tasandil tuleb täpsustada erieesmärgid ning neid peaksid liikmesriigid kohaldama oma ÜPP strateegiakavas, võttes arvesse asjaolu, et liikmesriikides on põllumajandus majanduse kui tervikuga läbi põimunud sektor. Hoides tasakaalu kestliku arengu eri mõõtmete vahel ning kooskõlas mõjuhinnanguga peaksid need erieesmärgid vormima ÜPP üldeesmärgid konkreetsemateks prioriteetideks ning võtma arvesse asjakohaseid liidu õigusakte, eelkõige kliima-, energia- ja keskkonnavalasid õigusakte.
- (23) Arukam, kaasaegsem ja kestlikum ÜPP peab kasutama teadusuuringuid ja innovatsiooni, et edendada liidu põllumajanduse, metsanduse ja toidusüsteemide mitmekülsust, panustades tehnoloogiaarendusse ja digitaliseerimisse ning parandades tehnoloogiat, eelkõige digitehnoloogia kasutuselevõttu ja tõhusat kasutamist ning juurdepääsu erapooletutele, usaldusväärsetele, asjakohastele ja uutele teadmistele ning nende teadmiste suuremat jagamist.
- (24) Liit peab soodustama kaasaegset, konkurentsivõimelist, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandussektorit, mis lõikab kasu kvaliteetsest tootmisest ja ressursitõhususest ning mis tagab pikaajalise toiduga kindlustatuse konkurentsivõimelise ja tootliku põllumajandus- ja toidutootmisesektori osana, kaitstes samal ajal põllumajanduslike pereettevõtete mudelit.
- (25) Et toetada põllumajandusettevõtete elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet kogu liidus, et suurendada pikaajalist toiduga kindlustatust, on vaja parandada põllumajandustootjate positsiooni väärtusahelas, eelkõige innustades koostöövorme, mis on põllumajandustootjaid kaasavad ja neile kasulikud, samuti edendades lühikesi tarneahelaid ja parandades turu läbipaistvust.

- (26) Liit peab parandama reageerimist ühiskonna nõudmistele toidu ja tervise osas, sealhulgas mis puudutab kestlikul viisil toodetud kvaliteetset, ohutut ja täisväärtuslikku toitu. Selles suunas edasiliikumiseks on vaja edendada konkreetseid kestlikke põllumajandustavasid, näiteks mahepõllumajanduslikku tootmist, integreeritud taimekaitset, agroökoloogiat, agrometsandust või täppispõllumajandust. Samamoodi tuleks toetada loomade heaolu parandavaid meetmeid ja antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemise algatusi.
- (27) Rakendamismudel ei tohiks tekitada olukorda, kus kõigis 27 riigis viiakse ellu erinevat põllumajanduspoliitikat, mis seaks ohtu ÜPP ühise olemuse ja siseturu. See peaks siiski jätma liikmesriikidele tugeva ühise õigusraamistiku piires teatava paindlikkuse. Seetõttu tuleks käesolevas määruses sätestada liidu eesmärgid ja määratleda sekkumisviisid ning liikmesriikidele kohalduvad ühised liidu nõuded, tagades seeläbi ÜPP ühise olemuse. Liikmesriigid peaksid vastutama selle eest, et liidu õigusraamistik kohandatakse toetusesaajate suhtes kohaldatavaks toetuskorrakks, kasutades suuremat paindlikkust. Selles kontekstis peaksid liikmesriigid tegutsema kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta ja liidu õiguse üldpõhimõtetega ning tagama, et toetusesaajatele liidu toetuse andmise õigusraamistik põhineb liikmesriikide ÜPP strateegiakaval ning on kooskõlas käesolevas määruses ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/2116⁽⁸⁾ sätestatud põhimõtete ja nõuetega. Samuti peaksid nad rakendama oma ÜPP strateegiakavasid, nagu komisjon on need heaks kiitnud.
- (28) Aruka ja vastupidava põllumajandussektori edendamiseks on otsetoetustel jätkuvalt oluline osa põllumajandus- tootjatele õiglase sissetulekutoetuse tagamisel. Samuti on vaja teha investeringuid põllumajandusettevõtete ümberkorraldamisse, ajakohastamisse, innovatsiooni, mitmekesistamisse ning uute võtete ja tehnoloogiate kasutuselevõttu, et tagada põllumajandustootjatele turul parem tasu.
- (29) ÜPP suurema turule orienteerituse tingimustes, nagu on esitatud teatistes „Toidutootmise ja põllumajanduse tulevik“, võivad tururiskid, kliimamuutused ning nendega kaasnevate ekstreemsete ilmastikunähtuste sagedus ja raskusaste, samuti sanitaar- ja fütosanitaarkriisid kaasa tuua hinnavolatiilsuse riski ja avaldada suuremat survet sissetulekutele, eelkõige esmatootjate sissetulekutele. Seega, kuigi põllumajandustootjad vastutavad lõppkokkuvõttes põllumajandus- settevõtetes kasutatavate strateegiade kujundamise ja oma ettevõtete elujõulisuse parandamise eest, tuleks välja töötada usaldusväärne raamistik, et tagada asjakohane riskijuhtimine.
- (30) Keskkonnakaitse ja kliimameetmete toetamine ja parandamine ning liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse panustamine on tulevikus liidu põllumajanduse ja metsanduse oluline prioriteet. ÜPP peaks aitama vähendada nii keskkonnale kui ka kliimale, sealhulgas elurikkusele avalduvat negatiivset mõju ning suurendama keskkonnavalaste avalike hüvede pakkumist igat liiki põllumajandusmaal ja metsamaal (sealhulgas kõrge keskkonnaväärtusega aladel) ning maapiirkondades tervikuna. Seetõttu peaks ÜPP ülesehitus olema nimetatud eesmarke arvestades ambitsioonikam. See peaks hõlmama elemente, mis toetavad või muul moel mõjutavad suurt hulka meetmeid, millega viiakse ellu põllumajanduse, toiduainetööstuse, metsanduse ja tervikuna maapiirkondade eesmäärke.
- (31) Nimetatud eesmärkide saavutamiseks mõeldud meetmeliikide parimad kombinatsioonid on liikmesriigiti erinevad. Ühes vajadusega suurendada jõupingutusi kliimamuutustega kohanemiseks on vaja vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja võimendada süsiniku sidumist, mis mõlemad on olulised kliimamuutuste leevendamisel. Energia tootmine ja kasutamine, mida toetatakse ÜPP kaudu, peaksid puudutama energiat, millel on selged jätkusuutlikkuse omadused, sealhulgas kasvuhoonegaaside osas. Loodusvarade majandamisega seoses väiksem sõltuvus kemikaalidest, nagu kunstlikest väetistest ja pestitsiididest, võib olla eriti abiks, sealhulgas elurikkuse kaitseks, kuna väiksem sõltuvus pestitsiididest ja meetmed tolmeldajate populatsioonide vähenemise peatamiseks ja kasvule pööramiseks on kiiresti vajalikud paljudes liidu osades.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 187).

- (32) Kuna paljudes liidu maapiirkondades esineb struktuurilisi probleeme, nagu atraktiivsete töövõimaluste puudumine, oskuste nappus, lairiba ja ühenduvuse, digi- ja muude taristute ja oluliste teenuste investeringute nappus, samuti noorte väljavool, on oluline tugevdada asjaomaste piirkondade sotsiaalmajanduslikku olukorda kooskõlas Corcki deklaratsiooni versiooniga 2.0 „Parem elu maapiirkondades“, eelkõige töökohtade loomise ja põlvkondade vahetuse kaudu, tuues komisjoni kavandatud tööhõive ja majanduskasvu tegevuskava maapiirkondadesse ning parandades sotsiaalset kaasatust, noorte toetamist, põlvkondade vahetust ning edendades arukate küllade loomist kõigis Euroopa maapiirkondades, samuti aidates leevendada elanikkonna vähenemist.
- (33) Naiste ja meeste võrdõiguslikkus on üks liidu aluspõhimõtteid ja soolise aspekti arvessevõtt on tähtis vahend selle põhimõtte ÜPPsse lõimimiseks. Seepärast tuleks eelkõige keskenduda naiste osalemise edendamisele maapiirkondade sotsiaalmajanduslikus arengus, pöörates erilist tähelepanu põllumajandusele, toetades naiste võtmerolli. Liikmesriikidelt tuleks nõuda naiste olukorra hindamist põllumajanduses ja oma ÜPP strateegiakavades nende katsumustega tegelemist. Soolise võrdõiguslikkuse põhimõtted peaksid olema ÜPP sekkumiste ettevalmistamise, elluviimise ja hindamise lahutamatu osa. Liikmesriigid peaksid samuti tugevdama oma suutlikkust soolise aspekti arvestamisel ja soopõhiselt eristatud andmete kogumisel.
- (34) Et maapiirkondade majandust stabiliseerida ja mitmekesistada, tuleks toetada mittepõllumajanduslike ettevõtete arendamist, loomist ja säilitamist. Nagu on märgitud teatises „Toidutootmise ja põllumajanduse tulevik“, võivad uued maapiirkondade väärtusahelad, nagu taastuvenergia, kasvav biomajandus, ringmajandus ning ökoturism, suurendada maapiirkondade kasvupotentsiaali ja tööhõivet, kaitstes samal ajal loodusvarasid. Sellega seoses võib rahastamisvahenditel ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523⁽⁹⁾ loodud programmi „InvestEU“ ELi tagatise kasutamisel olla tähtis roll rahastamisele juurdepääsu tagamisel ning põllumajandusettevõtete kasvupotentsiaali edendamisel. Maapiirkondades on tööhõivevõimaluste potentsiaal riigis seaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike jaoks edendamaks nende sotsiaalset ja majanduslikku integratsiooni, eeskätt kogukonna juhitud kohaliku arengu raames koostatavates strateegiates.
- (35) ÜPP peaks jätkuvalt tagama toiduga kindlustatuse, see tähendab seda, et igal inimesel on igal ajal juurdepääs piisavale, ohutule ja täisväärtuslikule toidule. Lisaks sellele peaks ÜPP aitama liidu põllumajandusel paremini reageerida ühiskonna nõudmistele, mis on seotud toidu ja tervise, sealhulgas ka kestliku põllumajandusliku tootmise, tervislikumate toitumisharjumuste, loomade heaolu ning toidu raiskamise vähendamisega. ÜPP peaks jätkuvalt soodustama konkreetsete ja väärtuslike näitajatega tootmist, aidates põllumajandustootjatel ennetavalt kohandada tootmist vastavalt turusignaalidele ja tarbijate nõudmistele.
- (36) Võttes arvesse taotletavate eesmärkide saavutamiseks ja murekohtadele reageerimiseks vajaliku reformi ulatust, on asjakohane näha ette uus õigusraamistik ühe määrusena, mis hõlmab Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavat liidu toetust, ning millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1305/2013⁽¹⁰⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1307/2013⁽¹¹⁾ sätestatud senini kehtiv kord.
- (37) Käesolevas määruses tuleks sätestada reeglid, mida kohaldada EAGFist ja EAFRDst rahastatavale liidu toetusele, mida antakse sekkumisviiside vormis, mille liikmesriigid on kavandanud komisjoni heaks kiidetavates ÜPP strateegiakavades.
- (38) Selleks et liit suudaks järgida omamaiste toetustega seoses võetud rahvusvahelisi kohustusi, nagu on sätestatud Maailma Kaubandusorganisatsiooni põllumajanduslepingus, tuleks käesolevas määruses sätestatud teatavaid sekkumisviise jätkuvalt käsitleda „rohelise kasti“ toetusena, millel puudub või on minimaalne kaubandust moonutav mõju või mõju tootmisele, või millest teatatakse tootmist piiravate programmide kohase „sinise kasti“ toetusena, ning mis on seega jäetud vähendamiskohustuste hulgast välja. Kuigi käesoleva määruse selliste sekkumisviiside

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608).

sätted on juba kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni põllumajanduslepingu 2. lisas sätestatud „rohelise kasti“ nõuetega või selle artiklis 6 lõikes 5 sätestatud „sinise kasti“ nõuetega, tuleks tagada, et liikmesriikide ÜPP strateegiakavas kavandatud selliste sekkumisviiside puhul jätkatakse asjaomaste nõuete järgimist. Eelkõige tuleks puuvilla eritoetus käesolevas määruses kavandada jätkuvalt selliselt, et see vastaks „sinise kasti“ nõuetele.

- (39) Tuleks tagada sekkumiste, sealhulgas tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuste vastavus liidu rahvusvahelistele kohustustele. See hõlmab GATTi raames sõlmitud Euroopa Majandusühenduse ja Ameerika Ühendriikide õliseemneid käsitlevas vastastikuse mõistmise memorandumis⁽¹²⁾ kehtestatud nõudeid, nagu neid kohaldatakse pärast muudatusi, mis on liidu koosseisu muutumise järel tehtud õliseemnetega seotud liidu eraldi baaskülvipinna osas.
- (40) ÜPP strateegiakavade rakendamisel põhinevat teavet ja ÜPP tulemuslikkuse hindamist võetakse arvesse kestliku arengu tegevuskava 2030 alusel kehtestatud komisjoni poliitikavaldkondade kestliku arengu sidususe korrapärastes hindamistes.
- (41) Tuginedes varasemale horisontaalsetele nõuetele vastavuse süsteemile, mida rakendati kuni 2022. aastani, seob uus tingimuslikkuse süsteem täieliku ÜPP toetuse saamise põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate vastavusega keskkonna, kliimamuutuste, rahvatervise, taimetervise ja loomade heaolu põhistandarditele. Põhistandardid hõlmavad ühtlustatud kujul kohustuslikke majandamisnõudeid (KMN) ning maa heas põllumajandus- ja keskkonna-seisundis hoidmise standardeid (HPK standardid). Kõnealustes põhistandardites tuleks paremini arvesse võtta keskkonna- ja kliimaprobleeme ning ÜPP uusi keskkonnaaspekte, seades seega sihikindlamaid keskkonna ja kliimaga seotud eesmärke kui need, mis komisjon esitas oma teatises „Toidutootmise ja põllumajanduse tulevik“ ja mitmeaastases finantsraamistikus aastateks 2021–2027, mis on kehtestatud nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2093⁽¹³⁾.
- (42) Tingimuslikkuse eesmärk on toetada kestliku põllumajanduse arengut, suurendades toetusesaajate teadlikkust nimetatud põhistandardite järgimise vajadusest. Samuti on siht see, et ÜPP vastaks paremini ühiskonna ootustele, parandades ÜPP sidusust keskkonna, rahvatervise, taimetervise ja loomade heaoluga seotud eesmärkidega. Tingimuslikkus peaks olema ÜPP keskkonnaaspektide lahutamatu osa, moodustades ühtlasi ühe osa ambitsioonikamate keskkonna- ja kliimaalastest põhikohustustest, ning seda tuleks ammendavalt kohaldada kõikjal liidus. Liikmesriigid peaksid tagama proportsionaalsete, tõhusate ja hoiatavate karistuste kohaldamise selliste põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate suhtes, kes ei järgi kõnealuseid nõudeid, kooskõlas määrusega (EL) 2021/2116.
- (43) HPK standardite raamistiku eesmärk on aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele, tegeleda veega seotud probleemidega, mulla kaitse ja kvaliteediga ning elurikkuse kaitse ja kvaliteediga. Raamistikku tuleb täiendada, et võtta eeskätt arvesse kuni 2022. aastani ette nähtud tavasid seoses otsetoetuste keskkonnasäästlikumaks muutmise, kliimamuutuste leevendamise ning vajadusega parandada põllumajandusettevõtete kestlikkust ning elurikkusesse panustamist. On sedastatud, et iga HPK standard aitab kaasa mitmesuguste eesmärkide saavutamisele. Raamistiku rakendamiseks peaksid liikmesriigid iga liidu tasandil kehtestatud standardi kohta määrama kindlaks riigisisese standardi, võttes arvesse asjaomase maa-ala eriomadusi, sealhulgas mulla- ja ilmastikutingimusi, olemasolevaid põllumajandustingimusi, näiteks põllumajandustavasid, põllumajandusettevõtete suurus ja põllumajandusettevõtete struktuure, maakasutust ning äärepoolseimate piirkondade eripära. Liikmesriikidel peaks olema võimalik kehtestada teisi III lisas sätestatud HPK standardite põhieesmärkidega seotud riigisiseseid standardeid selleks, et parandada HPK standardite keskkonna ja kliimamõju. Arvestades praeguseid mahepõllumajanduslikus tootmises kasutatavaid võtteid, ei peaks kehtestama mahetootjate suhtes lisanõudeid seoses külvikorraga. Lisaks standarditele külvikorra ja elurikkusega seotud põllumaa minimaalse osakaalu kohta peaksid liikmesriigid saama kaaluda teatavaid erandeid, et vältida ülemäärast koormust väiksematele põllumajandusettevõtetele või selleks, et välistada mõned põllumajandusettevõtted, mis juba vastavad HPK standardite eesmärgile seetõttu, et nende maa-alad on märkimisväärses ulatuses rohumaa, kesa või neil kasvavad liblikõielised kultuurid. Erand tuleks samuti ette näha elurikkuse nõude puhul põllumaa minimaalse osakaalu kohta valdavalt metsaga kaetud liikmesriikide puhul.

⁽¹²⁾ EÜT L 147, 18.6.1993, lk 26.

⁽¹³⁾ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11).

- (44) Selleks et KMNid hakkaksid põllumajandusettevõtte tasandil toimima ja oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine, on liikmesriikidel vaja neid täiel määral rakendada. Tingimuslikkuse reeglite järjepidevuse tagamiseks seoses poliitika jätkusuutlikkuse parandamisega peaksid KMNid hõlmama keskkonda, rahvatervist, taimetervist ja loomade heaolu käsitlevaid peamisi liidu õigusakte, nii nagu need on riigisiselt rakendatud, mis seavad põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele täpseid kohustusi, sealhulgas nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ⁽¹⁴⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ⁽¹⁵⁾ või nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ⁽¹⁶⁾ kohaseid kohustusi. Selleks et täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013⁽¹⁷⁾ lisas esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu tehtud ühisavaldust, tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ⁽¹⁸⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/128/EÜ⁽¹⁹⁾ asjakohased sätted KMNidena lisada tingimuslikkuse kohaldamisalasse ning HPK standardite loetelu tuleks vastavalt kohandada.
- (45) Et aidata kaasa sotsiaalselt kestliku põllumajanduse arendamisele ÜPP raames toetusesaajate teadlikkuse suurendamise kaudu tööhõive- ja sotsiaalstandardite kohta, tuleks kasutusele võtta uus sotsiaalküsimusi hõlmav mehhanism.
- (46) Selline mehhanism peaks siduma ÜPP otsetoetuste, samuti keskkonna- ja kliimakoostuste ning majandamiskohustuste, looduslikust või muust piirkondlikust eripärasest tulenevate piirangute ja teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevate piirkondlike ebasoodsate teguritega seotud toetuste täies mahus saamise põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate vastavusega põllumajandusettevõtte töötajate töö- ja tööhõivetingimuste ning töötervishoiu ja tööohutuse põhistandarditele, eelkõige teatavatele nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ⁽²⁰⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2009/104/EÜ⁽²¹⁾ ja (EL) 2019/1152⁽²²⁾ standarditele. Komisjon peaks 2025. aastaks hindama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 492/2011⁽²³⁾ artikli 7 lõike 1 lisamise teostatavust ja peaks kohasel juhul esitama asjaomase seadusandliku akti ettepaneku.
- (47) Liikmesriigid peaksid kooskõlas määrusega (EL) 2021/2116 tagama proportsionaalsete, tõhusate ja hoiatavate karistuste kohaldamise põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele, kes ei täida kõnealuseid standardeid. Kohtute sõltumatuse põhimõtte tõttu ei ole võimalik kehtestada kohtusüsteemidele erinõudeid selle kohta, kuidas teha otsuseid ja süüdimõistvaid kohtuotsuseid, välja arvatud need, mis on ette nähtud õigusaktides, millele otsus või süüdimõistev kohtuotsus tugineb.
- (48) Selleks et austada liikmesriikide õigust määratleda oma sotsiaal- ja tööõiguse aluspõhimõtted, tuleks sotsiaalse tingimuslikkuse mehhanismi kehtestamisel nõuetekohaselt arvesse võtta erinevaid riiklikke raamistikke. Seetõttu tuleks arvesse võtta liikmesriigi valitud täitmise tagamise meetodeid, kollektiivlääbirääkimisi ja sotsiaalpartnerite rolli, sealhulgas, kui see on kohaldatav, sotsiaal- ja tööhõivevaldkonna direktiivide rakendamisel. Austada tuleks

⁽¹⁴⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

⁽¹⁶⁾ Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1).

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549).

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks (ELT L 309, 24.11.2009, lk 71).

⁽²⁰⁾ Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1).

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/104/EÜ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahendite esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) (ELT L 260, 3.10.2009, lk 5).

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1152 läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus (ELT L 186, 11.7.2019, lk 105).

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta määrus (EL) nr 492/2011 töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires (ELT L 141, 27.5.2011, lk 1).

riikide tööturu mudeleid ja sotsiaalpartnerite sõltumatust. Käesoleva määrusega ei peaks kehtestama sotsiaalpartneritele ega liikmesriikidele mingeid kohustusi seoses õigusaktide täitmise tagamise või kontrolliga valdkondades, mis riiklike tööturumudelite kohaselt kuuluvad sotsiaalpartnerite vastutusalasse.

- (49) Kuna riiklike süsteemide autonoomiat ja eripära arvestavate süsteemide loomine liikmesriigi tasandil on keeruline, peaks liikmesriikidel olema lubatud otsustada rakendada sotsiaalset tingimuslikkust hiljem, kuid igal juhul mitte hiljem kui 1. jaanuaril 2025.
- (50) Liikmesriigid peaksid tagama põllumajandusettevõtete nõustamisteenused, mis on kohandatud eri tootmistüüpidele, et parandada põllumajanduslike majapidamiste ja maapiirkondade ettevõtete kestlikku majandamist ja üldist tulemuslikkust, hõlmates majanduslikku, keskkonna- ja sotsiaalset mõõdet, ning et määrata kindlaks vajalikud parandused seoses ÜPP strateegiakavades sätestatud põllumajandusettevõtete tasandi kõigi meetmetega, sealhulgas digitaliseerimisega. Põllumajandusettevõtete nõustamisteenused peaksid aitama põllumajandustootjatel ning teistel ÜPP toetuse saajatel ühelt poolt paremini mõista põllumajandusettevõtte juhtimise ja maakasutuse vahelist seost ning teiselt poolt teatavaid standardeid, nõudeid ja teavet, sealhulgas seoses keskkonna ja kliimaga. Viimaste loetelu hõlmab põllumajandustootjatele ja teistele ÜPP toetusesaajatele, sealhulgas ühistutele, kehtivaid või vajalikke standardeid, mis on sätestatud ÜPP strateegiakavades, ning neid standardeid, mis tulenevad veelalastest ning pestitsiidide säästvat kasutamist ja toitainete haldamist käsitlevatest õigusaktidest, samuti antimikroobikumiresistentsuse vastase võitluse algatusi. Samuti peaks nõustamine olema kättesaadav riskijuhtimise ja innovatsiooni toetuseks, et valmistada ette ja rakendada uusi Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühmi, haarates kinni rohujuuretasandi innovatiivsetest ideedest ning neid kasutades. Nõustamise kvaliteedi ja tõhususe võimendamiseks peaksid liikmesriigid kaasama kõiki avaliku ja erasektori nõustajaid ja nõustamisvõrgustikke põllumajanduse teadmussiirde ja innovatsioonisüsteemide (AKIS) raames, et olla võimeline pakkuma teadustegevuse ja innovatsiooni kaudu arendatud ajakohast tehnoloogilist ja teadusteavet.
- (51) Selleks et toetada põllumajandusettevõtete nii põllumajanduslikke kui ka keskkonnavalaseid tulemusi, peaks andma teavet toitainete haldamise kohta, keskendudes lämmastikule ja fosfaadile, mis keskkonna seisukohast võivad tekitada erilisi probleeme ja väärivad seetõttu erilist tähelepanu, kasutades selleks liikmesriikide poolt individuaalsetele põllumajandustootjatele kättesaadavaks tehtud spetsiaalset elektroonilist kestliku põllumajanduse rakendust. Rakendus peaks toetama põllumajandusettevõttes otsuste tegemist. Põllumajandustootjatele kogu liidus võrdsete tingimuste tagamiseks peaks komisjon saama anda liikmesriikidele toetust kestliku põllumajanduse rakenduse väljatöötamiseks.
- (52) Selleks et põllumajandustootjaid paremini nõustada ja teavitada nende kohustustest oma töötajate ees seoses ÜPP sotsiaalse mõõtmega, peaksid põllumajandusettevõtete nõustamisteenused andma teavet nõuete kohta, mis on seotud direktiivi (EL) 2019/1152 artiklis 4 osutatud teabe kirjaliku esitamise ja põllumajandusettevõtetele kohalduvate tervishoiu- ja ohutusnõuetega.
- (53) Sissetulekutoetuse õiglasema jaotamise tagamiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud piirata või vähendada otsetoetuste summasid, mis ületavad teatavat künnist, ning asjaomasest vähendamisest tekkinud summat tuleks kasutada tootmiskohustusega sidumata otsetoetusteks ja esmajärjekorras täiendavaks ümberjaotavaks sissetulekutoetuseks kestlikkuse tagamise eesmärgil, või tuleks see paigutada ümber EAFRD-sse. Tööhõivele avalduva negatiivse mõju vältimiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud võtta mehhanismi kohaldamisel arvesse võtta tööjõudu.
- (54) Selleks et vältida mitme väikese toetussumma haldamisest tingitud liigset halduskoormust ning tagada toetuse tõhus panus ÜPP eesmärkide saavutamisse, millele aitab kaasa otsetoetuste kohaldamine, peaksid liikmesriigid kehtestama oma ÜPP strateegiakavades otsetoetuste saamiseks nõuded minimaalse pindala või toetuse miinimumsumma kohta. Kui liikmesriigid otsustavad anda loomapõhist tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetust looma kohta, peaksid nad alati kehtestama künnise miinimumsummana, et mitte karistada põllumajandustootjaid, kes on toetusõiguslikud, kuid kelle pindala on künnisest väiksem. Egeuse mere väikesaarte väga spetsiifilise põllumajandustruktuuri tõttu peaks Kreekal olema võimalik otsustada, kas selles piirkonnas tuleks kohaldada miinimumkünnist.
- (55) Arvestades seda, kui oluline on põllumajandustootjate osalemine riskijuhtimisvahendites, peaks liikmesriikidel olema lubatud määrata teatav protsent otsetoetustest, et toetada põllumajandustootjate panust sellistesse vahenditesse.

- (56) Põllumajandusliku sissetulekutoetuse minimaalse taseme tagamiseks kõigile aktiivsetele põllumajandustootjatele ning vastamaks ELi toimimise lepingu artikli 39 lõike 1 punktis b sätestatud eesmärgile kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, tuleks kehtestada iga-aastane pindalapõhine tootmiskohustusega sidumata toetus sekkumisviisina „baassissetuleku toetus kestlikkuse tagamiseks“. Kõnealuse toetuse sihipärasemaks muutmiseks peaks toetussummasid olema võimalik diferentseerida vastavalt territooriumirühmadele, võttes aluseks sotsiaalmajanduslikud või agronoomilised tingimused, või vähendada, võttes arvesse muud sekkumist. Et vältida häireid põllumajandustootjate sissetulekus, peaks liikmesriikidel olema lubatud rakendada kestlikkuse tagamiseks baassissetuleku toetust toetusõiguste alusel. Sel juhul peaks toetusõiguste väärtus enne täiendavat ühtlustamist olema proportsionaalne nende väärtusega, mis on kehtestatud vastavalt määruse (EL) nr 1307/2013 kohastele põhitootuskavadele, võttes arvesse kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetusi. Liikmesriigid peaksid jõudma ka täiendava ühtlustamiseni, et liikuda järjekindlalt varasematelt väärtustelt edasi.
- (57) Toetusõiguste süsteemi alusel tootmiskohustusega sidumata otsetoetuse maksimiseks peaksid liikmesriigid jätkama riikliku reservi või reservide haldamist territooriumirühma alusel. Asjaomaseid reserve tuleks kasutada eelisjärjekorras noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate toetamiseks. Süsteemi sujuva toimimise tagamiseks tuleb samuti välja töötada toetusõiguste kasutamise ja ümberpaigutamiste reeglid.
- (58) Väikesed põllumajandusettevõtted on jätkuvalt liidu põllumajanduse nurgakivi, sest neil on oluline roll maapiirkondade tööhõive toetamisel ja territoriaalsele arengule kaasaaitamisel. Toetuse tasakaalustatuma jaotamise edendamiseks ja väikeste toetussummade saajate halduskoormuse vähendamiseks peaksid liikmesriigid saama kavandada konkreetset sekkumist väikepõllumajandustootjatele, asendades muulaadse otsetoetuse vormis sekkumise. Kõnealuse toetuse paremaks suunamiseks peaks olema võimalik toetust diferentseerida. Selleks et võimaldada väikepõllumajandustootjatel valida süsteem, mis vastab kõige paremini nende vajadustele, peaks põllumajandustootjate osalemine sekkumises olema vabatahtlik.
- (59) Arvestades teadvustatud vajadust edendada toetuste tasakaalustatumat jaotamist väikestele ja keskmise suurusega põllumajanduslikele majapidamistele nähtaval ja mõõdetaval viisil, peaksid liikmesriigid rakendama täiendavat ümberjaotavat sissetulekutoetust kestlikkuse tagamiseks ning eraldama vähemalt 10 % otsetoetuste vahenditest sellisele toetusele. Sellise täiendava sissetulekutoetuse parema suunamise võimaldamiseks ning arvestades põllumajandusettevõtete struktuurierinevusi kogu liidus, peaks liikmesriikidel olema võimalus anda erinevatele hektarivahemikele erisummalisi lisatoetusi ning diferentseerida toetust piirkondlikul tasandil või samade territooriumide rühmade kaupa, nagu on sätestatud nende ÜPP strateegiakavades baassissetuleku toetuse kohta kestlikkuse tagamiseks.
- (60) Liikmesriikide kohustus on näha ette otsetoetuste sihipärane jaotamine ja sissetulekutoetuse suurendamine nende puhul, kes seda kõige rohkem vajavad. Selle eesmärgi saavutamisele võivad tõhusalt kaasa aidata mitmesugused liikmesriikidele kättesaadavad vahendid, sealhulgas toetuste piiramine ja järkjärguline vähendamine, ning selline sekkumine nagu täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus kestlikkuse tagamiseks ja väikepõllumajandustootjate toetus. Liikmesriikide ÜPP strateegiakavades tuleks esitada ülevaade oma vastavatest jõupingutustest. Lähtudes otsetoetuste õiglasema jaotamise vajadusest, sealhulgas konkreetse põllumajandusettevõtte struktuuril põhinevast vajadusest, peaks liikmesriikidel olema võimalus valida, kas kohaldada kohustuslikku ümberjaotavat toetust ja vastavat miinimumprotsenti või muid asjakohaseid meetmeid, sealhulgas väiksema protsendimääraga ümberjaotavat toetust.
- (61) Uute majandustegevuse liikide loomine ja väljatöötamine põllumajandussektoris tekitab noortele põllumajandustootjatele rahalisi raskusi ning seda tuleks võtta arvesse sekkumisstrateegia kavandamisel, otsetoetuste jaotamisel ja suunamisel. Niisugune suundumus on oluline liidu põllumajandussektori konkurentsivõime jaoks ning selleks peaks liikmesriikidel olema lubatud näha ette noorte põllumajandustootjate täiendav sissetulekutoetus. Selline sekkumisviis peaks pakkuma noortele põllumajandustootjatele täiendavat sissetulekutoetust pärast põllumajandusliku tegevuse alustamist. Liikmesriigid peaksid oma vajaduste hindamisele tuginedes saama otsustada, milline on toetuse arutamise meetod, st kas hektari kohta või kindlasummalise maksena, ning piirdudes võimaluse korral maksimaalse hektarite arvuga. Kuna see peaks hõlmama üksnes ettevõtte tegevuse algusperioodi, tuleks sellist toetust anda üksnes maksimaalseks ajavahemikuks pärast abitaotluse esitamist ja vahetult pärast tegevuse alustamist. Kui makseperiood ületab 2027. aastat, peaksid liikmesriigid tagama, et toetusesaajatele ei looda pärast nimetatud aastat õiguslikke ootusi.

- (62) ÜPP peaks tagama, et liikmesriigid tõhustavad keskkonnaeesmärkide täitmist, võttes samas arvesse kohalikke vajadusi ja põllumajandustootjate tegelikke tingimusi. Liikmesriigid peaksid ÜPP strateegiakavas kehtestama otsetoetuste osana põllumajandustootjatele vabatahtlikud ökokavad, mida tuleb täielikult koordineerida teiste asjakohaste sekkumistega. Liikmesriigid peaksid need kindlaks määrama kui toetused, mida makstakse põllumajandustegevuse käigus selliste avalike hüvede pakkumise soodustamiseks ja nende eest tasumiseks, mis on kasulikud keskkonnale ja kliimale, või hüvitisena selliste põllumajanduslike tavade viljelemise eest. Mõlemal juhul peaks olema eesmärk ÜPP keskkonna- ja kliimaalase tulemuslikkuse suurendamine ning tuleks minna kaugemale kohustuslikest nõuetest, mis on juba tingimuslikkuse süsteemis ette nähtud.
- (63) Tõhususe tagamiseks peaksid ökokavad üldreeglina hõlmama vähemalt kahte kliima-, keskkonna, loomade heaolu ja antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemisega seotud tegevusvaldkonda. Samal eesmärgil, kuigi hüvitis peaks põhinema tekkinud kuludel, saamatajäänud tulul ja tehingukuludel, mis tulenevad rakendatud põllumajanduslikest tavadest, võttes arvesse ökokavades seatud sihtväärtsusi, peavad baassissetuleku toetusele lisanduvad maksed kajastama rakendatud võtete ambitsioonikust. Liikmesriikidel peaks olema võimalus otsustada kehtestada ökokavad põllumajandustavade jaoks, mida põllumajandustootjad rakendavad põllumajandusmaal, eelkõige põllumajanduslik tegevus, kuid samuti ka teatavad võtted, mis ei ole põllumajanduslikud tegevused. Selliste võtete hulka võivad kuuluda püsikarjamaade ja maastikuelementide tõhusam majandamine, turbaalade taasniisutamine, märgalaviiljelus ning mahepõllumajandus.
- (64) Mahepõllumajandus, mida reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/848, ⁽²⁴⁾ on põllumajandustootmise süsteem, mis võib oluliselt kaasa aidata mitme ÜPP erieesmärgi saavutamisele ning eelkõige keskkonna- ja kliimaalaste erieesmärkide saavutamisele. Pidades silmas mahepõllumajanduse positiivset mõju keskkonnale ja kliimale, peaksid liikmesriigid saama kaaluda mahepõllumajandust eelkõige põllumajandustavade jaoks ökokavade koostamisel ja hinnata sellega seoses mahepõllumajanduskava alusel majandatava põllumajandusmaa jaoks vajaliku toetuse taset.
- (65) Liikmesriikidel peaks olema võimalik kehtestada ökokavasid rohujuuretasandi kavadena, seades need põllumajandustootjatele tingimuseks ambitsioonikamate maaelu arenguga seotud keskkonna- ja kliimakohustuste ning loomade heaoluga seonduvate kohustuste võtmisel. Liikmesriikidel peaks olema võimalik luua tõhustatud ökokavasid, et tagada lihtsustamine. Liikmesriigid peaksid samuti saama kehtestada ökokavasid loomade heaolu ja antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemise toetamiseks.
- (66) Selleks, et võtta arvesse võrdseid tingimusi põllumajandustootjate vahel, tuleks määrata kindlaks rahaline ülemmäär tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse jaoks, mida liikmesriigid võivad anda, et suurendada konkurentsivõimet, kestlikkust või kvaliteeti teatavate sektorite ja toodangu puhul, mis on eriti olulised sotsiaalsetel, majanduslikel või keskkonnaalastel põhjustel ning mille puhul esineb teatavaid raskusi. Sellise sekkumise kavandamisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse nende võimalikku mõju siseturule.
- (67) Kuna on üldteada, et valgukultuuride tootmine on liidus tõsisest raskustest, ei ole vaja selliseid raskusi tõendada tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetust hõlmava sekkumise puhul, mis on suunatud kõnealustele põllukultuuridele. Liikmesriikidel tuleks lubada kasutada täiendavat osa otsetoetuste jaoks ette nähtud rahalisest ülemmäärast tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse andmiseks, toetamaks konkreetselt valgukultuuride tootmist, et vähendada liidu puudujääki selles valdkonnas. Lisaks peaks liikmesriikidel olema võimalik tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse raames toetada liblikõieliste ja kõrreliste segusid seni, kuni liblikõielised jäävad selles segus valdavaks.
- (68) Vastavalt 1979. aasta ühinemisaktile lisatud puuvilla käsitlevas protokollis nr 4 sätestatud eesmärkidele tuleb jätkata puuvilla eritoetuse maksmist toetusõigusliku hektari kohta, samuti toetuse maksmist puuvilla tootmise piirkondade tootmisharudevahelistele organisatsioonidele. Kuna eelarveeraldise puuvillale on fikseeritud ja seda ei saa kasutada muudel eesmärkidel ning kuna puuvilla eritoetuse rakendamise õiguslik alus on aluslepingutes, ei tohiks puuvilla toetus kuuluda ÜPP strateegiakavas heakskiidetud sekkumise alla ning selle suhtes ei tohiks kohaldada tulemuskontrolli ja tulemuslikkuse hindamist. Seepärast tuleks vastavalt sätestada erinormid ja erandid käesolevast määrusest ja määrusest (EL) 2021/2116. Järgepidevuse huvides on asjakohane seda teha käesolevas määruses.

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT L 150, 14.6.2018, lk 1).

- (69) Teatavatesse sektoritesse sekkumise viiside abil aidatakse kaasa ÜPP eesmärkide saavutamisele ning koostoime loomisele teiste ÜPP instrumentidega. Kooskõlas rakendamismudeliga tuleks liidu tasandil luua teatavates sektorites selliste sekkumisviiside sisu ja eesmärkide miinimumnõuded, et tagada siseturul võrdsed tingimused ning vältida ebavõrdset või ebaausat konkurentsi. Liikmesriigid peaksid põhjendama nende lisamist ÜPP strateegiakavas ning tagama kooskõla teiste sekkumistega sektori tasandil. Liidu tasandil kehtestatakse üldised sekkumisviisid tuleks sätestada puu- ja köögiviljasektori, veinisektori, mesindustoodete sektori, oliiviõli ja lauaoliivide sektori ning humalasektori jaoks, samuti muude sektorite jaoks, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013⁽²⁵⁾ artikli 1 lõikes 2, ning sektorite jaoks, mis hõlmavad käesoleva määruse lisas loetletud tooteid, mille puhul konkreetse sekkumise kehtestamine avaldab eeldatavalt kasulikku mõju ÜPP mõne või kõigi käesoleva määruse kohaste üld- ja erieesmärkide saavutamisele. Võttes eelkõige arvesse taimsete valkude puudujääki liidus ja nende tootmisest tulenevat keskkonnakasvu, tuleks liblikõielistele lisada kõnealuses lisas loetletud toodete hulka, järgides samas ELi WTO õliseemnete loendit, ning neid eeliseid tuleks reklaamida põllumajandustootjatele, muu hulgas põllumajandusettevõtete nõustamisteenuste kaudu.
- (70) Vaja on riiklike finantsraamistikke või muid piiranguid ülempiiridena, et säilitada sekkumise eripära ning hõlbustada mesindustoodete, veini, oliiviõli ja lauaoliivide ning humala sektorisse ning muudesse käesolevas määruses määratletud sektoritesse sekkumisega seotud programmitööd. Et mitte kahjustada puu- ja köögiviljasektorisse sekkumisviiside eesmärkide saavutamist, ei peaks kooskõlas käesoleva lähenemisega rahastamist piirama. Kui liikmesriigid soovivad kehtestada ÜPP strateegiakavas muudesse sektoritesse sekkumise viiside toetuse, tuleb vastav rahaeraldus maha arvata asjaomase liikmesriigi otsetoetustena ette nähtud eraldistest, et tagada finantsiline neutraalsus. Kui liikmesriik ei soovi humala- ning oliiviõli- ja lauaoliivide sektoris konkreetset sekkumist rakendada, tuleb liikmesriigi vastavad eraldised teha kättesaadavaks lisaeraldistena otsetoetuste vormis sekkumisviisidena.
- (71) Maaelu arengusse sekkumise puhul on põhimõtted sätestatud liidu tasandil, eriti selles osas, mis puudutab liikmesriikidele kehtivaid põhinõudeid valikukriteeriumide kohaldamisel. Kuid liikmesriikidel peaks olema ulatuslik õigus sätestada konkreetsete tingimused vastavalt vajadustele. Maaelu arengusse sekkumine sisaldab toetusi, mis on seotud keskkonna- ja kliimakoostustega ning muude majandamiskohustustega, mida liikmesriigid peaksid toetama oma territooriumidel vastavalt konkreetsetele riiklikele, piirkondlikele või kohalikele vajadustele. Liikmesriigid peaksid andma toetust põllumajandustootjatele ja teistele maahaldajatele, kes vabatahtlikult võtavad selliseid majandamiskohustusi, millega aidatakse kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele ning keskkonna kaitsele ja keskkonnaseisundi parandamisele (sealhulgas veekvaliteet ja -kogus, õhukvaliteet, muld, elurikkus ja ökosüsteemi teenused), ning samuti vabatahtlike kohustusi Natura 2000 alade ja geneetilise mitmekesisuse toetuse puhul. Majandamiskohustuste täitmiseks makstavat toetust võib ette näha ka kohalikul tasandil juhitud, integreeritud või koostööpõhiste lähenemisviiside ning tulemuspõhise sekkumisena.
- (72) Majandamiskohustuste täitmiseks makstav toetus võib eelkõige hõlmata ka mahepõllumajanduse lisatasu mahepõllumaa säilitamiseks ja sellele ülemineku toetamiseks. Liikmesriigid peaksid oma mahepõllumajandussektori põhjaliku analüüsi alusel ja võttes arvesse eesmärke, mida nad kavatsevad seoses mahepõllumajandusliku tootmisega saavutada, kaaluma mahepõllumajandust majandamiskohustuste täitmisel vastavalt oma konkreetsetele territoriaalsetele vajadustele, eraldama toetust mahepõllumajanduskava raames majandatava põllumajandusmaa osakaalu suurendamiseks ning tagama, et eraldatud eelarved vastavad mahepõllumajandusliku tootmise eeldatavale kasvule. Majandamiskohustuste täitmiseks makstav toetus võiks hõlmata toetusi teistele sekkumisviisidele, millega toetatakse selliseid keskkonnasõbralikke tootmissüsteeme nagu agroökoloogia, säilitav põllumajandus ja integreeritud tootmine; metsakeskkonna- ja kliimateenuseid ning metsakaitset; lisatasu metsadele ja agrometsandussüsteemide rajamisele; loomade heaolu; geneetiliste ressursside säilitamist, säästvat kasutamist ja arendamist, eelkõige traditsiooniliste aretusmeetodite abil. Liikmesriikidel peaks olema lubatud asjaomaste sekkumisviiside raames vastavalt oma vajadustele välja töötada teisi kavasid. Seda liiki toetused peaksid katma täiendavaid kulusid ja saamata jäänud tulu, mis on tingitud üksnes sellistest kohustustest, mis lähevad kaugemale liidu ja riiklikes õigusaktides sätestatud kohustuslikest põhistandarditest ja -nõuetest, samuti tingimuslikkusest, nagu on sätestatud ÜPP strateegiakavas. Seda liiki sekkumisega seotud kohustusi peaks olema võimalik võtta varem kindlaks määratud aastaseks või mitmeaastaseks perioodiks ning ületada seitset aastat, kui see on piisavalt põhjendatud.

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671).

- (73) Metsandusse sekkumine peaks aitama kaasa komisjoni 16. juuli 2021. aasta teatise „Eli uus metsastrateegia aastani 2030“ rakendamisele ja vajaduse korral agrometsandussüsteemide kasutamise laiendamisele. Need peaksid põhinema liikmesriikide riikliku või piirkondliku tasandi metsandusprogrammidel või samaväärsetel vahenditel, mis peaksid tuginema kohustustele, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2018/841, ⁽²⁶⁾ ning kohustustele, mis on võetud Euroopa metsade kaitset käsitlevatel ministrite konverentsidel. Sekkumine peaks põhinema kestliku metsanduse kavadel või samaväärsetel vahenditel, milles võetakse nõuetekohaselt arvesse tõhusat süsiniku säilitamist ja sidumist atmosfäärist, tõhustades samal ajal elurikkuse kaitset, ning võivad hõlmata metsaalade arendamist ning metsa säästvat majandamist, sealhulgas maa metsastamist, tulekahjude ennetamist ning agrometsandussüsteemide loomist ja taaselustamist; metsaressursside kaitset, taastamist ja täiustamist, võttes arvesse kohandamisvajadusi; metsade säilitamise ja vastupanuvõime tagamiseks ja võimendamiseks, samuti metsade ökosüsteemide ja kliimateenuste osutamiseks tehtavaid investeeringuid; ning taastuvenergia ja biomajanduse toetamiseks võetavaid meetmeid ja tehtavaid investeeringuid.
- (74) Õiglase sissetuleku ja vastupanuvõimelise põllumajandussektori tagamiseks kogu liidu territooriumil peaks liikmesriikidel olema lubatud anda toetusi põllumajandustootjatele piirkondades, kus kehtivad looduslikust ja muust piirkondlikust eripärast tingitud piirangud, sealhulgas mägi- ja saarepiirkondades. Looduslikust ja muust eripärast tingitud piirangutega alade toetuste puhul tuleks jätkuvalt kohaldada määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 32 kohast määramist.
- (75) Selleks et ÜPP abil saaks suurendada liidu keskkonnaalast lisaväärtust ja tugevdada tema koostoimet looduse ja elurikkuse heaks tehtavate investeeringute rahastamisega, on vaja eraldi meedet, mille kaudu hüvitatakse toetusesaajatele ebasoodsad asjaolud, mis tulenevad direktiiviga 92/43/EMÜ ja direktiiviga 2000/60/EÜ loodud Natura 2000 rakendamisest. Seepärast tuleks jätkata toetuse andmist põllumajandustootjatele ja metsamaa valdajatele, et aidata toime tulla ebasoodsate asjaoludega, mis tulenevad direktiivide 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ rakendamisest, ning aidata kaasa Natura 2000 alade tõhusale majandamisele. Põllumajandustootjatele tuleks samuti teha kättesaadavaks toetus, et aidata toime tulla vesikonna piirkondade ebasoodsate asjaoludega, mis tulenevad direktiivi 2000/60/EÜ rakendamisest. Toetus peaks olema seotud ÜPP strateegiakavades kirjeldatud erinõuetega, mis on rangemad vastavatest kohustuslikest standarditest ja nõuetest. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et põllumajandustootjatele makstavad toetused ei langeks kokku rahastamisega ökokava alusel, võimaldades strateegiakavades piisavat paindlikkust, et suurendada eri moel sekkumise vastastikust täiendavust. Lisaks sellele peaksid liikmesriigid oma ÜPP strateegiakava koostamisel võtma arvesse Natura 2000 alade erivajadusi.
- (76) ÜPP eesmärkide poole tuleks püüelda ka tootlike ja mittetootlike, põllumajanduslike ja mittepõllumajanduslike investeeringute toetamise kaudu. Sellised investeeringud võivad muu hulgas puudutada põllumajanduse ja metsanduse arendamise, moderniseerimise või kliimamuutustega kohanemisega seotud taristuid, sealhulgas juurdepääsu põllumajandus- ja metsamaale, maakorraldust ja maaparandust, agrometsandustavasid ning energia- ja veevarustust ning -säästmist. See võib hõlmata ka investeeringuid loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide, sealhulgas tulekahjude, tormide, üleujutuste, kahjurite ja haiguste tagajärjel kaotatud põllumajandusliku või metsamajandusliku potentsiaali taastamise. ÜPP strateegiakavade parema kooskõla tagamiseks liidu eesmärkidega ning võrdsete tingimuste kindlustamiseks liikmesriikide vahel tuleks käesolevasse määrusesse lisada investeerimiseks ebasobivate valdkondade loetelu. Liikmesriigid peaksid parimal viisil kasutama olemasolevaid vahendeid investeeringuteks, viies investeeringute toetamise kooskõlla asjakohaste liidu õigusnormidega keskkonna ja loomade heaolu valdkonnas.
- (77) Eeskätt noored põllumajandustootjad peavad ajakohastama oma põllumajandusettevõtteid, et muuta need pikas perspektiivis elujõuliseks. Kuid samuti seisavad nad esimestel tegevusaastatel sageli silmitsi väikese käibega. Seetõttu on oluline, et liikmesriigid hõlbustaksid ja eelistaksid sekkumist noorte põllumajandustootjate investeeringutesse. Selleks peaks liikmesriikidel olema lubatud kehtestada oma ÜPP strateegiakavades noorte põllumajandustootjate põllumajanduslikesse majapidamistesse tehtavatele investeeringutele kõrgemad toetusmäärad ja muud soodustingimused. Samuti peaks liikmesriikidel olema lubatud anda suuremat investeeringutoetust väikepõllumajandustootjatele.

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhuonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhuonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1).

- (78) Investeeringutoetuse andmisel peaksid liikmesriigid pöörama erilist tähelepanu valdkonnaülesele eesmärgile ajakohastada põllumajandust ja maapiirkondasid teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digitaliseerimise abil põllumajanduses ja maapiirkondades ning ergutades nende kasutuselevõttu. Investeeringutoetus digitehnoloogia kasutuselevõtmiseks põllumajandus-, metsandus- ja maapiirkondades, näiteks investeeringud täppispõllumajandusse, arukatesse küladesse, maapiirkondade ettevõtetesse ja info- ja kommunikatsioonitehnoloogia taristutesse, tuleks lisada ÜPP strateegiakavade kirjeldusse nende kavade panuse kohta valdkonnaülesele eesmärgile.
- (79) Võttes arvesse liidu eesmärki veekogude hea seisundi kohta ja vajadust, et investeeringud oleksid selle eesmärgiga kooskõlas, on oluline kehtestada normid niisutustaristu ajakohastamise ja arendamise toetamise kohta, et põllumajanduslik veekasutus ei seaks seda eesmärki ohtu.
- (80) Arvestades vajadust katta liidu põllumajandussektori investeeringute puudujääk ning parandada rahastamise kättesaadavust esmatähtsatele rühmadele, eelkõige noortele põllumajandustootjatele ning kõrgema riskiprofiliga uutele põllumajandustootjatele, tuleks julgustada InvestEU tagatise kasutamist ning toetuste (grantid) ja rahastamisvahendite kombineerimist. Kuna rahastamisvahendite kasutamine liikmesriikides on väga erinev, mis on tingitud erinevustest rahaliste vahendite kättesaadavuses, pangandussektori arengus, riskikapitali olemasolus ning sellest, kui võrd on haldusasutused ja võimalikud toetusesaajad rahastamisvahenditega kursis, peaksid liikmesriigid sätestama oma ÜPP strateegiakavade asjakohased sihtväärtused, toetusesaajad, soodustingimused ning muud võimalikud toetusõiguslikkuse normid.
- (81) Noored põllumajandustootjad, uued põllumajandustootjad ja muud uued tulijad seisavad siiski silmitsi oluliste takistustega seoses maa kättesaadavusega, kõrgete hindadega või laenu saamisega. Nende ettevõtted on enam ohustatud hinna volatiilsusest nii sisendite kui ka toodangu puhul ning nende vajadus ettevõtlus-, riskiennetus- ja riskijuhtimiskursuste koolituse järele on suur. Seetõttu on oluline jätkata uute ettevõtete ja põllumajandusettevõtete loomise toetamist. Samuti peaks liikmesriikidel olema lubatud sätestada oma ÜPP strateegiakavas rahastamisvahendite soodustingimused noorte põllumajandustootjate ja uute turuletulijate jaoks. Noorte põllumajandustootjate, uute põllumajandustootjate ja muude uute tulijate tegevuse alustamise toetuse ja maapiirkondades ettevõtlusega alustamise toetuse maksimaalset summat tuleks suurendada kuni 100 000 euroni, mis oleks kättesaadav ka rahastamisvahendi vormis toetusena või sellega kombineerituna.
- (82) Arvestades vajadust tagada asjakohased riskijuhtimisvahendid, tuleks EAFRD raames säilitada ja laiendada toetust, et aidata põllumajandustootjatel juhtida oma tootmis- ja sissetulekuriske. Eelkõige peaksid kindlustusmaksed ja ühisfondid, sealhulgas sissetuleku stabiliseerimise vahend, jääma võimalikuks, kuid toetus tuleks teha kättesaadavaks ka muude riskijuhtimisvahendite jaoks. Lisaks peaks igat liiki riskijuhtimisvahendite abil olema võimalik katta tootmis- või sissetulekuriske ning need peaksid vajaduse korral olema suunatud põllumajandussektoritele või territooriumidele. Liikmesriikidel peaks olema lubatud kasutada menetluslikke lihtsustusi, näiteks tugineda põllumajandustootja toodangu ja sissetuleku arvutamisel indeksitele, tagades samal ajal vahendite asjakohase vastavuse põllumajandustootjate individuaalsetele tulemustele ja vältides kahju ülemäärast hüvitamist.
- (83) Toetus peaks võimaldama ÜPP eesmärkide saavutamise nimel vähemalt kahe ettevõtte vahelise koostöö loomist ja elluviimist. Toetus peaks sisaldama kõiki asjaomase koostöö aspekte, näiteks kvaliteedikavade loomine ning teavitamis- ja müügievendustegevus; ühised keskkonna- ja kliimameetmed; lühikese tarneahela ja kohalike turgude edendamine; katseprojektid; Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühma projektid, kohalikud arendusprojektid, arukad külad, ostjate klubid ja masinaühistused; põllumajandusettevõtete partnerlused; metsamajandamiskavad; võrgustikud ja klastrid; sotsiaalne põllumajandus; kogukonna toetatud põllumajandus; programmi LEADER raames võetavad meetmed; ning tootjarühmade ja -organisatsioonide moodustamine, samuti teiste koostöövormide loomine, mis on vajalik ÜPP erieesmärkide saavutamiseks.
- (84) Oluline on toetada teatavat liiki koostöö ettevalmistamist, eriti Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühmade, programmi LEADER rühmade ja arukate külade strateegiate puhul.

- (85) Teatises „Toidutootmise ja põllumajanduse tulevik“ osutatakse uue ÜPP läbiva eesmärgina teadmiste vahetust ja keskendumist innovatsioonile. ÜPP peaks jätkama interaktiivse innovatsioonimudeli toetamist, mis võimendab osalejate vahelist koostööd, et lisateadmisi parimal võimalikul moel ära kasutada eesmärgiga levitada praktilisi lahendusi. AKISE raames tuleks tugevdada põllumajandusettevõtete nõustamisteenuseid. ÜPP strateegiakava peaks andma teavet selle kohta, kuidas toimub nõustajate, teadlaste ja riiklike ÜPP võrgustike vaheline koostöö. Iga liikmesriik või piirkond peaks saama vastavalt vajadusele AKISE tugevdamiseks ja kooskõlas oma AKISE strateegilise lähenemisviisiga rahastada mitut teadmiste vahetamise ja innovatsiooniga seotud meedet ning põllumajandustootjate abistamisele suunatud meedet nende põllumajanduslike majapidamiste vastupanuvõime suurendamise strateegiate väljatöötamiseks, kasutades käesolevas määruses välja töötatud sekkumisviise. Lisaks peaks iga liikmesriik koostama strateegia digitehnoloogia arendamiseks ja kasutamiseks, et näidata, kuidas kiirendatakse digitaliseerimist põllumajanduses ja maapiirkondades.
- (86) EAGF peaks jätkama otsetoetuste vormis sekkumisviiside ja teatavate sektorite sekkumisviiside rahastamist ning EAFRD peaks jätkama maaelu arengusse sekkumise viiside rahastamist. ÜPP finantsjuhtimise reeglid tuleks sätestada kahe fondi ja kummagi toetatava tegevuse puhul eraldi, võttes arvesse asjaolu, et uus rakendamismudel võimaldab liikmesriikidele eesmärkide saavutamiseks suuremat paindlikkust ja subsidiaarsust. Käesoleva määruse kohased sekkumisviisid peaksid hõlmama ajavahemikku 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2027.
- (87) ÜPP strateegiakavade kohaste otsetoetuste maksmiseks antav toetus tuleks tagada käesoleva määrusega kindlaksmääratud riiklikest eraldistest. Nimetatud riiklikud eraldised peaksid peegeldama jätkuvaid muutusi, mille kohaselt suurendatakse hektari kohta madalaimat toetust saavatele liikmesriikidele antavaid eraldisi järk-järgult, et vähendada 50 % vahet 90 % saavutamiseks liidu keskmisest. Selleks et võtta arvesse toetusmehhanismi vähendamist ja võimalust kasutada liikmesriigis toetuse vähendamisest tekkivat summat, tuleks lubada, et liikmesriigi ÜPP strateegiakavas sätestatud esialgne rahaeraldise kogusumma aastas võib ületada riiklikku eraldist.
- (88) EAFRD rahaliste vahendite haldamise hõlbustamiseks tuleks kehtestada ühtne EAFRD toetuse määr liikmesriikide avaliku sektori kuludele. Selleks et võtta arvesse teatavat liiki tegevuse erilist tähtsust või laadi, tuleks nende jaoks kehtestada osaluse erimäärad. Arengutasemest, kaugusest või isoleeritusest tingitud eripiirangute leevendamiseks tuleks kehtestada asjakohane EAFRD osaluse määr vähem arenenud piirkondade, äärepoolseimate piirkondade ja Egeuse mere väikesaarte ning üleminekupiirkondade puhul.
- (89) Tuleks kehtestada objektiivsed kriteeriumid, et liidu tasandil liigitada piirkonnad ja alad, mis võivad saada EAFRD-lt toetust. Selleks peaks liidu tasandil piirkondade ja alade kindlakstegemine põhinema ühisel piirkondade klassifitseerimise süsteemil, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1059/2003⁽²⁷⁾. Uusimaid liigitusi ja andmeid tuleks kasutada piisava toetuse tagamiseks, eelkõige selleks, et tegeleda arengus mahajäänud piirkondadega ning liikmesriigisest piirkondadevaheliste erinevustega.
- (90) EAFRDst ei tuleks toetada investeeringuid, mis kahjustaksid keskkonda. Seetõttu on vaja käesolevas määruses sätestada teatavad välistamismõjud. Eelkõige ei peaks EAFRDst rahastatama investeeringuid niisutusse, mis ei aita kaasa seotud veekogu või veekogude hea seisundi saavutamisele või säilitamisele, ega investeeringuid metsastamisse, mis ei vasta kestliku metsanduse põhimõtete kohastele keskkonna- ja kliimaeesmärkidele.

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaallüksuste liigitus (NUTS) (EÜT L 154, 21.6.2003, lk 1).

- (91) Teatavate prioriteetide piisava rahastamise tagamiseks tuleks kõnealuste prioriteetide puhul sätestada minimaalseid ja maksimaalseid rahaeraldise käsitlevad normid. Liikmesriigid peaksid enne mis tahes ümberpaigutamist reserveerima põlvkondade vahetusega seotud sekkumise jaoks vähemalt summa, mis vastab 3 %-le nende aastastest otsetoetuste eelarvest. Selline sekkumine võib hõlmata suuremat sissetulekutoetust ja tegevuse alustamise toetust. Võttes arvesse, kui oluline on investeringutoetus noortele põllumajandustootjatele, et muuta nende põllumajandusettevõtteid pikas perspektiivis elujõuliseks ja suurendada sektori atraktiivsust, tuleks osa investeringusekkumise kuludest, mille puhul noorte põllumajandustootjate toetusmäär on kõrgem, arvestada samuti miinimumsumma hulka, mis tuleb reserveerida panustamiseks erieesmärgi „muuta valdkond noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate jaoks atraktiivseks ning soodustada kestliku ettevõtluse arengut maapiirkondades“ saavutamiseks.
- (92) Selleks, et tagada ÜPP raames piisavate rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemine keskkonna-, kliima- ja loomade heaolu alaste eesmärkide saavutamiseks kooskõlas liidu prioriteetidega, tuleks selleks otstarbeks reserveerida teatav osa nii EAFRD toetusest, sealhulgas investeringud, kui ka otsetoetustest. Arvestades, et kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavade võetakse esmakordselt kasutusele otsetoetuste raames, tuleks eelkõige kahel esimesel aastal võimaldada kavandamise ja rakendamise suhtes teatavat paindlikkust, et võimaldada liikmesriikidel ja põllumajandustootjatel saada kogemusi ning tagada sujuv ja edukas rakendamine, võttes arvesse ka EAFRD keskkonna- ja kliimaeesmärkide ambitsioonikust. Selleks et pidada kinni üldistest keskkonna- ja kliimaeesmärkidest, peaks selline paindlikkus olema piiritletud ja seda tuleks kompenseerida teatavates piirides.
- (93) Programmi LEADER lähenemine kohalikule arengule on tõestanud oma tõhusust maapiirkondade arendamisel, võttes alt ülespoole lähenemisviisiga täiel määral arvesse sektoriüleseid vajadusi maaelu sisetekkeliseks arenguks. Seepärast tuleks LEADERit tulevikus jätkata ning selle kohaldamine peaks jääma kohustuslikuks koos miinimumeraldisega EAFRDst.
- (94) Võttes arvesse, kui oluline on võidelda kliimamuutuste vastu kooskõlas liidu kohustusega rakendada Pariisi kliimakokkulepet ja ÜRO kestliku arengu eesmärgi, panustab käesolev ÜPP kliimameetmete peavoolustamisse liidu poliitikavaldkondades ja aitab saavutada üleüldist eesmärki – suunata 30 % liidu eelarve kuludest kliimaeesmärkide toetamisele. ÜPP kohaste meetmetega saab ÜPP kogu rahastamispaketist eeldatavasti 40 % ulatuses panustada kliimaeesmärkide saavutamisse. Asjakohased meetmed tuleks kindlaks määrata ÜPP strateegiakavade ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid hinnatakse uuesti nende hindamis- ja läbivaatamismenetluste käigus.
- (95) Kui ühikused ei põhine tegelikel kuludel või saamata jäänud tulul, peaksid liikmesriigid kehtestama asjakohase toetuse taseme, mis põhineb vajaduste hindamisel. Asjakohane ühiksumma võib olla asjakohaste ühiksummade vahemik, mitte üks ühtne või keskmine ühiksumma. Seega peaks liikmesriikidel olema ka lubatud kehtestada oma ÜPP strateegiakavas teatavate sekkumiste jaoks põhjendatud maksimaalne või minimaalne ühiksumma, ilma et see piiraks asjaomase sekkumise toetussummasid käsitlevate sätete kohaldamist.
- (96) Vajaduste hindamise ja sihtväärtuste saavutamise eest vastutuse üleminek liikmesriikidele toimub koos suurema paindlikkusega otsetoetustega sekkumise viiside, teatavatesse sektoritesse sekkumise viiside ja maaelu arengusse sekkumise viiside kombinatsiooni kehtestamisel. Seda tuleks toetada mõningase paindlikkusega asjaomaste vahendite riiklike eraldiste kohandamisel. Kui liikmesriik peab eelnevalt eraldatud rahastamispaketti liiga väikeseks, et sellest jaguks kõigile kavandatud meetmetele, on teatav paindlikkus põhjendatud, vältides märkimisväärseid kõikumisi iga-aastases otseses sissetulekutoetuses võrreldes EAFRDst mitmeaastasele sekkumisele eraldatavate summadega.
- (97) Liidu lisaväärtuse võimendamiseks ning toimiva põllumajandusliku siseturu säilitamiseks, samuti ÜPP üld- ja erieesmärkide saavutamiseks ei tohiks liikmesriigid käesoleva määruse kohaselt võtta otsuseid vastu eraldiseisvalt, vaid struktureeritud protsessi raames, mis peaks materialiseeruma ÜPP strateegiakavas. Liidu ülalt-alla normides tuleks kehtestada kogu liitu hõlmavad konkreetsed ÜPP eesmärgid, peamised sekkumisviisid, tulemusraamistik ja juhtimisstruktuur. Sellise ülesannete jaotamise soovitakse tagada investeeritud rahaliste vahendite ja saavutatud tulemuste vaheline täielik vastavus.

- (98) Selleks et tagada kõnealuste ÜPP strateegiakavade selge strateegiline laad ja lihtsustada seoseid muu liidu poliitikaga ning eeskätt kehtestatud pikaajaliste riiklike sihtväärtustega, mis tulenevad kliimamuutuste, metsade, elurikkuse ja veega seotud liidu õigusaktidest või rahvusvahelistest kokkulepetest, on asjakohane koostada üks ÜPP strateegiakava liikmesriigi kohta, võttes arvesse selle põhiseaduslikke ja institutsioonilisi sätteid. ÜPP strateegiakava võib kohasel juhul sisaldada piirkondlikku sekkumist.
- (99) Liikmesriigid peaksid oma ÜPP strateegiakava väljatöötamise käigus analüüsima oma konkreetset olukorda ja vajadusi, määrama kindlaks ÜPP eesmärkide saavutamiseks seotud sihtväärtused ja kavandama sekkumist, mis võimaldab neil sihtväärtusi saavutada ning mida on kohandatud riiklikus ja konkreetsetes piirkondlikus, sealhulgas äärepoolseimate piirkondade kontekstis. Selline protsess peaks edendama suuremat subsidiaarsust ühtses liidu raamistikus, tagades samas vastavuse liidu õiguse üldpõhimõtetele ja ÜPP eesmärkidele. Seepärast on asjakohane kehtestada reeglid ÜPP strateegiakavade struktuuri ja sisu kohta.
- (100) Selle tagamiseks, et liikmesriikide sihtväärtuste kindlaksmääramine ja sekkumise kavandamine on asjakohane ja maksimeerib panust ÜPP eesmärkide saavutamisse, on vaja, et ÜPP strateegiakavade strateegia põhineks kohaliku olustiku eelneval analüüsil ja ÜPP eesmärkidega seotud vajaduste hindamisel. Samuti on oluline tagada, et ÜPP strateegiakavad saaksid kajastada muudatusi liikmesriikide olukorras, (nii sisemistes kui ka välistes) struktuurides ja turuolukorras ning et neid oleks seega võimalik aja jooksul nende muudatuste kajastamiseks kohandada.
- (101) ÜPP strateegiakavad peaksid tagama ÜPP paljude vahendite suurema sidususe, sest see peaks hõlmama nii otsetoetustega sekkumise viise, teatavatesse sektoritesse sekkumise viise kui ka maaelu arengusse sekkumist. Kõnealused kavad peaksid samuti tagama ja näitama liikmesriikide tehtud valikute vastavust ja asjakohasust seoses liidu prioriteetide ja eesmärkidega. Seda silmas pidades peaksid ÜPP strateegiakavad andma ülevaate ja selgituse vahendite kohta, millega tagatakse sisetulekutoetuse õiglasem jaotumine ning tulemuslikum ja tõhusam suunamine. Seepärast on asjakohane, et need kavad hõlmavad tulemustele orienteeritud sekkumisstrateegiat, mis on struktureeritud lähtuvalt ÜPP erieesmärkidest, sealhulgas nende eesmärkidega seotud mõõdetavad sihtväärtused. Kõnealuste kavade aastapõhise seire võimaldamiseks on asjakohane, et kõnealused sihtväärtused tugineksid tulemusnäitajatele.
- (102) Sekkumisstrateegias tuleks ka rõhutada täiendavust nii ÜPP vahendite vahel kui ka liidu muude poliitikavaldkondadega. Eelkõige peaks iga ÜPP strateegiakava tuginema asjakohastele keskkonna- ja kliimaalastele õigusaktidele ning kõnealustest õigusaktidest tulenevaid riiklikke kavandusi tuleks kirjeldada praeguse olukorra analüüsi (edaspidi „SWOT-analüüs“) osana. Asjakohane on loetleda seadusandlikud aktid, millele tuleks ÜPP strateegiakavas konkreetselt osutada.
- (103) Võttes arvesse, et liikmesriikidele tuleb võimaldada paindlikkust nende ÜPP strateegiakavades teatava osa kavandamise ja rakendamise delegerimisel piirkondlikul tasandil vastavalt riiklikule raamistikule, et hõlbustada piirkondadevahelist koordineerimist riigiüleste probleemidega tegelemisel, on asjakohane, et ÜPP strateegiakavades oleks esitatud riikliku ja piirkondliku sekkumise koostõu kirjeldus.
- (104) Kuna ÜPP strateegiakavad peaksid võimaldama komisjonil võtta vastutuse liidu eelarve täitmise eest ning tagama liikmesriikidele õiguskindluse ÜPP strateegiakava teatavate elementide osas, on asjakohane, et ÜPP strateegiakavad sisaldaksid üksiksekkumise kirjeldust, sealhulgas toetusõiguslikkuse tingimusi, eelarveeraldise, kavandatud väljundeid ja ühikuhindu. Rahastamiskava on vajalik selleks, et anda ülevaade kõigist eelarveaspektidest ja igast sekkumisest, ning sellele peaks olema lisatud sihtväärtuste kava.
- (105) ÜPP strateegiakavade viivitamatu käivitamise ja tõhusa rakendamise tagamiseks peaks EAGFi ja EAFRD toetus põhinema usaldusväärse haldusraamistiku tingimuste olemasolul. Iga ÜPP strateegiakava peaks seepärast sisaldama ÜPP strateegiakava kõigi juhtimis- ja koordineerimisstruktuuride identifitseerimist, sealhulgas kontrollisüsteeme ja karistusi, ning seire- ja aruandlusstruktuuri.

- (106) Võttes arvesse põllumajanduse ja maapiirkondade ajakohastamise eriesmärgi olulisust ja sektoriülest laadi, on asjakohane, et liikmesriigid lisavad ÜPP strateegiakavasse konkreetse kirjelduse selle kohta, kuidas on kõnealuse ÜPP strateegiakava alusel võimalik seda eesmärki saavutada, hõlmates selle panust digitaliseerimisse.
- (107) Võttes arvesse probleeme, mis on seotud eelarve jagatud täitmisest tuleneva halduskoormusega, peaks ÜPP strateegiakavas erilist tähelepanu pöörama ka lihtsustamisele.
- (108) Arvestades, et komisjonil ei ole asjakohane kiita heaks teavet, mida saab käsitada taustteabena või ajaloolise teabena või mis kuulub liikmesriigi vastutusalasse, tuleks teatav teave esitada ÜPP strateegiakava lisana.
- (109) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe ⁽²⁸⁾ punktidele 22 ja 23 on vaja liidu fonde hinnata konkreetsete seireõuete kohaselt kogutud teabe alusel, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikidele. Need nõuded võivad vajaduse korral hõlmata mõõdetavaid näitajaid fondide kohapealse mõju mõõtmise alusena.
- (110) ÜPP strateegiakava heakskiitmine komisjoni poolt on oluline samm poliitika rakendamise tagamisel vastavalt ühistele eesmärkidele. Subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt peaks komisjon andma liikmesriikidele sidusa ja ambitsioonika sekkumisloogika kohta asjakohaseid juhiseid.
- (111) ÜPP strateegiakavade kavandamine ja läbivaatamine tuleb ette näha vastavalt käesolevas määruses sätestatud tingimustele.
- (112) Iga ÜPP strateegiakava juhtimise ja rakendamise eest peaks vastutama riiklik korraldusasutus, kes peaks olema komisjoni peamine kontaktpunkt. Kui aga maaelu arengu poliitikaga seotud elemente käsitletakse piirkondlikul alusel, peaks liikmesriikidel olema võimalik luua piirkondlikke korraldusasutusi. Korraldusasutused peaksid olema võimelised delegeerima osa oma ülesannetest, jäädes ise vastutama tõhusa ja korrektse juhtimise eest ning tagades ÜPP strateegiakava sidususe ja järjepidevuse ning koordineerimise riikliku korraldusasutuse ja piirkondlike korraldusasutuste vahel. Liikmesriigid peaksid tagama, et nende ÜPP strateegiakava juhtimisel ja rakendamisel oleksid kaitstud liidu finantshuvid kooskõlas finantsmääruse ja määrusega (EL) 2021/2116.
- (113) Vastutus ÜPP strateegiakavade seire eest peaks olema jagatud riikliku korraldusasutuse ja selleks otstarbeks loodud riikliku seirekomisjoni vahel. Riiklik seirekomisjon peaks vastutama ÜPP strateegiakava rakendamise tõhususe seire eest. Selleks tuleks komisjoni vastutus täpselt kindlaks määrata. Kui ÜPP strateegiakava sisaldab piirkondade kehtestatud elemente, peaks liikmesriikidel ja asjaomastel piirkondadel olema võimalik luua ja moodustada piirkondlikke seirekomisjone. Sellisel juhul tuleks täpsustada riikliku seirekomisjoniga koordineerimise reegleid.
- (114) Komisjoni algatusel peaks EAFRD tehnilise abi kaudu toetama tegevusi, mis on seotud määruse (EL) 2021/2116 artiklis 7 osutatud ülesannete täitmisega. Tehnilist abi võib osutada ka liikmesriigi algatusel ÜPP strateegiakavaga seotud toetuse tõhusaks haldamiseks ja rakendamiseks vajalike ülesannete täitmiseks. Liikmesriigi algatusel antava tehnilise abi suurendamine on võimalik ainult nende liikmesriikide puhul, kelle EAFRD eraldis ei ületa 1,1 miljardit eurot. EAFRD tehnilise abi toetuse puhul tuleks arvesse võtta haldussuutlikkuse suurendamist seoses liikmesriikide uute juhtimis- ja kontrollisüsteemidega.

⁽²⁸⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (115) Olukorras, kus liikmesriikidel on palju rohkem paindlikkust ja subsidiaarsust sekkumise kavandamisel ühiste eesmärkide saavutamiseks, on võrgustikud peamine vahend poliitika suunamiseks ja juhtimiseks ning sidusrühmade kaasamise, teadmiste jagamise ja suutlikkuse suurendamise edendamiseks liikmesriikide ja muude osalejate jaoks. Võrgustikutöö ulatust laiendatakse maaelu arengult ÜPP mõlemale sambale. Ühtne üleliiduline ÜPP võrgustik peaks tagama parema koordineerituse võrgustikutöö vahel liidu, riigi ja piirkondlikul tasandil. Euroopa ja riiklikud ÜPP võrgustikud peaksid asendama praeguse Euroopa maaelu arengu võrgustiku ja Euroopa Innovatsioonipartnerluse AGRI võrgustiku liidu tasandil ning riiklikud maaeluvõrgustikud. Euroopa ÜPP võrgustik peaks võimalikult suurel määral kaasa aitama riiklike ÜPP võrgustike tegevusele. Võrgustikud peaksid pakkuma platvormi teadmiste ulatuslikuma vahetamise edendamiseks, et parandada ÜPP strateegiakavade rakendamist ning kajastada poliitika, sealhulgas programmi „Euroopa horisont“ poliitika ja selle mitme osalejaga projektide tulemusi ja lisaväärtust liidu tasandil. Teadmiste vahetamise ja innovatsiooni edendamise eesmärgil luuakse Euroopa innovatsioonipartnerlus, mida abistavad Euroopa ja riiklikud ÜPP võrgustikud ja mis peaksid toetama interaktiivse innovatsioonimudeli rakendamist kooskõlas käesolevas määruses sätestatud metoodikaga.
- (116) Iga ÜPP strateegiakava rakendamist ja edenemist kindlaksmääratud sihtväärtuste saavutamise suunas tuleks järjepidevalt kontrollida. Kehtestada tuleks asjaomane ÜPP tulemuslikkuse, seire- ja hindamisraamistik, mille kaudu saab jälgida edusamme ning hinnata poliitika rakendamise mõju ja selle tõhusust.
- (117) Rakendamismudeli käivitatud tulemustele orienteeritus nõuab tugevat tulemuslikkuse raamistikku, eelkõige seepärast, et ÜPP strateegiakavad panustaksid teiste eelarve jagatud täitmise korras võetavate poliitikameetmete ulatuslike üldeesmärkide saavutamisse. Tulemuspõhine poliitika tähendab aastast ja mitmeaastast hindamist valitud väljundite, tulemus- ja mõjunäitajate põhjal, nagu on määratletud tulemuslikkuse seire- ja hindamisraamistikus. Selleks tuleks piiratud ja sihipärasemad näitajad valida nii, et need peegeldaksid võimalikult täpselt seda, kas toetatud sekkumine aitab saavutada kavandatud eesmärke. Konkreetsetel keskkonna- ja kliimaalaste erieesmärkidega seotud näitajatel peaks olema võimalik hõlmata sekkumisi, mis aitavad kaasa asjaomastest liidu seadusandlikest aktidest tulenevate kohustuste täitmisele.
- (118) Tulemus-, seire- ja hindamisraamistiku osana peaksid liikmesriigid igal aastal tehtud edusamme kontrollima ja nendest komisjonile aru andma. Liikmesriikide edastatud teabe alusel peaks komisjon esitama aruande erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta kogu ÜPP strateegiakava perioodil, kasutades selleks põhinäitajaid.
- (119) Kehtestada tuleks mehhanismid, mis võimaldaksid võtta meetmeid liidu finantshuvide kaitsmiseks juhul, kui ÜPP strateegiakava rakendamisel ilmneb kindlaksmääratud sihtväärtustest olulisi kõrvalekaldeid. Seetõttu peaks komisjonil olema võimalik märkimisväärselt ja põhjendamatult ebarahuldavate tulemuste korral nõuda liikmesriikidelt tegevuskavade esitamist. Kui kavandatud tulemusi ei saavutata, võib see kaasa tuua väljamaksete peatamise ning lõppkokkuvõttes liidu vahendite vähendamise.
- (120) Eelarve jagatud täitmise põhimõtte kohaselt peaksid liikmesriigid, tagades kohaselt juhul piirkondade kaasamise ÜPP strateegiakava hindamise kava koostamisse ning piirkondlike sekkumiste seiresse ja hindamisse, vastutama oma ÜPP strateegiakava hindamise eest, samas kui komisjon peaks vastutama liidu tasandil liikmesriikide eelhindamiste kokkuvõtete ning liidu vahe- ja järeelhindamiste läbiviimise eest.
- (121) Selleks et tagada ÜPP põhjalik ja sisukas hindamine liidu tasandil, peaks komisjon tuginema konteksti- ja mõjunäitajatele. Need näitajad peaksid peamiselt põhinema usaldusväärsetel andmeallikatel. Komisjon ja liikmesriigid peaksid tegema koostööd, et tagada ja veelgi parandada konteksti- ja mõjunäitajate jaoks vajalike andmete usaldusväärsust.
- (122) Kavandatud ÜPP strateegiakavade hindamisel peaks komisjon hindama kavandatud ÜPP strateegiakavade kooskõla ja panust liidu keskkonna- ja kliimaalastesse õigusaktidesse ja kohustustesse ning eelkõige liidu 2030. aasta eesmärkidesse, mis on sätestatud komisjoni 20. mai 2020. aasta teatises „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (edaspidi „strateegia „Talust taldrikule““) ja komisjoni 20. mai 2020. aasta teatises „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (edaspidi „ELi elurikkuse strateegia“).

- (123) Liikmesriikidelt tuleks nõuda, et nad näitaksid oma ÜPP strateegiakavade kaudu üles varasemast suuremat üldist ambitsioonikust seoses ÜPP keskkonna- ja kliimaalaste erieesmärkidega. Selline ambitsioonikust peaks koosnema mitmest elemendist, mis on muu hulgas seotud mõjunäitajatega, tulemusnäitajate alusel kindlaksmääratud sihtväärtustega, sekkumise kavandamisega, tingimuslikkuse süsteemi kavandatud rakendamisega ja finantsplaneerimisega. Liikmesriikidelt tuleks nõuda, et nad selgitaksid oma ÜPP strateegiakavades, kuidas nad näitavad üles suuremat üldist nõutavat ambitsioonikust, viidates erinevatele asjakohastele elementidele. See selgitus peaks hõlmama riiklike panuseid liidu 2030. aasta sihtväärtuste saavutamisse, mis on sätestatud strateegias „Talust taldrikule“ ja ELi elurikkuse strateegias.
- (124) Komisjon peaks koostama kokkuvõtva aruande liikmesriikide ÜPP strateegiakavade kohta, et hinnata liikmesriikide ühiseid jõupingutusi ja ühiseid püüdlusi ÜPP erieesmärkide saavutamiseks rakendusperioodi alguses, võttes arvesse strateegias „Talust taldrikule“ ja ELi elurikkuse strateegias sätestatud liidu 2030. aasta sihtväärtuseid.
- (125) Komisjon peaks esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, et hinnata uue rakendamismudeli toimimist liikmesriikides ja liikmesriikide ÜPP strateegiakavades sätestatud sekkumiste kombineeritud panust liidu keskkonna- ja kliimaalaste kohustuste, eelkõige Euroopa rohelisest kokkuleppest tulenevate kohustuste täitmisel.
- (126) ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109 tuleks kohaldada käesoleva määruse kohastele toetustega sekkumise viisidele. Siiski ei peaks põllumajandussektori eripära arvesse võttes kõnealuseid ELi toimimise lepingu sätteid kohaldama selliste otsetoetustega sekkumise viiside ja maaelu arengusse sekkumise viiside suhtes, mis on seotud ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalasse kuuluvate toimingutega, mida viiakse ellu käesoleva määruse kohaselt ja sellega kooskõlas, ega liikmesriikide tehtavate maksete suhtes, mis tehakse liidu toetuse saanud ja ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalasse kuuluvate maaelu arengusse sekkumise viiside riiklikuks lisarahastamiseks.
- (127) Selleks et vältida toetuse järsku ja olulist vähenemist liikmesriikide teatavates sektorites, mille puhul on antud ajavahemikul 2015–2020 riiklikku üleminekutoetust, tuleks kõnealustel liikmesriikidel lubada jätkata sellise abi andmist teatavate tingimuste ja piirangute kohaselt. Võttes arvesse kõnealuse abi üleminekulist laadi, on asjakohane jätkata selle järkjärgulist kaotamist, vähendades järk-järgult igal aastal kõnealuse abi sektoripõhiseid toetussummasid.
- (128) Käesoleva määruse sätete kohaldamise eesmärgil kogutud isikuandmeid tuleks töödelda viisil, mis on kooskõlas asjaomaste eesmärkidega. Samuti peaksid andmed olema seire või hindamise eesmärgil töötlemiseks anonüümsed ning kaitstud vastavalt liidu õigusele, milles käsitletakse üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumist, eelkõige vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2016/679⁽²⁹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/1725⁽³⁰⁾. Andmesubjektide tuleks teavitada nende isikuandmete töötlemisest ja andmekaitsealastest õigustest.
- (129) Käesoleva määruse kohaldamiseks ning selleks, et teha seiret rahaliste õiguste üle, neid analüüsida ja hallata, on vaja liikmesriikide teateid.
- (130) Käesoleva määruse teatavate mitteolemuslike osade täiendamiseks või muutmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud

⁽²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

põhimõtetele. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (131) Selleks, et tagada õiguskindlus, põllumajandustootjate õigused ning võrdsed võimalused liikmesriikidele seoses ühiste nõuete ja näitajatega, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, et kohandada ühiseid väljund-, tulemus-, mõju- ja kontekstinäitajaid, et käsitleda tehnilisi probleeme nende rakendamisel, ning reegleid seoses HPK 1. standardi kohase suhtarvuga.
- (132) Selleks et tagada õiguskindlus, kaitsta põllumajandustootjate õigusi ning kindlustada otsetoetuste vormis sekkumisviiside sujuv, ühetaoline ja tõhus toimimine, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse sätteid, mille kohaselt on toetuste andmise tingimuseks teatavate kanepisortide sertifitseeritud seemne kasutamine ning milles sätestatakse kanepisortide kindlaksmääramise kord ja nende tetrahüdrokannabinooli sisalduse kontroll; normid, millega kehtestatakse maksete vähendamise arvutamise ühtlustatud alus toetuste piiramise ja vähendamise raames; meetmed, et vältida tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse saajatele kahju tekkimist turu struktuurilise tasakaalustamatuse tõttu vastavas sektoris, sealhulgas otsus, et sellist toetust tohib jätkuvalt maksta kuni 2027. aastani nende tootmisühikute alusel, mille eest anti varasemal võrdlusperioodil asjaomast toetust; sätteid ja tingimused puuvilla eritoetuse puhul kohaldatava maa ja sortide heakskiitmise kohta ning sellise toetuse andmise tingimusi käsitlevad sätteid, samuti sätteid tootmisharudevaheliste organisatsioonide heakskiitmise kriteeriumide ning eritoetuse andmise tingimuste, rahastamiskõlblikkuse ja sellega seotud põllumajandustavade kohta ning sätteid, millega reguleeritakse tagajärgi, kus heakskiidetud tootmisharudevaheline organisatsioon ei vasta kõnealustele kriteeriumidele ega täida tootjate kohustusi.
- (133) Selle tagamiseks, et teatavatesse sektoritesse sekkumise viisidega aidatakse kaasa ÜPP eesmärkide saavutamisele ja koostoime tugevdamisele teiste ÜPP vahenditega, ning selleks, et tagada siseturul võrdsed tingimused ning et vältida ebavõrdset ja ebaõiglast konkurentsi, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, et kehtestada sätteid, millega reguleeritakse sekkumisviiside nõuetekohast toimimist teatavates sektorites, hõlmatavaid kululiike ja eelkõige haldus- ja personalikulusid, liidu finantsabi arvutamise aluseid, sealhulgas võrdlusperioodid ja turustatud toodangu väärtuse ning tootjate organiseerituse taseme arvutamine teatavates piirkondades, ning liidu finantsabi ülemmäära teatavale sekkumisele, mille eesmärk on ennetada turukriisi ja juhtida riske teatavates sektorites; sätteid kulude ülemmäära kindlaksmääramiseks seoses viljapuuadade, oliivi- või viinamarjaistandike taasistutamise; sätteid veinivalmistamise kõrvalsaaduste kõrvaldamise kohta ning kõnealusest kohustusest erandite tegemise kohta täiendava halduskoormuse vältimiseks ning destilleerijate vabatahtliku sertifitseerimise kohta ning sätteid erinevate toetusvormide kohta ning teatavates sektorites toetatud investeeringute minimaalse kestvuse kohta, samuti mõne veinisektorisse sekkumise puhul rahastamise kombineerimise kohta. Selleks et tagada liidu vahendite tulemuslik ja tõhus kasutamine mesindussektorisse sekkumiseks mesindussektoris, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte seoses teatamiskohustust käsitlevate lisanõuetega ja kõnealuse sekkumisviisi rakendamiskulude katmiseks liidu toetuse miinimummäära kehtestamisega.
- (134) Selleks et tagada õiguskindlus ja maaelu arengusse sekkumise eesmärkide saavutamine, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte seoses geneetilisi ressursse ja loomade heaolu puudutavateks majandamiskohustusteks ning kvaliteedikavadeks antavate toetustega.
- (135) Selleks et võtta arvesse tulevase muutusi liikmesriikide rahaeraldistes või lahendada liikmesriikide probleeme ÜPP strateegiakavade rakendamisel, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad liikmesriikide otsetoetuste vormis sekkumisviiside eraldisi; toetuste korral kasutatavate kaalutegurite muutmist, tuginedes poliitika panusele kliima- ja kesskonnaeesmärkide saavutamisse ja ÜPP strateegiakava sisu käsitlevaid reegleid.

- (136) Selleks et hõlbustada üleminekut määrustega (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 kehtestatud korrald kättesolevas määruses sätestatud korrale, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte seoses meetmetega, mille eesmärk on kaitsta toetusesaajate omandatud õigusi ja õiguspäraseid ootusi.
- (137) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused ning vältida ebaausat konkurentsi ja diskrimineerimist põllumajandustootjate vahel, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et määrata kindlaks võrdlusalad seoses õliseenetoetusega; koostada normid kasvatusmaa heakskiitmiseks ja sortide kinnitamiseks seoses puuvilla eritoetuse ja seonduvate teadetega; arvutada vähendamine, kui toetusõiguslik puuvillakasvatusmaa ületab baaskülvipinda; anda liidu finantsabi veinivalmistamise kõrvalsaaduste destilleerimiseks; koostada reeglid ÜPP strateegiakavasse lisatavate elementide esitamise kohta; kehtestada ühetaolised tingimused ÜPP strateegiakavades pakutavate võimalustega seotud teavitamis- ja avalikustamisnõuete kohaldamise kohta; kehtestada Euroopa ÜPP võrgustiku organisatsiooniline struktuur ja toimimine; koostada sätted tulemuslikkuse, seire- ja hindamisraamistiku kohta; koostada sätted iga-aastase tulemusaruande esitamise ja sisu kohta; koostada sätted sellise teabe kohta, mida liikmesriigid peavad komisjonile saatma tulemushindamiseks; koostada sätted andmevajaduse ja võimalike andmeallikate vahelise koostoime kohta ning kehtestada normid ühist huvi pakkuva teabe turvalist vahetamist komisjoni ja liikmesriikide vahel võimaldava süsteemi toimimise kohta. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽³¹⁾.
- (138) Võttes arvesse asjaolu, et seire, hindamise ja iga-aastase tulemusaruande jaoks on näitajad juba sätestatud I lisas, peaksid liikmesriigid ÜPP seire ja hindamise muude näitajate vastuvõtmist täiendavalt kontrollima. Samuti peaks täiendav teave, mis liikmesriikidel tuleb esitada komisjonile ÜPP seireks ja hindamiseks, saama ühise põllumajanduspoliitika komiteelt heakskiitva arvamuse. Seetõttu ei tohiks komisjonil lubada kehtestada liikmesriikidele kohustust esitada ÜPP seireks ja hindamiseks ÜPP rakendamise kohta täiendavaid näitajaid ja teavet, kui ühise põllumajanduspoliitika komitee ei saavuta kvalifitseeritud häälteenamust komisjoni ettepaneku poolt või vastu ning ei saa seetõttu arvamust avaldada.
- (139) Selleks, et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et võtta vastu rakendusakte ÜPP strateegiakavade heakskiitmise ja nende muutmise kohta, kohaldamata määrust (EL) nr 182/2011.
- (140) Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, et lahendada eriprobleeme, tagades samal ajal otsetoetuste süsteemi järjepidevus eriolukorras, võtab komisjon vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid. Kiireloomuliste probleemide lahendamiseks ühes või mitmes liikmesriigis, tagades samal ajal otsetoetuste süsteemi järjepidevuse, peaks komisjon võtma vastu viivitamata kohaldatavaid rakendusakte nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mil erakorralised asjaolud mõjutavad toetuse andmist ja ohustavad käesolevas määruses sätestatud toetuskavade alusel maksete tegelikku tegemist.
- (141) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 228/2013 ⁽³²⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 229/2013 ⁽³³⁾ peaksid jääma käesoleva määruse kohaldamisalast välja, välja arvatud juhul, kui mõnele nende sätetest osutatakse selgesõnaliselt.

⁽³¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽³²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 228/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 247/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 23).

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 229/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed Egeuse mere väikesaarte jaoks ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1405/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 41).

- (142) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, arvestades eri maapiirkondade vahelisi erinevusi ning liikmesriikide rahaliste vahendite piiratust, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil mitmeks aastaks tagatud liidu rahastamise ja selgelt määratletud prioriteetidele keskendumise kaudu, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (143) Seetõttu tuleks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 kehtetuks tunnistada.
- (144) Selleks et tagada kavandatud meetmete tõrgeteta rakendamine peaks käesolev määrus kiireloomulisuse tõttu jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

REGULEERIMISESE JA KOHALDAMISALA, KOHALDATAVAD SÄTTED JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega reguleeritakse järgmist:
  - a) üld- ja erieesmärgid, mida soovitakse saavutada liidu toetuse abil, mida ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) raames rahastatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD), ning seotud näitajad;
  - b) sekkumisviisid ja liikmesriikidele esitatavad ühised nõuded kõnealuste eesmärkide saavutamiseks ning nendega seotud rahastamiskord;
  - c) ÜPP strateegiakavad, mille koostavad liikmesriigid ning milles seatakse sihtväärtused, määravad kindlaks sekkumistingimused ning eraldatavad rahalised vahendid kooskõlas erieesmärkide ja kindlaks tehtud vajadustega;
  - d) koordineerimine ja juhtimine ning seire, aruandlus ja hindamine.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse EAGFist ja EAFRDst rahastatava liidu toetuse suhtes, mida antakse liikmesriikide koostatud ja komisjoni heakskiidetud ÜPP strateegiakavades kindlaks määratud sekkumisteks 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2027 (edaspidi „ÜPP strateegiakava periood“).

Artikkel 2

Kohaldatavad sätted

1. Käesoleva määruse alusel antava toetuse puhul kohaldatakse määrust (EL) 2021/2116 ja kõnealuse määruse alusel vastu võetud sätteid.
2. Käesoleva määruse alusel EAFRDst rahastatava toetuse suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/1060 artiklit 19, III jaotise II peatükki, välja arvatud artikli 28 esimese lõigu punkti c, ning artikleid 46 ja 48.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „põllumajandustootja“ – füüsiline või juriidiline isik või selliste isikute rühm, olenemata sellise rühma ja selle liikmete õiguslikust seisundist riigisisese õiguse järgi, kelle põllumajanduslik majapidamine asub aluslepingute territoriaalses kohaldamisalas, nagu on määratletud Euroopa Liidu lepingu artiklis 52 koostoimes Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklitega 349 ja 355, ning kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega, nagu selle on kindlaks määranud liikmesriigid vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõikele 2;
- 2) „põllumajanduslik majapidamine“ – kõik põllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavad ja põllumajandustootja poolt juhitavad üksused, mis asuvad sama liikmesriigi territooriumil;
- 3) „sekkumine“ – toetusvahend, mille rahastamiskõlblikkuse tingimused on ÜPP strateegiakavas kindlaks määratud liikmesriiki ja mis põhineb käesoleva määrusega kehtestatud sekkumisviisil;
- 4) „tegevus“ või „toiming“ –
  - a) projekt, leping, meede või projektide või meetmete rühm, mis on välja valitud asjaomase ÜPP strateegiakava raames;
  - b) rahastamisvahendite puhul rahastamisvahendi jaoks eraldatud rahastamiskõlblike avaliku sektori kulude kogusumma ja seejärel asjaomasest rahastamisvahendist vahendite lõplikele saajatele antav rahaline toetus;
- 5) „avaliku sektori kulutused“ – selline osalus tegevuste rahastamises, mis on saadud riigi, piirkondlike või kohalike ametiasutuste eelarvest, EAGFile ja EAFRD-le kättesaadavaks tehtud liidu eelarvest, avalik-õiguslike asutuste või nende ühingute eelarvest või ametiasutuste ühingute eelarvest;
- 6) „vahe-eesmärk“ – verstapost, mille on liikmesriik eelnevalt paika pannud konkreetse eelarveaasta kohta artikli 107 lõike 1 punktis b osutatud sekkumisstrateegiates ning milleni tuleb tulemusnäitaja puhul õigeaegsete edusammude tagamiseks jõuda kindlaks ajaks ÜPP strateegiakava perioodi jooksul;
- 7) „sihtväärtus“ – liikmesriigi poolt artikli 107 lõike 1 punktis b osutatud sekkumisstrateegiates eelnevalt kindlaks määratud tulemusnäitaja väärtus, mis tuleb saavutada ÜPP strateegiakava perioodi lõpuks;
- 8) „äärepoolseimad piirkonnad“ – ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimad piirkonnad;
- 9) AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation System – põllumajanduse teadmussirde- ja innovatsioonisüsteem) – sidus korraldus ja teadmiste liikumine inimeste, organisatsioonide ja institutsioonide vahel, kes kasutavad ning loovad teadmisi põllumajanduse ja sellega seotud valdkondade jaoks;
- 10) „Egeuse mere väikesaared“ – Egeuse mere väikesaared, mis on määratud kindlaks määruse (EL) nr 229/2013 artikli 1 lõikega 2;
- 11) „ühisfond“ – liikmesriigi poolt tema õiguse kohaselt akrediteeritud skeem, mille kaudu skeemiga ühinenud põllumajandustootjad saavad end kindlustada, nii et majanduslikku kahju kannatanud põllumajandustootjale hüvitatakse tema kahju;
- 12) „vähem arenenud piirkonnad“ – vähem arenenud piirkonnad määruse (EL) 2021/1060 artikli 108 lõike 2 esimese lõigu punkti a tähenduses;
- 13) „toetusesaaja“ – tähendab artiklis 69 osutatud maaelu arengusse sekkumise viiside puhul järgmist:
  - a) avalik-õiguslik või eraõiguslik keham, üksus, kes on või ei ole juriidiline isik, füüsiline isik või füüsiliste või juriidiliste isikute rühm, kes vastutab kas tegevuse algatamise või nii algatamise kui ka rakendamise eest;
  - b) riigiabi kavade puhul ettevõtja, kes saab abi

- c) rahastamisvahendite puhul valdusfondi haldav keham või valdusfondi struktuuri puudumise korral erifondi haldav keham või artiklis 123 osutatud korraldusasutus (edaspidi „korraldusasutus“), kui rahastamisvahendi haldamise eest vastutab korraldusasutus;
- 14) „toetusmäär“ – avaliku sektori kulutuste osakaal tegevuses; rahastamisvahendite puhul viitab see toetuse brutotoetusekvivalendile komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 ⁽³⁴⁾ artikli 2 punkti 20 tähenduses;
- 15) „programm LEADER“ – määruse (EL) 2021/1060 artiklis 31 osutatud kogukonna juhitud kohalik areng;
- 16) „vahendusasutus“ – avalik-õiguslik või eraõiguslik keham, muu hulgas piirkondlik või kohalik asutus, regionaalarengu asutus või valitsusväline organisatsioon, mis tegutseb riikliku või piirkondliku korraldusasutuse vastutusel või täidab sellise asutuse nimel ülesandeid;
- 17) „eelarveaasta“ – põllumajanduslik eelarveaasta vastavalt määruse (EL) 2021/2116 artiklile 35.

Artikkel 4

ÜPP strateegiakavade mõisted ja tingimused

- Liikmesriigid määratlevad oma ÜPP strateegiakavas mõisted „põllumajanduslik tegevus“, „põllumajandusmaa“, „toetusõiguslik hektar“, „aktiivne põllumajandustootja“, „noor põllumajandustootja“ ja „uus põllumajandustootja“ ning seonduvad tingimused kooskõlas käesoleva artikliga.
- „Põllumajanduslik tegevus“ määratletakse nii, et see võimaldab kaasa aidata era- ja avalike hüvede pakkumisele ühel või mõlemal järgmisel viisil:
  - põllumajandustoodete tootmine, mis hõlmab selliseid tegevusi nagu loomade kasvatamine või maaharimine, sealhulgas märgalaviljelus, kusjuures põllumajandustootte all mõistetakse ELi toimimise lepingu I lisas loetletud tooteid, välja arvatud kalandustooted, samuti puuvill ja lühikese raieringiga madalmets;
  - põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ilma tavapärasest erinevaid põllumajandusmeetodeid või -masinaid kasutava ettevalmistava tegevuseta.
- „Põllumajandusmaa“ määratletakse nii, et see hõlmab põllumaad, püsigultuure ja püsirohumaad, sealhulgas siis, kui need moodustavad sellel alal agrometsandussüsteeme. Mõisted „põllumaa“, „püsigultuurid“ ja „püsirohumaa“ täpsustatakse liikmesriikide poolt vastavalt järgmisele raamistikule:
  - „põllumaa“ on põllumajanduskultuuride tootmiseks haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks; lisaks on see kogu kohustuse kestuse ajal põllumajanduskultuuride tootmiseks haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks, mis on tootmisest kõrvalejätetud maa vastavalt käesoleva määruse artiklile 31 või artiklile 70 või III lisas loetletud HPK 8. standardile või vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999 ⁽³⁵⁾ artiklitele 22, 23 või 24 või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 ⁽³⁶⁾ artiklile 39 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 ⁽³⁷⁾ artiklile 28;
  - „püsigultuurid“ – külvikorravälised kultuurid, välja arvatud püsirohumaad ja püsiharjamaad, mis võtavad maa enda alla vähemalt viieks aastaks ja mis annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikese raieringiga madalmets;

⁽³⁴⁾ Komisjoni 25. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 702/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 193, 1.7.2014, lk 1).

⁽³⁵⁾ Nõukogu 17. mai 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1257/1999 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks ning teatavate määruste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 160, 26.6.1999, lk 80).

⁽³⁶⁾ Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

⁽³⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487).

- c) „püsirohuma ja püsikarjamaa (koos „püsirohuma“) – maa, mida kasutatakse rohu või muude rohttaimede kasvatamiseks kas looduslikul viisil (isekülvi teel) või harimise teel (külvamise teel) ja mis ei ole olnud põllumajandusliku majapidamise külvikorraga hõlmatud viis aastat või kauem, ning kui liikmesriigid nii otsustavad, ka maa, mida ei ole viis aastat või kauem küntud, haritud ega uuendatud eri liiki rohu või muude rohttaimedega. See võib hõlmata muid liike, nagu karjatamiseks sobivad põõsad või puud, ning, kui liikmesriigid nii otsustavad, ka muid liike, nagu söödaallikaks olevad põõsad või puud, tingimusel et rohi ja muud rohttaimed jäävad valdavaks.

Liikmesriigid võivad otsustada lugeda püsirohumaaks ka järgmise:

- i) maa, mis on kaetud käesolevas punktis osutatud liikidega ning mis on kohalike tavadega seotud, mille puhul rohi ja muud rohttaimed ei ole karjatamisaladel tavapäraselt ülekaalus või puuduvad sealt;
- ii) maa, mis on kaetud käesolevas punktis osutatud liikidega, mille puhul rohi ja muud rohttaimed ei ole karjatamisaladel ülekaalus või puuduvad sealt.
4. Otsetoetuste vormis sekkumisviiside puhul määratletakse „toetusõiguslik hektar“ nii, et see hõlmab maa-alasid, mis on põllumajandustootja kasutuses ja koosnevad:

- a) põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast, mida aasta jooksul, mille jaoks toetust taotletakse, kasutatakse põllumajanduslikuks tegevuseks või, kui maad kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, siis kasutatakse peamiselt põllumajanduslikuks tegevuseks; kui see on keskkonnakaitse, elurikkuse ja kliima seisukohast põhjendatud, võivad liikmesriigid otsustada, et toetusõiguslikud hektarid hõlmavad ka teatavaid selliseid alasid, mida kasutatakse põllumajanduslikuks tegevuseks üksnes iga kahe aasta tagant;

- b) põllumajandusliku majapidamise maast:

- i) mis on kaetud maastikuelementidega, mille suhtes kohaldatakse III lisas esitatud HPK 8. standardi kohast säilitamise kohustust;
- ii) mida kasutatakse, et saavutada III lisas esitatud HPK 8. standardi kohane tootmisega mitteseotud alade või maastikuelementide, sealhulgas kesa all asuva põllumaa minimaalne osakaal, või
- iii) mis luuakse või mida säilitatakse artiklis 31 osutatud ökokava tulemusel põllumajandustootja asjaomase kohustuse kehtivuse vältel.

Kui liikmesriigid nii otsustavad, võib toetusõiguslik hektar hõlmata muid maastikuelemente, tingimusel et need ei ole ülekaalus ega takista hõlmatud pindala tõttu märkimisväärselt põllumajanduslikku tegevust antud põllumajanduslikul maatükil. Kõnealuse põhimõtte rakendamisel võivad liikmesriigid kehtestada nende muude maastikuelementidega hõlmatud põllumajandusliku maatüki maksimaalse osa.

Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada üksikute mitte-toetusõiguslike maastikuelementidega püsirohumaade suhtes kindlaksmääratud vähenduskoeffitsiente, et määrata kindlaks toetusõiguslikuks loetav pindala;

- c) põllumajandusliku majapidamise maast, mis andis õiguse saada toetust käesoleva määruse III jaotise II peatüki 2. jao 2. alajao alusel või põhitoetuskava alusel või ühtse pindalatoetuse kava alusel vastavalt määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotisele, ja mis ei ole liikmesriikide poolt käesoleva lõike punktide a ja b alusel kindlaks määratud toetusõiguslik hektar:

- i) selle maa suhtes direktiivi 92/43/EMÜ, 2009/147/EÜ või 2000/60/EÜ kohaldamise tulemusena;
- ii) käesolevas määruses sätestatud pindalapõhise sekkumise tulemusena, mis on hõlmatud määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 1 osutatud ühtse süsteemiga, millega lubatakse toota ELi toimimise lepingu I lisas loetlemata tooteid märgalaviljeluses või elurikkust või kasvuhoonegaaside vähendamist käsitlevate riiklike kavade kaudu, mille tingimused vastavad kõnealusele pindalapõhisele sekkumisele, tingimusel et kõnealune sekkumine ja riiklikud kavad aitavad saavutada üht või mitut käesoleva määruse artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärki;

- iii) ajal, mil kehtib põllumajandustootja metsastamiskohustus vastavalt määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklile 31, määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklile 43, määruse (EL) nr 1305/2013 artiklile 22 või käesoleva määruse artiklile 70 või 73, või vastavalt riiklikule kavale, mille tingimused vastavad määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 43 lõigetele 1, 2 ja 3, määruse (EL) nr 1305/2013 artiklile 22 või käesoleva määruse artiklile 70 või 73;
- iv) ajal, mil kehtib põllumajandustootja maa tootmisest kõrvalejätmisest tulenev kohustus vastavalt määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklitele 22, 23 ja 24, määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklile 39, määruse (EL) nr 1305/2013 artiklile 28 või käesoleva määruse artiklile 70.

Kanepi tootmiseks kasutatavad maa-alad on toetusõiguslikud hektarid üksnes siis, kui kasutatavate sortide tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa **0,3 %**.

5. „Aktiivne põllumajandustootja“ tuleb määratleda selliselt, et toetust eraldataks ainult füüsilistele või juriidilistele isikutele või füüsiliste või juriidiliste isikute rühmadele, kes tegelevad vähemalt minimaalsel tasemel põllumajandusliku tegevusega, välistamata seejuures tingimata toetuse andmist mitmes valdkonnas tegutsevatele või osalise tööajaga põllumajandustootjatele.

„Aktiivse põllumajandustootja“ määramisel kohaldavad liikmesriigid objektiivseid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume, näiteks: sissetulekukontroll, tööjõuisend põllumajandusettevõttes, ettevõtte eesmärk ja selle põllumajandustegevuse kandmine riiklikesse või piirkondlikesse registritesse. Sellised kriteeriumid võib kehtestada liikmesriigi valitud kujul, mida võib olla üks või mitu, sealhulgas negatiivse loetelu kaudu, mis ei võimalda käsitada põllumajandustootjat aktiivse põllumajandustootjana. Kui liikmesriigid käsitavad aktiivsete põllumajandustootjatena põllumajandustootjaid, kelle saadud otsetoetused ei ületanud eelneval aastal teatavat summat, ei tohi selline summa olla suurem kui 5 000 eurot.

6. „Noor põllumajandustootja“ määratletakse nii, et see hõlmaks:

- a) vanuse ülempiiri vahemikus 35–40 aastat;
- b) „põllumajandusliku majapidamise juhiks“ olemise tingimusi;
- c) asjakohast koolitust või vajalike oskuste omandamist, nagu liikmesriigid on kindlaks määranud.

7. „Uus põllumajandustootja“ määratletakse nii, et see viitab noorest põllumajandustootjast erinevale põllumajandustootjale, kes on esimest korda põllumajandusliku majapidamise juht. Liikmesriigid lisavad täiendavaid objektiivseid ja mittediskrimineerivaid nõudeid asjakohase väljaõppe ja oskuste kohta.

8. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust normidega, mille kohaselt on toetuste andmise tingimuseks teatavate kanepisortide sertifitseeritud seemne kasutamine ning milles sätestatakse kanepisortide kindlaksmääramise kord ning nende käesoleva artikli lõike 4 teises lõigus osutatud tetrahüdrokannabinooli sisalduse kontrollimine, et kaitsta rahvatervist.

II JAOTIS

EESMÄRGID JA NÄITAJAD

Artikkel 5

Üldeesmärgid

Kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklis 39 sätestatud ÜPP eesmärkidega, eesmärgiga säilitada siseturu toimimine ja võrdsed tingimused liidu põllumajandustootjate vahel ning subsidiaarsuse põhimõttega, on EAGFist ja EAFRDst eraldatava toetuse eesmärk veelgi parandada põllumajandustootmise, toiduainete tootmise ja maapiirkondade kestlikku arengut ning see aitab majandus-, keskkonna- ja sotsiaalvaldkonnas saavutada järgmisi üldeesmärke, mis aitavad kaasa kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisele:

- a) soodustada aruka, konkurentsivõimelise, vastupidava ja mitmekesise põllumajandussektori arengut, mis tagab pikaajalise toiduga kindlustatuse;

- b) toetada ja tugevdada keskkonnakaitset, sealhulgas elurikkust, ja kliimameetmeid ning aidata kaasa liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkide, sealhulgas Pariisi kokkuleppe kohaste kohustuste täitmisele;
- c) parandada maapiirkondade sotsiaalmajanduslikku olukorda.

Artikkel 6

Erieesmärgid

1. Üldeesmärkideni jõutakse järgmiste erieesmärkide saavutamise kaudu:
  - a) toetada põllumajandusettevõtte elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet kogu liidus, et suurendada pikaajalist toiduga kindlustatust ja põllumajanduse mitmekesisust ning tagada põllumajandusliku tootmise majanduslik kestlikkus liidus;
  - b) suurendada turule orienteeritust ja põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet nii lühi- kui ka pikaajaliselt, pöörates suuremat tähelepanu teadusuuringutele, tehnoloogiale ja digitaliseerimisele;
  - c) parandada põllumajandustootjate positsiooni väärtusahelas;
  - d) aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele, sealhulgas kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ja süsiniku sidumise võimendamise kaudu, ning edendada kestlikku energiat;
  - e) edendada kestlikku arengut ja selliste loodusvarade tõhusat majandamist nagu vesi, muld ja õhk, vähendades seejuures sõltuvust kemikaalidest;
  - f) aidata kaasa elurikkuse vähenemise peatamisele ja selle ümberpööramisele, edendada ökosüsteemi teenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke;
  - g) muuta valdkond noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate jaoks atraktiivseks ja neid toetada ning soodustada kestliku ettevõtluse arengut maapiirkondades;
  - h) edendada tööhõivet, majanduskasvu, soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas naiste osalemist põllumajanduses, sotsiaalset kaasatust ja kohalikku arengut maapiirkondades, sealhulgas ringbiomajandust ja säästvat metsamajandust;
  - i) parandada liidu põllumajanduse reageerimist ühiskonna nõudmistele toidu ja tervise osas, siia alla kuulub kvaliteetne, ohutu ja toitev toit, mis on toodetud kestlikul viisil, toidu raiskamise vähendamine, samuti loomade heaolu parandamine ja antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemine.
2. Lõikes 1 sätestatud eesmärkidele lisandub sektoriülese eesmärgina põllumajanduse ja maapiirkondade ajakohastamine teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digitaliseerimise abil, ergutades nende kasutuselevõttu põllumajandustootjate poolt, võimaldades põllumajandustootjatele paremat juurdepääsu teadusuuringutele, innovatsioonile, teadmiste vahetamisele ja koolitusele.
3. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide saavutamise käigus peavad liikmesriigid komisjoni toetusel võtma asjakohaseid meetmeid, et vähendada halduskoormust ja tagada ÜPP rakendamise lihtsustamine.

Artikkel 7

Näitajad

1. Artiklis 5 ja artikli 6 lõigetes 1 ja 2 osutatud eesmärkide saavutamist hinnatakse ühiste näitajate põhjal, mis on seotud I lisas esitatud väljundi, tulemuse, mõju ja kontekstiga. Need ühised näitajad hõlmavad järgmist:
  - a) väljundnäitajad, mis peegeldavad toetatud sekkumise tegelikke väljundeid;

- b) tulemusnäitajad, mis on seotud artikli 6 lõigetes 1 ja 2 osutatud asjaomaste erieesmärkidega ning mille abil seatakse kvantifitseeritud vahe-eesmärgid ja sihtväärtused kõnealuste erieesmärkide kohta ÜPP strateegiakavades ning mida kasutatakse nende sihtväärtuste saavutamisel tehtud edusammude hindamiseks; keskkonna- ja kliimaeesmärkidega seotud tulemusnäitajad võivad hõlmata sekkumist, mis aitab täita kohustusi, mis tulenevad liidu seadusandlikest aktidest, mis on loetletud XIII lisas;
- c) mõjunäitajad, mis on seotud artiklis 5 ja artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärkidega ning mida kasutatakse ÜPP strateegiakavade ja ÜPP kontekstis;
- d) artikli 115 lõikes 2 osutatud ja I lisas loetletud kontekstinäitajad.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse I lisa, et ühiseid väljund-, tulemus-, mõju- ja kontekstinäitajaid kohendada. Kõnealused delegeeritud õigusaktid on rangelt piiratud liikmesriikide tehniliste probleemide käsitlemisega seoses nende näitajatega rakendamiseks.

III JAOTIS

ÜHISED NÕUDED JA SEKKUMISVIISID

I PEATÜKK

ÜHISED NÕUDED

1. jagu

Üldpõhimõtted

Artikkel 8

Strateegiline lähenemisviis

Liikmesriigid püüavad saavutada II jaotises seatud eesmärgid, määrates kindlaks sekkumised, mis põhinevad käesoleva jaotise II, III ja IV peatükis kehtestatud sekkumisviisidel, kooskõlas oma vajaduste hinnangu ja käesolevas peatükis kehtestatud ühiste nõuetega.

Artikkel 9

Üldpõhimõtted

Liikmesriigid töötavad oma ÜPP strateegiakava kohase sekkumise ja artiklis 13 osutatud HPK standardid välja kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta ja liidu õiguse üldpõhimõtetega.

Liikmesriigid tagavad, et sekkumine ja artiklis 13 osutatud HPK standardid nähakse ette vastavalt objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, et need on siseturu nõuetekohase toimimisega kokkusobivad ega moonuta konkurentsi.

Liikmesriigid kehtestavad õigusraamistiku, millega reguleeritakse liidu toetuse andmist põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele kooskõlas ÜPP strateegiakavaga, mille komisjon on heaks kiitnud vastavalt käesoleva määruse artiklitele 118 ja 119 ning käesolevas määruses ja määruses (EL) 2021/2116 sätestatud põhimõtetele ja nõuetele. Nad rakendavad neid ÜPP strateegiakavasid, mille komisjon on heaks kiitnud.

*Artikkel 10***WTO omamine toetus**

Liikmesriigid kavandavad käesoleva määruse II lisas loetletud sekkumisviisidele vastava sekkumise, sealhulgas artiklis 4 sätestatud mõisted ja tingimused selliselt, et need vastavad WTO põllumajanduslepingu 2. lisa kriteeriumidele.

Eelkõige peavad käesoleva määruse II lisas asjaomase sekkumisega seoses osutatud WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punktide kriteeriumidele vastama baassissetuleku toetus kestlikkuse tagamiseks, täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus kestlikkuse tagamiseks, täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele ning kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavad. Muu sekkumise puhul on käesoleva määruse II lisas osutatud WTO põllumajanduslepingu 2. lisa konkreetsed punktid soovituslikud ja sekkumisel võib järgida WTO põllumajanduslepingu 2. lisa teisi punkte, kui see on ÜPP strateegiakavas täpsustatud ja selgitatud.

*Artikkel 11***Õliseenmeid käsitleva vastastikuse mõistmise memorandumi rakendamine**

1. Kui liikmesriigid näevad ette muu kui WTO põllumajanduslepingu 2. lisa sätetele vastava pindalapõhise sekkumise, sealhulgas käesoleva määruse III jaotise II peatüki 3. jao 1. alajao kohase tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse andmise, ning kui sekkumine hõlmab osa või kõiki GATTi raames sõlmitud Euroopa Majandusühenduse ja Ameerika Ühendriikide vahelise õliseenmeid käsitleva vastastikuse mõistmise memorandumi lisas nimetatud õliseenmeid, siis ei tohi kogu toetatav pindala, mis põhineb asjaomaste liikmesriikide ÜPP strateegiakavadega hõlmatud kavandatud väljunditel, ületada toetatavat maksimumpindala kogu liidu kohta, millest tuleb kinni pidada liidu rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks.

2. Hiljemalt 8. juuniks 2022 võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse iga liikmesriigi jaoks soovituslik võrdluspindala, mis on arvatud lähtuvalt iga liikmesriigi osakaalust liidu keskmises haritavas pindalas aastatel 2016–2020. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Iga liikmesriik, kes kavatseb anda käesoleva artikli lõikes 1 osutatud toetust, märgib vastavad kavandatud väljundid väljendatuna hektarites ära oma ÜPP strateegiakava ettepanekus, millele on osutatud artikli 118 lõikes 1.

Kui liikmesriikide teatatud kavandatud väljundid ületavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud toetatavat maksimumpindala kogu liidu kohta, arvutab komisjon iga liikmesriigi jaoks, kelle teatatud väljund ületab tema võrdluspindala, vähenduskoefitsiendi, mis on proportsionaalne selle liikmesriigi kavandatud väljundite ületamisega viisil, et toetatav maksimumpindala kogu liidu kohta ei muutuks. Iga asjaomast liikmesriiki teavitatakse sellest vähenduskoefitsiendist komisjoni tähelepanekutes ÜPP strateegiakava kohta kooskõlas artikli 118 lõikega 3. Iga liikmesriigi vähenduskoefitsient kehtestatakse artikli 118 lõikes 6 osutatud rakendusotsusega, millega komisjon kiidab heaks liikmesriigi ÜPP strateegiakava.

Liikmesriikidel ei ole lubatud omal algatusel muuta toetatavat pindala pärast artikli 118 lõikes 1 osutatud kuupäeva.

4. Kui liikmesriigid kavatsevad suurendada oma kavandatud väljundeid, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 1 ja mis on sätestatud komisjoni poolt heakskiidetud ÜPP strateegiakavades, teatavad nad komisjonile muudetud kavandatud väljundid, esitades ÜPP strateegiakava muutmise taotluse vastavalt artiklile 119 enne asjaomasele taotlusaastale eelneva aasta 1. jaanuari.

5. Selleks et ei ületataks lõikes 1 osutatud toetatavat maksimumpindala kogu liidu kohta, sätestab komisjon vajaduse korral vähenduskoefitsiendid või vaatab läbi olemasolevad, lõike 3 teise lõigu kohaselt sätestatud vähenduskoefitsiendid iga liikmesriigi puhul, kes oma ÜPP strateegiakavas oma võrdluspindala ületasid.

Komisjon teavitab asjaomaseid liikmesriike vähenduskoeffitsientidest asjaomasele taotlusaastale eelneva aasta 31. jaanuariks.

Iga asjaomane liikmesriik esitab taotluse oma ÜPP strateegiakava muutmiseks teises lõigus osutatud vähenduskoeffitsiendi alusel asjaomasele taotlusaastale eelneva aasta 31. märtsiks. Kõnealuse liikmesriigi vähenduskoeffitsient kehtestatakse artikli 119 lõikes 10 osutatud rakendusotsusega, millega komisjon kiidab heaks ÜPP strateegiakava muutmise.

6. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud vastastikuse mõistmise memorandumiga hõlmatud õliseemnete puhul teatavad liikmesriigid komisjonile artiklis 134 osutatud iga-aastastes tulemusaruannetes nende hektarite koguarvu, mille eest tegelikult toetust maksti.

7. Liikmesriigid jätvavad lõikes 1 osutatud mis tahes pindalapõhisest sekkumisest välja toiduks kasutatavate päevaliliseemnete kasvatamise.

2. jagu

Tingimuslikkus

Artikkel 12

Põhimõtte ja kohaldamisala

1. Liikmesriigid lisavad oma ÜPP strateegiakavasse tingimuslikkuse süsteemi, mille kohaselt II peatüki alusel otsetoetusi või artiklite 70, 71 ja 72 alusel iga-aastaseid toetusi saavatele põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele kohaldatakse halduskaristusi, kui nad ei täida liidu õiguses sätestatud kohustuslikke majandamisnõudeid ning HPK standardeid, mis on kehtestatud ÜPP strateegiakavas, nagu on loetletud III lisas, järgmistes valdkondades:

- a) kliima ja keskkond, sealhulgas vesi, muld ja ökosüsteemide elurikkus;
- b) rahva- ja taimetervis;
- c) loomade heaolu.

2. ÜPP strateegiakava peab hõlmama tulemuslikku ja proportsionaalset halduskaristuste süsteemi. Nende normide puhul tuleb eelkõige täita määruse (EL) 2021/2116 IV jaotise IV peatükis sätestatud nõudeid.

3. Kohustuslikke majandamisnõudeid käsitlevaid III lisas osutatud õigusakte kohaldatakse nende kohaldatavas versioonis ning direktiive liikmesriikide rakendatavas versioonis.

4. Käesoleva jao kohaldamisel on „kohustuslik majandamisnõue“ iga üksik liidu õiguse kohane kohustuslik majandamisnõue, mis on III lisas konkreetse õigusakti raames loetletud ja erineb sisuliselt sama õigusakti muudest nõuetest.

Artikkel 13

Liikmesriikide kohustused seoses maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundiga

1. Liikmesriigid tagavad, et kogu põllumajandusmaa, sealhulgas maa, mida enam ei kasutata tootmise eesmärgil, hoitakse heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis. Liikmesriigid kehtestavad riiklikul või piirkondlikul tasandil põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele miinimumstandardid iga III lisas loetletud HPK standardi suhtes vastavalt nimetatud lisas osutatud standardite peamisele eesmärgile. Oma standardite kindlaksmääramisel võtavad liikmesriigid asjakohasel juhul arvesse asjaomase maa eriomadusi, sealhulgas mulla- ja ilmastikutingimusi, olemasolevaid põllumajandusliku tootmise süsteeme, põllumajandustavasid, põllumajandusettevõtete suurust ja põllumajandusettevõtete struktuure, maakasutust ning äärepoolseimate piirkondade eripära.

2. III lisas esitatud peamiste eesmärkide puhul võivad liikmesriigid kehtestada täiendavaid standardeid lisaks neile, mis on asjaomases lisas kõnealuste peamiste eesmärkide puhul kehtestatud. Sellised täiendavad standardid on mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed ja vastavad kindlaksmääratud vajadustele.

Liikmesriigid ei või siiski kehtestada miinimumstandardeid muude peamiste eesmärkide kohta kui need, mis on esitatud III lisas.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, mis täiendavad käesolevat määrust normidega, et tagada võrdsed tingimused seoses HPK 1. standardi kohase suhtarvuga.

3. jagu

Sotsiaalne tingimuslikkus

Artikkel 14

Põhimõtte ja kohaldamisala

1. Liikmesriigid näevad oma ÜPP strateegiakavas ette halduskaristused hiljemalt alates 1. jaanuarist 2025 põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele, kes saavad II peatüki kohaseid otsetoetusi või artiklite 70, 71 ja 72 kohaseid igaaastaseid toetusi, kui nad ei täida kohaldatavate töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõudeid või tööandja kohustusi, mis tulenevad IV lisas osutatud õigusaktidest.

2. Kui liikmesriigid lisavad oma ÜPP strateegiakavasse halduskaristuste süsteemi, nagu on osutatud lõikes 1, konsulteerivad nad oma institutsiooniliste sätete alusel asjaomaste riigisiseste sotsiaalpartneritega, kes esindavad põllumajandussektori tööturu osapooli, ning austavad täielikult nende sõltumatust ning õigust pidada läbirääkimisi kollektiivlepingute üle ja neid sõlmida. Kõnealune halduskaristuste süsteem ei mõjuta sotsiaalpartnerite õigusi ega kohustusi, kui nad vastutavad kooskõlas riigisisese õiguse ja kollektiivläbirääkimiste raamistikuga IV lisas osutatud õigusaktide täitmise ja nende täitmise tagamise eest.

3. ÜPP strateegiakava peab hõlmama tulemuslikku ja proportsionaalset halduskaristuste süsteemi. Nende normide puhul tuleb järgida määruse (EL) 2021/2116 IV jaotise V peatükis sätestatud asjakohaseid nõudeid.

4. IV lisas osutatud õigusakte, mis hõlmavad sätteid, mille suhtes kohaldatakse lõikes 1 osutatud halduskaristuste süsteemi, kohaldatakse liikmesriigis kehtivas versioonis.

4. jagu

Põllumajandusettevõtete nõustamisteenused

Artikkel 15

Põllumajandusettevõtete nõustamisteenused

1. Liikmesriigid lisavad oma ÜPP strateegiakavasse süsteemi, millega pakkuda nõustamisteenust põllumajandustootjatele ja teistele ÜPP raames toetuse saajatele maakasutuse ja põllumajandusettevõtete juhtimise (edaspidi „põllumajandusettevõtete nõustamisteenused“) kohta. Liikmesriigid võivad tugineda olemasolevatele süsteemidele.

2. Põllumajandusettevõtete nõustamisteenused hõlmavad majanduslikku, keskkonna- ja sotsiaalset mõõdet, võttes arvesse olemasolevaid põllumajandustavasid, ning nendega pakutakse ajakohast, teadusel ja innovatsiooniprojektide põhjal arendatud, sealhulgas avalike hüvede pakkumisega seotud tehnoloogilist ja teadusteavet.

Põllumajandusettevõtete nõustamisteenuste kaudu pakutakse asjakohast abi kogu põllumajandusettevõtte arengutsükli jooksul, sealhulgas esmakordseks asutamiseks, tootmismustrite muutmiseks tarbijanõudlusele vastavaks, uuenduslikeks võteteks, kliimamuutustele vastupanuvõimet tagavateks põllumajandustehnoloogiateks, sealhulgas agrometsanduseks ja agroökoloogiaks, loomade heaolu parandamiseks ning vajaduse korral ohutusstandarditeks ja sotsiaalseks toetuseks.

Põllumajandusettevõtete nõustamisteenused integreeritakse AKISse kuuluvatesse põllumajandusnõustajate, teadlaste, põllumajandustootjate organisatsioonide ja teiste asjaomaste sidusrühmade pakutavatesse omavahel seotud teenustes.

3. Liikmesriigid tagavad, et nõustamine on erapooletu ja nõustajatel on sobiv kvalifikatsioon, asjakohane väljaõpe ja nende puhul ei esine huvide konflikti.

4. Põllumajandusettevõtete nõustamisteenused kohandatakse eri tootmistüüpidele ja põllumajandusettevõtetele ning need hõlmavad vähemalt järgmist:

- a) kõik nõuded, tingimused ja majandamiskohustused, mida kohaldatakse põllumajandustootjatele ja teistele ÜPP strateegiakavas ette nähtud toetusesaajatele, sealhulgas tingimuslikkuse nõuded ja standardid ning sekkumise tingimused, samuti teave ÜPP strateegiakava kohaste rahastamisvahendite ja äriplaanide kohta;
- b) nõuded, mis on liikmesriikide poolt sätestatud direktiivi 92/43/EMÜ, direktiivi 2000/60/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009⁽³⁸⁾ artikli 55, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/50/EÜ,⁽³⁹⁾ direktiivi 2009/128/EÜ, direktiivi 2009/147/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429,⁽⁴⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031⁽⁴¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2284⁽⁴²⁾ rakendamiseks;
- c) komisjoni 29. juuni 2017. aasta teatisega „Euroopa terviseühtsuse tegevuskava antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemiseks“ ette nähtud tavad antimikroobikumiresistentsuse tekkimise vältimiseks;
- d) riskiennetus ja -juhtimine;
- e) innovatsioonitoetus, eelkõige eesmärgiga valmistada ette ja rakendada Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühma projekte, nagu on osutatud artikli 127 lõikes 3;
- f) digitehnoloogia põllumajanduses ja maapiirkondades, nagu on osutatud artikli 114 punktis b;
- g) toitainete kestlik majandamine, sealhulgas kestliku põllumajanduse toitainete kalkuleerimise rakenduse kasutamine hiljemalt alates 2024. aastast, mis on digitaalne rakendus, mis pakub vähemalt järgmist:
  - i) peamiste toitainete tasakaal põllu tasandil;
  - ii) toitainete kohta esitatavad õiguslikud nõuded;
  - iii) mullaandmed, mis põhinevad kättesaadaval teabel ja analüüsidel;
  - iv) toitainete majandamise seisukohast vajalikud ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (IACS) andmed;
- h) töötingimused, tööandja kohustused, töötervishoid ja -ohutus ning sotsiaaltugi põllumajandusega tegelevates kogukondades.

⁽³⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1).

⁽³⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (ELT L 152, 11.6.2008, lk 1).

⁽⁴⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1).

⁽⁴¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL) 2016/2031, mis käsitleb taimekahjustajatevastaseid kaitsemeetmeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 228/2013, (EL) nr 652/2014 ja (EL) nr 1143/2014 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 69/464/EMÜ, 74/647/EMÜ, 93/85/EMÜ, 98/57/EÜ, 2000/29/EÜ, 2006/91/EÜ ja 2007/33/EÜ (ELT L 317, 23.11.2016, lk 4).

⁽⁴²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1).

II PEATÜKK

OTSETOETUSTEGA SEKKUMISE VIISID

1. jagu

Sekkumisviisid, vähendamine ja miinimumnõuded

Artikkel 16

Otsetoetustega sekkumise viisid

1. Käesoleva peatüki kohaldamisalasse jäävad sekkumisviisid võivad olla kas tootmiskohustusega sidumata või tootmiskohustusega seotud otsetoetused.
2. Tootmiskohustusega sidumata otsetoetused on järgmised:
  - a) baassissetuleku toetus kestlikkuse tagamiseks;
  - b) täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus kestlikkuse tagamiseks;
  - c) täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele;
  - d) kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavad.
3. Tootmiskohustusega seotud otsetoetused on järgmised:
  - a) tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus;
  - b) puuvilla eritoetus.

Artikkel 17

Toetuste piiramine ja järkjärguline vähendamine

1. Liikmesriigid võivad piirata kestlikkuse tagamiseks makstavat baassissetuleku toetuse summat, mida antakse põllumajandustootjale asjaomase kalendriaasta kohta. Liikmesriigid, kes otsustavad toetust piirata, vähendavad 100 % võrra summat, mis ületab 100 000 eurot.
2. Liikmesriigid võivad vähendada kuni 85 % kestlikkuse tagamiseks makstava baassissetuleku toetuse summat, mida antakse põllumajandustootjale asjaomase kalendriaasta kohta ja mis ületab 60 000 eurot.

Liikmesriigid võivad kehtestada täiendavad vahemikud, mis ületavad 60 000 eurot, ja täpsustada vähendusprotsendid nende täiendavate vahemike jaoks. Nad tagavad, et iga vahemiku suhtes kohaldatav vähendamine on sama suur või suurem kui eelmise vahemiku puhul.
3. Enne lõike 1 või 2 kohaldamist võivad liikmesriigid põllumajandustootjale asjaomasel kalendriaastal kestlikkuse tagamiseks makstava baassissetuleku toetuse summast maha arvata:
  - a) põllumajandustootja deklareeritud põllumajandusliku tegevusega seotud kogu palga, sealhulgas tööjõumaksud ja sotsiaalkindlustusmaksed;
  - b) samaväärsed kulud korrapärase ja tasustamata tööjõu puhul, mis on seotud nende inimeste põllumajandusliku tegevusega, kes töötavad asjaomases põllumajandusettevõttes, kuid ei saa palka või saavad vähem tasu kui osutatud teenuste eest tavaliselt makstav summa, kuid kelle töö hüvitatakse põllumajandusettevõtte majanduslike tulemuste alusel;
  - c) põllumajandustootja deklareeritud põllumajandusliku tegevusega seotud lepingujärgsete kulude tööjõukulu.

Esimese lõigu punktis a osutatud summade arvutamisel kasutavad liikmesriigid põllumajandustootjal tegelikult tekkinud palgakulusid. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad põllumajandustootjad taotleda, et kasutataks standardkulusid, mille asjaomane liikmesriik määrab kindlaks vastavalt oma ÜPP strateegiakavas täiendavalt täpsustatavale meetodile, mis põhineb põllumajandustegevuse eest riiklikul või piirkondlikul tasandil makstavatel keskmistel standardpalkadel korrutatuna asjaomase põllumajandustootja poolt deklareeritud aastaste tööühikute arvuga.

Esimese lõigu punktis b osutatud summade arvutamiseks kasutavad liikmesriigid standardkulusid, mille asjaomane liikmesriik määrab kindlaks vastavalt oma ÜPP strateegiakavas täiendavalt täpsustatavale meetodile, mis põhineb põllumajandustegevuse eest riiklikul või piirkondlikul tasandil makstavatel keskmistel standardpalkadel korrutatuna asjaomase põllumajandustootja poolt deklareeritud aastaste tööühikute arvuga.

4. Juriidilise isiku või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma puhul võivad liikmesriigid kohaldada lõigetes 1 ja 2 osutatud vähendamist kõnealuse juriidilise isiku või rühma liikmete tasandil, kui siseriikliku õigusega on üksikliikmetele ette nähtud selliste õiguste ja kohustuste võtmine, mis on võrreldavad nende üksikpõllumajandustootjate õiguste ja kohustustega, kellel on põllumajandusliku majapidamise juhi staatus, eelkõige seoses nende majandusliku, sotsiaalse ja maksustaatusena, ning tingimusel, et nad on andnud panuse asjaomaste juriidiliste isikute või rühmade põllumajandustruktuuride tugevdamisse.

5. Maksete vähendamisest tulenevat hinnangulist summat kasutatakse eelkõige selleks, et aidata rahastada kestlikkuse tagamiseks antavat täiendavat ümberjaotavat sissetulekutoetust, kui see on ette nähtud asjakohases ÜPP strateegiakavas, ning seejärel muud tootmiskohustusega sidumata otsetoetustega toimuvat sekkumist.

Ühtlasi võivad liikmesriigid kasutada kogu vastavat summat või osa sellest, et rahastada vahendite ümberpaigutamise teel EAFRD raames rahastatavaid sekkumisviise, mis on täpsustatud IV peatükis. Selline vahendite ümberpaigutamine EAFRDsse on osa ÜPP strateegiakava finantstabelitest ja selle võib läbi vaadata 2025. aastal kooskõlas artikliga 103. Sel juhul ei kohaldata EAGFist EAFRDsse vahendite ümberpaigutamisel kõnealuse artikli alusel kohaldatavaid ülempiire.

6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust normidega, millega kehtestatakse käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud maksete vähendamise arvutamise ühtlustatud alus, et esitada üksikasjalikud normid rahaliste vahendite eraldamise kohta põllumajandustootjatele.

Artikkel 18

Miinimumnõuded

1. Liikmesriigid kehtestavad miinimumpindala ega anna otsetoetusi aktiivsetele põllumajandustootjatele, kelle põllumajandusliku majapidamise toetusõiguslik pindala, mille eest otsetoetusi taotletakse, on sellest miinimumpindalast väiksem.

Teise võimalusena võivad liikmesriigid kehtestada otsetoetuste miinimumsumma, mida võib põllumajandustootjale maksta.

2. Kui liikmesriik on otsustanud kehtestada lõike 1 esimese lõigu kohase miinimumpindala, määrab ta siiski kooskõlas lõike 1 teise lõiguga kindlaks miinimumsumma põllumajandustootjate jaoks, kes saavad otsetoetuste vormis loomapidamistoetust looma kohta ja kelle käsutuses on sellest miinimumpindalast vähem hektareid.

Miinimumpindala või miinimumsumma kehtestamisel on liikmesriikide eesmärk tagada, et otsetoetusi antakse aktiivsetele põllumajandustootjatele üksnes juhul, kui:

- vastavate toetuste haldamine ei tekita ülemäärast halduskoormust ja
- asjaomased summad on tõhus panus, et saavutada artikli 6 lõikes 1 seatud erieesmäärke, mille jaoks otsetoetused on ette nähtud.

3. Kreeka võib otsustada, et käesolevat artiklit ei kohaldata Egeuse mere väikesaarte suhtes.

Artikkel 19

Panus riskijuhtimisvahenditesse

Erandina määruse (EL) 2021/2116 artikli 44 lõikest 1 võib liikmesriik otsustada määrata kuni 3 % põllumajandustootjale makstavatest otsetoetustest põllumajandustootja poolt riskijuhtimisvahendisse antavaks panuseks.

Liikmesriigid, kes otsustavad seda sätet kasutada, kohaldavad seda kõikide põllumajandustootjate suhtes, kes saavad asjaomasel aastal otsetoetusi.

2. jagu

Tootmiskohustusega sidumata otsetoetused

1. alajagu

Üldsätted*Artikkel 20***Tootmiskohustusega sidumata otsetoetuste saamise üldnõuded**

Liikmesriigid annavad aktiivsetele põllumajandustootjatele tootmiskohustusega sidumata otsetoetusi käesolevas jaos sätestatud ja ÜPP strateegiakavas täpsustatud tingimustel.

2. alajagu

Kestlikkuse tagamiseks makstav baassissetuleku toetus*Artikkel 21***Üldreeglid**

1. Liikmesriigid näevad ette kestlikkuse tagamiseks baassissetuleku toetuse (edaspidi „baassissetuleku toetus“), mida nad annavad käesolevas alajaos sätestatud ja ÜPP strateegiakavas täpsustatud tingimustel.
2. Liikmesriigid näevad ette baassissetuleku toetuse toetusõigusliku hektari kohta tootmiskohustusega sidumata aastatoetuse vormis.
3. Ilma et see piiraks artiklite 23–27 kohaldamist, antakse baassissetuleku toetust iga toetusõigusliku hektari eest, mille aktiivne põllumajandustootja on deklareerinud.

*Artikkel 22***Hektari kohta antava toetuse summa**

1. Toetust makstakse ühtse summana hektari kohta, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid otsustavad anda baassissetuleku toetust toetusõiguste alusel, nagu on osutatud artiklis 23.
2. Liikmesriigid võivad otsustada eristada hektari kohta arvestatavaid baassissetuleku toetuse summasid erinevate piirkonnarühmade kaupa, millele on iseloomulikud sarnased sotsiaalmajanduslikud või agronoomilised tingimused, muu hulgas liikmesriikide määratletud sellised traditsioonilised põllumajandusvormid nagu traditsiooniline ekstensiivne alpikarjamaadel karjatamine. Kooskõlas artikli 109 lõike 2 punktiga d võib baassissetuleku toetuse summat hektari kohta vähendada, võttes arvesse asjaomase ÜPP strateegiakava muu sekkumise raames antavat toetust.

*Artikkel 23***Toetusõigused**

1. Liikmesriigid, kes on kohaldanud määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise I peatüki 1. jaos kehtestatud põhitoeuskava, võivad otsustada anda baassissetuleku toetust toetusõiguste alusel vastavalt käesoleva määruse artiklitele 24–27.

2. Kui liikmesriigid, kes on kohaldanud määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise I peatüki 1. jaos kehtestatud põhitoeuskava, otsustavad enam mitte anda baassissetuleku toetust toetusõiguste alusel, muutuvad kõnealuse määruse alusel eraldatud toetusõigused kehtetuks selle otsuse kohaldamisele eelneva aasta 31. detsembril.

Artikkel 24

Toetusõiguste väärtus ja selle ühtlustamine

1. Liikmesriigid määravad kindlaks toetusõiguste ühikuväärtuse enne käesoleva artikli kohast ühtlustamist, kohandades toetusõiguste väärtust proportsionaalselt nende väärtusele, mis on kehtestatud kooskõlas määrusega (EL) nr 1307/2013 taotlusaastaks 2022, ning sellega seotud kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetusele, mis on ette nähtud kõnealuse määruse III jaotise III peatükiga taotlusaastaks 2022.

2. Liikmesriigid võivad otsustada eristada toetusõiguste väärtust vastavalt artikli 22 lõikele 2.

3. Iga liikmesriik kehtestab hiljemalt taotlusaastaks 2026 individuaalsete toetusõiguste väärtuse maksimumtaseme liikmesriigi või iga artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühma kohta.

4. Kui vastavalt lõikele 1 kindlaks määratud toetusõiguste väärtus ei ole liikmesriigi või artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühma piires ühtne, tagab asjaomane liikmesriik toetusõiguste väärtuse ühtlustamise ühtsele ühikuväärtusele hiljemalt taotlusaastaks 2026.

5. Lõike 4 kohaldamisel tagab iga liikmesriik, et hiljemalt taotlusaastaks 2026 moodustab kõigi toetusõiguste väärtus vähemalt 85 % taotlusaasta 2026 baassissetuleku toetuse artikli 102 lõikes 1 osutatud kavandatud keskmisest ühikusummast, nagu on kehtestatud ÜPP strateegiakavas liikmesriigi või artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühma kohta.

6. Liikmesriigid rahastavad toetusõiguste väärtuse suurendamist, mis peab vastama käesoleva artikli lõigetele 4 ja 5, kasutades selleks iga võimalikku summat, mis muutub kättesaadavaks käesoleva artikli lõike 3 kohaldamisel, ning vajaduse korral vähendades erinevust käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kindlaks määratud toetusõiguste ühikuväärtuse ja taotlusaasta 2026 baassissetuleku toetuse artikli 102 lõikes 1 osutatud kavandatud ühikusumma vahel, nagu on kehtestatud ÜPP strateegiakavas liikmesriigi või artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühma kohta.

Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada kõigi või osa toetusõiguste vähendamist väärtuse ulatuses, mis määratakse kindlaks vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 ja mis ületab taotlusaasta 2026 baassissetuleku toetuse artikli 102 lõikes 1 osutatud kavandatud ühikusummat, nagu on kehtestatud ÜPP strateegiakavas liikmesriigi või artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühma kohta.

7. Lõikes 6 osutatud vähendamised peavad põhinema objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Ilma et see piiraks kooskõlas lõikega 5 kehtestatud miinimumväärtust, võidakse sellise kriteeriumina kehtestada maksimaalne vähendamine määral, mis ei ole väiksem kui 30 %.

8. Liikmesriigid tagavad, et toetusõiguste väärtuste kohandamine lõigete 3–7 kohaselt algab 2023. aastal.

Artikkel 25

Toetusõiguste aktiveerimine

1. Liikmesriigid, kes on otsustanud anda toetusõigustel põhinevat toetust, annavad baassissetuleku toetust aktiivsetele põllumajandustootjatele, kellele kuuluvad toetusõigused või kes neid rendivad, pärast asjaomaste toetusõiguste aktiveerimist. Liikmesriigid tagavad, et toetusõiguste aktiveerimiseks deklareerib aktiivne põllumajandustootja mis tahes toetusõigusega kaasnevad toetusõiguslikud hektarid.

2. Liikmesriigid tagavad, et toetusõigused, sealhulgas tegeliku või eelpärandi korral, aktiveeritakse üksnes selles liikmesriigis või artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühmas, milles need õigused olid eraldatud.
3. Liikmesriigid tagavad, et aktiveeritud toetusõigus annab nõudeõiguse selles kindlaks määratud kindlasummalisele toetusele.

Artikkel 26

Toetusõiguste reserv

1. Iga liikmesriik, kes otsustab anda toetusõigustel põhinevat baassissetuleku toetust, haldab riiklikku reservi.
2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1, kui liikmesriik otsustab eristada baassissetuleku toetust vastavalt artikli 22 lõikele 2, võib ta otsustada luua reservi igale kõnealuses artiklis osutatud piirkonnarühmale.
3. Liikmesriigid tagavad, et reservist eraldatakse toetusõigusi üksnes aktiivsetele põllumajandustootjatele.
4. Liikmesriigid kasutavad oma reservi eelkõige selleks, et eraldada toetusõigusi järgmistele põllumajandustootjatele:
  - a) noored põllumajandustootjad, kes on äsja esmakordselt loonud põllumajandusliku majapidamise;
  - b) uued põllumajandustootjad.
5. Liikmesriik eraldab toetusõigusi või suurendab olemasolevate toetusõiguste väärtust aktiivsete põllumajandustootjate puhul, kellel on õigus saada toetust lõpliku kohtuotsuse või kõnealuse liikmesriigi pädeva asutuse lõpliku haldusakti alusel. Liikmesriik tagab, et asjaomastele aktiivsetele põllumajandustootjatele eraldatakse kõnealuse kohtuotsuse või haldusaktiga kehtestatud hulgal ja väärtuses toetusõigusi kõnealuse liikmesriigi poolt kindlaks määratud kuupäevaks.
6. Liikmesriigid tagavad, et reservi täiendatakse kõigi toetusõiguste väärtuse lineaarse vähendamise teel, kui reservist ei piisa toetusõiguste katmiseks vastavalt lõigetele 4 ja 5.
7. Liikmesriigid võivad kehtestada täiendavad normid reservi kasutamiseks, sealhulgas reservist teenindatavate põllumajandustootjate täiendavad kategooriad, tingimusel et lõigetes 4 ja 5 osutatud prioriteetseid rühmi on teenindatud, ning juhtudeks, millega kaasneb reservi täiendamine. Kui reservi täiendatakse toetusõiguste väärtuse lineaarse vähendamise teel, kohaldatakse sellist lineaarset vähendamist kõigile toetusõigustele riigi tasandil või, juhul kui liikmesriik kohaldab lõikes 2 sätestatud erandit, siis artikli 22 lõikes 2 osutatud vastava piirkonnarühma tasandil.
8. Liikmesriigid määravad reservist eraldatavate uute toetusõiguste väärtuse väljendatuna toetusõiguste riikliku keskmise väärtusena õiguste eraldamise aastal või iga artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühma toetusõiguste keskmise väärtusena õiguste eraldamise aastal.
9. Liikmesriigid võivad otsustada suurendada olemasolevate toetusõiguste väärtust kuni riikliku keskmise väärtuseni toetusõiguste jaotamise aastal või kuni iga artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühma keskmise väärtuseni.

Artikkel 27

Toetusõiguste üleandmine

1. Välja arvatud tegeliku või eelpärandi teel üleandmine, antakse toetusõigused üle üksnes samas liikmesriigis asutatud aktiivsele põllumajandustootjale.
2. Kui liikmesriigid otsustavad eristada baassissetuleku toetust kooskõlas artikli 22 lõikega 2, antakse toetusõigused üle üksnes selle piirkonnarühma siseselt, kus need toetusõigused on eraldatud.

*Artikkel 28***Väikepõllumajandustootjate toetus**

Liikmesriigid võivad anda liikmesriigi poolt kindlaks määratud väikepõllumajandustootjatele kindlasummalist toetust või hektaripõhist toetust, käesolevas jaos ja käesoleva peatüki 3. jaos osutatud otsetoetuste asemel. Liikmesriigid kavandavad vastava sekkumise ÜPP strateegiakavas põllumajandustootjate jaoks valikulise sekkumisena.

Iga-aastane toetus põllumajandustootjale ei ületa 1 250 eurot.

Liikmesriigid võivad otsustada kehtestada seoses erinevate pindalakünnistega erinevad kindlasummalised või hektaripõhised toetused.

3. alajagu

Täiendav sissetulekutoetus*Artikkel 29***Täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus kestlikkuse tagamiseks**

1. Liikmesriigid näevad ette kestlikkuse tagamiseks makstava täiendava ümberjaotava sissetulekutoetuse (edaspidi „täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus“), mida antakse käesolevas artiklis esitatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel.

Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust või artiklist 98 võivad liikmesriigid käsitleda sissetulekutoetuse ümberjaotamise vajadust muude EAGFist rahastatavate vahendite ja sekkumise abil, mille eesmärk on sissetulekutoetuse õiglasem jaotamine ning tulemuslikum ja tõhusam suunamine, tingimusel et nad suudavad oma ÜPP strateegiakavas näidata, et selline vajadus on piisavalt kaetud.

2. Liikmesriigid tagavad otsetoetuste ümberjaotamise suurematel väiksematele ja keskmise suurusega põllumajanduslikele majapidamistele, nähes ümberjaotava sissetulekutoetuse ette iga-aastaselt toetusõigusliku hektari kohta arvestatava tootmiskohustusega sidumata toetuse vormis, mida makstakse põllumajandustootjatele, kellel on õigus saada toetust artiklis 21 osutatud baassissetuleku toetuse alusel.

3. Liikmesriigid kehtestavad riiklikul või piirkondlikul tasandil, mis võib tähendada artikli 22 lõikes 2 osutatud piirkonnarühma tasandit, hektari kohta makstava summa või erinevad summad eri hektarivahemike kohta, samuti põllumajandustootja kohta maksimaalse hektarite arvu, mille eest ümberjaotavat sissetulekutoetust makstakse.

4. Vastavaks taotlusaastaks kavandatud summa hektari kohta ei tohi ületada riigi keskmist hektari kohta makstavate otsetoetuste summat kõnealusel taotlusaastal.

5. Riigi keskmine otsetoetuse summa hektari kohta määratakse kindlaks suhtena antud taotlusaasta eest makstavate otsetoetuste riikliku ülemmäära, mis on ette nähtud V lisas, ja kõnealuseks taotlusaastaks hektarites väljendatud baassissetuleku toetuse kavandatud väljundite koguarvu vahel.

6. Juriidilise isiku või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma puhul võivad liikmesriigid kohaldada kõnealuse juriidilise isiku või rühma liikmete tasandil lõikes 3 osutatud maksimaalset hektarite arvu, kui siseriikliku õigusega on üksikliikmetele ette nähtud selliste õiguste ja kohustuste võtmine, mis on võrreldavad nende üksikpõllumajandustootjate õiguste ja kohustustega, kellel on põllumajandusliku majapidamise juhi staatus, eelkõige seoses nende majandusliku, sotsiaalse ja maksustaatusena, ning tingimusel, et nad on andnud panuse asjaomaste juriidiliste isikute või rühmade põllumajandusstruktuuride tugevdamisse.

Kui põllumajandustootjad kuuluvad seotud juriidiliste isikute rühma, nagu selle on kindlaks määranud liikmesriigid, võivad liikmesriigid kohaldada selle rühma tasandil lõikes 3 osutatud maksimaalsete hektarite arvu nende poolt kindlaksmääratavatel tingimustel.

*Artikkel 30***Täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele**

1. Liikmesriigid võivad ette näha täiendava sissetulekutoetuse artikli 4 lõikes 6 sätestatud kriteeriumidele vastavalt kindlaks määratud noortele põllumajandustootjatele käesolevas artiklis esitatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel.

2. Osana kohustustest muuta valdkond noorte põllumajandustootjate jaoks atraktiivseks vastavalt artikli 6 lõike 1 punktis g sätestatud eesmärgile ning selleks, et näha kooskõlas artikliga 95 selle eesmärgi saavutamiseks ette vähemalt XII lisas kehtestatud summa, võivad liikmesriigid sätestada täiendava sissetulekutoetuse äsja ettevõtlusega alustanud noortele põllumajandustootjatele, kellel on õigus saada toetust artiklis 21 osutatud baassissetuleku toetuse raames.

Liikmesriigid võivad otsustada anda käesoleva artikli kohast toetust põllumajandustootjatele, kes on saanud toetust määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 50 alusel, kõnealuse artikli lõikes 5 osutatud ajavahemiku järelejäänud osa jooksul.

3. Täiendavat sissetulekutoetust noortele põllumajandustootjatele antakse maksimaalselt viieks aastaks alates noorte põllumajandustootjate toetuse taotluse esitamise esimesest aastast ning kui viieaastane periood jätkub pärast 2027. aastat, siis tingimustel, mis määratakse kindlaks ÜPP õigusraamistikus, mida kohaldatakse 2027. aastale järgneva perioodi suhtes. Liikmesriigid tagavad, et toetusesaajatele ei looda õiguslikke ootusi 2027. aastale järgnevaks perioodiks.

Toetust antakse kas tootmiskohustusega sidumata iga-aastase toetusena toetusõigusliku hektari kohta või kindlasummalise toetusena noore põllumajandustootja kohta.

Liikmesriigid võivad otsustada anda käesoleva artikli kohast toetust ainult teatava maksimaalse hektarite arvu ulatuses noore põllumajandustootja kohta.

4. Juriidilise isiku või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma, näiteks põllumajandustootjate rühma, tootjaorganisatsioonide või ühistute puhul võivad liikmesriigid kohaldada lõikes 3 osutatud maksimaalset hektarite arvu nende juriidiliste isikute või rühmade liikmete tasandil:

- a) kes vastavad „noore põllumajandustootja“ määratlusele ja tingimustele, mis on kindlaks määratud vastavalt artikli 4 lõikele 6, ning
- b) kui riigisisese õigusega on ette nähtud üksikliikmetele selliste õiguste ja kohustuste võtmine, mis on võrreldavad nende üksikpõllumajandustootjate õiguste ja kohustustega, kellel on põllumajandusliku majapidamise juhi staatus, eelkõige seoses nende majandusliku, sotsiaalse ja maksustaatusena, ning tingimusel, et nad on andnud panuse asjaomaste juriidiliste isikute või rühmade põllumajandusstruktuuride tugevdamisse.

4. alajagu

Kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavad*Artikkel 31***Kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavad**

1. Liikmesriigid koostavad vabatahtlikud kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavad (edaspidi „ökokavad“) ja toetavad neid käesolevas artiklis esitatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel.

2. Liikmesriigid annavad käesoleva artikli alusel toetust aktiivsetele põllumajandustootjatele või aktiivsete põllumajandustootjate rühmadele, kes võtavad kohustuse kasutada põllumajandustavasid, mis säästavad kliimat, keskkonda ning soodustavad loomade heaolu ja antimikroobikumiresistentsuse vastast võitlust.

3. Liikmesriigid koostavad lõikes 2 osutatud kliimat ja keskkonda säästvate ning loomade heaolu soodustavate ja antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemise põllumajandustavade loetelu. Kõnealused tavad kavandatakse nii, et need vastaksid ühele või mitmele artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärgile ning artikli 6 lõike 1 punktis i sätestatud loomade heaolu parandamise ja antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemise eesmärgile.

4. Põhimõtteliselt peab iga ökokava hõlmama vähemalt kahte järgmistest kliima-, keskkonna ja loomade heaoluga ning antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemisega seotud tegevusvaldkondadest:

- a) kliimamuutuste leevendamine, sealhulgas põllumajanduslikest võtetest ja tavadest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine, samuti olemasoleva süsinikuvaramu säilitamine ja süsiniku sidumise suurendamine;
- b) kliimamuutustega kohanemine, sealhulgas meetmed toidutootmissüsteemide vastupanuvõime ning loomade ja taimede mitmekesisuse parandamiseks, et suurendada vastupanuvõimet haigustele ja kliimamuutustele;
- c) veekvaliteedi kaitse või parandamine ja veeresurssidele avaldatava surve vähendamine;
- d) mulla degradeerumise ärahoidmine, mulla tervendamine, mullaviljakuse ja toitainete majandamise parandamine ja mullaelustik;
- e) elurikkuse kaitse, elupaikade või liikide säilitamine või taastamine, sealhulgas maastikuelementide või tootmisega mitteseotud alade säilitamine ja loomine;
- f) meetmed pestitsiidide, eriti inimeste tervisele või keskkonnale ohtu kujutavate pestitsiidide säästvaks ja vähendatud kasutamiseks;
- g) loomade heaolu suurendamise või antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemise meetmed.

5. Käesoleva artikli alusel annavad liikmesriigid toetust üksnes nende kohustuste jaoks, mis:

- a) on rangemad kui asjaomased kohustuslikud majandamisnõuded ning HPK standardid, mis on kehtestatud I peatüki 2. jaos;
- b) on rangemad kui asjaomased väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise ning loomade heaolu miinimumnõuded ning muud asjaomased liikmesriigi ja liidu õigusega ette nähtud kohustuslikud nõuded;
- c) on rangemad kui põllumajandusmaa hoidmise tingimused vastavalt artikli 4 lõike 2 punktile b;
- d) erinevad kohustustest, millega seoses antakse toetust artikli 70 alusel.

Esimese lõigu punktis b osutatud kohustuste puhul, kui liikmesriigi õigusega kehtestatakse uued nõuded, mis on rangemad liidu õiguses sätestatud vastavatest miinimumnõuetest, võib toetust anda selliste kohustuste võtmise eest, mis aitavad kaasa kõnealuste nõuete täitmisele, maksimaalselt 24 kuu jooksul alates kuupäevast, mil need muutuvad põllumajandusliku majapidamise jaoks kohustuslikuks.

6. Lõike 5 kohaselt võivad liikmesriigid käesolevas artiklis osutatud ökokavade toetusesaaja kohustuste kirjeldamisel tugineda ühele või mitmele I peatüki 2. jaos kehtestatud nõudele ja standardile, tingimusel et ökokavadest tulenevad kohustused on rangemad kui asjaomased kohustuslikud majandamisnõuded ning maa heas põllumajandus- ja keskkonna-seisundis hoidmise miinimumstandardid, mille liikmesriigid on kehtestanud I peatüki 2. jao alusel.

Ilma et see piiraks määruse (EL) 2021/2116 artikli 87 lõike 1 kohaldamist, loetakse aktiivsed põllumajandustootjad või aktiivsete põllumajandustootjate rühmad, kes osalevad esimese lõigu kohaselt kehtestatud ökokavades, vastavalt III lisas osutatud asjakohastele nõuetele ja standarditele, tingimusel et nad täidavad asjaomase ökokava raames võetud kohustusi.

Liikmesriigid, kes kehtestavad käesoleva lõike esimese lõigu kohased ökokavad, võivad tagada, et nende haldus- ja kontrolli-süsteemid ei dubleeri kontrolle, kui samad nõuded ja standardid kehtivad nii kõnealuste ökokavade kui ka III lisas sätestatud kohustuste alusel.

7. Konkreetse ökokava eest antakse toetust iga-aastase maksena kohustustega hõlmatud kõigi toetusõiguslike hektarite kohta. Toetust antakse kas:

- a) täiendava toetusena lisaks baassissetuleku toetusele, nagu on kehtestatud 2. alajaos, või
- b) toetusena, millega hüvitatakse aktiivsetele põllumajandustootjatele või nende rühmadele täielikult või osaliselt kohustuste võtmisega seonduvad täiendavad tekkinud kulud ja saamata jäänud tulu, mis arvutatakse kooskõlas artikliga 82 ja võttes arvesse ökokavades seatud sihtväärtusi; need toetused võivad katta ka tehingukulud.

Erandina esimesest lõigust võib kooskõlas selle punktiga b kohustuste puhul, mis on seotud loomade heaoluga, antimikroobikumiresistentsuse vastase võitlusega ja, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud, kliimat säästvate põllumajandustavadega, maksta toetusi iga-aastase toetusena loomühikute eest.

8. Liikmesriigid tõendavad, kuidas ökokavade alusel põllumajandustavadega seoses võetud kohustused vastavad artiklis 108 osutatud vajadustele ja kuidas need aitavad kaasa artikli 109 lõike 2 punktis a osutatud keskkonna- ja kliimaaspektidele, loomade heaolule ja antimikroobikumiresistentsuse vähendamisele. Nad kasutavad hindamis- või punktisüsteemi või mis tahes muud asjakohast meetodikat, et tagada ökokavade tulemuslikkus ja tõhusus seatud sihtväärtuste saavutamisel. Käesoleva artikli lõike 7 esimese lõigu punkti a kohaste ökokavade eri kohustuste jaoks toetussumma kehtestamisel võtavad liikmesriigid arvesse iga ökokava kestlikkuse ja ambitsioonikuse taset, tuginedes objektiivsetele ja läbipaistvatele kriteeriumidele.

9. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohased sekkumised on kooskõlas artikli 70 kohaste sekkumistega.

3. jagu

Tootmiskohustusega seotud otsetoetused

1. alajagu

Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus

Artikkel 32

Üldreeglid

1. Liikmesriigid võivad anda tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetust aktiivsetele põllumajandustootjatele käesolevas alajaos esitatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel.
2. Liikmesriikide sekkumisega aidatakse artiklis 33 loetletud toetatud sektoritel ning toodangul või teatavatel nendega seotud põllumajanduslikel tootmisviisidel paremini hakkama saada konkurentsivõime, kestlikkuse või kvaliteedi parandamise raskustega. Liikmesriigid ei pea tõendama oma raskusi valgukultuuride puhul.
3. Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetust antakse iga-aastase toetuse vormis hektari või looma kohta.

Artikkel 33

Kohaldamisala

Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetust võib anda üksnes järgmistele sektoritele ning toodangule või teatavatele nendega seotud põllumajanduslikele tootmisviisidele, kui need on olulised sotsiaalmajanduslikel või keskkonnaga seotud põhjustel:

- a) teraviljad;
- b) õliseemned, välja arvatud toiduks kasutatavad päevaliliseemned, nagu on sätestatud artikli 11 lõikes 7;

- c) valgukultuurid, sealhulgas liblikõielised taimed ning liblikõieliste ja kõrreliste segu, tingimusel et liblikõielised jäävad segus valdavaks;
- d) lina;
- e) kanep;
- f) riis;
- g) pähkliid;
- h) tärglisekartulid;
- i) piim ja piimatooted;
- j) seemned;
- k) lamba- ja kitseliha;
- l) veise- ja vasikaliha;
- m) oliiviõli ja lauaoliivid;
- n) siidiussid;
- o) kuivsoöt;
- p) humal;
- q) suhkrupeet, suhkruroog ja juursigur;
- r) puu- ja köögivilid;
- s) lühikese raieringiga madalmetsad.

Artikkel 34

Toetusõiguslikkus

1. Liikmesriigid võivad anda tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetust hektari kohta makstava toetuse vormis üksnes selliste alade eest, mille nad on kindlaks määranud toetusõiguslike hektaritena.
2. Kui tootmiskohustusega seotud toetust antakse veiste, lammaste või kitsede eest, kehtestavad liikmesriigid toetusõiguslikkuse tingimusena nõude, et loomad identifitseeritakse ja registreeritakse kooskõlas määruse (EL) 2016/429 IV osa I jaotise 2. peatüki 1. jaoga. Ilma et see piiraks muid kohaldatavaid toetusõiguslikkuse tingimusi, käsitatakse veiseid, lambaid ja kitsi toetusõiguslikena seni, kuni identifitseerimis- ja registreerimise nõuded on täidetud asjaomase taotlusaasta konkreetseks kuupäevaks, mille määrab liikmesriik.

Artikkel 35

Delegeeritud volitused turu struktuurilise tasakaalustamata töttu mingis sektoris

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust meetmetega, et vältida tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse saajate kahju turu struktuurilise tasakaalustamata töttu mingis sektoris. Kõnealuste delegeeritud õigusaktidega võidakse liikmesriikidel lubada otsustada, et tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse maksmist võib jätkata kuni 2027. aastani nende tootmisühikute alusel, mille eest varasemal võrdlusperioodil toetust anti.

2. alajagu

Puuvilla eritoetus*Artikkel 36***Kohaldamisala**

Bulgaaria, Kreeka, Hispaania ja Portugal annavad puuvilla eritoetust aktiivsetele põllumajandustootjatele, kes toodavad CN-koodi 5201 00 alla kuuluvat puuvilla käesolevas alajaos sätestatud tingimustel.

*Artikkel 37***Üldreeglid**

1. Puuvilla eritoetust antakse toetusõigusliku puuvillakasvatuse hektari kohta. Ala on toetusõiguslik üksnes siis, kui see paikneb põllumajandusmaal, millel liikmesriik on puuvillakasvatuse heaks kiitnud, sellele on külvatud liikmesriigi heakskiidetud sorte ja normaalsetel kasvutingimustel toimub saagi tegelik koristamine.
2. Puuvilla eritoetust makstakse veatu ja standardse turustuskvaliteediga puuvilla eest.
3. Bulgaaria, Kreeka, Hispaania ja Portugal kiidavad lõikes 1 osutatud maa ja sordid heaks kooskõlas lõike 5 kohaselt vastu võetavate normide ja tingimustega.
4. Käesoleva alajaoga hõlmatud sekkumise puhul:
  - a) määratakse tekkinud kulude rahastamiskõlblikkus kindlaks määruse (EL) 2021/2116 artikli 37 punkti a alusel;
  - b) määruse (EL) 2021/2116 artikli 12 lõike 2 kohaldamisel hõlmab sertifitseerimisasutuste esitatav arvamus selle punkte a, b ja d ning liidu vahendite haldaja kinnitust.
5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust normide ja tingimustega maa ja sortide heakskiitmise kohta puuvilla eritoetuse puhul.
6. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse puuvilla eritoetuse puhul maa ja sortide heakskiitmise menetluse normid ning tootjatele kõnealusest heakskiitmisest teatamise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 38***Baaskülvipinnad, kindlad saagikused ja võrdlussummad**

1. Kehtestatakse järgmised riiklikud baaskülvipinnad:
  - Bulgaaria: 3 342 ha;
  - Kreeka: 250 000 ha;
  - Hispaania: 48 000 ha;
  - Portugal: 360 ha.
2. Kehtestatakse järgmised kindlad saagikused võrdlusperioodil:
  - Bulgaaria: 1,2 tonni/ha;
  - Kreeka: 3,2 tonni/ha;
  - Hispaania: 3,5 tonni/ha;
  - Portugal: 2,2 tonni/ha.

3. Puuvilla eritoetuse summa toetusõigusliku pindala hektari kohta arvutatakse, korrutades lõikes 2 kehtestatud saagikused järgmiste võrdlussummadega:

- Bulgaaria: 636,13 eurot;
- Kreeka: 229,37 eurot;
- Hispaania: 354,73 eurot;
- Portugal: 223,32 eurot.

4. Kui puuvillakasvatuse toetusõiguslik pindala teatavas liikmesriigis ja teataval aastal ületab lõikes 1 kehtestatud baaskülvipinna, vähendatakse lõikes 3 nimetatud summat kõnealuse liikmesriigi puhul võrdeliselt baaskülvipinna ületamisega.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust normidega puuvilla eritoetuse andmise tingimuste, toetusõiguslikkuse nõuete ja maaviljelustavade kohta.

6. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse normid lõikes 4 osutatud vähendamise arvutamise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 39

Heakskiidetud tootmisharudevahelised organisatsioonid

1. Käesolevas alajaos tähendab „heakskiidetud tootmisharudevaheline organisatsioon“ juriidilist isikut, mis koosneb puuvilla tootvatest põllumajandustootjatest ja vähemalt ühest toorpuuvilla töötlejast ning mille tegevus hõlmab näiteks järgmist:

- a) kaasaaitamine puuvilla turuleviimise paremale koordineerimisele, eelkõige teadus- ja turu-uuringute abil;
- b) liidu normidele vastavate standardsete lepinguvormide koostamine;
- c) tootmise orienteerimine toodetele, mis eelkõige kvaliteedi poolest ja tarbijakaitse seisukohalt vastavad paremini turu vajadustele ja tarbijanõudlusele;
- d) meetodite ja vahendite ajakohastamine tootekvaliteedi parandamiseks;
- e) turustrateegiate väljatöötamine puuvilla müügienduseks kvaliteedi sertifitseerimissüsteemide kaudu.

2. Liikmesriik, kus asuvad toorpuuvilla töötlejad, kiidab heaks tootmisharudevahelise organisatsiooni, mis vastab lõike 3 kohaselt sätestatud kriteeriumile.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, mis täiendavad käesolevat määrust normidega, mis hõlmavad järgmist:

- a) tootmisharudevaheliste organisatsioonide heakskiitmise kriteeriumid;
- b) tootjate kohustused;
- c) tagajärg, mille puhul heakskiidetud tootmisharudevaheline organisatsioon ei vasta punktis a osutatud kriteeriumidele.

Artikkel 40

Toetuse andmine

1. Põllumajandustootjatele antakse puuvilla eritoetust toetusõigusliku hektari kohta, nagu on kehtestatud artiklis 38.

2. Nende põllumajandustootjate puhul, kes on heakskiidetud tootmisharudevahelise organisatsiooni liikmed, suurendatakse puuvilla eritoetust artikli 38 lõikes 1 sätestatud baaskülvipinna toetusõigusliku hektari kohta kahe euro võrra.

*Artikkel 41***Erandid**

1. Artikleid 101 ja 102 ning VII jaotist, välja arvatud selle III peatükki, ei kohaldata käesolevas alajaos sätestatud puuvilla eritoetuse suhtes.
2. Puuvilla eritoetust ei lisata artiklites 108–114 osutatud ÜPP strateegiakava ühtegi jakku, välja arvatud artikli 112 lõike 2 punkti a puhul, mis on seotud rahastamiskavaga.
3. Määruse (EL) 2021/2116 artikli 54 lõike 1 teist ja kolmandat lõiku ei kohaldata käesolevas alajaos osutatud sekkumise suhtes.

*III PEATÜKK***TEATAVATESSE SEKTORITESSE SEKKUMISE VIISID**

1. jagu

Üldsätted*Artikkel 42***Kohaldamisala**

Käesolevas peatükis sätestatakse normid sekkumisviiside kohta:

- a) puu- ja köögiviljasektoris, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõike 2 punktis i;
- b) mesindustoodete sektoris, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõike 2 punktis v (edaspidi „mesindustoodete sektor“);
- c) veinisektoris, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõike 2 punktis l;
- d) humalasektoris, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõike 2 punktis f;
- e) oliiviõli- ja lauaoliivide sektoris, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõike 2 punktis g;
- f) muudes sektorites, mis on sätestatud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõike 2 punktides a–h, k, m, o–t ja w, ning sektorites, mis hõlmavad käesoleva määruse VI lisas loetletud tooteid.

*Artikkel 43***Kohustuslikud ja vabatahtlikud sekkumisviisid**

1. Puu- ja köögiviljasektoris sekkumise viisid, millele on osutatud artikli 42 punktis a, on kohustuslikud liikmesriikidele, kus asuvad selle sektori tootjaorganisatsioonid, kes on tunnustatud määruse (EL) nr 1308/2013 alusel.

Kui liikmesriik, kellele ei ole ÜPP strateegiakava esitamise ajal puu- ja köögiviljasektoris tunnustatud tootjaorganisatsioone, tunnustab ÜPP strateegiakava perioodi jooksul määruse (EL) nr 1308/2013 alusel asjaomase sektori tootjaorganisatsiooni, esitab kõnealune liikmesriik oma ÜPP strateegiakava muutmise taotluse kooskõlas artikliga 119, et hõlmata selles puu- ja köögiviljasektoris sekkumine.

2. Mesindussektoris sekkumise viisid, millele on osutatud artikli 42 punktis b, on kohustuslikud kõigile liikmesriikidele.
3. Veinisektoris sekkumise viisid, millele on osutatud artikli 42 punktis c, on kohustuslikud kõigile VII lisas loetletud liikmesriikidele.

4. Liikmesriigid võivad oma ÜPP strateegiakavas otsustada rakendada sekkumisviise, millele on osutatud artikli 42 punktides d, e ja f.
5. Saksamaa võib humalasektoris rakendada artikli 42 punktis f osutatud sekkumisviise ainult juhul, kui ta otsustab oma ÜPP strateegiakavas mitte rakendada artikli 42 punktis d osutatud sekkumisviise.
6. Kreeka, Prantsusmaa ja Itaalia võivad rakendada oliiviõli- ja lauaoliivide sektoris artikli 42 punktis f osutatud sekkumisviise ainult juhul, kui nad otsustavad oma ÜPP strateegiakavas mitte rakendada artikli 42 punktis e osutatud sekkumisviise.

Artikkel 44

Toetuse vormid

1. Artiklis 42 osutatud sektorites võib toetust anda järgmistes vormides:
  - a) toetusesaajal tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kulude hüvitamine;
  - b) ühikuhinnad;
  - c) kindlasummalised maksed;
  - d) ühtse määra alusel rahastamine.
2. Lõike 1 punktides b, c ja d osutatud vormis antava toetuse suurus määratakse kindlaks ühel alljärgnevatest viisidest:
  - a) ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodiga, mis põhineb:
    - i) statistilistel andmetel, muul objektiivsel tabelil või eksperdihinnangul;
    - ii) toetusesaajate varasemat tegevust käsitlevatel kontrollitud andmetel või
    - iii) toetusesaajate tavapärase kuluarvestustavade rakendamisel;
  - b) eelarveprojektid on koostatud üksikjuhtumipõhiselt ja nendes on eelnevalt kokku lepitud tegevuse välja valiva asutusega sekkumise puhul veini- ja mesindussektorisse või artiklis 50 osutatud rakenduskavasid heakskiitva asutusega sekkumise puhul teistesse toetusõiguslikesse sektoritesse;
  - c) kooskõlas vastavate ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühtse määra alusel rahastamise kohaldamise normidega, mida kohaldatakse liidu poliitikas sarnaste sekkumisviiside suhtes;
  - d) kooskõlas vastavate ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühtse määra alusel rahastamise kohaldamise normidega, mida kohaldatakse sarnase sekkumisviisiga seotud toetuskavade alusel, mida rahastavad täielikult liikmesriigid.

Artikkel 45

Delegeeritud volitused sekkumisviiside puhul täiendavate nõuete kehtestamiseks

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust nõuetega, mis lisanduvad käesolevas peatükis sätestatud nõuetele seoses järgmisega:

- a) käesolevas peatükis sätestatud sekkumisviiside nõuetekohase toimimise tagamine, eelkõige selleks, et vältida konkurentsimoonutusi siseturul;
- b) käesolevas peatükis sätestatud sekkumisega hõlmatud kulude liik, sealhulgas erandina määruse (EL) 2021/2116 artiklist 22, tootjaorganisatsioonide või muude toetusesaajate haldus- ja personalikulude rahastamiskõlblikkus kõnealuse sekkumise rakendamisel;
- c) käesolevas peatükis osutatud liidu finantsabi arvutamise alused, sealhulgas võrdlusperioodid ja turustatud toodangu väärtuse arvutamine, ning artiklis 53 osutatud riikliku finantsabi puhul tootjate organiseerituse taseme arvutamise alused;

- d) liidu finantsabi ülemmäär sekkumisviiside korral, millele on osutatud artikli 47 lõike 2 punktides a, c, f, g, h ja i, ja sekkumisviiside korral, millele on osutatud artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktides c, d ja i, samuti tasuta jaotamisest kõrvaldatud toodete kindlaksmääratud pakendi- ja transpordikulu ning sellel eesmärgil kohaletoimetamisele eelnenud töötlemiskulud;
- e) artikli 47 lõike 2 punktis d ja artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud sekkumisviiside puhul kulude ülemmäära kehtestamise ja toetusõigusliku pindala mõõtmise normid;
- f) normid, mille alusel tootjad kõrvaldavad turult veinivalmistamise kõrvalsaadused, ja normid erandite kohta kõnealusest kohustusest, et vältida täiendavat halduskoormust, samuti normid destilleerijate vabatahtlikuks sertifitseerimiseks;
- g) tingimused, mida kohaldatakse artikli 44 lõikes 1 loetletud toetusvormide kasutamisel;
- h) normid minimaalse kestvuse nõude kohta tootlike ja mittetootlike investeeringute puhul, mida toetatakse käesolevas peatükis sätestatud sekkumisega;
- i) normid investeeringute rahastamise kombineerimise kohta vastavalt artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktile b ja müügiarenduse kohta vastavalt artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktile k.

Artikkel 46

Eesmärgid puu- ja köögiviljasektoris, humalasektoris, oliiviõli- ja lauaoliivide sektoris ja teistes artikli 42 punktis f osutatud sektorites

Artikli 42 punktides a, d, e ja f osutatud sektorites järgitakse järgmisi eesmärke:

- a) planeerida ja korraldada tootmist ja kohandada seda vastavalt nõudlusele, eriti seoses kvaliteedi ja kogusega, optimeerida tootmiskulusid ja investeeringutasuvust ning tasakaalustada tootjahindu; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktides a, b, c ja i nimetatud erieesmärkidega;
- b) koondada toodete tarnimine ja turulelaskmine, muu hulgas otseturunduse kaudu; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktides a, b ja c nimetatud erieesmärkidega;
- c) tõhustada konkurentsivõimet keskmises ja pikas perspektiivis, eelkõige ajakohastamise teel; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktis c nimetatud erieesmärgiga;
- d) teha teadusuuringuid kestlike tootmismeetodite vallas ja need meetodid välja töötada, sealhulgas taimekahjustaja-kindlus, vastupanuvõime loomataudidele ning kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine, majanduslikku konkurentsivõimet edendavad ja turu arengut toetavad uuenduslikud tootmistavad ja tootmistehnikad; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktides a, b, c ja i nimetatud erieesmärkidega;
- e) edendada, arendada ja rakendada:
  - i) keskkonnasäästlike tootmismeetodeid ja -tehnikaid;
  - ii) taimekahjustaja- ja haiguskindlaid tootmistavasid;
  - iii) loomatervise ja loomade heaolu standardeid, mis on rangemad liidu ja siseriikliku õigusega ette nähtud miinimumnõuetest;
  - iv) jäätmete vähendamist ning kõrvalsaaduste keskkonnahoidlikku kasutamist ja käitlemist, muu hulgas nende taaskasutamist ja väärindamist;
  - v) elurikkuse kaitset ja tõhustamist ning loodusvarade säästvat kasutamist, eelkõige vee, mulla ja õhu kaitset.

Need eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktides e, f ja i nimetatud erieesmärkidega;

- f) panustada kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse, nagu on sätestatud artikli 6 lõike 1 punktis d;
- g) edendada toodete kaubanduslikku väärtust ja kvaliteeti, muu hulgas parandada tootekvaliteeti ja arendada välja kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega tooteid või liidu või riikliku kvaliteedikavaga hõlmatud, liikmesriikide poolt tunnustatud tooteid; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktis b nimetatud erieesmärkidega;

- h) toodete müügieendus ja turustamine; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktides b, c ja i nimetatud erieesmärkidega;
- i) suurendada puu- ja köögiviljasektori toodete tarbimist nii värskest kui ka töödeldult; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktis i nimetatud erieesmärgiga;
- j) ennetada kriise ja juhtida riske, et hoida ära häired asjaomase sektori turgudel ja nendega toime tulla; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktides a, b ja c nimetatud erieesmärkidega;
- k) parandada töötingimusi ja tagada tööandja kohustuste täitmine ning töötervishoiu ja tööohutusnõuete vastavus kooskõlas direktiividega 89/391/EMÜ, 2009/104/EÜ ja (EL) 2019/1152.

Artikkel 47

Sekkumisviisid puu- ja köögiviljasektoris, humalasektoris, oliiviõli- ja lauaoliivide sektoris ja teistes artikli 42 punktis f osutatud sektorites

1. Iga artikli 46 punktides a–i ja k osutatud eesmärkide seast valitud eesmärgi saavutamiseks valivad liikmesriigid oma ÜPP strateegiakavas artikli 42 punktides a, d, e ja f osutatud sektorites ühe või mitu järgmistest sekkumisviisidest:

- a) investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, teadusuuringutesse ja eksperimentaalsetesse ja uuenduslikesse tootmismeetoditesse ja muudesse meetmetesse sellistes valdkondades nagu:
  - i) mullakaitse, sealhulgas mulla süsinikusalduse tõstmine ja mullastruktuuri parandamine ning saasteainete vähendamine;
  - ii) veekasutuse ja mõistliku veevarude majandamise parandamine, sealhulgas vee säästmine, veekaitse ja kuivendamine;
  - iii) ebasoodsate ilmastikutingimuste tekitatud kahju vältimine ning muutuvatele kliimatingimustele kohandatud sortide, tõugude ning viljelustavade arendamise ja kasutamise edendamine;
  - iv) energiasäästu ja -tõhususe ning taastuvenergia kasutamise suurendamine;
  - v) ökoloogiline pakendamine ainult teadusuuringute ja eksperimentaaltootmise valdkonnas;
  - vi) bioohutus, loomatervis ning loomade heaolu;
  - vii) heitkoguste ja jäätmete vähendamine, kõrvalsaaduste kasutamise parandamine, sealhulgas nende taaskasutamine ja väärimine, ning jäätmete käitlemine;
  - viii) kahjurikindluse parandamine ja pestitsiidide kasutamisest tulenevate riskide ja mõju vähendamine, sealhulgas integreeritud taimekaitse meetodite rakendamine;
  - ix) vastupanuvõime parandamine loomahaigustele ja veterinaarravimite, sealhulgas antibiootikumide kasutamise vähendamine;
  - x) elurikkust soodustavate elupaikade loomine ja säilitamine;
  - xi) tootekvaliteedi parandamine;
  - xii) geneetiliste ressursside parandamine;
  - xiii) töötingimuste parandamine ning tööandja kohustuste ja töötervishoiu ning tööohutusnõuete täitmise tagamine kooskõlas direktiividega 89/391/EMÜ, 2009/104/EÜ ja (EL) 2019/1152;
- b) nõustamisteenused ja tehniline abi, eelkõige seoses säästvate kahjuri- ja haigustõrjemeetodite, taimekaitsevahendite ja veterinaarravimite säästva kasutamise, kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise, töötingimuste, tööandja kohustuste ning töötervishoiu ja tööohutusega;

- c) koolitus, sealhulgas juhendamine ja parimate tavade vahetamine, eelkõige seoses säästvate kahjuri- ja haigustõrje-meetodite, taimekaitsevahendite ja veterinaarravimite säästva kasutamise, kliimamuutustega kohanemise ja nende mõju leevendamise ning organiseeritud kauplemissplatvormide ja kaubabörside kasutamisega hetke- ja futuuriturgudel;
- d) mahepõllumajanduslik või integreeritud tootmine;
- e) meetmed, mille eesmärk on suurendada toodete transpordi ning säilitamise kestlikkust ja tõhusust;
- f) müügiarendus, teavitustegevus ja turustamine, sealhulgas meetmed ja tegevused, millega soovitakse eelkõige suurendada tarbijate teadlikkust liidu kvaliteedikavadest ja tervisliku toitumise olulisusest ning mitmekesistada ja tugevdada turge;
- g) liidu ja riiklike kvaliteedikavade rakendamine;
- h) jälgitavus- ja sertifitseerimissüsteemide rakendamine, eelkõige lõpptarbijale müüdavate toodete kvaliteedi seire;
- i) meetmed kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks.

2. Artikli 46 punktis j osutatud eesmärgi puhul valivad liikmesriigid oma ÜPP strateegiakavas artikli 42 punktides a, d, e ja f osutatud sektorites ühe või mitu järgmistest sekkumisviisidest:

- a) ühisfondide moodustamine ja täiendamine määruse (EL) nr 1308/2013 alusel või käesoleva määruse artikli 67 lõike 7 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liitude poolt;
- b) investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, muutes nii turule lastavate tootekoguste juhtimise tõhusamaks, sealhulgas ühise ladustamise eesmärgil;
- c) tootjaorganisatsioonide või nende liikmete toodetud toodete ühine ladustamine, muu hulgas vajadusel toodete ühine töötlemine sellise ladustamise hõlbustamiseks;
- d) viljapuu- või oliiviistandike taasistutamine, kui see on vajalik pärast taimeterviseiga seotud või fütosanitaarsetel põhjustel kohustuslikku väljajuurimist liikmesriigi pädeva asutuse korraldusel või kliimamuutustega kohanemiseks;
- e) põllumajandusloomade taastamine pärast tervishoiu kaalutlustel toimunud sundtapmist või loodusõnnetusest tingitud kaotusi;
- f) turult kõrvaldamine tasuta jaotamiseks või muuks otstarbeks, kaasa arvatud vajadusel töötlemine turult kõrvaldamise hõlbustamiseks;
- g) roheline korje, mis seisneb teataval maa-alal selliste valmimata turustuskõlbmatute toodete täielikus koristamises, mis ei ole kahjustatud enne rohelist korjet, ilmastikutingimustest tingitult, haiguse tõttu või muul põhjusel;
- h) saagi koristamata jätmine, mis seisneb käimasoleva tootmistsükli lõpetamises konkreetsel alal, kui toode on hästi arenenud, terve, standardse turustuskvaliteediga, välja arvatud toodete hävitamine ilmastikutingimuste või haiguse tõttu;
- i) saagi- ja toodangukindlustus, mis aitab kaitsta tootjate sissetulekut loodusõnnetustest, ebasoodsatest ilmastikutingimustest, haigustest või kahjurite levikust tulenevate kahjude vastu ning millega samal ajal tagatakse, et toetusesaajad võtavad vajalikke riskienetusmeetmeid;
- j) muude määruse (EL) nr 1308/2013 alusel või käesoleva määruse artikli 67 lõike 7 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liitude või üksiktootjate juhendamine;
- k) kolmandate riikide sanitaar- ja fütosanitaarõuete rakendamine ja juhtimine liidu territooriumil, et hõlbustada juurdepääsu kolmandate riikide turgudele;
- l) teavitamismeetmed, mille eesmärk on suurendada tarbijate teadlikkust ja neid teavitada.

*Artikkel 48***Planeerimine, aruandlus ja tulemuslikkuse kontrollimine ja heakskiitmine rakenduskava tasandil**

Artikli 7 lõike 1 punkti a, artiklit 102, artikli 111 punkte g ja h, artikli 112 lõike 3 punkti b ning artiklit 134 kohaldatakse sekkumisviiside suhtes artikli 42 punktides a, d, e ja f osutatud sektorites rakenduskavade tasandil, mitte sekkumistasandil. Sellise sekkumisviisi kavandamine, aruandlus ning tulemuslikkuse kontrollimine ja heakskiitmine toimub samuti rakenduskavade tasandil.

2. jagu

Puu- ja köögiviljasektor*Artikkel 49***Eesmärgid puu- ja köögiviljasektoris**

Liikmesriigid püüavad artikli 42 punktis a osutatud puu- ja köögiviljasektoris saavutada ühte või mitut artiklis 46 sätestatud eesmärki. Artikli 46 punktides g, h, i ja k sätestatud eesmärgid hõlmavad nii värskeid kui ka töödeldud tooteid, samal ajal kui kõnealuse artikli muudes punktides sätestatud eesmärgid hõlmavad üksnes värskeid tooteid.

Liikmesriigid tagavad, et sekkumine vastab artikli 47 kohaselt valitud sekkumisviisile.

*Artikkel 50***Rakenduskavad**

1. Artiklis 46 osutatud eesmäärke ning liikmesriikide poolt nende ÜPP strateegiakavaga ette nähtud sekkumisi puu- ja köögiviljasektoris viiakse ellu määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude või mõlema poolt heakskiidetud rakenduskava alusel, kohaldades käesolevas artiklis sätestatud tingimusi.
2. Rakenduskava kestus on vähemalt kolm ja kõige rohkem seitse aastat.
3. Rakenduskavas järgitakse vähemalt artikli 46 punktides b, e ja f osutatud eesmäärke.
4. Iga valitud eesmärgi puhul kirjeldavad liikmesriigid oma rakenduskavas sekkumist, mis on valitud liikmesriigi ÜPP strateegiakavas loetletud sekkumiste hulgast.
5. Määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonid või tootjaorganisatsioonide liidud esitavad rakenduskava liikmesriikidele heakskiitmiseks ning rakendavad seda pärast selle heakskiitmist.
6. Tootjaorganisatsioonide liitude rakenduskavad ei tohi hõlmata samu sekkumisi kui liikmesorganisatsioonide rakenduskavad. Liikmesriigid käsitlevad tootjaorganisatsioonide liitude rakenduskavasid koos liikmesorganisatsioonide rakenduskavadega.

Sel eesmärgil tagavad liikmesriigid, et:

- a) ilma et see piiraks artikli 51 lõike 1 punkti b kohaldamist, rahastatakse tootjaorganisatsioonide liitude rakenduskava raames sekkumisi täielikult kõnealuse liidu liikmesorganisatsioonide osalustest ja et selline rahastamine tuleb kõnealuste liikmesorganisatsioonide rakendusfondidest;
- b) sekkumine ja nende vastav rahaline osalus on määratletud iga liikmesorganisatsiooni rakenduskavas;

c) rakenduskava ei rahastata mitmest allikast.

7. Liikmesriigid tagavad, et:

- a) vähemalt 15 % ulatuses rakenduskava kuludest on mõeldud artikli 46 punktides e ja f osutatud eesmärkidega seotud sekkumisele;
- b) rakenduskava hõlmab kolme või enamat meetet, mis on seotud artikli 46 punktides e ja f osutatud eesmärkidega;
- c) vähemalt 2 % ulatuses rakenduskava kuludest on mõeldud artikli 46 punktis d osutatud eesmärgiga seotud sekkumisele ning
- d) artikli 47 lõike 2 punktides f, g ja h osutatud sekkumisviisiga hõlmatud sekkumise kulu ei ületa kolmandikku kogukulust.

Kui vähemalt 80 % tootjaorganisatsiooni liikmetest on võtnud ühe või mitu ühesugust põllumajandusega seotud keskkonna- ja kliimakohustust või mahepõllumajanduskohustust, mis on sätestatud IV peatükis, käsitatakse iga sellist kohustust ühena esimese lõigu punktis b osutatud minimaalselt kolmest meetmest.

8. Rakenduskavas võib sätestada meetmed, mille eesmärk on tagada sektori töötajatele õiglased ja ohutud töötingimused.

Artikkel 51

Rakendusfondid

1. Iga puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioon või selliste tootjaorganisatsioonide liit võib moodustada rakendusfondi. Fondi rahastatakse:

- a) rahaliste osalustega:
  - i) tootjaorganisatsiooni liikmetelt või tootjaorganisatsioonilt endalt või mõlemalt või
  - ii) tootjaorganisatsioonide liidult kõnealuse liidu liikmete kaudu;
- b) liidu finantsabist, mida võib anda tootjaorganisatsioonidele või nende liitudele, kui kõnealused organisatsioonid või liidud esitavad rakenduskava.

2. Rakendusfonde kasutatakse üksnes selliste rakenduskavade rahastamiseks, mille liikmesriigid on heaks kiitnud.

Artikkel 52

Liidu finantsabi puu- ja köögiviljasektoris

1. Liidu finantsabi on võrdne artikli 51 lõike 1 punktis a osutatud rahaliste osaluste summaga, mis on tegelikult makstud, ning ei ole suurem kui 50 % tegelikult tekkinud kuludest.

2. Liidu finantsabi ülempiir on:

- a) 4,1 % iga tootjaorganisatsiooni turustatud toodangu väärtusest;
- b) 4,5 % iga tootjaorganisatsioonide liidu turustatud toodangu väärtusest;
- c) 5 % iga riikidevahelise tootjaorganisatsiooni või riikidevahelise tootjaorganisatsioonide liidu turustatud toodangu väärtusest.

Neid piirmäärasid võib suurendada 0,5 protsendipunkti võrra, tingimusel et esimeses lõigus sätestatud vastavat protsendimäära ületavat summat kasutatakse üksnes üheks või mitmeks artikli 46 punktides d, e, f, h, i ja j osutatud eesmärkide saavutamiseks seotud sekkumiseks. Tootjaorganisatsioonide liidu, muu hulgas riikidevahelise tootjaorganisatsioonide liidu puhul võib kõnealust sekkumist rakendada liit oma liikmete nimel.

3. Tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu taotlusel suurendatakse lõikes 1 sätestatud 50 % piirmäära 60 %-le rakenduskava või rakenduskava osa kohta, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- a) piiriüleised tootjaorganisatsioonid rakendavad sekkumist artikli 46 punktides b, e ja f osutatud eesmärkide saavutamiseks kahes või rohkemas liikmesriigis;
- b) üks või mitu tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liitu on seotud sekkumisega, mida rakendatakse tootmisharudevaheliselt;
- c) rakenduskava hõlmab üksnes eritoetust määrusega (EL) 2018/848 ette nähtud mahepõllumundustoodete tootmiseks;
- d) määruse (EL) nr 1308/2013 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit rakendab rakenduskava esimest korda;
- e) tootjaorganisatsioonid turustavad vähem kui 20 % liikmesriigi puu- ja köögiviljatoodangust;
- f) tootjaorganisatsioon tegutseb mõnes äärepoolseimas piirkonnas;
- g) rakenduskava hõlmab sekkumist, mis on ette nähtud artikli 46 punktides d, e, f, i ja j osutatud eesmärkide saavutamiseks;
- h) rakenduskava rakendab esimest korda kahe või mitme tunnustatud tootjaorganisatsiooni ühinemise tulemusel moodustatud tunnustatud tootjaorganisatsioon.

4. Lõikes 1 sätestatud 50 % piirmäära suurendatakse 80 %-ni kulude puhul, mis on seotud artikli 46 punktis d osutatud eesmärgiga, kui kõnealune kulu moodustab vähemalt 5 % rakenduskava kuludest.

5. Lõikes 1 sätestatud 50 % piirmäära suurendatakse 80 %-ni kulude puhul, mis on seotud artikli 46 punktides e ja f osutatud eesmärkidega, kui kõnealune kulu moodustab vähemalt 20 % rakenduskava kuludest.

6. Lõikes 1 sätestatud 50 % piirmäära suurendatakse 100 %-ni järgmistel juhtudel:

- a) puu- ja köögivilja turult kõrvaldamine, mis ei ületa 5 % iga tootjaorganisatsiooni poolt turustatud toodangu kogusest ning kui kõrvaldamine on toimunud järgmisel viisil:
  - i) tasuta jagamine heategevusorganisatsioonidele ja -fondidele, mille liikmesriigid on sel eesmärgil heaks kiitnud, kasutamiseks nende tegevuses selliste inimeste aitamiseks, kellel on siseriikliku õiguse kohaselt õigus saada sotsiaalabi, eelkõige piisavate elatusvahendite puudumise tõttu;
  - ii) tasuta jagamine karistusasutustele, koolidele, riiklikele haridusasutustele, määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 22 osutatud õppeasutustele, laste puhkelaagritele ning liikmesriikide määratud haiglatele ja vanadekodudele; liikmesriigid teevad kõik vajaliku tagamaks, et sel viisil jagatud kogused täiendavad selliste asutuste tavaliselt ostetavaid koguseid;
- b) meetmed, mis on seotud teiste määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonide juhendamise, tingimusel et nimetatud tootjaorganisatsioonid asuvad käesoleva määruse artikli 53 lõikes 2 osutatud liikmesriikide piirkondades, või üksikute tootjate juhendamise.

Artikkel 53

Riiklik finantsabi

1. Liikmesriikide piirkondades, kus puu- ja köögiviljasektori tootjate organiseerituse tase on liidu keskmisest märkimisväärselt madalam, võivad liikmesriigid anda määruse (EL) nr 1308/2013 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonidele riiklikku finantsabi, mis moodustab maksimaalselt 80 % käesoleva määruse artikli 51 lõike 1 punktis a osutatud rahalistest osalustest ja on kuni 10 % mis tahes sellise tootjaorganisatsiooni turustatud toodangu väärtusest. Riikliku finantsabiga täiendatakse rakendusfondi kaudu toimuvat rahastamist.

2. Liikmesriikide piirkondade puu- ja köögiviljasektori tootjate organiseeritust loetakse liidu keskmisest märkimisväärselt madalamaks, kui keskmine organiseeritus on alla 20 % kolmel järjestikusel aastal enne rakenduskava elluviimist. Organiseerituse taseme arvutamiseks jagatakse puu- ja köögiviljatoodangu väärtus, mis on saadud asjaomases piirkonnas ja turustatud määruse (EL) nr 1308/2013 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liitude poolt, asjaomases piirkonnas saadud puu- ja köögiviljatoodangu koguväärtusega.

3. Liikmesriigid, kes annavad riiklikku finantsabi vastavalt lõikele 1, teavitavad komisjoni lõikes 2 osutatud kriteeriumidele vastavatest piirkondadest ja tootjaorganisatsioonidele antud riiklikust finantsabist kõnealustes piirkondades.

3. jagu

Mesindussektor

Artikkel 54

Eesmärgid mesindussektoris

Liikmesriigid püüavad saavutada vähemalt ühte artikli 6 lõikes 1 sätestatud asjakohast erieesmärki mesindussektoris.

Artikkel 55

Mesindussektorisse sekkumise viisid ja liidu finantsabi

1. Mesindussektoris valib iga liikmesriik oma ÜPP strateegiakavas iga valitud, artikli 6 lõikes 1 ette nähtud erieesmärgi puhul ühe või mitu järgmistest sekkumisviisidest:

- a) mesinikele ja nende organisatsioonidele suunatud nõustamisteenused, tehniline abi, koolitus, teave ja parimate tavade vahetamine, sealhulgas võrgustike kaudu;
- b) investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse ning muud meetmed, sealhulgas järgmistel eesmärkidel:
  - i) võitlus kahjurite ja mesilaste haigustega, eriti varroatoosi tõrje;
  - ii) ebasoodsate ilmastikutingimuste tekitatava kahju vältimine ning muutuvatele kliimatingimustele kohandatud majandamispraktikate arendamise ja kasutamise edendamine;
  - iii) mesilasperede arvu suurendamine liidus, muu hulgas mesilaste aretamine;
  - iv) mesilaste rändpidamise ratsionaliseerimine;
- c) laboratooriumide toetamise meetmed mesindustoodete, mesilaste kao või tootlikkuse languse ja mesilastele potentsiaalselt toksiliste ainete analüüsimise eest;
- d) meetmed liidus olemasolevate mesilasperede arvu säilitamiseks või suurendamiseks, sealhulgas mesilaste aretamiseks;
- e) koostöö asutustega, kes on spetsialiseerunud mesindust ja mesindustooteid käsitlevate teadusprogrammide rakendamisele;
- f) müügi edendamine, teavitustegevus ja turundus, sealhulgas turuseire ning meetmed, mille eesmärk on eelkõige tösta tarbijate teadlikkust mesindustoodete kvaliteedist;
- g) meetmed toodete kvaliteedi parandamiseks.

2. Liikmesriigid põhjendavad oma ÜPP strateegiakavas konkreetsete eesmärkide ja sekkumisviiside valikut. Valitud sekkumisviisist lähtuvalt täpsustavad liikmesriigid sekkumise.

3. Iga liikmesriik näeb oma ÜPP strateegiakavas ette omapoolse rahastamise oma ÜPP strateegiakavades valitud sekkumisviisi puhul.
4. Iga liikmesriik näeb ette rahastamise summa, mis on vähemalt võrdne liidu finantsabiga, mida nad kasutavad artikli 88 lõike 2 alusel käesoleva artikli lõikes 2 osutatud sekkumisviiside toetamiseks.
5. Liidu ja liikmesriigi antava finantsabi kogusumma ei tohi ületada toetusesaajal tekkinud kulusid.
6. Oma ÜPP strateegiakava koostamisel teeb iga liikmesriik koostööd mesindusvaldkonna organisatsioonide esindajatega.
7. Liikmesriigid teatavad komisjonile igal aastal oma territooriumil olevate mesilasperede arvu.

Artikkel 56

Täiendavad delegeeritud volitused mesindussektorisse sekkumise viiside puhul

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust käesolevas jaos sätestatud nõudeid täiendavate nõuetega, mis hõlmavad järgmist:

- a) liikmesriikidele artikli 55 lõikega 7 kehtestatud kohustus teatada komisjonile igal aastal oma territooriumil olevate mesilasperede arv;
- b) „mesilaspere“ määratlus ja perede arvu arvutamise meetodid;
- c) liidu vähim rahaline panus kuludesse, mida kantakse artiklis 55 osutatud sekkumisviiside ja sekkumise rakendamisel.

4. jagu

Veinisektor

Artikkel 57

Eesmärgid veinisektoris

Artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid püüavad saavutada ühte või mitut järgmist eesmärki veinisektoris:

- a) suurendada liidu veinitootjate majanduslikku kestlikkust ja konkurentsivõimet; kõnealune eesmärk on seotud artikli 6 lõike 1 punktides a, b, c ja h nimetatud erieesmärkidega;
- b) panustada kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse ning tootmissüsteemide kestlikkuse parandamisse ja liidu veinisektori keskkonnamõju vähendamisse, sealhulgas toetades viinamarjakasvatajaid sisendite kasutamise vähendamisel ja keskkonnanõuetega seotud meetodite ja viljelustavade rakendamisel; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktides d–f ja i nimetatud erieesmärkidega;
- c) parandada töötajate ja tagada tööandja kohustuste ning töötajate ja tööhutusnõuete täitmine kooskõlas direktiividega 89/391/EMÜ, 2009/104/EÜ ja (EL) 2019/1152;
- d) tõhustada liidu veiniettevõtete tulemuslikkust ning nende kohandamist turunõudlusele, samuti suurendada nende pikaajalist konkurentsivõimet viinamarjasaaduste tootmisel ja turustamisel, sealhulgas energiasääst, üldine energiatõhusus ja kestlikud protsessid; kõnealused eesmärgid on seotud artikli 6 lõike 1 punktides a–e, g ja h nimetatud erieesmärkidega;

- e) aidata taastada tasakaalu liidu veinituru pakkumise ja nõudluse vahel, et vältida turukriise; kõnealune eesmärk on seotud artikli 6 lõike 1 punktis a nimetatud erieesmärgiga;
- f) aidata kaitsta liidu tootjate sissetulekut loodusõnnetustest, ebasoodsatest ilmastikutingimustest, loomadest, haigustest või kahjurite levikust tulenevate kahjude vastu; kõnealune eesmärk on seotud artikli 6 lõike 1 punktis a nimetatud erieesmärgiga;
- g) suurendada liidu viinamarjasaaduste turustamisvõimalusi ja konkurentsivõimet, arendades selleks eelkõige uuenduslikke tooteid, protsesse ja tehnoloogiaid ning andes lisaväärtust tarneahela kõigis etappides; kõnealune eesmärk võib hõlmata teadmussiiret ja on seotud artikli 6 lõike 1 punktides a, b, c, e ja i nimetatud erieesmärkidega;
- h) jätkata veinivalmistamise kõrvalsaaduste kasutamist tööstuses ja energeetikas, tagades liidus veini kvaliteedi ja kaitstes samal ajal keskkonda; kõnealune eesmärk on seotud artikli 6 lõike 1 punktides d ja e nimetatud erieesmärkidega;
- i) aidata kaasa tarbijate teadlikkuse suurendamisele veini vastutustundlikust tarbimisest ning liidu veini kvaliteedikavadest; kõnealune eesmärk on seotud artikli 6 lõike 1 punktides b ja i nimetatud erieesmärkidega;
- j) parandada liidu viinamarjasaaduste konkurentsivõimet kolmandates riikides, sealhulgas veiniturgude avamine ja mitmekesisustamine; kõnealune eesmärk on seotud artikli 6 lõike 1 punktides b ja h nimetatud erieesmärkidega;
- k) aidata suurendada tootjate vastupanuvõimet turukõikumistele; kõnealune eesmärk on seotud artikli 6 lõike 1 punktis a nimetatud erieesmärkidega.

Artikkel 58

Veinisektorisse sekkumise viisid

1. Artiklis 57 esitatud eesmärkide seast valitud iga eesmärgi saavutamiseks valivad artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid oma ÜPP strateegiakavas ühe või mitu järgmistest sekkumisviisidest:
  - a) viinamarjaistandike ümberkorraldamine ja muutmine, mis on protsess, mis seisneb vähemalt ühes järgnevast:
    - i) sordivahetus, sealhulgas ümberpookimise teel, muu hulgas selleks, et parandada kvaliteeti või keskkonnasäästlikkust kliimamuutustega kohanemise eesmärgil või geneetilise mitmekesisuse suurendamiseks;
    - ii) viinamarjaistandike ümberpaigutamine;
    - iii) viinamarjaistandike taasistutamine, kui see on vajalik pärast taimetervise seotud või fütosanitaarsetel põhjustel kohustuslikku väljajuurimist liikmesriigi pädeva asutuse korraldusel;
    - iv) viinamarjaistandike majandamisviiside tõhustamine, eelkõige täiustatud kestlike tootmissüsteemide kasutuselevõtmine, sealhulgas pestitsiidide kasutamise vähendamine, kuid siia alla ei kuulu viinamarjaistandike tavapärase uuendamine, mis seisneb selles, et kui viinapuud on ealiselt vananenud, istutatakse varasemat viljelussüsteemi kasutades tagasi sama viinamarjasort;
  - b) investeeringud viinamarjakasvatussüsteemide materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, välja arvatud punktis a sätestatud sekkumisviisile vastavad tegevused, töötlemisrajatistesse ja veinitootmise taristusse ning turustusstruktuuridesse ja -vahenditesse;
  - c) roheline korje, mis tähendab, et viinamarjakobarad hävitatakse või eemaldatakse täielikult siis, kui need on veel toored, kõrvaldades seega asjaomase ala saagi täielikult; siia alla ei kuulu koristamata jätmine, mis tähendab kaubanduslike viinamarjade viinapuude külge jätmist pärast tavapärase tootmistsükli lõppu;
  - d) saagikindlustus loodusõnnetusega võrreldavatest ebasoodsatest ilmastikutingimustest ja halbadest ilmastikutingimustest põhjustatud sissetulekukaotuse vastu ning loomadest, taimahaigustest või kahjurite levikust tulenevate kahjude vastu;

- e) materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud innovatsiooni, mis seisneb uuenduslike toodete, sealhulgas veinivalmistamise saaduste ja kõrvalsaaduste, veinitoodete tootmise uuenduslike protsesside ja tehnoloogiate ning kõnealuste protsesside ja tehnoloogiate digitaliseerimise väljaarendamises, samuti muud investeeringud lisaväärtuse andmiseks kõigis tarneahela etappides, sealhulgas teadmiste vahetamiseks ning panustamine kliimamuutustega kohanemisse;
- f) nõustamisteenused, eelkõige seoses töötingimuste, tööandja kohustustega ning töötervishoiu ja -ohutusega;
- g) veinivalmistamise kõrvalsaaduste destilleerimine, mis toimub kooskõlas määruse (EL) nr 1308/2013 VIII lisa II osa D. jaos ette nähtud piiranguid arvestades;
- h) teavitustegevus liikmesriikides seoses liidu veinide vastutustundliku tarbimise soodustamisega ning päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid hõlmavate liidu kvaliteedikavade edendamise;ga;
- i) liikmesriikide poolt määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud veinisektori tootmisharudevaheliste organisatsioonide võetavad meetmed, mille eesmärk on parandada liidu viinamarjaistandike mainet veiniturismi edendamise kaudu tootmispiirkondades;
- j) liikmesriikide poolt määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud veinisektori tootmisharudevaheliste organisatsioonide võetavad meetmed, mille eesmärk on parandada turu tundmist;
- k) kolmandates riikides toimuv müügievendus- ja teavitustegevus, mis koosneb ühest või mitmest järgmisest meetmest ja tegevusest, millega püütakse parandada veinisektori konkurentsivõimet ning avada, mitmekesistada või tugevdada turge:
  - i) avalikud suhted, müügievendus- või reklaamimeetmed, eelkõige need, mis rõhutavad liidu toodete kõrgeid standardeid, eriti seoses kvaliteedi, toiduohutuse või keskkonnaga;
  - ii) osalemine rahvusvahelise tähtsusega üritustel, messidel või näitustel;
  - iii) teavituskampaaniad, mis tutvustavad eelkõige päritolunimetusi, geograafilisi tähiseid ja mahetootmist hõlmavaid liidu kvaliteedikavasid;
  - iv) uute või olemasolevate turgude uuringud, mis on vajalikud turuväljundite laiendamiseks ja tugevdamiseks;
  - v) uurimused teavitus- ja müügievendustegevuse tulemuste hindamiseks;
  - vi) tehniliste toimikute ettevalmistamine, sealhulgas laboratoorsed testid ja hindamised, veinivalmistustavade normide, fütosanitaar- ja hügieeninormide, aga ka muude kolmandate riikide nõudmistele jaoks veinisektori toodete impordil, et ennetada kolmandate riikide turgudele juurdepääsu piiramist või neile juurdepääsu võimaldada;
- l) ajutine ja vähenev toetus, et katta ühisfondide loomise halduskulusid;
- m) investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, mille eesmärk on suurendada veinitootmise kestlikkust järgmise abil:
  - i) veekasutuse ja -majanduse parandamine;
  - ii) üleminek mahepõllumajanduslikule tootmisele;
  - iii) integreeritud tootmise viiside kasutuselevõtmine;
  - iv) seadmete ostmise täppis- või digitaliseeritud tootmismeetodite jaoks;
  - v) panustamine mullakaitsesse ja muldade süsiniku sidumise võime suurendamisse;
  - vi) elurikkust ja maastiku säilitamist soodustavate elupaikade loomine või säilitamine, sealhulgas nende ajaloolise eripära säilitamine või
  - vii) jäätmete tekitamise vähendamine ning jäätmekäitluse tõhustamine.

Esimese lõigu punkti k kohaldatakse üksnes kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide või selliste veinide suhtes, millele on märgitud viinamarjasort. Müügievendus- ja teavitustegevused, mille eesmärk on turuväljundite tugevdamine, ei tohi kesta kauem kui kolm aastat, mida ei ole võimalik pikendada, ning puudutavad üksnes päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid hõlmavaid liidu kvaliteedikavasid.

2. Artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid põhjendavad oma ÜPP strateegiakavas eesmärkide ja sekkumisviiside valikut veinisektoris. Valitud sekkumisviisist lähtuvalt täpsustavad nad sekkumise.

Liikmesriigid, kes valivad käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktis k sätestatud sekkumisviisid, kehtestavad müügiarendus- ja teavitustegevuse ja -meetmete kohta erisätteid, eelkõige seoses nende maksimaalse kestusega.

3. Lisaks V jaotises sätestatud nõuetele kehtestavad artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid oma ÜPP strateegiakavas valitud sekkumisviisi ja sekkumise rakendamise ajakava ning üldise rahastamistabeli, milles on esitatud ettenähtud rahalised vahendid ja nende kavandatud jaotus valitud sekkumisviiside vahel ja sekkumiste vahel, vastavalt VII lisas kehtestatud rahaeraldistele.

Artikkel 59

Liidu finantsabi veinisektorile

1. Liidu finantsabi viinamarjaistandike ümberkorraldamiseks ja muutmiseks, millele on osutatud artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis a, ei tohi ületada 50 % viinamarjaistandike ümberkorraldamise ja muutmise tegelikest kuludest või 75 % viinamarjaistandike ümberkorraldamise ja muutmise tegelikest kuludest vähem arenenud piirkondades.

Siiski võib kõnealune finantsabi ulatuda järskudel nõlvadel ja terrasspõldudel, kus kalle on suurem kui 40%, kuni 60 %-ni viinamarjaistandike ümberkorraldamise ja muutmise tegelikest kuludest või kuni 80 %-ni viinamarjaistandike ümberkorraldamise ja muutmise tegelikest kuludest vähem arenenud piirkondades.

Toetust võib tootjatele anda üksnes sekkumise rakendamise tõttu saamata jäänud tulu hüvitise vormis ja osalusena ümberkorraldamis- ja muutmiskuludes. Tootjatele makstav hüvitis sekkumise rakendamise tõttu saamata jäänud tulu eest võib katta kuni 100 % vastavast kahjumist ja olla ühes järgmistest vormidest:

- a) uute ja vanade viinapuude üheaegse olemasolu lubamine kuni kolme aasta vältel;
- b) rahaline hüvitis kuni kolme aasta vältel.

2. Liidu finantsabi artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud investeeringute korral ei tohi ületada järgmisi piirmäärasid:

- a) 50 % rahastamiskõlblikest investeerimiskuludest vähem arenenud piirkondades;
- b) 40 % rahastamiskõlblikest investeerimiskuludest muudes kui vähem arenenud piirkondades;
- c) 75 % rahastamiskõlblikest investeerimiskuludest äärepoolseimates piirkondades;
- d) 65 % rahastamiskõlblikest investeerimiskuludest Egeuse mere väikesaartel.

Liidu finantsabi antakse esimeses lõigus osutatud piirmääraga üksnes mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele komisjoni soovitus 2003/361/EÜ⁽⁴³⁾ tähenduses. Siiski võib seda anda kõikidele ettevõtjatele äärepoolseimates piirkondades ja Egeuse mere väikesaartel.

Ettevõtjate puhul, kes ei ole hõlmatud soovitus 2003/361/EÜ lisa artikli 2 lõikega 1 ja milles on vähem kui 750 töötajat või kelle aastakäive on väiksem kui 200 miljonit eurot, vähendatakse käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud liidu finantsabi piirväärtust poole võrra.

⁽⁴³⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

Liidu finantsabi ei anta raskustes olevatele ettevõtjatele komisjoni teatise „Suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta“⁽⁴⁴⁾ tähenduses.

3. Liidu finantsabi rohelise korje puhul, millele on osutatud artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis c, ei tohi ületada 50 % viinamarjakobarate hävitamise või eemaldamise otsuste kulude ja sellisest hävitamisest või eemaldamisest tuleneva kahju summast.

4. Liidu finantsabi artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktides i, j ja m osutatud sekkumisele ei tohi ületada 50 % otsestest või rahastamiskõlblikest kuludest.

5. Liidu finantsabi artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud saagikindlustuse korral ei tohi ületada järgmisi piirväärtusi:

- a) 80 % kindlustusmaksetest, mille tootjad on tasunud enda kindlustamiseks loodusõnnetustega võrreldavate ebasoodsate ilmastikutingimuste põhjustatud kahju vastu;
- b) 50 % kindlustusmaksetest, mille tootjad on tasunud enda kindlustamiseks:
  - i) punktis a osutatud kahjude ja muudest ebasoodsatest ilmastikutingimustest tulenevate kahjude vastu;
  - ii) loomade tekitatud kahjude ning taimehaigustest või kahjurite levikust tulenevate kahjude vastu.

Liidu finantsabi võib saagikindlustuse korral anda juhul, kui asjaomased kindlustushüvitised ei hüvita tootjatele üle 100 % sissetuleku kaotusest, võttes arvesse kõiki tootjatele võimaldatavaid hüvitisi muudest kindlustusriskiga seotud toetuskavadest. Kindlustuslepingutes sätestatakse nõue, et toetusesaajad võtaksid vajalikud riskiennetusmeetmed.

6. Liidu finantsabi artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis e osutatud innovatsiooni korral ei tohi ületada järgmisi piirmäärasid:

- a) 50 % rahastamiskõlblikest investeerimiskuludest vähem arenenud piirkondades;
- b) 40 % rahastamiskõlblikest investeerimiskuludest muudes kui vähem arenenud piirkondades;
- c) 80 % rahastamiskõlblikest investeerimiskuludest äärepoolseimates piirkondades;
- d) 65 % rahastamiskõlblikest investeerimiskuludest Egeuse mere väikesaartel.

Liidu finantsabi antakse esimeses lõigus sätestatud piirmääras üksnes mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele soovitusel 2003/361/EÜ tähenduses; siiski võib seda anda kõikidele ettevõtjatele äärepoolseimates piirkondades ja Egeuse mere väikesaartel.

Ettevõtjate puhul, kes ei ole hõlmatud soovitusel 2003/361/EÜ lisa artikli 2 lõikega 1 ja milles on vähem kui 750 töötajat või kelle aastakäive on väiksem kui 200 miljonit eurot, vähendatakse käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud liidu finantsabi piirväärtust poole võrra.

7. Liidu finantsabi teavitustegevusele ja müügiarendusele, millele on osutatud artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktides h ja k, ei tohi ületada 50 % rahastamiskõlblikest kuludest.

Lisaks võivad artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid maksta riiklikku toetust, mis moodustab kuni 30 % rahastamiskõlblikest kuludest, kuid liidu finantsabi ja liikmesriigi toetus koos ei tohi ületada 80 % rahastamiskõlblikest kuludest.

8. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, mis kehtestavad liidu finantsabi veinivalmistamise kõrvalsaaduste destilleerimiseks, millele on osutatud artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis g, kooskõlas artikli 60 lõikes 3 sätestatud erinormidega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

⁽⁴⁴⁾ ELT C 249, 31.7.2014, lk 1.

*Artikkel 60***Erinormid liidu finantsabi kohta veinisektoris**

1. Artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid tagavad, et liidu finantsabi saagikindlustuse korral ei moonuta konkurentsi kindlustusturul.
2. Artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid kehtestavad objektiivsetel kriteeriumidel põhineva süsteemi, millega tagada, et rohelist korjet ei hüvitata üksikutele tootjatele üle artikli 59 lõikes 3 sätestatud piirmäära.
3. Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis g osutatud veinivalmistamise kõrvalsaaduste destilleerimise puhul makstava liidu abi summa määratakse kindlaks mahuprotsendi ja toodetud alkoholi hektoliitri kohta. Liidu finantsabi ei maksta destilleeritavates kõrvalsaadustes sisalduva alkoholikoguse eest, mis on suurem kui 10 % toodetud veinis sisalduvast alkoholikogusest.

Artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid tagavad, et liidu finantsabi veinivalmistamise kõrvalsaaduste destilleerimiseks makstakse destilleerijatele, kes töötlevad destilleerimiseks tarnitud veinivalmistamise kõrvalsaadused vähemalt 92 % alkoholisaldusega toorpiirituseks.

Liidu finantsabi sisaldab kindlasummalist makset, mis on ette nähtud veinivalmistamise kõrvalsaaduste kogumise kulude hüvitamiseks. Selle summa kannab destilleerija tootjale üle juhul, kui viimane kannab kõnealused kulud.

Artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriigid tagavad, et alkoholi, mis saadakse veinivalmistamise kõrvalsaaduste destilleerimisel, milleks on antud liidu finantsabi, kasutatakse üksnes tööstuslikel või energia saamise eesmärkidel, mis ei moonuta konkurentsi.

4. Iga artikli 88 lõikes 1 osutatud liikmesriik tagab oma ÜPP strateegiakavas, et vähemalt 5 % kuludest nähakse ette ja võetakse vähemalt üks meede selliste eesmärkide täitmiseks, millega soodustatakse keskkonnakaitset, kliimamuutustega kohanemist, tootmissüsteemide ja -protsesside jätkusuutlikkuse tõhustamist, liidu veinisektori keskkonnamõju vähendamist, energiasäästu ja üldise energiatõhususe parandamist veinisektoris, kooskõlas artikli 57 punktides b, d ja h sätestatud eesmärkidega.

5. jagu

Humalasektor*Artikkel 61***Eesmärgid humalasektoris ja sellesse sekkumise viisid**

1. Saksamaa püüab humalasektoris saavutada ühte või mitut artikli 46 punktides a–h, j ja k kehtestatud eesmärki.
2. Saksamaa valib oma ÜPP strateegiakavas ühe või mitu artiklis 47 osutatud sekkumisviisi oma valitud eesmärkide saavutamiseks, nagu on ette nähtud käesoleva artikli lõikega 1. Valitud sekkumisviisist lähtuvalt täpsustab Saksamaa oma sekkumise. Ta põhjendab ÜPP strateegiakavas oma eesmärkide, sekkumisviiside ja nende eesmärkide saavutamiseks vajaliku sekkumise valikut.
3. Sekkumisi, mille Saksamaa on täpsustanud, rakendatakse määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude heakskiidetud rakenduskavade abil.
4. Lõikes 3 osutatud rakenduskavad peavad vastama artikli 50 lõigetes 2, 4, 5, 6 ja 8 sätestatud tingimustele.

5. Saksamaa tagab, et liidu finantsabi, mida antakse igale tootjaorganisatsioonile või tootjaorganisatsioonide liidule käesoleva artikli alusel artikli 47 lõike 2 punktides f, g ja h osutatud sekkumisviiside jaoks, ei ületa kolme järjestikuse aasta jooksul keskmiselt kolmandikku liidu finantsabi kogusummast, mis on saadud tema rakenduskava jaoks sama ajavahemiku jooksul.

Artikkel 62

Liidu finantsabi

1. Artikli 88 lõikes 3 sätestatud rahaeraldise piires eraldab Saksamaa liidu maksimaalse finantsabi artikli 61 lõikes 3 osutatud rakenduskavasid rakendavatele tootjaorganisatsioonidele või tootjaorganisatsioonide liitudele proportsionaalselt humala kasvamiseks kasutatavate hektarite arvuga iga tootjaorganisatsiooni kohta.

2. Igale tootjaorganisatsioonile või tootjaorganisatsioonide liidule lõike 1 kohaselt eraldatud maksimumsummade piires ei ole liidu finantsabi artiklis 61 osutatud rakenduskavadele suurem kui 50 % tegelikult tekkinud kuludest sekkumisviiside puhul, millele on osutatud kõnealuses artiklis. Ülejäänud osa kuludest kannab liidu finantsabi saav tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit.

Liidu finantsabi makstakse rakendusfondidele, mille on asutanud rakenduskavu rakendavad määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonid või nende liidud. Sel eesmärgil kohaldatakse käesoleva määruse artiklit 51 *mutatis mutandis*.

3. Lõikes 2 sätestatud 50 % piirmäära suurendatakse 100 %-ni järgmistel juhtudel:

- a) sekkumisviiside puhul, mis on seotud ühe või mitme artikli 46 punktides d, e, f ja h osutatud eesmärgiga;
- b) kollektiivse ladustamise, nõustamisteenuste, tehnilise abi, koolituse ja parimate tavade vahetamisega sekkumise puhul, mis on seotud ühe või mõlema artikli 46 punktis a või j osutatud eesmärgiga.

6. jagu

Oliiviõli- ja lauaoliivide sektor

Artikkel 63

Eesmärgid oliiviõli- ja lauaoliivide sektoris

Kreeka, Prantsusmaa ja Itaalia püüavad oliiviõli- ja lauaoliivide sektoris saavutada ühte või mitut artikli 46 punktides a–h, j ja k kehtestatud eesmärki.

Artikkel 64

Oliiviõli- ja lauaoliivide sektoris sekkumise viisid

1. Artiklis 63 osutatud eesmärkide saavutamiseks valivad Kreeka, Prantsusmaa ja Itaalia oma ÜPP strateegiakavas välja ühe või mitu artiklis 47 osutatud sekkumisviisi. Valitud sekkumisviisist lähtuvalt täpsustavad nad sekkumise.

2. Sekkumisi, mille Kreeka, Prantsusmaa ja Itaalia täpsustavad, rakendatakse määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude heakskiidetud rakenduskavade abil. Selleks kohaldatakse käesoleva määruse artikli 50 lõikeid 2, 4, 5, 6 ja 8 ning artiklit 51 *mutatis mutandis*, ilma et see piiraks artikli 65 lõike 3 kohaldamist..

*Artikkel 65***Liidu finantsabi**

1. Liidu finantsabi rahastamiskõlblikele kuludele ei tohi ületada:
  - a) 75 % tegelikult tekkinud kuludest sekkumise puhul, mis on seotud artikli 46 punktides a–f, h ja k osutatud eesmärkide saavutamise;
  - b) 75 % tegelikult tekkinud kuludest põhivarasse investeerimisel ja 50 % muu sekkumise puhul, mis on seotud artikli 46 punktis g osutatud eesmärgiga;
  - c) 50 % tegelikult tekkinud kuludest sekkumise puhul, mis on seotud artikli 46 punktis j osutatud eesmärgiga;
  - d) 75 % tegelikult tekkinud kuludest sekkumisviiside puhul, millele on osutatud artikli 47 lõike 1 punktides f ja h, kui rakenduskava rakendatakse vähemalt kolmes kolmandas riigis või mittetootja-liikmesriigis vähemalt kahest tootja-liikmesriigist pärit tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude poolt, või 50 %, kui kõnealune tingimus ei ole täidetud.
2. Liidu finantsabi ülempiir on 30 % iga tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu turustatud toodangu väärtusest 2023. ja 2024. aastal, 15 % 2025. ja 2026. aastal ning 10 % alates 2027. aastast.
3. Kreeka, Prantsusmaa ja Itaalia võivad tagada artiklis 51 osutatud rakendusfondide lisarahastamise kuni 50 % ulatuses kuludest, mida liidu finantsabi ei kata.
4. Kreeka, Prantsusmaa ja Itaalia tagavad, et artikli 47 lõike 2 punktides f, g ja h osutatud sekkumisviiside kulu ei ületa ühte kolmandikku iga rakenduskava kogutoetusest, nagu on ette nähtud nende ÜPP strateegiakavades.

7. jagu

Muud sektorid*Artikkel 66***Eesmärgid muudes sektorites**

Liikmesriigid võivad valida oma ÜPP strateegiakavas need artikli 42 punktis f osutatud sektorid, milles nad rakendavad artiklis 47 sätestatud sekkumisviise. Igas sektoris, mille liikmesriigid valivad, püüavad nad saavutada ühte või mitut artikli 46 punktides a–h, j ja k sätestatud eesmärki. Liikmesriigid põhjendavad sektorite ja eesmärkide valikut.

*Artikkel 67***Muudesse sektoritesse sekkumise viisid**

1. Iga artikli 66 kohaselt valitud sektori puhul valivad liikmesriigid ühe või mitu artiklis 47 osutatud sekkumisviisi, mida rakendatakse heakskiidetud rakenduskavade abil, mille on koostanud:
  - a) määruse (EL) nr 1308/2013 või käesoleva artikli lõike 7 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonid ja tootjaorganisatsioonide liidud või
  - b) ühistud või muudes, tootjate algatusel moodustatud ja nende kontrolli all olevates koostöövormides osalevad tootjad, keda liikmesriigi pädev asutus on tunnustanud tootjarühmana, kuni nelja-aastaseks üleminekuperioodiks, mis algab heakskiidetud rakenduskava algusest ja lõpeb hiljemalt 31. detsembril 2027.

2. Liikmesriigid kehtestavad tootjarühmana tunnustamise kriteeriumid ja määravad kindlaks lõike 1 punktis b osutatud tootjarühmade tegevused ja eesmärgid, et nimetatud tootjarühmad vastaksid tootjaorganisatsioonidena tunnustamise nõuetele määruse (EL) nr 1308/2013 artiklite 152–154 või artikli 161 kohaselt või käesoleva artikli lõike 7 kohaselt.

3. Lisaks rakenduskavale koostavad ja esitavad lõike 1 punktis b osutatud tootjarühmad tunnustuskava, et täita kõnealusel punktis osutatud üleminekuperioodi jooksul määruse (EL) nr 1308/2013 artiklites 152–154 või artiklis 161 ning käesoleva artikli lõikes 7 sätestatud tootjaorganisatsioonina tunnustamise nõudeid.

Tunnustuskavas esitatakse tegevused ja sihtväärtused, et tagada edusammude tegemine sellise tunnustuse saamiseks.

Toetus, mis on antud tootjarühmale, keda ei ole üleminekuperioodi lõpuks tootjaorganisatsioonina tunnustatud, tuleb tagasi maksta.

4. Liikmesriigid põhjendavad oma lõikes 1 osutatud sekkumisviiside valikut.

Liikmesriigid, kes otsustavad rakendada käesolevas jaos sätestatud sekkumisviise VI lisas loetletud toodete suhtes, esitavad iga nende poolt valitud sektori kohta kõnealuse sektoriga hõlmatud toodete loetelu.

5. Artikli 47 lõike 2 punktides c ning f–i osutatud sekkumisviise ei kohaldata VI lisas loetletud puuvilla, rapsi- ja rüpsiseemnete, päevalilleseemnete ja sojaubade suhtes.

6. Lõikes 1 osutatud rakenduskavad peavad vastama artikli 50 lõigetes 2, 4, 5, 6 ja 8 sätestatud tingimustele.

7. Liikmesriigid, kes otsustavad rakendada artikli 42 punktis f osutatud sekkumisviise puuvillasektoris, tunnustavad kõnealuse sektori tootjaorganisatsioone ja selliste tootjaorganisatsioonide liite, tuginedes määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 152 lõikes 1 ja artiklites 153–156 sätestatud nõuetele ning kasutades seal sätestatud menetlusi. Puuvilla tootjarühmi ja selliste tootjarühmade liite, mida liikmesriigid on tunnustanud Kreeka Vabariigi 1979. aasta ühinemisakti protokollis nr 4 alusel enne käesoleva määruse kohaldatavaks muutumist, käsitatakse käesoleva jao kohaldamisel vastavalt tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitudena.

8. Liikmesriigid tagavad, et artikli 47 lõike 2 punktides f, g ja h osutatud sekkumisviiside kulu ei ületa ühte kolmandikku iga rakenduskava kogukulust, nagu on ette nähtud nende ÜPP strateegiakavas.

Artikkel 68

Liidu finantsabi

1. Artiklis 67 osutatud sekkumisviiside korral ei ole liidu finantsabi suurem kui 50 % tegelikult tekkinud kuludest. Ülejäänud osa kuludest kannavad toetusesaajad.

Liidu finantsabi makstakse rakendusfondidele, mille on asutanud määruse (EL) nr 1308/2013 või käesoleva määruse artikli 67 lõike 7 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonid või nende liidud või käesoleva määruse artikli 67 lõike 1 punktis b osutatud tootjarühmad. Selleks kohaldatakse käesoleva määruse artiklit 51 ja artikli 52 lõiget 1 *mutatis mutandis*.

2. Lõikes 1 ette nähtud 50 % piirmäära suurendatakse 60 %-le määruse (EL) nr 1308/2013 või käesoleva määruse artikli 67 lõike 7 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonide või nende liitude korral esimese viie aasta jooksul pärast tunnustamise aastat.

3. Liidu finantsabi ülempiir on 6 % turustatud toodangu väärtusest järgmistel juhtudel:
  - a) iga artikli 67 lõike 1 punktis a osutatud tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu puhul või
  - b) iga artikli 67 lõike 1 punktis b osutatud tootjarühma puhul.

IV PEATÜKK

MAAELU ARENGU EDENDAMISSE SEKKUMISE VIISID

1. jagu

Sekkumisviisid

Artikkel 69

Maaelu arengu edendamise sekkumise viisid

Käesoleva peatüki kohaselt toimub sekkumine maksete või toetustena järgmisel viisil:

- a) keskkonna- ja kliimakoostused ning muud majandamiskohustused;
- b) looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevad piirangud;
- c) teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevad piirkondlike ebasoodsate teguritega tegelemine;
- d) investeeringud, sealhulgas investeeringud niisutusse;
- e) noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetus ja maapiirkondades ettevõtlusega alustamise toetus;
- f) riskijuhtimisvahendid;
- g) koostöö;
- h) teadmiste vahetamine ja teabevahetus.

Artikkel 70

Keskkonna- ja kliimakoostused ning muud majandamiskohustused

1. Liikmesriigid lisavad oma ÜPP strateegiakava sekkumistesse põllumajanduse keskkonna- ja kliimakoostused ning võivad lisada muid majandamiskohustusi. Nende kohustustega seotud toetusi antakse käesolevas artiklis sätestatud tingimustel ning ÜPP strateegiakavas täpsustatud viisil.
2. Liikmesriigid annavad toetust üksnes põllumajandustootjatele või muudele toetusesaajatele, kes võtavad vabatahtlikult majandamiskohustusi, mida peetakse kasulikuks ühe või mitme artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärgi saavutamiseks.
3. Käesoleva artikli alusel annavad liikmesriigid toetust üksnes nende kohustuste jaoks, mis:
  - a) on rangemad kui asjaomased kohustuslikud majandamisnõuded ning HPK standardid, mis on kehtestatud I peatüki 2. jaos;
  - b) on rangemad kui asjaomased väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise ning loomade heaolu miinimumnõuded ning muud asjaomased liikmesriigi ja liidu õigusega ette nähtud kohustuslikud nõuded; kõnealust tingimust ei kohaldata kohustustele, mis on seotud agrometsandussüsteemidega ja metsastatud alade majandamisega;
  - c) on rangemad kui põllumajandusmaa hoidmise tingimused vastavalt artikli 4 lõikele 2;
  - d) erinevad kohustustest, millega seoses antakse toetust artikli 31 alusel.

Esimese lõigu punktis b osutatud kohustuste puhul, kui liikmesriigi õigusega kehtestatakse uued nõuded, mis lähevad kaugemale liidu õiguses sätestatud vastavatest miinimumnõuetest, võib toetust anda kohustuste täitmise eest, mis aitavad kaasa kõnealuste nõuete täitmisele, maksimaalselt 24 kuu jooksul alates kuupäevast, mil need muutuvad põllumajandusliku majapidamise jaoks kohustuslikuks.

4. Liikmesriigid määravad kindlaks antava toetuse, võttes aluseks kohustustega seonduvad täiendavad tekkinud kulud ja saamata jäänud tulu, arvestades seatud sihtväärtusi. Kõnealust toetust antakse igal aastal ja see võib hõlmata ka tehingukulusid. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad liikmesriigid anda toetust ühekordse maksena ühiku kohta.

5. Liikmesriigid võivad edendada ja toetada ühiseid kavu ja tulemuspõhiseid toetuskavu, et innustada põllumajandus- tootjaid või muid toetusesaajaid parandama märkimisväärselt keskkonna kvaliteeti suuremas ulatuses või mõõdetaval viisil.

6. Kohustused võetakse viieks kuni seitsmeks aastaks.

Liikmesriigid võivad määrata oma ÜPP strateegiakavades:

a) teatavat liiki kohustuste jaoks pikema perioodi, sealhulgas nähes ette kõnealuse perioodi iga-aastase pikendamise pärast esialgse perioodi lõppu, kui selline pikem periood on vajalik teatava keskkonnakasu või loomade heaolu alase kasu saavutamiseks või säilitamiseks;

b) lühema, vähemalt ühe aasta pikkuse perioodi kohustuste puhul, mis on seotud loomade heaoluga, geneetiliste ressursside säilitamise, säästva kasutamise ja arendamisega või mahepõllumajandusele üleminekuga ning uute kohustuste puhul, mis võetakse kohe pärast esialgsel perioodil täidetud kohustust, või muudel piisavalt põhjendatud juhtudel.

7. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas artiklis osutatud sekkumisviisi raames rakendatud tegevuste jaoks nähakse ette läbivaatamisklausel, et tagada nende kohandamine lõikes 3 osutatud selliste asjakohaste kohustuslike standardite, nõuete või kohustuste muutmise tõttu, millest kohustused peavad olema rangemad, või selleks, et tagada vastavus nimetatud lõike esimese lõigu punktile d. Kui selline kohandamine ei ole toetusesaajale vastuvõetav, siis kohustus lõpeb ja kohustuse kehtivusaja eest käesoleva artikli alusel antud toetuste tagasimaksmist ei nõuta.

Liikmesriigid tagavad samuti, et läbivaatamisklausel nähakse ette käesolevas artiklis osutatud sekkumisviisi raames rakendatud selliste tegevuste jaoks, mis kestavad kauem kui ÜPP strateegiakava periood, et neid oleks võimalik kohandada järgmisel perioodil rakendatava õigusraamistikuga.

8. Kui käesoleva artikli alusel antakse toetust põllumajanduse keskkonna- ja kliimakoostuste jaoks või kohustuste jaoks, mille eesmärk on üle minna määruses (EL) 2018/848 sätestatud mahepõllumajandusliku tootmise tavadele ja meetoditele või neid säilitada, kehtestavad liikmesriigid hektaripõhise toetuse. Muude kohustuste puhul võivad liikmesriigid kohaldada hektarite asemel muid ühikuid. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad liikmesriigid anda käesoleva artikli kohaselt toetust kindlasummalise maksena.

9. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva sekkumisviisi raames tegevusi ellu viivatel isikutel on ligipääs selle jaoks olulistele teadmistele ja teabele ning et neile põllumajandustootjatele, kes võtavad kohustuse muuta oma tootmist, pakutakse asjakohast koolitust ning oskusteavet, kui nad selleks soovi avaldavad.

10. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli alusel toimuvad sekkumised on kooskõlas artikli 31 kohaste sekkumistega.

Artikkel 71

Looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevad piirangud

1. Liikmesriigid võivad anda toetust looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevate piirangute puhul käesolevas artiklis sätestatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel, et aidata kaasa artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud ühe või mitme erieesmärgi saavutamisele.

2. Käesoleva artikli alusel antakse toetust aktiivsetele põllumajandustootjatele määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 32 kohaselt määratud alade eest.
3. Liikmesriigid võivad teha tasandamist vastavalt määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 32 lõike 3 kolmandas lõigus sätestatud tingimustele.
4. Käesoleva artikli alusel võivad liikmesriigid anda toetust üksnes selleks, et hüvitada toetusesaajatele täielikult või osaliselt asjaomasel alal looduslikust või muust piirkondlikust eripärase tulenevate piirangutega seonduvad lisakulud ja saamata jäänud tulu.
5. Lõikes 4 osutatud lisakulud ja saamata jäänud tulu arvutatakse seoses looduslikust või muust piirkondlikust eripärase tulenevate piirangutega, võrreldes aladega, mida looduslikust või muust piirkondlikust eripärase tulenevad piirangud ei puuduta.
6. Käesoleva artikli alusel antakse toetust igal aastal põllumajandusmaa hektari kohta.

Artikkel 72

Teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevad piirkondlikud ebasoodsad tegurid

1. Liikmesriigid võivad anda toetust direktiivide 92/43/EMÜ, 2009/147/EÜ või 2000/60/EÜ rakendamisest tulenevatest nõuetest tingitud piirkondlikult ebasoodsate tegurite puhul käesolevas artiklis sätestatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel, et aidata kaasa artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud ühe või mitme erieesmärgi saavutamisele.
2. Käesoleva artikli alusel antakse toetust põllumajandustootjatele, metsamaa valdajatele ja nende liitudele ning teistele maahaldajatele.
3. Liikmesriigid võivad ebasoodsatest teguritest mõjutatud alade kindlaksmääramisel hõlmata ühe või mitu järgmist ala:
  - a) direktiivide 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ kohaselt määratud Natura 2000 põllumajandusmaad ja metsaalad;
  - b) muud piiritletud looduskaitsealad, mille puhul põllumajandusele või metsandusele kohaldatakse keskkonnapiiiranguid seoses direktiivi 92/43/EMÜ artikli 10 rakendamisega, tingimusel et kõnealused alad ei ületa iga ÜPP strateegiakava territoriaalse kohaldamisala kohta 5 % määratud Natura 2000 aladest;
  - c) põllumajandusmaad, mis direktiivi 2000/60/EÜ kohaselt kuuluvad veemajanduskavade alla.
4. Käesoleva artikli alusel võivad liikmesriigid anda toetust üksnes selleks, et hüvitada toetusesaajatele täielikult või osaliselt asjaomasel alal piirkondlikult ebasoodsate teguritega seonduvad lisakulud ja saamata jäänud tulu, sealhulgas tehingukulud.
5. Lõikes 4 osutatud lisakulud ja saamata jäänud tulu arvutatakse:
  - a) arvestades ebasoodsate tegurite puhul direktiivides 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ sätestatud piiranguid, mis tulenevad nõuetest, mis on rangemad kui käesoleva jaotise I peatüki 2. jaos kehtestatud asjaomased HPK standardid, ning põllumajandusmaa hoidmise tingimustest vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõikele 2;
  - b) arvestades ebasoodsate tegurite puhul direktiivist 2000/60/EÜ tulenevaid piiranguid, mis tulenevad nõuetest, mis on rangemad kui asjaomased kohustuslikud majandamisnõuded, välja arvatud käesoleva määruse III lisas esitatud KMN 1, ning HPK standardid, mis on kehtestatud käesoleva jaotise I peatüki 2. jaos, ning põllumajandusmaa hoidmise tingimustest vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõikele 2.

6. Käesoleva artikli alusel antakse toetust igal aastal hektari kohta.

Artikkel 73

Investeeringud

1. Liikmesriigid võivad anda toetust investeeringutele käesolevas artiklis sätestatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel.
2. Käesoleva artikli alusel võivad liikmesriigid anda toetust üksnes sellistele materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtavatele investeeringutele, mis aitavad kaasa ühe või mitme artikli 6 lõigetes 1 ja 2 osutatud erieesmärgi saavutamisele.

Põllumajanduslike majapidamiste puhul, mis ületavad liikmesriigi poolt ÜPP strateegiakavas kindlaks määratud teatavat suurust, tuleb toetuse saamiseks metsandussektoris esitada asjakohane teave metsamajandamiskavast või samaväärsest dokumendist, mis on kooskõlas kestliku metsanduse põhimõttega, nagu see on sõnastatud Helsingis 16.–17. juunil 1993 toimunud teisel Euroopa metsade kaitset käsitlenud ministrite konverentsil vastu võetud üldjuhendis Euroopa metsade kestlikuks majandamiseks.

3. Liikmesriigid koostavad mitterahastamiskõlblike investeeringute ja kulukategooriate loetelu, hõlmates vähemalt järgmist:

- a) põllumajandustoodete tootmise õiguste ostmine;
- b) toetusõiguste ostmine;
- c) maa ostmine summas, mis ületab 10 % asjaomase tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, välja arvatud maa ostmine keskkonnakaitseks ja süsinikurikaste muldade säilitamiseks või maa ostmine noorte põllumajandustootjate poolt kasutades selleks rahastamisvahendeid; rahastamisvahendite puhul kohaldatakse nimetatud ülemmäära vahendite lõplikule saajale rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest tehtava makse suhtes või tagatiste puhul laenusumma suhtes, millele tagatis on antud;
- d) loomade ost ning üheaastaste taimede ost ja nende taimede istutamine muul eesmärgil kui:
  - i) loodusõnnetuse, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofi tagajärjel kaotatud põllumajandusliku või metsamajandusliku potentsiaali taastamine;
  - ii) kariloomade kaitsmine suurkiskjate eest või kasutamine masinate asemel metsanduses;
  - iii) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1012 ⁽⁴⁵⁾ artikli 2 punktis 24 määratletud ohustatud tõugude kasvatamine artiklis 70 osutatud kohustuste alusel või
  - iv) geneetilisest erosioonist ohustatud taimesortide säilitamine artiklis 70 osutatud kohustuste alusel;
- e) laenuintress, välja arvatud toetuste puhul, mis on antud intressitoetusena või tagatistasu toetusena;
- f) investeeringud suuremahulisse taristusse, mille liikmesriik on kindlaks määranud oma ÜPP strateegiakavas ja mis ei ole osa määruse (EL) 2021/1060 artiklis 32 sätestatud kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiatest, välja arvatud lairibaühendusse ja üleujutuste või rannikukaitsega seotud ennetusmeetmetesse, mille eesmärk on vähendada võimalike loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide tagajärgi;
- g) investeeringud metsastamisse, mis ei ole vastavuses keskkonna- ja kliimaeesmärkidega lähtuvalt kestliku metsanduse põhimõtetest, mis on välja töötatud üleeuroopalistes metsastamise ja taasmetsastamise suunistes.

Esimese lõigu punkte a, b, d ja f ei kohaldata, kui toetust antakse rahastamisvahendi kaudu.

⁽⁴⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1012 tõupuhaste aretusloomade, ristandaretussigade ja nende aretusmaterjali aretuse, turustamise ning nende liitu sissetoomise suhtes kehtivate zootehniliste ja genealoogiliste tingimuste kohta, millega muudetakse määrust (EL) nr 652/2014, nõukogu direktiive 89/608/EMÜ ja 90/425/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks teatavad õigusaktid tõuaretuse valdkonnas (tõuaretuse määrus) (ELT L 171, 29.6.2016, lk 66).

4. Liikmesriigid kehtestavad toetusele ühe või mitu ülemmäära, mis ei ületa 65 % rahastamiskõlblikest kuludest.

Toetuse ülemmäärasid võib suurendada:

- a) kuni 80%-ni järgmiste investeeringute puhul:
  - i) investeeringute puhul, mis on seotud ühe või mitme artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärgiga või artikli 6 lõike 1 punktis i osutatud loomade heaoluga;
  - ii) selliste noorte põllumajandustootjate investeeringud, kes vastavad tingimustele, mille liikmesriik on oma ÜPP strateegiakavas kehtestanud kooskõlas artikli 4 lõikega 6;
  - iii) investeeringud äärepoolseimatesse piirkondadesse ja Egeuse mere väikesaartesse;
- b) kuni 85%-ni väikepõllumajandustootjate investeeringute puhul, nagu on kindlaks määratud liikmesriik;
- c) kuni 100%-ni järgmiste investeeringute puhul:
  - i) metsastamine, agrometsandussüsteemide rajamine ja uuendamine, metsamaakorraldus ning mittetootlikud investeeringud, mis on seotud ühe või mitme konkreetse eesmärgiga, mis on sätestatud artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f, sealhulgas mittetootlikud investeeringud, mille eesmärk on kaitsta kariloomi ja põllukultuure metsloomade tekitatud kahju eest;
  - ii) investeeringud põhiteenustesse maapiirkonnas ning põllumajanduse ja metsanduse taristusse, nagu on kindlaks määratud liikmesriik;
  - iii) investeeringud loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide tagajärjel kaotatud põllumajandusliku või metsamajandusliku potentsiaali taastamise ning asjakohastesse ennetusmeetmetesse, samuti investeeringud metsade tervise säilitamiseks;
  - iv) mittetootlikud investeeringud, mida toetatakse määruse (EL) 2021/1060 artiklis 32 sätestatud kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiatega ning Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühma projektide kaudu, nagu on osutatud käesoleva määruse artikli 127 lõikes 3.

5. Kui liidu õiguse tulemusel kehtestatakse põllumajandustootjatele uued nõuded, võib toetust anda nende nõuete täitmiseks vajalike investeeringute tegemiseks maksimaalselt 24 kuu jooksul alates kuupäevast, mil need nõuded muutuvad põllumajandusliku majapidamise jaoks kohustuslikuks.

Artikkel 74

Investeeringud niisutusse

1. Liikmesriigid võivad anda toetust investeeringuteks niisutusse uutel ja olemasolevatel niisutatud aladel, tingimusel et artiklis 73 ja käesolevas artiklis sätestatud tingimused on täidetud.
2. Investeeringuid niisutusse toetatakse üksnes siis, kui asjaomane liikmesriik on saatnud komisjonile direktiivis 2000/60/EÜ ette nähtud veemajanduskava kogu ala puhul, kuhu investeerimine toimub, samuti muude alade puhul, mille keskkonda võib investeerimine mõjutada. Kõnealuse direktiivi artikli 11 kohaselt veemajanduskava alusel jõustuvad meetmed, mis on põllumajandussektori jaoks asjakohased, on täpsustatud asjaomases meetmeprogrammis.
3. Teostatakse veemõõtmist, mis võimaldab mõõta vee kasutamist toetatud investeeringu tasandil, või tehakse selline mõõtmine võimalikuks investeeringu osana.
4. Liikmesriigid võivad toetada investeeringut olemasoleva niisutusüsteemi või niisutustaristu elemendi täiustamiseks üksnes järgmistel tingimustel:
  - a) kui eelnevalt hinnatakse, et see pakub potentsiaalset veesäästu, mis kajastab olemasoleva rajatise või taristu tehnilisi parameetreid;
  - b) kui investeering mõjutab põhja- või pinnaveekogumeid, mille puhul on asjakohases veemajanduskavas tehtud kindlaks, et nende seisund on vee kogusega seotud põhjustel vähem kui hea, tuleb saavutada veekasutuse tõhus vähendamine, mis aitab kaasa nende veekogumite hea seisundi saavutamisele, nagu on sätestatud direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõikes 1.

Liikmesriigid kehtestavad oma ÜPP strateegiakavas toetusõiguslikkuse tingimusena potentsiaalse veesäästu ja veekasutuse tõhusa vähendamise protsendimäärad kooskõlas artikli 111 punktiga d. Selline veesääst peab kajastama käesoleva määruse XIII lisas loetletud direktiivist 2000/60/EÜ tulenevas veemajanduskavas sätestatud vajadusi.

Ühtki käesoleva lõike tingimust ei kohaldata olemasolevasse rajatisse tehtava investeeringu suhtes, mis mõjutab üksnes energiatõhusust, või veehoidla rajamiseks tehtava investeeringu suhtes või investeeringu suhtes taaskasutusvee kasutamisse, mis ei mõjuta põhja- või pinnaveekogumit.

5. Liikmesriigid võivad toetust anda investeeringuteks taaskasutusvee kasutamisse alternatiivse veevarustusena üksnes juhul, kui sellise veega varustamine ja selle kasutamine on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2020/741 ⁽⁴⁶⁾.

6. Liikmesriigid võivad anda toetust investeeringule, mille tulemusel suureneb niisutatud ala netopindala, mis mõjutab konkreetset põhja- või pinnaveekogumit, üksnes järgmistel tingimustel:

- a) veekogumi seisundi puhul ei ole asjakohases veemajanduskavas tehtud kindlaks, et see on vee kogusega seotud põhjustel vähem kui hea, ning
- b) keskkonnamõju analüüs näitab, et investeeringul ei ole märkimisväärset negatiivset mõju keskkonnale; nimetatud keskkonnamõju analüüsi teeb pädev asutus või see kiidetakse pädeva asutuse poolt heaks ning see võib puudutada ka põllumajanduslike majapidamiste rühmasid.

7. Liikmesriigid võivad anda toetust niisutamiseks ettenähtud reservuaari loomiseks või laiendamiseks tehtavale investeeringule üksnes tingimusel, et sellega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju.

8. Liikmesriigid kehtestavad toetusele ühe või mitu ülemmäära, mis ei ületa:

- a) 80 % rahastamiskõlblikest kuludest põllumajandusettevõttes vastavalt lõikele 4 niisutamiseks tehtud investeeringute puhul;
- b) 100 % rahastamiskõlblikest kuludest investeeringute puhul, mis tehakse põllumajandusettevõtte välisesse niisutamiseks ette nähtud põllumajandustaristusse;
- c) 65 % rahastamiskõlblikest kuludest põllumajandusettevõttes tehtavate muude niisutamise seotud investeeringute puhul.

Artikkel 75

Noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate tegevuse alustamine ja maapiirkondades ettevõtlusega alustamise toetus

1. Liikmesriigid võivad anda toetust noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamiseks ja maapiirkondades ettevõtlusega alustamiseks, sealhulgas uute põllumajandustootjate tegevuse alustamiseks, käesolevas artiklis sätestatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel, et aidata kaasa ühe või enama artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärgi saavutamisele.

2. Käesoleva artikli alusel võivad liikmesriigid anda toetust üksnes selleks, et aidata:

- a) sellistel noortel põllumajandustootjatel tegevust alustada, kes vastavad tingimustele, mille liikmesriik on oma ÜPP strateegiakavas kehtestanud kooskõlas artikli 4 lõikega 6;
- b) maapiirkondades ettevõtlusega alustada põllumajanduses või metsanduses, sealhulgas uute põllumajandustootjate tegevuse alustamine, või aidata mitmekesistada põllumajandusliku majapidamise sissetulekut põllumajandusvälise tegevuse lisamisega;
- c) maapiirkonnas alustada sellist põllumajandusvälist ettevõtlust, mis on seotud määruse (EL) 2021/1060 artiklis 32 sätestatud kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiatega.

3. Liikmesriigid kehtestavad toetusesaajatele tingimused käesoleva artikli alusel toetuse saamiseks vajaliku äriplaani esitamise ja sisu kohta.

4. Liikmesriigid annavad toetust kindlasummaliste maksete või rahastamisvahendite vormis või neid kahte kombineerides. Toetus on piiratud maksimaalselt 100 000 euro suuruse toetussummaga ja seda võib vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele eristada.

⁽⁴⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 2020. aasta määrus (EL) 2020/741, mis käsitleb vee taaskasutuse miinimumnõudeid (ELT L 177, 5.6.2020, lk 32).

*Artikkel 76***Riskijuhtimisvahendid**

1. Liikmesriigid võivad anda toetust riskijuhtimisvahenditele käesolevas artiklis sätestatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel.
2. Käesoleva artikli alusel võib anda toetust, et edendada riskijuhtimisvahendeid, mis aitavad aktiivsetel põllumajandus- tootjatel juhtida oma põllumajandusliku tegevusega seotud tootmis- ja sissetulekuriske, mille üle neil puudub kontroll, ning aitavad kaasa artikli 6 lõigetes 1 ja 2 osutatud ühe või enama erieesmärgi saavutamisele.
3. Liikmesriigid võivad anda toetust vastavalt sellele, kuidas nad vajadusi hindavad, eri liiki riskijuhtimisvahenditele, sealhulgas sissetuleku stabiliseerimise vahenditele, ja eelkõige järgmisele:
  - a) rahaline panus kindlustusskeemide maksetesse;
  - b) rahaline panus ühisfondidesse, sealhulgas fondide moodustamise halduskuludeks.
4. Lõikes 3 osutatud toetuse andmisel kehtestavad liikmesriigid järgmised toetusõiguslikkuse tingimused:
  - a) toetusõiguslike riskijuhtimisvahendite liigid ja toetuse ulatus;
  - b) meetodika, mille alusel arvutada kahjusid ja hüvitamise vajadust põhjustavaid tegureid;
  - c) normid ühisfondide loomise ja haldamise kohta ning asjakohasel juhul muude toetusõiguslike riskijuhtimisvahendite kohta.
5. Liikmesriigid tagavad, et toetust antakse üksnes selleks, et katta kahju, mis ületab künnise, milleks on vähemalt 20 % keskmisest aastatoodangust või põllumajanduslooma sissetulekust eelneva kolmeaastase perioodi või eelneva viieaastase perioodi kolme aasta keskmise alusel, välja arvatud kõige kõrgem ja kõige madalam näitaja. Sektori tootmisriski juhtimise vahendid arvutavad kahjud kas põllumajandusliku majapidamise tasandil või põllumajandusliku majapidamise asjaomase sektori põhise tegevuse tasandil.

Liikmesriigid võivad anda artikli 80 lõikes 3 osutatud rahastamisvahenditest eraldiseisva käibekapitali rahastamise vormis toetust käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud kahjude hüvitamiseks põllumajanduslooma tootjatele, kes ei osale riskijuhtimis- vahendis.

6. Liikmesriigid kehtestavad toetusele ühe või mitu ülemmäära, mis ei ületa 70 % rahastamiskõlblikest kuludest.

Käesolevat lõiget ei kohaldata artiklis 19 osutatud panustele.

7. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohaste sekkumiste kombineerimise tulemusel muude avaliku või erasektori riskijuhtimise kavadega ei toimuks ülemäärast hüvitamist.

*Artikkel 77***Koostöö**

1. Liikmesriigid võivad anda toetust koostööks käesolevas artiklis sätestatud ja ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimustel, eesmärgiga:
  - a) valmistada ette ja rakendada Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühma projekte, millele on osutatud artikli 127 lõikes 3;
  - b) valmistada ette ja rakendada programmi LEADER;
  - c) edendada ja toetada liidu ja liikmesriikide tunnustatud kvaliteedikavasid ja nende kasutamist põllumajanduslooma tootjate poolt;
  - d) toetada tootjarühmi, tootjaorganisatsioone või tootmisharudevahelisi organisatsioone;
  - e) valmistada ette ja rakendada arukate külade strateegiaid liikmesriikide poolt määratud tingimustel;
  - f) toetada muid koostöövorme.

2. Liikmesriigid võivad käesoleva artikli alusel anda toetust üksnes selleks, et edendada uusi koostöövorme, sealhulgas olemasolevaid, kui alustatakse uut tegevust. Kõnealune koostöö hõlmab vähemalt kahte osalejat ning aitab saavutada ühte või mitut artikli 6 lõigetes 1 ja 2 osutatud erieesmärki.

3. Käesoleva artikli alusel võivad liikmesriigid katta kõigi koostööaspektidega seotud kulusid.

4. Liikmesriigid võivad käesoleva artikli alusel anda toetust üldsummana, mis hõlmab koostöökulusid ning rakendatud tegevuste kulusid, või nad võivad katta üksnes koostöökulud ning kasutada muude maaelu arengusse sekkumise viiside või teiste riiklike või liidu toetusinstrumentide vahendeid rakendatud tegevuste kulude katmiseks.

Kui toetust makstakse üldsummana, tagavad liikmesriigid, et rakendatud tegevus vastab artiklites 70–76 ja 78 sätestatud asjakohastele normidele ja nõuetele.

Programmi LEADER puhul kehtib erandina käesoleva lõike esimesest lõigust järgmine:

a) toetust antakse määruse (EL) 2021/1060 artikli 34 lõike 1 punktis a osutatud ettevalmistava toetuse ning kõnealuse lõike punktide b ja c kohaselt valitud strateegiate rakendamise kõigi rahastamiskõlblike kulude jaoks üksnes käesoleva artikli kohase üldsummana ning

b) liikmesriigid tagavad, et rakendatud toimingud, mis seisnevad investeringutes, vastavad käesoleva määruse artiklis 73 sätestatud investeringute sekkumisviisi kohastele liidu normidele ja nõuetele.

5. Käesoleva artikli kohaselt ei toeta liikmesriigid koostööd, mis hõlmab üksnes teadusasutusi.

6. Kui tegemist on koostööga põllumajandusettevõtte pärimise raames, eelkõige põlvkondade vahetumisega põllumajandusettevõtte tasandil, võivad liikmesriigid anda toetust ainult pensioniikka jõudnud põllumajandustootjatele või põllumajandustootjatele, kes jõuavad kõnealuse tegevuse lõpuks pensioniikka, nagu see on kindlaks määratud asjaomase liikmesriigi õiguses.

7. Liikmesriigid kehtestavad toetuse ülempiiriks maksimaalselt seitse aastat. Nimetatud tingimus ei kohaldu programmi LEADER ning kollektiivsete keskkonna- ja kliimameetmete puhul igakülgset põhjendatud juhtudel, et saavutada artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärgid.

8. Liikmesriigid kehtestavad toetusele:

a) kvaliteedikavade teavitus- ja müügiesendustegevuse puhul ühe või mitu määra, mis ei ületa 70 % rahastamiskõlblikest kuludest;

b) tootjarühmade, tootjaorganisatsioonide või tootmisharudevaheliste organisatsioonide loomiseks määra, mis on kuni 10 % rühma või organisatsiooni aastastest turustatud toodangust ning maksimaalselt 100 000 eurot aastas; kõnealune toetus väheneb järk-järgult ja piirdub esimese viie tunnustamisjärgse aastaga.

Artikkel 78

Teadmiste vahetamine ja teabe levitamine

1. Liikmesriigid võivad anda toetust teadmiste vahetamiseks ja teabe levitamiseks käesolevas artiklis sätestatud ja ÜPP strateegiakavas täpsustatud tingimustel, et aidata kaasa ühele või mitmele artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärgi saavutamisele, keskendudes konkreetselt looduse, keskkonna ja kliima kaitsele, sealhulgas keskkonnahariduse ja teadlikkuse suurendamise meetmetele ning maapiirkondade ettevõtete ja kogukondade arengule.

2. Käesoleva artikli kohane toetus võib hõlmata selliste asjakohaste meetmete kulusid, millega saab edendada innovatsiooni, koolitust ja nõustamist ning teisi teadmiste vahetamise ja teabe levitamise vorme, sealhulgas kavade ja uuringute koostamise ja ajakohastamise kaudu, eesmärgiga vahetada teadmisi ja levitada teavet. Sellised meetmed aitavad kaasa artikli 6 lõikes 1 ja 2 sätestatud ühe või mitme erieesmärgi saavutamisele.

3. Nõustamisteenuste osutamiseks antakse toetust ainult juhul, kui need teenused on kooskõlas artikli 15 lõikega 3.
4. Nõustamisteenuste alustamise puhul võivad liikmesriigid anda kindlasummalist toetust kuni 200 000 eurot. Nad tagavad, et toetus on ajaliselt piiratud.
5. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva sekkumisviisi raames toetatavad tegevused põhinevad nende ÜPP strateegiakavas kooskõlas artikli 114 punkti a alapunktiga i esitatud põllumajanduse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) kirjeldusel ja on sellega vastavuses.

2. jagu

Mitme sekkumisviisi puhul kohaldatavad elemendid

Artikkel 79

Tegevuste ja toimingute valimine

1. Pärast artiklis 124 osutatud seirekomisjoniga (edaspidi „seirekomisjon“) konsulteerimist, kehtestab riiklik korraldusasutus, kohasel juhul piirkondlikud korraldusasutused või määratud vahendusasutused valikukriteeriumid järgmisel viisil toimuva sekkumise puhul: investeeringud, noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate tegevuse alustamine ning maapiirkondades ettevõtlusega alustamise toetus, koostöö, teadmiste vahetamine ja teabe levitamine. Nende valikukriteeriumide eesmärk on tagada taotlejate võrdne kohtlemine, rahaliste vahendite tõhusam kasutamine ja toetuse suunamine vastavalt sekkumise eesmärgile.

Liikmesriigid võivad otsustada mitte kohaldada valikukriteeriumeid selliste investeeringusekkumise puhul, mis on selgelt suunatud keskkonnaeesmärkidele või mida rakendatakse koos taastamistegevustega.

Erandina esimesest lõigust võib pärast seirekomisjoniga konsulteerimist igakülgset põhjendatud juhtudel ette näha muu valikumeetodi.

2. Korraldusasutuste või määratud vahendusasutuste vastutusala, mis on sätestatud lõikes 1, ei piira kohalike tegevusrühmade ülesandeid, millele on osutatud määruse (EL) 2021/1060 artiklis 33.
3. Lõiget 1 ei kohaldata, kui toetust antakse rahastamisvahendite vormis.
4. Liikmesriigid võivad otsustada mitte kohaldada lõikes 1 osutatud valikukriteeriume tegevuste puhul, mis on saanud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013 ⁽⁴⁷⁾ loodud kvaliteedimärgise programmi „Horisont 2020“, „Euroopa horisont“ või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/783 ⁽⁴⁸⁾ loodud keskkonna- ja kliimameetmete programmi (LIFE) raames, tingimusel et sellised tegevused on ÜPP strateegiakavaga kooskõlas.
5. Tegevus või toiming võib toimuda tervikuna või osaliselt väljaspool asjaomast liikmesriiki, sealhulgas väljaspool liitu, tingimusel et see aitab saavutada ÜPP strateegiakava eesmärke.

⁽⁴⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm Horisont 2020 aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104).

⁽⁴⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/783, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1293/2013 (ELT L 172, 17.5.2021, lk 53).

Artikkel 80

Rahastamisvahendeid käsitlevad erinormid

1. Määruse (EL) 2021/1060 artiklis 58 osutatud rahastamisvahendite vormis toetust võib anda käesoleva määruse artiklites 73–78 osutatud sekkumisviisidena.

2. Kui toetust antakse rahastamisvahendite vormis, kohaldatakse mõisteid „rahastamisvahend“, „finantstoode“, „vahendite lõplik saaja“, „valdusfond“, „erifond“, „finantsvõimendus“, „koefitsient“, „halduskulud“ ja „haldustasud“, mis on määratletud määruse (EL) 2021/1060 artiklis 2, ja kõnealuse määruse V jaotise II peatüki 2. jao sätteid.

Lisaks nendele kohaldatakse käesoleva artikli lõikeid 3, 4 ja 5.

3. Vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artikli 58 lõikele 2 võib käibekapital, sealhulgas eraldiseisev käibekapital, olla käesoleva määruse artiklite 73, 74, 76, 77 ja 78 kohaselt rahastamiskõlblik kulu, kui see panustab vähemalt ühe asjaomase sekkumisega seotud erieesmärgi saavutamisse. Nimetatud artiklite alusel võib toetada eraldiseisva käibekapitali rahastamist, ilma et selle suhtes kohaldataks nõuet, et vahendite lõplik saaja peab saama toetust muude sama artikli kohaste kulude katmiseks.

Eli toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalasse kuuluvate tegevuste puhul ei tohi vahendite lõplikule saajale antava käibekapitali toetuse kogusumma brutoekvivalent mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 200 000 eurot.

4. Erandina artiklitest 73, 74, 76, 77 ja 78 ei kohaldata nendes artiklites kehtestatud toetusmäärasid eraldiseisva käibekapitali rahastamise suhtes.

5. Rahastamisvahendi rahastamiskõlblikud kulud võrduvad rahastamiskõlblikkuse perioodi jooksul rahastamisvahendisse makstud rahastamiskõlblike avaliku sektori kulude kogusummaga, millest on maha arvatud artikli 115 lõikes 5 osutatud täiendav riiklik rahastamine, või tagatiste puhul rahastamisvahendist tagatislepingute jaoks eraldatud summaga. Kõnealune summa vastab järgmisele:

- a) laenude, omakapitali ja kvaasiomakapitali investeeringute puhul maksed vahendite lõplikule saajale;
- b) tagatislepingute jaoks eraldatud, veel välja maksmata või juba välja makstud vahendid, mis on ette nähtud tagatiste võimalikuks realiseerimiseks kahjude eest ning mis arvutatakse lähtuvalt koefitsiendist, mis on kindlaks määratud vastavate alusvarana välja antud uute laenude või vahendite lõplikesse saajatesse tehtud omakapitali investeeringute jaoks;
- c) maksed vahendite lõplikele saajatele või nende kasuks, kui rahastamisvahendid on kombineeritud liidu muu rahalise toetusega samas rahastamisvahendi tegevuses kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikli 58 lõikega 5;
- d) maksed rahastamisvahendit rakendavate asutuste haldustasudeks ja tekkinud halduskulude hüvitamiseks.

Kui rahastamisvahendit rakendatakse järjestikuste programmitöö perioodide jooksul, võib toetust anda vahendite lõplikele saajatele või nende kasuks, sealhulgas halduskulude ja -tasude katmiseks, tuginedes eelmisel programmitöö perioodil sõlmitud lepingutele, kui selline toetus on kooskõlas järgmise programmitöö perioodi rahastamiskõlblikkuse normidega. Sellisel juhul määratakse kuludeklaratsioonides esitatud kulude rahastamiskõlblikkus kindlaks kooskõlas asjaomase programmitöö perioodi normidega.

Käesoleva lõike punkti b puhul, kui tagatisest kasu saav üksus ei ole uusi laene kavandatud summas välja andnud või teinud vahendite lõplikesse saajatesse omakapitali või kvaasiomakapitali investeeringuid lähtuvalt koefitsiendist, vähendatakse proportsionaalselt rahastamiskõlblike kulusid. Koefitsiendi võib läbi vaadata, kui see on põhjendatud turutingimustes vahepeal toimunud muutustega. Sellisel läbivaatamisel ei ole tagasiulatuvat mõju.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti d kohaldamisel peavad haldustasud põhinema tulemuslikkusel. Kui valdusfondi haldavad asutused valitakse välja otselepingu sõlmimise teel vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artikli 59 lõikele 3, kohaldatakse kõnealustele asutustele makstavate selliste halduskulude ja -tasude suhtes, mida võib rahastamiskõlblike kuludena deklareerida, piirmäära, mis on kuni 5 % vahendite lõplikele saajatele laenudena välja makstud või tagatislepingute jaoks eraldatud rahastamiskõlblike avaliku sektori kulude kogusummast ning kuni 7 % vahendite lõplikele saajatele omakapitali ja kvaasiomakapitali investeeringutena välja makstud rahastamiskõlblike avaliku sektori kulude kogusummast.

Kui erifondi haldavad asutused valitakse välja otselepingu sõlmimise teel vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artikli 59 lõikele 3, kohaldatakse kõnealustele asutustele makstavate selliste halduskulude ja -tasude suhtes, mida võib rahastamiskõlblike kuludena deklareerida, piirmäära, mis on kuni 7 % vahendite lõplikele saajatele laenudena välja makstud või tagatislepingute jaoks eraldatud rahastamiskõlblike avaliku sektori kulude kogusummast ning kuni 15 % vahendite lõplikele saajatele omakapitali või kvaasiomakapitali investeeringutena välja makstud rahastamiskõlblike avaliku sektori kulude kogusummast.

Esimese lõigu punkti d kohaldamisel, kui valdusfondi või erifonde haldavad asutused on välja valitud võistupakkumise teel kooskõlas kohaldatava õigusega, määratakse halduskulude ja -tasude summa kindlaks rahastamislepingus ning selles võetakse arvesse asjaomase võistupakkumise tulemusi.

Kui korraldustasud või osa neist nõutakse sisse vahendite lõplikelt saajatelt, ei deklareerita neid rahastamiskõlblike kuludena.

Artikkel 81

InvestEU kaudu eraldatud EAFRD toetuste kasutamine

1. Liikmesriigid võivad artiklis 118 osutatud ÜPP strateegiakava ettepanekus või artiklis 119 osutatud ÜPP strateegiakava muutmise taotluses eraldada InvestEU-le kuni 3 % EAFRD esialgsest kogueraldisest ÜPP strateegiakavva, mis antakse ELi tagatisena ja InvestEU nõustamiskeskuse kaudu. ÜPP strateegiakavas esitatakse põhjendus InvestEU kasutamise kohta ning selle panuse kohta artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud ja ÜPP strateegiakavas välja valitud ühe või mitme erieesmärgi saavutamisse.

InvestEU-le eraldatud summat kasutatakse kooskõlas määruses (EL) 2021/523 sätestatud normidega.

2. Liikmesriigid määravad kindlaks igal aastal eraldatava kogusumma. ÜPP strateegiakava muutmise taotluses hõlmavad nimetatud kogusummad ainult järgnevaid aastaid.

3. Lõikes 1 osutatud summat kasutatakse liikmesriigi osa raames antavasse ELi tagatisse eraldiste tegemisel ning InvestEU nõustamiskeskuse jaoks pärast määruse (EL) 2021/523 artikli 10 lõikes 3 osutatud osaluslepingu sõlmimist. Liidu eelarvelised kulukohustused iga rahalist toetust käsitleva lepingu puhul võib komisjon täita iga-aastaste osamaksetena ajavahemikul 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2027.

4. Kui määruse (EL) 2021/523 artikli 10 lõikes 2 osutatud osaluslepingut ei ole käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ÜPP strateegiakavaks eraldatud summas sõlmitud nelja kuu jooksul pärast kõnealuse ÜPP strateegiakava heaks kiitva komisjoni rakendusotsuse vastuvõtmist käesoleva määruse artikli 118 kohaselt, eraldatakse vastav summa uuesti pärast liikmesriigi poolt taotletud ÜPP strateegiakava muudatuse heaks kiitmist käesoleva määruse artikli 119 kohaselt.

Osalusleping käesoleva artikli lõikes 1 osutatud summa kohta, mis eraldatakse käesoleva määruse artiklis 119 kohaselt esitatud ÜPP strateegiakava muutmise taotluse alusel, sõlmitakse ÜPP strateegiakava muutmist heaks kiitva komisjoni rakendusotsuse vastuvõtmisega üheaegselt.

5. Kui määruse (EL) 2021/523 artikli 10 lõike 4 teises lõigus osutatud tagatislepingut ei ole üheksa kuu jooksul pärast osaluslepingu heakskiitmist sõlmitud, siis osalusleping lõpetatakse või seda pikendatakse vastastikusel kokkuleppel.

Kui liikmesriigi osalemine InvestEU-s lõpetatakse, nõutakse vastavad ühisesse eraldisfondi eraldisena makstud summad sisse sihtotstarbelise sisetuluna vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 ja liikmesriik esitab taotluse oma ÜPP strateegiakava muutmiseks, et kasutada tagasinõutud summasid ja summasid, mis on eraldatud vastavalt käesoleva artikli lõikele 2 tulevasteks kalendriaastateks.

Osaluslepingu lõpetamine või muutmine toimub üheaegselt ÜPP strateegiakava muutmist heaks kiitva komisjoni rakendusotsuse vastuvõtmisega ning hiljemalt 31. detsembril 2026.

6. Kui määruse (EL) 2021/523 artikli 10 lõike 4 kolmandas lõigus osutatud tagatislepingut ei ole osaluslepingus kokku lepitud perioodi jooksul nõuetekohaselt rakendatud, kuid tagatislepingu allkirjastamisest pole möödas rohkem kui neli aastat, muudetakse osaluslepingut. Liikmesriik võib taotleda, et summasid, mis on käesoleva artikli lõike 1 kohaselt eraldatud ELi tagatisse ja mis on tagatislepingust tulenevalt kulukohustusega seotud, kuid ei kata tagatise aluseks olevaid laene, omakapitaliinvesteeringuid või muid riski kandvaid vahendeid, menetletaks vastavalt käesoleva artikli lõikele 5.

7. ELi tagatisse eraldatud summadest tulenevad või nendega seotud vahendid tehakse liikmesriigile kättesaadavaks määruse (EL) 2021/523 artikli 10 lõike 5 punkti a kohaselt ja neid kasutatakse rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise vormis käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sama eesmärgi või samade eesmärkide saavutamise toetamiseks.

8. Määruse (EL) 2021/2116 artiklis 34 sätestatud kulukohustustest automaatse vabastamise tähtaeg ÜPP strateegiakava summade taaskasutamiseks kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 4, 5 ja 6 algab aastal, mil vastavad eelarvelised kulukohustused võetakse.

Artikkel 82

Toetusmaksete nõuetekohane ja õige arvutamine

Kui toetusi makstakse täiendavate kulude ja saamata jäänud tulude alusel kooskõlas artiklitega 70, 71 ja 72, tagavad liikmesriigid, et asjakohased arvutused on nõuetekohased ja õiged ning et nende aluseks on eelnevalt kindlaks määratud aus, õiglane ja kontrollitav arvutusmeetod. Selleks teevad vajalike eksperditeadmistega asutused, kes on oma ülesannete täitmisel sõltumatud ÜPP strateegiakava rakendamise eest vastutavatest ametiasutustest, arvutused või kinnitavad, et arvutused on nõuetekohased ja õiged.

Artikkel 83

Toetuste (grantide) vormid

1. Ilma et see piiraks artiklite 70, 71, 72 ja 75 kohaldamist, võib käesoleva peatüki raames anda toetusi (grante) järgmises vormis:

- a) toetusesaajal tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kulude hüvitamine;
- b) ühikuhinnad;
- c) kindlasummalised maksed;
- d) ühtse määra alusel rahastamine.

2. Lõike 1 punktides b, c ja d osutatud vormis antava toetuse suurus määratakse kindlaks ühel alljärgnevatest viisidest:

- a) ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodiga, mis põhineb:
  - i) statistilistel andmetel, muul objektiivsel tabelil või eksperdihinnangul;

- ii) toetusesaaja varasemat tegevust käsitlevatel kontrollitud andmetel või
  - iii) toetusesaaja tavapärase kuluarvestustavade rakendamisel;
- b) üksikjuhtumipõhiselt koostatud ja tegevuse või toimingu valimise eest vastutava asutusega eelnevalt kokku lepitud eelarveprojektidel;
  - c) kooskõlas kohaldamisnormidega vastavate ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühtse määra alusel rahastamise kohta, mida kohaldatakse liidu poliitikas sarnast liiki tegevuste suhtes;
  - d) kooskõlas kohaldamisnormidega vastavate ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühtse määra alusel rahastamise kohta, mida kohaldatakse sarnast liiki tegevuste või toimingutega seotud toetuseskeemide suhtes, mida rahastavad täielikult liikmesriigid.
3. Liikmesriigid võivad toetusesaajatele anda toetusi tingimusel, mille kohaselt on toetus täielikult või osaliselt tagasi makstav, nagu on kindlaks määratud toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis ja kooskõlas järgmiste tingimustega:
- a) toetusesaaja teeb tagasimaksed korraldusasutuse ja toetusesaaja poolt kokku lepitud tingimustel;
  - b) liikmesriigid kasutavad toetusesaaja poolt tagasi makstud vahendeid taas samal ÜPP strateegiakava erieesmärgil 31. detsembriks 2029 tingimuslike toetuste vormis, rahastamisvahendina või muus vormis toetusena; tagasimakstud summad ja teave nende taaskasutamise kohta lisatakse viimasesse iga-aastasse tulemusaruandesse;
  - c) liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kõnealused vahendid hoitakse eraldi kontodel või asjaomaste raamatupidamiskoodide all;
  - d) liidu vahendid, mille toetusesaajad on mis tahes ajal tagasi maksnud, kuid mida ei ole 31. detsembriks 2029 uuesti kasutatud, makstakse kooskõlas määruse (EL) 2021/2116 artikliga 34 tagasi liidu eelarvesse.

Artikkel 84

Delegeeritud volitused maaelu arengusse sekkumise viiside jaoks lisanõuete kehtestamiseks

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust täiendavate nõuetega lisaks käesolevas peatükis sätestatud nõuetele, mis puudutavad tingimusi, mille alusel antakse toetust:

- a) artiklis 70 osutatud majandamiskohustuste täitmiseks, mis on seotud geneetiliste ressursside ja loomade heaoluga;
- b) artiklis 77 osutatud kvaliteedikavadele, mis käsitlevad lõpptoote eripära, juurdepääsu kavale, siduvate tootespetsifikatsioonide kontrollimist, kava läbipaistvust ja toodete jälgitavust ning vabatahtlike sertifitseerimissüsteemide tunnustamist liikmesriikide poolt.

IV JAOTIS

FINANTSSÄTTED

Artikkel 85

EAGFi ja EAFRD kulud

- 1. EAGFist rahastatakse sekkumisviise, mis on seotud:
  - a) otsetoetustega, mis on sätestatud artiklis 16;
  - b) sekkumisega teatavatesse sektoritesse, mis on sätestatud III jaotise III peatükis.

2. EAFRDst rahastatakse sekkumisviise, millele on osutatud III jaotise IV peatükis, ning liikmesriikide algatusel antavat tehnilist abi, millele on osutatud artiklis 94.

Artikkel 86

Kulude rahastamiskõlblikkus

1. Kulud on rahastamiskõlblikud

- a) EAGFi osaluse jaoks alates selle aasta 1. jaanuarist, mis järgneb aastale, mil komisjon ÜPP strateegiakava heaks kiidab;
- b) EAFRD osaluse jaoks alates ÜPP strateegiakava esitamise kuupäevast, kuid mitte varem kui 1. jaanuarist 2023.

2. Kulud, mis muutuvad rahastamiskõlblikeks ÜPP strateegiakava muutmise tõttu, on EAGF osaluse saamiseks rahastamiskõlblikud pärast muudatuse heakskiitmist komisjoni poolt ning alates muudatuse jõustumise kuupäevast, mille määrab kindlaks asjaomane liikmesriik kooskõlas artikli 119 lõikega 8.

3. Kulud, mis muutuvad rahastamiskõlblikuks ÜPP strateegiakava muutmise tõttu, on EAFRD osaluse jaoks rahastamiskõlblikud alates kuupäevast, mil komisjonile esitatakse muutmise taotlus, või alates artikli 119 lõikes 9 osutatud muutmisest teavitamise kuupäevast.

Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust ja lõike 4 teisest lõigust võib selliste erakorraliste meetmete puhul, mis on tingitud loodusõnnetustest, katastroofidest või ebasoodsatest ilmastikutingimustest või liikmesriigi või piirkonna sotsiaalmajanduslike tingimuste olulisest ja järsust muutumisest, näha ette, et EAFRDst rahastatavad kulud, mis on seotud ÜPP strateegiakava muutmisega, on rahastamiskõlblikud alates kuupäevast, mil asjaomane sündmus toimus.

4. Kulud on EAFRD osaluse jaoks rahastamiskõlblikud, kui need on tekkinud toetusesaajal ja need on makstud 31. detsembriks 2029. Lisaks on kulud EAFRD osaluse jaoks rahastamiskõlblikud ainult juhul, kui makseasutus maksab asjaomase toetuse tegelikult välja 31. detsembriks 2029.

Liikmesriigid määravad kindlaks toetusesaajal tekkinud kulude rahastamiskõlblikkuse alguskuupäeva. See alguskuupäev ei ole varasem kui 1. jaanuar 2023.

Tegevused ja toimingud ei ole toetusõiguslikud, kui need on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne, kui toetuse saamise taotlus on korraldusasutusele esitatud, olenemata sellest, kas kõik seonduvad maksed on tehtud või mitte.

Tegevused ja toimingud, mis on seotud seemikute varajase hooldamise ja noorte istikute hooldamisega kooskõlas kestliku metsandusega ning ühe või mitme artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud ja liikmesriikide poolt kindlaks määratud erieesmärgi täitmisega, võivad olla toetusõiguslikud ka siis, kui need on füüsiliselt lõpetatud enne, kui toetuse saamise taotlus on korraldusasutusele esitatud.

5. Mitterahaline osalus ja amortisatsioonikulud võivad olla EAFRD raames toetuse saamiseks kõlblikud, kui on täidetud liikmesriikide poolt kindlaks määratavad tingimused.

Artikkel 87

Rahaeraldised otsetoetustega sekkumise viiside puhul

1. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2021/2116 artikli 17 kohaldamist, ei tohi kogusumma selliste otsetoetustega sekkumise viiside puhul, mida antakse liikmesriigis käesoleva määruse III jaotise II peatüki kohaselt ühe kalendriaasta kohta, ületada asjaomase liikmesriigi rahaeraldist, mis on sätestatud V lisas.

Ilma et see piiraks määruse (EL) 2021/2116 artikli 17 kohaldamist, ei tohi maksimumsumma, mida liikmesriigis võib ühes kalendriaastas käesoleva määruse III jaotise II peatüki 3. jao 2. alajao kohaselt ja enne käesoleva määruse artikli 17 kohaldamist toetusena maksta, ületada asjaomase liikmesriigi rahaeraldist, mis on sätestatud VIII lisas.

Artiklite 96, 97 ja 98 kohaldamise eesmärgil on V lisas sätestatud liikmesriigi rahaeraldis, millest on maha arvatud VIII lisas sätestatud summad ja millega seoses ei ole veel tehtud artikli 17 kohaseid mis tahes ümberpaigutamisi, sätestatud IX lisas.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse liikmesriikide eraldisi, mis on sätestatud V ja IX lisas, et võtta arvesse antavate otsetoetuste maksimaalse kogusumma arengut, sealhulgas artiklites 17 ja 103 osutatud ümberpaigutamised, rahaeraldiste ümberpaigutamised, millele on osutatud artikli 88 lõikes 5, ja mahaarvamised, mis on vajalikud sekkumisviiside rahastamiseks artikli 88 lõikes 6 osutatud muudes sektorites.

IX lisa kohandamisel ei võeta arvesse artikli 17 kohaseid ümberpaigutamisi.

3. Liikmesriigis ühes kalendriaastas sekkumise kohta ette nähtud selliste esialgsete rahaeraldiste summa, millele on osutatud artiklis 101 ja mida antakse artiklis 16 sätestatud otsetoetustega sekkumise viisi jaoks, võib ületada V lisas asjaomase liikmesriigi jaoks sätestatud eraldist ÜPP strateegiakava kohaste toetuste vähendamise hinnangulise summa ulatuses kooskõlas artikli 112 lõike 3 punkti a teise lõiguga.

Artikkel 88

Rahaeraldised teatavatesse sektoritesse sekkumise teatavatele viisidele

1. Liidu finantsabi veinisektorisse sekkumise viisidele eraldatakse liikmesriikidele vastavalt VII lisale.
2. Liidu finantsabi mesindussektorisse sekkumise viisidele eraldatakse liikmesriikidele vastavalt X lisale.
3. Saksamaale eraldatav liidu finantsabi humalasektorisse sekkumise viisidele on 2 188 000 eurot eelarveaasta kohta.
4. Liidu finantsabi oliiviõli ja lauaoliivide sektorisse sekkumise viisidele eelarveaasta kohta eraldatakse järgmiselt:
  - a) Kreekale 10 666 000 eurot;
  - b) Prantsusmaale 554 000 eurot ning
  - c) Itaaliale 34 590 000 eurot.
5. Asjaomased liikmesriigid võivad oma ÜPP strateegiakavas otsustada paigutada kõik lõigetes 3 ja 4 osutatud rahaeraldised ümber oma otsetoetuste eraldistesse. See otsus ei kuulu läbivaatamisele.

Liikmesriikide rahaeraldised, mis on ümber paigutatud otsetoetuste eraldistesse, ei ole lõigetes 3 ja 4 osutatud sekkumisviiside jaoks enam kättesaadavad.

6. Kui see on asjakohane, võivad liikmesriigid oma ÜPP strateegiakavas otsustada kasutada kuni 3 % oma otsetoetusteks ette nähtud ja V lisas sätestatud eraldistest, millest on maha arvatud VIII lisas esitatud puuvilla jaoks ette nähtud eraldised, muudesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks, millele on osutatud III jaotise III peatüki 7. jaos.

Liikmesriigid võivad otsustada suurendada esimeses lõigus osutatud protsendimäära kuni 5 %-ni. Sel juhul arvatakse sellele suurendusele vastav summa maha artikli 96 lõigetes 1, 2 või 5 sätestatud rahaeraldise ülemmäärast ning seda ei saa enam kasutada eraldisena III jaotise II peatüki 3. jao 1. alajaos osutatud, tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetusega sekkumise jaoks.

Summat, mis vastab käesoleva lõike esimeses ja teises lõigus osutatud protsendile liikmesriikide otsetoetusteks ette nähtud eraldistest ja mida kasutatakse teataval eelarveaastal muudesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks, käsitatakse rahaeraldistena, mis on liikmesriikidele ette nähtud eelarveaasta kohta muudesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks.

7. Liikmesriigid võivad vaadata lõikes 6 osutatud otsused 2025. aastal läbi osana oma ÜPP strateegiakava muutmise taotlusest kooskõlas artikliga 119.

8. Heakskiidetud ÜPP strateegiakavas sätestatud summad, mis tulenevad lõigete 6 ja 7 kohaldamisest, on asjaomases liikmesriigis siduvad.

Artikkel 89

Rahaeraldised maaelu arengusse sekkumise viiside jaoks

1. Käesoleva määruse kohaselt maaelu arengusse sekkumise viiside jaoks ette nähtud liidu toetuse kogusumma ajavahemikul 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2027 on 60 544 439 600 eurot jooksevhindades kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2021–2027, mis on sätestatud määruuses (EL, Euratom) 2020/2093.

2. 0,25 % lõikes 1 osutatud vahenditest kasutatakse selleks, et rahastada komisjoni algatusel toimuvat tehnilise abi andmist, millele on osutatud määruse (EL) 2021/2116 artiklis 7, sealhulgas Euroopa ÜPP võrgustikku, millele on osutatud käesoleva määruse artikli 126 lõikes 2, ning Euroopa innovatsioonipartnerlust, millele on osutatud käesoleva määruse artiklis 127. Kõnealused tegevused võivad hõlmata eelnevaid programmitöö perioode ja järgnevaid ÜPP strateegiakava perioode.

3. Lõikes 1 osutatud summade iga-aastane jaotus liikmesriikide kaupa pärast lõikes 2 osutatud summa mahaarvamist on esitatud XI lisas.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse XI lisa, et vaadata läbi summade iga-aastane jaotus liikmesriikide kaupa, et võtta arvesse asjaomaseid suundumusi, sealhulgas artiklites 17 ja 103 osutatud ümberpaigutamised, teha tehnilisi kohandusi ilma kogueraldisi muutmata või võtta arvesse muid muudatusi, mis on sätestatud seadusandlikus aktis pärast käesoleva määruse vastuvõtmist.

Artikkel 90

EAFRD osalus

Komisjoni rakendusotsuses, millega kiidetakse artikli 118 lõike 6 kohaselt heaks ÜPP strateegiakava, määratakse kindlaks EAFRD maksimaalne osalus kõnealuses kavas. EAFRD osaluse arvutamisel võetakse aluseks rahastamiskõlblike avaliku sektori kulude summa, välja arvatud artikli 115 lõikes 5 osutatud täiendav riiklik rahastamine.

Artikkel 91

EAFRD osaluse määrad

1. ÜPP strateegiakavas määratakse piirkondlikul või riiklikul tasandil kindlaks igasugusele sekkumisele kohaldatav ühtne EAFRD osaluse määr.

2. Erandina lõikest 1 on EAFRD osaluse maksimummäär järgmine:

- a) 85 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest vähem arenenud piirkondades;
- b) 80 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest äärepoolseimates piirkondades ja Egeuse mere väikesaartel;
- c) 60 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest üleminekupiirkondades määruse (EL) 2021/1060 artikli 108 lõike 2 esimese lõigu punkti b tähenduses;
- d) 43 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest muudes piirkondades.

3. Erandina lõigetest 1 ja 2 on juhul, kui ÜPP strateegiakavas kooskõlas lõikega 2 kindlaks määratud määr on madalam, EAFRD osaluse maksimummäär järgmine:
- 65 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest, mis on ette nähtud looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevate piirangutega seotud toetusteks vastavalt artiklile 71;
  - 80 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest, mis on ette nähtud artikli 70 ja artikli 72 alusel makstavateks toetusteks, mittetootlike investeeringute toetamiseks vastavalt artiklile 73, Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmade toetamiseks vastavalt artikli 77 lõike 1 punktile a ning programmi LEADER jaoks vastavalt artikli 77 lõike 1 punktile b;
  - 100 % rahastamiskõlblikest avaliku sektorite kuludest selliste tegevuste puhul, mida rahastatakse vahenditest, mis on paigutatud ümber EAFRDsse kooskõlas artiklitega 17 ja 103.
4. EAFRD osaluse miinimummäär on 20 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest.
5. Lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud rahastamiskõblikud avaliku sektori kulud ei hõlma artikli 115 lõikes 5 osutatud täiendavat riiklikku rahastamist.

Artikkel 92

Minimaalsed rahaeraldised programmile LEADER

- Vähemalt 5 % XI lisas sätestatud EAFRD koguosalusest ÜPP strateegiakavas reserveeritakse programmi LEADER jaoks.
- Kogu ÜPP strateegiakava perioodil ei tohi maaelu arengu, välja arvatud programmi LEADER jaoks ette nähtud EAFRD kogukulud, mis on kooskõlas artikli 112 lõike 2 punktiga a kindlaks määratud rahastamiskavas, ületada 95 % XI lisas sätestatud EAFRD koguosalusest ÜPP strateegiakavas. See rahaline ülemmäär, mille kiidab heaks komisjon kooskõlas artikliga 118 või 119, moodustab liidu õiguses kehtestatud ülemmäära.

Artikkel 93

Minimaalsed rahaeraldised keskkonna- ja kliimaalaseid erieesmärke taotlevale sekkumisele

- Vähemalt 35 % XI lisas sätestatud EAFRD koguosalusest ÜPP strateegiakavas reserveeritakse sekkumiseks, millega taotletakse erieesmärke, mis on sätestatud artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f, ning loomade heaolu, millele on osutatud artikli 6 lõike 1 punktis i.
- Et määrata kindlaks lõikes 1 sätestatud protsendimääradele vastava osaluse suurus, võtavad liikmesriigid arvesse järgmiste sekkumiste kulud:
  - 100 % artiklis 70 osutatud majandamiskohustuste puhul;
  - 50 % artiklis 71 osutatud looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevate piirangute puhul;
  - 100 % artiklis 72 osutatud piirkondlike ebasoodsate tegurite puhul;
  - 100 % artiklite 73 ja 74 kohaste investeeringute puhul, mis on seotud ühe või mitme artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärgiga ning artikli 6 lõike 1 punktis i osutatud loomade heaoluga.
- Kogu ÜPP strateegiakava perioodil ei tohi EAFRD maaelu arengu kogukulud, välja arvatud käesoleva artikli lõikes 2 osutatud sekkumise jaoks ette nähtud kogukulud, mis on kooskõlas artikli 112 lõike 2 punktiga a kindlaks määratud rahastamiskavas, ületada 65 % XI lisas sätestatud EAFRD koguosalusest ÜPP strateegiakavas. Kõnealune rahaline ülemmäär, mille kiidab heaks komisjon kooskõlas artikliga 118 või 119, moodustab liidu õiguses kehtestatud ülemmäära.
- Käesolevat artiklit ei kohaldata kulude suhtes, mis on ette nähtud äärepoolseimate piirkondade jaoks.

*Artikkel 94***Maksimaalsed rahaeraldised tehnilisele abile**

1. Maksimaalselt 4 % XI lisas sätestatud EAFRD koguosalusest ÜPP strateegiakavas võib kasutada liikmesriikide algatusel võetud tehnilise abi meetmete rahastamiseks, millele on osutatud artiklis 125.

EAFRD osalust võib suurendada 6 %-ni selliste ÜPP strateegiakavade puhul, kus maaelu arenguks antava liidu toetuse kogusumma on kuni 1,1 miljardit eurot.

2. Tehniline abi hüvitatakse finantsmääruse artikli 125 lõike 1 punktis e sätestatud ühtse määra alusel rahastamise vormis määruse (EL) 2021/2116 artikli 32 kohaste vahemaksete raames. Kõnealune ühtne määr kujutab endast ÜPP strateegiakavas tehnilise abi jaoks ette nähtud protsenti deklareeritud kogukulust.

*Artikkel 95***Minimaalsed rahaeraldised noortele põllumajandustootjatele**

1. Iga liikmesriigi puhul peab XII lisas sätestatud miinimumsumma olema reserveeritud selleks, et aidata saavutada erieesmärki, mis on sätestatud artikli 6 lõike 1 punktis g. Lähtudes tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude analüüsist (edaspidi „SWOT-analüüs“) ning käsitlemist vajavate vajaduste kindlakstegemisest, kasutatakse summat ühe või mõlema järgmise sekkumisviisi jaoks:

- a) artiklis 30 sätestatud täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele;
- b) artikli 75 lõike 2 punktis a osutatud noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine.

2. Liikmesriigid võivad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud miinimumsummat kasutada lisaks nimetatud lõikes osutatud sekkumisviisidele artiklis 73 osutatud noortele põllumajandustootjatele suunatud investeringusekkumisteks, tingimusel et kohaldatakse kõrgemat toetusmäära kooskõlas artikli 73 lõike 4 teise lõigu punkti a alapunktiga ii. Kõnealuse võimaluse kasutamise korral võetakse reserveeritava miinimumsumma arvestusse esimeses lauses osutatud investeringute kuludest maksimaalselt 50 %.

3. Igal kalendriaastal ei tohi otsetoetustega sekkumise viiside, välja arvatud artiklis 30 sätestatud täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele, jaoks ette nähtud kogukulud ületada asjaomasel kalendriaastal otsetoetusteks ette nähtud rahaeraldist, mis on sätestatud V lisas ja mida on vähendatud XII lisa selle osa võrra, mille on liikmesriigid oma rahastamiskavas asjaomaseks aastaks reserveerinud täiendavaks sissetulekutoetuseks noortele põllumajandustootjatele kooskõlas artikli 112 lõike 2 punktiga a, ning mille on heaks kiitnud komisjon kooskõlas artikliga 118 või 119. Seda rahalist ülemmäära käsitatakse liidu õiguses kehtestatud rahalise ülemmäärana.

4. Kogu ÜPP kava perioodil ei tohi EAFRD maaelu arengu kogukulud, välja arvatud artikli 75 lõike 2 punktis a osutatud noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise jaoks ette nähtud kogukulud, ületada XI lisas sätestatud EAFRD koguosalust ÜPP strateegiakavas, mida on vähendatud XII lisa selle osa võrra, mille on liikmesriigid oma rahastamiskavas kogu ÜPP strateegiakava perioodiks reserveerinud artikli 75 lõike 2 punktis a osutatud noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise jaoks kooskõlas artikli 112 lõike 2 punktiga a, ning mille on heaks kiitnud komisjon kooskõlas artikliga 118 või 119. See rahaline ülemmäär moodustab liidu õiguses kehtestatud rahalise ülemmäära.

5. Kui liikmesriik otsustab kasutada käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud võimalust, võetakse käesoleva artikli lõikes 4 osutatud rahalise ülemmäära kindlaksmääramisel arvesse maksimaalselt 50 % kuludest, mis on ette nähtud noortele põllumajandustootjatele mõeldud investeringusekkumiseks, mille suhtes kohaldatakse kõrgemat toetusmäära kooskõlas artikli 73 lõike 4 teise lõigu punkti a alapunktiga ii, ning mille liikmesriigid on kehtestanud oma rahastamiskavas kooskõlas artikli 112 lõike 2 punktiga a ja mille on heaks kiitnud komisjon kooskõlas artikliga 118 või 119.

*Artikkel 96***Maksimaalsed rahaeraldised tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetusele**

1. Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetusega sekkumise puhul, millele on osutatud III jaotise II peatüki 3. jao 1. alajaos, peab esialgselt rahaeraldise ülemmäär olema 13 % IX lisas sätestatud summadest.
2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid, kes kooskõlas määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 53 lõikega 4 kasutasid vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuseks rohkem kui 13 % oma iga-aastasest riiklikust ülemmäärast, mis on sätestatud kõnealuse määruse II lisas, otsustada kasutada tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuseks rohkem kui 13 % käesoleva määruse IX lisas sätestatud summat. Saadud protsendimäär ei tohi ületada protsendimäära, mille komisjon on heaks kiitnud vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuse jaoks 2018. taotlusaasta puhul.
3. Lõikes 1 osutatud protsendimäära võib suurendada maksimaalselt 2 protsendipunkti, tingimusel et summa, mis vastab 13 % ületavale protsendimäärale, eraldatakse III jaotise II peatüki 3. jao 1. alajao kohaselt valgukultuuride toetuseks.
4. Heakskiidetud ÜPP strateegiakavas sisalduvat summat, mis tuleneb lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamisest, ei tohi ületada.
5. Erandina lõikest 1 ja 2 võivad liikmesriigid otsustada kasutada kuni 3 miljonit eurot aastas tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse rahastamiseks.
6. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2021/2116 artikli 17 kohaldamist, ei või maksimumsumma, mida võib liikmesriigis enne käesoleva määruse artikli 17 kohaldamist käesoleva määruse III jaotise II peatüki 3. jao 1. alajao kohaselt kalendriaastal anda, ületada ÜPP strateegiakavas kooskõlas käesoleva artikliga kindlaks määratud summasid.

*Artikkel 97***Minimaalsed rahaeraldised ökokavadele**

1. Vähemalt 25 % IX lisas sätestatud eraldistest reserveeritakse ajavahemiku 2023–2027 igaks kalendriaastaks III jaotise II peatüki 2. jao 4. alajaos osutatud ökokavadele.
2. Kui EAFRD koguosaluse summa, mille liikmesriik on reserveerinud artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohaseks sekkumiseks, niivõrd kui sekkumisega taotletakse artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärged ning artikli 6 lõike 1 punktis i osutatud loomade heaolu, ületab 30 % XI lisas ÜPP strateegiakava perioodiks sätestatud EAFRD koguosalusest, võivad liikmesriigid käesoleva artikli lõike 1 alusel reserveeritavate summade kogusummat vähendada. Koguvähendus ei tohi olla suurem kui summa, mille võrra esimeses lauses osutatud 30 % ületatakse.
3. Lõikes 2 osutatud vähendamise tulemusel ei tohi iga-aastane summa, mis reserveeritakse ökokavadele ÜPP strateegiakava perioodiks, väheneda rohkem kui 50 %.
4. Erandina lõikest 3 võivad liikmesriigid vähendada lõike 1 kohaselt reserveeritavat iga-aastast summat kuni 75 %, kui ÜPP strateegiakava perioodiks artikli 70 kohaseks sekkumiseks kavandatud kogusumma moodustab enne lõike 2 kohaldamist rohkem kui 150 % käesoleva artikli lõike 1 kohaselt reserveeritavate summade kogusummast.
5. Kalendriaastatel 2023 ja 2024 võivad liikmesriigid kooskõlas artikli 101 lõikega 3 kasutada summasid, mis on kooskõlas käesoleva artikliga reserveeritud ökokavade jaoks, et rahastada asjaomasel aastal III jaotise II peatüki 2. jaos osutatud sekkumist, tingimusel et kõik võimalused kasutada vahendeid ökokavade jaoks on ammendatud,
  - a) piirmäära ulatuses kuni 5 % IX lisas esitatud summadest asjaomasel kalendriaastal;

b) piirmäära ulatuses rohkem kui 5 % IX lisas esitatud summadest asjaomasel kalendriaastal, tingimusel et lõikes 6 sätestatud tingimused on täidetud.

6. Lõike 5 punkti b kohaldamisel muudavad liikmesriigid ÜPP strateegiakava kooskõlas artikliga 119, et:

a) suurendada käesoleva artikli kohaselt ökokavade jaoks reserveeritud summasid ÜPP strateegiakava perioodi järelejäänud aastatel summa võrra, mis on vähemalt võrdne summaga, mida kasutatakse kooskõlas käesoleva artikli lõike 5 punktiga b III jaotise II peatüki 2. jaos osutatud sekkumise rahastamiseks; või

b) suurendada artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohase sekkumise jaoks reserveeritud summasid, niivõrd kui sekkumisega taotletakse artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmäärke ning artikli 6 lõike 1 punktis i osutatud loomade heaolu, summa võrra, mis on vähemalt võrdne summaga, mida kasutatakse kooskõlas käesoleva artikli lõike 5 punktiga b muude III jaotise II peatüki 2. jaos osutatud sekkumise rahastamiseks. Vastavalt käesolevale lõikele artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohase sekkumise jaoks reserveeritud lisasummasid ei võeta arvesse, kui liikmesriik kasutab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud võimalust.

7. Kui liikmesriik kasutab lõike 5 punkti a kohaldamisel III jaotise II peatüki 2. jaos osutatud muu sekkumise rahastamiseks aastatel 2023–2024 kokku ära summa, mis moodustab IX lisas aastateks 2023 ja 2024 ette nähtud eraldiste summast rohkem kui 2,5 %, korvab ta summad, mis ületavad 2,5 % IX lisas aastateks 2023 ja 2024 ette nähtud eraldiste summast ja mida kasutatakse kõnealustel aastatel muude III jaotise II peatüki 2. jaos osutatud sekkumiste rahastamiseks, muutes ÜPP strateegiakava kooskõlas artikliga 119, eesmärgiga:

a) suurendada käesoleva artikli kohaselt ökokavade jaoks reserveeritud summasid ÜPP strateegiakava perioodi järelejäänud aastatel summa võrra, mis on vähemalt võrdne summaga, mis ületab 2,5 % IX lisas aastateks 2023 ja 2024 ette nähtud eraldiste summast, või

b) suurendada artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohase sekkumise jaoks reserveeritud summasid, niivõrd kui sekkumisega taotletakse artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmäärke ning artikli 6 lõike 1 punktis i osutatud loomade heaolu, summa võrra, mis on vähemalt võrdne summaga, mis ületab 2,5 % IX lisas aastateks 2023 ja 2024 ette nähtud eraldiste summast. Vastavalt käesolevale lõikele artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohase sekkumise jaoks reserveeritud lisasummasid ei võeta arvesse, kui liikmesriik kasutab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud võimalust.

8. Kalendriaastatel 2025 ja 2026 võivad liikmesriigid kooskõlas artikli 101 lõikega 3 kasutada kuni 2 % IX lisas asjaomaseks kalendriaastaks ette nähtud summadest, mis on kooskõlas käesoleva artikliga reserveeritud ökokavade jaoks, et rahastada samal aastal muid III jaotise II peatüki 2. jaos osutatud sekkumisi, tingimusel et kõik võimalused kasutada vahendeid ökokavade jaoks on ammendatud ja lõikes 9 sätestatud tingimused on täidetud.

9. Lõike 8 kohaldamisel muudavad liikmesriigid ÜPP strateegiakava kooskõlas artikliga 119, et:

a) suurendada käesoleva artikli kohaselt III jaotise II peatüki 2. jao 4. alajaos osutatud ökokavade jaoks reserveeritud summasid ÜPP strateegiakava perioodi järelejäänud aastatel summa võrra, mis on vähemalt võrdne summaga, mida kasutatakse kooskõlas lõikega 8 III jaotise II peatüki 2. jaos osutatud muu sekkumise rahastamiseks, või

b) suurendada artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohase sekkumise jaoks reserveeritud summasid, niivõrd kui sekkumisega taotletakse artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmäärke ning artikli 6 lõike 1 punktis i osutatud loomade heaolu, summa võrra, mis on vähemalt võrdne summaga, mida kasutatakse kooskõlas käesoleva artikli lõikega 8 muude III jaotise II peatüki 2. jaos osutatud muu sekkumise rahastamiseks. Vastavalt käesolevale lõikele artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohase sekkumise jaoks reserveeritud lisasummasid ei võeta arvesse, kui liikmesriik kasutab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud võimalust.

10. Igal kalendriaastal alates 2025. kalendriaastast ei või otsetoetuste vormis sekkumisviiside jaoks, välja arvatud ökokavad, ette nähtud kogukulud ületada asjaomaseks kalendriaastaks otsetoetuste jaoks ette nähtud rahaeraldist, mis on sätestatud V lisas ja mida on vähendatud summa võrra, mis kalendriaastate 2025 ja 2026 puhul moodustab 23 % IX lisa eraldistest, mis on vastavalt käesolevale lõikele reserveeritud ökokavade jaoks ja mis 2027. kalendriaasta puhul moodustab 25 % IX lisa eraldistest, mis on vastavalt käesolevale lõikele reserveeritud ökokavade jaoks, ja mida on asjakohasel juhul korrigeeritud summa võrra, mis tuleneb käesoleva artikli lõigete 2, 3, 4, 6, 7 ja 9 kohaldamisest, ning mille liikmesriigid on kindlaks määranud oma artikli 112 lõike 2 punktis a osutatud rahastamiskavas ja mille on heaks kiitnud komisjon kooskõlas artikliga 118 või 119. Seda rahalist ülemmäär käsitatakse liidu õiguses kehtestatud rahalise ülemmäärana.

11. Kui liikmesriigid kohaldavad käesoleva artikli lõikeid 2, 3, 4, 6, 7 ja 9 kogu ÜPP strateegiakava perioodil, ei või maaelu arengu jaoks ette nähtud EAFRD kogukulud, välja arvatud artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohase sekkumise jaoks reserveeritud summad, niivõrd kui sekkumisega käsitletakse artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud eriesmärke ning artikli 6 lõike 1 punktis i osutatud loomade heaolu, ületada kogu ÜPP strateegiakava perioodil maaelu arengu jaoks antavat EAFRD kogupanust, mis on esitatud XI lisas ja mida on vähendatud artiklite 70, 72, 73 ja 74 kohase sekkumise jaoks reserveeritud summade võrra, niivõrd kui sekkumisega taotletakse artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud eriesmärke ning artikli 6 lõike 1 punktis i osutatud loomade heaolu, tulenevalt käesoleva artikli lõigete 2, 6, 7 ja 9 kohaldamisest, ning mille liikmesriigid on kindlaks määranud oma artikli 112 lõike 2 punktis a osutatud rahastamiskavas ja mille on heaks kiitnud komisjoni kooskõlas artikliga 118 või 119. Seda rahalist ülemmäära käsitatakse liidu õiguses kehtestatud rahalise ülemmäärana.

Artikkel 98

Ümberjaotava sissetulekutoetuse minimaalsed rahaeraldised

1. Vähemalt 10 % IX lisas sätestatud eraldistest reserveeritakse igal aastal artiklis 29 osutatud ümberjaotavaks sissetulekutoetuseks.
2. Iga kalendriaasta puhul ei tohi otsetoetuste vormis sekkumisviiside, välja arvatud artiklis 29 sätestatud ümberjaotav sissetulekutoetus, jaoks ette nähtud kogukulud ületada asjaomasel kalendriaastal otsetoetusteks ette nähtud rahaeraldist, mis on sätestatud VI lisas ja mida on vähendatud summa võrra, mis moodustab 10 % IX lisas asjaomase kalendriaasta otsetoetusteks ette nähtud rahaeraldise, ning mida on asjakohasel juhul korrigeeritud tulenevalt artikli 29 lõike 1 teise lõigu kohaldamisest ning mille liikmesriigid on kindlaks määranud oma rahastamiskavas kooskõlas artikli 112 lõike 2 punktiga a ja mille on heaks kiitnud komisjon kooskõlas artikliga 118 või 119. Seda rahalist ülemmäära käsitatakse liidu õiguses kehtestatud rahalise ülemmäärana.

Artikkel 99

Vabatahtlik panus EAFRD eraldistest LIFE ja Erasmus+ meetmetele

Liikmesriigid võivad oma ÜPP strateegiakavas otsustada kasutada teatavat osa EAFRD eraldisest, et võimendada toetust ja laiendada määruse (EL) 2021/783 kohaseid integreeritud strateegilisi loodusprojekte, millest saavad kasu põllumajandustootjate kogukonnad, ning rahastada põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonnas inimeste ning eriti noorte põllumajandustootjate ja maapiirkondade naiste riikidevahelist õpiliikuvust kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/817⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/817, millega luuakse liidu haridus- ja kooldus-, noorte- ning spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1288/2013 (ELT L 189, 28.5.2021, lk 1).

*Artikkel 100***Kliimameetmetega seotud kulude jälgimine**

1. Liikmesriikide esitatud teabe põhjal hindab komisjon poliitika panust kliimamuutustega seotud eesmärkide saavutamisse, kasutades lihtsat ja ühtset metoodikat.
2. Selleks et hinnata panust kulueesmärgi saavutamisse, kohaldatakse konkreetseid kaalutegureid, mis on eristatud lähtuvalt sellest, kas toetus annab kliimamuutustega seotud eesmärkide saavutamisse märkimisväärse või mõõduka panuse. Kaalutegurid on järgmised:
  - a) 40 % III jaotise II peatüki 2. jao 2. ja 3. alajaos osutatud baassissetuleku toetuse ja täiendava sissetulekutoetuse kulude puhul;
  - b) 100 % III jaotise II peatüki 2. jao 4. alajaos osutatud ökokavade kulude puhul;
  - c) 100 % artikli 93 lõikes 1 osutatud sekkumise kulude puhul, välja arvatud käesoleva lõike punktis d osutatud sekkumine;
  - d) 40 % artiklis 71 osutatud looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevate piirangutega seotud kulude puhul.
3. Komisjonil on õigus pärast 31. detsembrist 2025 võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse käesoleva artikli lõiget 2, et muuta selles osutatud kaalutegureid, kui selline muutmine on vajalik keskkonna- ja kliimaalaste eesmärkide täitmiseks seotud kulude täpsemaks jälgimiseks.

*Artikkel 101***Esialgset rahaeraldised**

1. Liikmesriigid näevad oma ÜPP strateegiakavas ette esialgse rahaeraldise iga sekkumise ja iga aasta kohta. See esialgne rahaeraldis kajastab ÜPP strateegiakava kohaselt asjaomaseks eelarveaastaks sekkumise jaoks antavate toetuste oodatavat taset, välja arvatud oodatav toetus, mida antakse artikli 115 lõikes 5 osutatud täiendava riikliku rahastamise alusel.
2. Erandina lõikest 1 näevad liikmesriigid oma ÜPP strateegiakavas artikli 42 punktides a, d, e ja f osutatud sektorites kohaldatavate sekkumisviiside puhul iga sektori ja iga aasta kohta ette esialgse rahaeraldise, mis kajastab eelarveaastal kõnealuses sektoris kohaldatava sekkumise jaoks antavate toetuste oodatavat taset, välja arvatud oodatav toetus, mida antakse artiklis 53 osutatud riikliku rahalise abi alusel.
3. Liikmesriikide poolt lõigete 1 ja 2 kohaselt ette nähtud esialgsed rahaeraldised ei takista kõnealuseid liikmesriike kasutamast nendest esialgsetest rahaeraldistest saadud vahendeid muu sekkumise jaoks ilma ÜPP strateegiakava muutmata kooskõlas artikliga 119, tingimusel et järgitakse käesolevat määrust, eriti selle artikleid 87, 88, 89, 90, 92–98 ja 102, ning määrust (EL) 2021/2116, eriti selle artikli 32 lõike 6 punkti b, ning eeldusel, et:
  - a) otsetoetustega sekkumisteks ette nähtud rahaeraldise kasutatakse muuks otsetoetustega sekkumiseks;
  - b) maaelu arengusse sekkumisteks ette nähtud rahaeraldise kasutatakse muuks maaelu arengusse sekkumiseks;
  - c) mesindussektorisse ja veinisektorisse sekkumisteks ette nähtud rahaeraldise kasutatakse üksnes muuks samasse sektorisse sekkumiseks;
  - d) rahaeraldise, mis on ette nähtud sekkumiseks artikli 42 punktis f osutatud muudesse sektoritesse, kasutatakse sekkumiseks kõnealuses punktis osutatud ja ÜPP strateegiakavas sätestatud muudesse sektoritesse ning selline kasutamine ei mõjuta heakskiidetud rakenduskavasid.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel võivad liikmesriigid, kes on otsustanud anda artiklis 23 sätestatud toetusõiguste alusel baassissetuleku toetust, lineaarselt suurendada või vähendada summasid, mida makstakse kalendriaastal aktiveeritud toetusõiguste väärtuse alusel, tehes seda baassissetuleku toetusega sekkumise jaoks kooskõlas artikli 102 lõikega 2 kehtestatud maksimaalsete ja minimaalsete kavandatud ühikuummade piires.

Artikkel 102

Kavandatud ühikuummad ja kavandatud väljundid

1. Liikmesriigid näevad iga oma ÜPP strateegiakavas sisalduva sekkumise jaoks ette ühe või mitu kavandatud ühikuummat. Kavandatud ühikuumma võib olla ühtne või keskmine, nagu on kindlaks määratud liikmesriigid. „Kavandatud ühtne ühikuumma“ on väärtus, mida eeldatavasti makstakse iga seotud väljundi eest. „Kavandatud keskmine ühikuumma“ on seotud väljundite eest eeldatavasti makstavate erinevate ühikuummade keskmine väärtus.

Määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 osutatud ühtse süsteemiga hõlmatud sekkumise jaoks kehtestatakse ühtsed ühikuummad, välja arvatud juhul, kui need ei ole sekkumise ülesehituse või ulatuse tõttu võimalikud või asjakohased. Sellisel juhul kehtestatakse keskmised ühikuummad.

2. Otsetoetuste vormis sekkumisviiside puhul võivad liikmesriigid iga sekkumise jaoks kavandatud iga ühikuumma puhul kehtestada maksimaalsed või minimaalsed kavandatud ühikuummad või mõlemad.

„Maksimaalne kavandatud ühikuumma“ ja „minimaalne kavandatud ühikuumma“ on maksimaalne ja minimaalne ühikuumma, mida eeldatavasti makstakse seotud väljundite eest.

Maksimaalse või minimaalse kavandatud ühikuumma või mõlema kehtestamisel võivad liikmesriigid neid väärtusi põhjendada ümberjaotamiseks vajaliku paindlikkusega, et vältida kasutamata vahendeid.

Artikli 134 lõike 5 esimese lõigu punktis c osutatud tegelik ühikuumma võib kavandatud ühikuummast või minimaalsest kavandatud ühikuummast, kui selline summa on kehtestatud, olla väiksem üksnes selleks, et vältida ülemäärasteid rahaeraldise artikli 87 lõikes 1 osutatud otsetoetuste vormis sekkumisviiside puhul.

3. Maaelu arengusse sekkumise viiside puhul võivad liikmesriigid kavandatud keskmiste ühikuummade kasutamisel kehtestada maksimaalse kavandatud keskmise ühikuumma.

„Maksimaalne kavandatud keskmine ühikuumma“ on maksimaalne summa, mida eeldatavasti keskmiselt makstakse seotud väljundite eest.

4. Kui sekkumiseks on kehtestatud erinevad ühikuummad, kohaldatakse lõikeid 2 ja 3 kõnealuse sekkumise iga asjakohase ühikuumma suhtes.

5. Liikmesriigid näevad iga sekkumise jaoks ette iga-aastased kavandatud väljundid, mis on kvantifitseeritud iga kavandatud ühtse või keskmise ühikuumma kohta. Ühe sekkumise piires võib iga-aastased kavandatud väljundid esitada koonddasandil kõigi ühikuummade või ühikuummade rühma kohta.

Artikkel 103

Paindlikkus otsetoetuste eraldiste ja EAFRD eraldiste kasutamisel

1. Artikli 118 lõikes 1 osutatud ÜPP strateegiakava ettepaneku osana võib liikmesriik otsustada paigutada ümber:

- a) oma otsetoetusteks ette nähtud eraldistest, mis on kalendriaastateks 2023–2026 sätestatud V lisas ja millest on maha arvatud VIII lisas sätestatud puuvillatoetuseks ette nähtud eraldised, kuni 25 % eelarveaastateks 2024–2027 ette nähtud EAFRD eraldistesse või
- b) oma eelarveaastateks 2024–2027 ette nähtud EAFRD eraldistest kuni 25 % kalendriaastatel 2023–2026 otsetoetusteks ette nähtud eraldistesse, mis on sätestatud V lisas.

2. Liikmesriigile otsetoetusteks ette nähtud eraldiste EAFRD eraldistesse ümberpaigutamise protsendimäära, millele on osutatud lõike 1 punktis a, võib suurendada:
  - a) kuni 15 protsendipunkti, kui liikmesriigid kasutavad vastavat suurendust EAFRD rahastatud sekkumiseks, et täita artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmäärke;
  - b) kuni 2 protsendipunkti, kui liikmesriigid kasutavad vastavat suurendust kooskõlas artikli 95 lõike 1 punktiga b.
3. Liikmesriikide puhul, kelle otsetoetused hektari kohta jäävad alla 90 % liidu keskmisest, võib lõike 1 punktis b osutatud protsendimäära, mille ulatuses võib liikmesriigi EAFRD eraldisest paigutada vahendeid ümber tema otsetoetusteks ette nähtud eraldisesse, suurendada 30 %-ni. See tingimus on täidetud Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Läti, Leedu, Poola, Portugali, Rumeenia, Slovakkia, Soome ja Rootsi puhul.
4. Lõikes 1 osutatud otsustega kehtestatakse lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud protsendimäär, mis võib kalendriaastate lõikes erineda.
5. Liikmesriigid võivad vaadata lõikes 1 osutatud otsused 2025. aastal läbi osana oma ÜPP strateegiakava muutmise taotlusest, millele on osutatud artiklis 119.

V JAOTIS

ÜPP STRATEEGIAKAVA

I PEATÜKK

ÜLDNÕUDED

Artikkel 104

ÜPP strateegiakavad

1. Liikmesriigid koostavad oma ÜPP strateegiakava kooskõlas käesoleva määrusega, et rakendada EAGFi ja EAFRD poolt rahastatavat liidu toetust artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide saavutamiseks.
2. Iga liikmesriik koostab kogu oma territooriumi jaoks ühtse ÜPP strateegiakava, võttes arvesse oma põhiseaduslikke ja institutsioonilisi sätteid.

Kui ÜPP strateegiakava elemendid hõlmavad piirkondlikku tasandit, peavad liikmesriigid tagama nende sidususe ja kooskõla riiklikul tasandil kehtestatud ÜPP strateegiakavaga. Piirkondlikul tasandil kehtestatud elemente kajastatakse asjakohaselt ÜPP strateegiakava asjakohastes jagudes, mis on sätestatud artiklis 107.

3. Artikli 115 lõikes 2 osutatud SWOT-analüüsi ja artiklis 108 osutatud vajaduste hindamise põhjal määrab liikmesriik oma ÜPP strateegiakavas artiklis 109 osutatud sekkumisstrateegia, milles määratakse kindlaks kvantitatiivsed sihtväärtused ja vahe-eesmärgid artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide saavutamiseks. Sihtväärtused määratakse kindlaks I lisas sätestatud ühise tulemusnäitajate kogumi alusel.

Kõnealuste sihtväärtuste saavutamiseks kehtestavad liikmesriigid III jaotises loetletud sekkumisviisidele tuginedes enda sekkumise.

4. Iga ÜPP strateegiakava hõlmab perioodi 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2027.

*Artikkel 105***Suuremad ambitsioonid keskkonna- ja kliimaeesmärkide puhul**

1. Liikmesriigid seavad eesmärgiks anda oma ÜPP strateegiakava ja eelkõige artikli 109 lõike 2 punktis a osutatud sekkumisstrateegia elementide abil suurema üldise panuse artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärkide saavutamisse võrrelduna üldise panusega määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 110 lõike 2 esimese lõigu punktis b sätestatud eesmärgi saavutamisse EAGFi ja EAFRD raames antava toetuse abil ajavahemikul 2014–2020.
2. Liikmesriik selgitab olemasoleva teabe põhjal oma ÜPP strateegiakavas, kuidas ta kavatseb lõikes 1 sätestatud suurema üldise panuse saavutada. Kõnealune selgitus peab põhinema asjakohasel teabel, näiteks artikli 107 lõike 1 punktides a–f ja artikli 107 lõike 2 punktis b osutatud elementidel, samuti I lisas sätestatud asjaomaste mõjunäitajate oodataval paranemisel.

*Artikkel 106***Menetlusnõuded**

1. Liikmesriik koostab ÜPP strateegiakava läbipaistvas menetluses kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusraamistikuga, tehes asjakohasel juhul koostööd piirkondadega.
2. ÜPP strateegiakava koostamise eest vastutav liikmesriigi organ tagab, et:
  - a) kui see on kohaldatav, on piirkondliku tasandi asjaomased asutused tõhusalt kaasatud ÜPP strateegiakava koostamisse ning
  - b) keskkonna- ja kliimaküsimustes pädevad avaliku sektori asutused on tõhusalt kaasatud ÜPP strateegiakava keskkonna- ja kliimaaspektide ettevalmistamisse.
3. Iga liikmesriik seab sisse partnerlussuhte pädevate piirkondlike ja kohalike asutustega. Partnerlus hõlmab vähemalt järgmisi partnereid:
  - a) asjaomased piirkondliku ja kohaliku tasandi asutused ja muud avaliku sektori asutused, sealhulgas keskkonna- ja kliimaküsimustes pädevad asutused;
  - b) majandus- ja sotsiaalpartnerid, sealhulgas põllumajandussektori esindajad;
  - c) asjaomased kodanikuühiskonda esindavad organid ning asjakohasel juhul sotsiaalse kaasatuse, põhiõiguste, soolise võrdsuse ja mittediskrimineerimise edendamise eest vastutavad organid.

Liikmesriigid kaasavad kõnealused partnerid tõhusalt ÜPP strateegiakava koostamisse ning konsulteerivad asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas kohasel juhul artiklis 13 osutatud miinimumstandardite küsimuses.

4. Liikmesriigid, sealhulgas, kui see on kohaldatav, nende piirkonnad, ja komisjon teevad koostööd, et tagada ÜPP strateegiakavade rakendamise tulemuslik koordineerimine, võttes arvesse proportsionaalsuse ja eelarve jagatud täitmise põhimõtet.
5. Partnerluse korraldamine ja rakendamine toimub kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 5 lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktiga.

II PEATÜKK

ÜPP STRATEEGIAKAVA SISU

Artikkel 107

ÜPP strateegiakava sisu

1. Kõik ÜPP strateegiakavad sisaldavad jagusid järgmise kohta:
  - a) vajaduste hindamine;
  - b) sekkumisstrateegia;
  - c) mitme sekkumise ühised elemendid;
  - d) strateegias sätestatud otsetoetused, sektoripõhised sekkumised ja maaelu arengusse sekkumised;
  - e) sihtväärtuste ja rahastamiskavad;
  - f) juhtimis- ja koordineerimissüsteem;
  - g) ÜPP ajakohastamist tagavad elemendid;
  - h) kui ÜPP strateegiakava elemendid hõlmavad piirkondlikku tasandit, siis liikmesriigi riikliku ja piirkondliku ülesehituse lühikirjeldus ning eelkõige see, millised elemendid on kehtestatud riiklikul ja piirkondlikul tasandil.
2. Kõik ÜPP strateegiakavad sisaldavad järgmisi lisasid:
  - a) I lisa eelhindamise ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2001/42/EÜ⁽⁵⁰⁾ osutatud keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) kohta;
  - b) II lisa SWOT-analüüsi kohta;
  - c) III lisa partneritega konsulteerimise kohta;
  - d) asjakohasel juhul IV lisa puuvilla eritoetuse kohta;
  - e) V lisa ÜPP strateegiakava kohaldamisala raames ette nähtud täiendava riikliku rahastamise kohta;
  - f) asjakohasel juhul VI lisa riikliku üleminekutoetuse kohta.
3. Üksikasjalikud normid lõigetes 1 ja 2 osutatud ÜPP strateegiakavade jagude ja lisade sisu kohta on sätestatud artiklites 108–115.

Artikkel 108

Vajaduste hindamine

Artikli 107 lõike 1 punktis a osutatud vajaduste hindamine hõlmab järgmist:

- a) artikli 115 lõikes 2 osutatud SWOT-analüüsi kokkuvõtte;
- b) iga artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärgi puhul vajaduste kindlaksmääramine SWOT-analüüsist saadud tõendite põhjal. Kirjeldatakse kõiki SWOT-analüüsi põhjal kindlaks tehtud vajadusi olenemata sellest, kas neid ÜPP strateegiakavas käsitletakse või mitte;
- c) artikli 6 lõike 1 punktis a sätestatud erieesmärgi „toetada põllumajandusettevõtete elujõulisust tagavat sissetulekut ja vastupanuvõimet“ puhul vajaduste hindamine seoses otsetoetuste õiglasema jaotamise ning tulemuslikuma ja tõhusama suunamisega, võttes asjakohasel juhul arvesse põllumajandusettevõtete struktuuri, ning seoses riskijuhtimisega;

⁽⁵⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30).

- d) asjakohasel juhul konkreetsete geograafiliste piirkondade, nagu äärepoolseimate, mägi- ja saarepiirkondade vajaduste analüüs;
- e) vajaduste tähtsuse järjekorda seadmine, sealhulgas tehtud valikute mõistlik põhjendamine, esitades vajaduse korral põhjendused, miks teatavaid kindlaksmääratud vajadusi ei ole ÜPP strateegiakavas käsitletud või on käsitletud osaliselt.

Artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärkide puhul võetakse vajaduste hindamisel arvesse XIII lisas loetletud seadusandlikest aktidest tulenevaid riiklikke keskkonna- ja kliimakavasid.

Oma vajaduste hindamise puhul kasutavad liikmesriigid värsked ja usaldusväärseid andmeid ning võimaluse korral sooliselt liigitatud andmeid.

Artikkel 109

Sekkumisstrateegia

1. Artikli 107 lõike 1 punktis b osutatud sekkumisstrateegias nähakse iga artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud ja ÜPP strateegiakavaga hõlmatud erieesmärgi jaoks ette:

- a) sihtväärtused ja seotud vahe-eesmärgid nende asjaomaste tulemusnäitajate kohta, mida liikmesriik kasutab artiklis 108 osutatud vajaduste hindamise põhjal. Neid sihtväärtusi põhjendatakse kõnealuse vajaduste hindamise alusel. Artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärkide puhul tuletatakse sihtväärtused käesoleva artikli lõike 2 punktis a esitatud selgituselementide põhjal;
- b) III jaotises loetletud sekkumisviisidel põhinevad sekkumised kavandatakse sellisel, et käsitleda konkreetset olukorda asjaomases piirkonnas, järgides mõistlikku sekkumisloogikat, mida toetavad artiklis 139 osutatud eelhindamine, artikli 115 lõikes 2 osutatud SWOT-analüüs ja artiklis 108 osutatud vajaduste hindamine;
- c) elemendid, mis näitavad, kuidas sekkumine võimaldab sihtväärtusi saavutada ning kuidas sekkumised on omavahel seotud ja kooskõlas;
- d) elemendid, mis näitavad, et rahaliste vahendite eraldamine ÜPP strateegiakavaga hõlmatud sekkumiseks on seotud sihtväärtuste saavutamiseks põhjendatud ja piisav ning kooskõlas artiklis 112 osutatud rahastamiskavaga.

2. Sekkumisstrateegiast peab nähtuma strateegia järjepidevus ning sekkumiste vastastikune täiendavus artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide puhul ning selles esitatakse:

- a) ÜPP strateegiakava keskkonna- ja kliimaaspektide ülevaade, milles kirjeldatakse järgmist:
  - i) iga III lisas esitatud HPK standardi puhul liidu standardi rakendamise viis, sealhulgas järgmised elemendid: kokkuvõtte põllumajandusettevõtetes rakendamise tavast, territoriaalne ulatus, nende asjaomaste põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate liik, kelle suhtes standardit kohaldatakse, ning vajaduse korral kirjeldus, kuidas vastav tava aitab kaasa kõnealuse HPK standardi peamise eesmärgi saavutamisele;
  - ii) tingimuslikkuse üldine panus artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärkide saavutamisse;
  - iii) asjakohaste artikli 31 lõikes 5 ja artikli 70 lõikes 3 osutatud baastingimuste, tingimuslikkuse ning artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärke käsitlevate eri sekkumiste, sealhulgas mahepõllumajandustoetus, vastastikune täiendavus;
  - iv) viis, kuidas saavutada artiklis 105 sätestatud suuremat üldist panust;
  - v) kuidas ÜPP strateegiakava keskkonna- ja kliimaaspektid peaksid aitama saavutada pikaajalisi riiklikke sihtväärtusi, mis on sätestatud XIII lisas loetletud seadusandlikes aktides või tulenevad neist, ja olema nende sihtväärtustega kooskõlas;

- b) artikli 6 lõike 1 punktis g sätestatud erieesmärgist lähtuvalt asjakohaste sekkumiste ning ÜPP strateegiakavaga noortele põllumajandustootjatele kehtestatud eritingimuste ülevaade, nagu näiteks artikli 26 lõike 4 punktis a, artiklites 30, 73 ja 75 ning artikli 77 lõikes 6 täpsustatud tingimused. Eelkõige osutavad liikmesriigid artikli 92 lõikele 4, kui nad esitavad oma rahastamiskava seoses sekkumisviisidega, millele on osutatud artiklites 30, 73 ja 75. Ülevaates esitatakse ka üldine selgitus koostöö kohta riiklike vahenditega, et parandada liidu ja riigiseste meetmete vahelist kooskõla kõnealuses valdkonnas;
- c) selgitus selle kohta, kuidas tootmiskohustusega seotud sisetulekutoetust hõlmav sekkumine, millele on osutatud III jaotise II peatüki 3. jao 1. alajaos, on kooskõlas direktiiviga 2000/60/EÜ;
- d) artikli 6 lõike 1 punktis a sätestatud erieesmärgiga seoses ülevaade sellest, kuidas käsitletakse põllumajandustootjatele ÜPP strateegiakava raames antava sisetulekutoetuse õiglasema jaotamise ning tulemuslikuma ja tõhusama suunamise eesmärki, sealhulgas asjakohasel juhul teave, millega põhjendatakse artikli 29 lõike 1 teises lõigus sätestatud erandi kasutamist. Ülevaates käsitletakse asjakohasel juhul ka artikli 22 lõikes 2 osutatud baassisetuleku toetuse suhtes kohaldatava territoriaalse lähenemise järjepidevust ja vastastikust täiendavust muu sekkumise raames antavate toetustega, eelkõige artiklis 71 osutatud looduslikust või muust piirkondlikust eripärasest tulenevate piirangutega seotud toetustega;
- e) ülevaade sektorisse sekkumisest, sealhulgas III jaotise II peatüki 3. jao 1. alajaos osutatud tootmiskohustusega seotud sisetulekutoetus ja III jaotise III peatükis osutatud sekkumine teatavatesse sektoritesse, esitades toetuste asjaomastele sektoritele suunamise põhjendused, sekkumiste loetelu sektorite kaupa ning nende vastastikune täiendus;
- f) asjakohasel juhul selgitus, milline sekkumine on ette nähtud, et aidata tagada sidusat ja integreeritud lähenemist riskijuhtimisele;
- g) asjakohasel juhul riikliku ja piirkondliku sekkumise vastasmõju kirjeldus, sealhulgas rahaeraldiste jaotamine sekkumiste ja fondide lõikes;
- h) ülevaade sellest, kuidas ÜPP strateegiakava aitab saavutada artikli 6 lõike 1 punktis i sätestatud loomade heaolu parandamise ja antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemise erieesmärki, sealhulgas baastingimused ning tingimuslikkuse ja eri sekkumiste vastastikune täiendus;
- i) selgitus selle kohta, kuidas sekkumised ja mitmele sekkumisele ühised elemendid soodustavad lihtsustamist lõplike toetusesaajate jaoks ja aitavad vähendada halduskoormust.
3. Kui ÜPP strateegiakava elemendid hõlmavad piirkondlikku tasandit, peab sekkumisstrateegia tagama nende elementide sidususe ja kooskõla ÜPP strateegiakava riiklikul tasandil kehtestatud elementidega.

Artikkel 110

Mitme sekkumise ühised elemendid

Artikli 107 lõike 1 punktis c osutatud, mitme sekkumise ühiseid elemente käsitlev jagu sisaldab järgmist:

- a) liikmesriikide poolt artikli 4 kohaselt esitatud määratlused ja tingimused, samuti artikli 18 kohased otsetoetuste vormis sekkumise miinimumnõuded;
- b) artiklites 94 ja 125 osutatud tehnilise abi kasutamise kirjeldus ning artiklis 126 osutatud riikliku ÜPP võrgustiku kirjeldus;
- c) artikli 6 lõikes 1 sätestatud erieesmärkidega ÜPP strateegiakavas kasutatud mõiste „maapiirkonnad“ definitsioon, nagu liikmesriik on selle kindlaks määranud;
- d) muu teave rakendamise kohta, eelkõige:
- toetusõiguste väärtuse kindlaksmääramise ja reservi toimimise lühikirjeldus, kui see on asjakohane;
  - asjakohasel juhul artiklis 17 osutatud otsetoetuste vähendamise hinnangulise tulemi kasutamine;
  - käesoleva määruse artikli 17 lõike 4, artikli 29 lõike 6 ja artikli 30 lõike 4 ning määruse (EL) 2021/2116 artikli 17 lõike 1 teise lõigu rakendamisega seotud otsus ja selle põhjendus;

- iv) asjakohasel juhul artikli 19 rakendamise seotud otsus ja selle põhielementide kirjeldus;
- v) ülevaade EAFRD ja muude maapiirkondades toetust andvate liidu fondide tegevuse kooskõlastamisest, piiritlemisest ja nende vastastikusest täiendavusest.

Artikkel 111

Sekkumine

Iga artikli 107 lõike 1 punktis d osutatud strateegias märgitud sekkumist, sealhulgas piirkondlikul tasandil kindlaks määratud sekkumine, käsitlev jagu peab sisaldama järgmist:

- a) sekkumisviis, millel sekkumine põhineb;
- b) territoriaalne kohaldamisala;
- c) asjaomase sekkumise spetsiaalsed tunnusjooned või erinõuded, millega tagatakse tegelik panus artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärgi või eesmärkide saavutamisse; keskkonna- ja kliimaalase sekkumise puhul peab seostamine tingimuslikkuse nõuetega näitama, et tegevused on täiendavad ega kattus;
- d) rahastamiskõlblikkuse tingimused;
- e) I lisas sätestatud tulemusnäitajad, mille saavutamisele sekkumine peaks otseselt ja märkimisväärselt kaasa aitama;
- f) iga sekkumise puhul, mis põhineb käesoleva määruse II lisas loetletud sekkumisviisidel, selgitus selle kohta, kuidas võetakse arvesse WTO põllumajanduslepingu 2. lisa asjakohaseid sätteid, nagu on sätestatud käesoleva määruse artiklis 10 ja käesoleva määruse II lisas, ning iga sekkumise puhul, mis ei põhine käesoleva määruse II lisas loetletud sekkumisviisidel, kas ja sellisel juhul kuidas järgitakse WTO põllumajanduslepingu artikli 6 lõike 5 või 2. lisa asjaomaseid sätteid;
- g) sekkumise jaoks üks väljundnäitaja ja artikli 102 lõikes 5 osutatud iga-aastased kavandatud väljundid;
- h) iga-aastased kavandatud ühtsed või keskmised ühikused, nagu on osutatud artikli 102 lõikes 1, ja asjakohasel juhul artikli 102 lõigetes 2 ja 3 osutatud maksimaalne või minimaalne kavandatud ühikused;
- i) selgitus selle kohta, kuidas määrati käesoleva lõike punktis h osutatud summad;
- j) asjakohasel juhul:
  - i) toetuse vorm ja määr;
  - ii) toetuse kavandatud ühikused arvutamise meetod ja selle sertifitseerimine kooskõlas artikliga 82;
- k) sekkumise jaoks ette nähtud iga-aastased rahaeraldised, nagu on osutatud artikli 101 lõikes 1, või artikli 42 punktides a, d, e ja f osutatud sektorite puhul asjaomasele sektorile ette nähtud iga-aastased rahaeraldised, nagu on osutatud artikli 101 lõikes 2, sealhulgas kui see on kohaldatav, toetusteks (grantideks) kavandatud summade ja rahastamisvahenditeks kavandatavad summade jaotus;
- l) märges selle kohta, kas sekkumine jääb väljapoole ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisala ja kas selle suhtes kohaldatakse riigiabi hindamist.

Esimese lõigu punkti e ei kohaldata artikli 55 lõike 1 punktides a ja c–g osutatud mesindussektoris sekkumise viiside korral, artikli 58 lõike 1 punktides h–k osutatud veinisektoris sekkumise viiside ja artiklis 77 osutatud koostööl suunatud sekkumise viisi raames kvaliteedikavade teabe- ja reklaamimeetmete korral.

Artikkel 112

Sihtväärtuste kavad ja rahastamiskavad

1. Artikli 107 lõike 1 punktis e osutatud sihtväärtuste kava sisaldab kokkuvõtvat tabelit, milles on esitatud artikli 109 lõike 1 punktis a osutatud sihtväärtused ja vahe-eesmärgid.

2. Artikli 107 lõike 1 punktis e osutatud rahastamiskava sisaldab ülevaatlikku tabelit järgmise kohta:
- a) liikmesriikide eraldised otsetoetuste vormis sekkumisviiside puhul, millele on osutatud artikli 87 lõikes 1, veinisektoris sekkumise viiside puhul, millele on osutatud artikli 88 lõikes 1, mesindussektoris sekkumise viiside puhul, millele on osutatud artikli 88 lõikes 2, ning maaelu arengusse sekkumise viiside puhul, millele on osutatud artikli 89 lõikes 3, täpsustades iga-aastased ja kogusummad, mille liikmesriigid on reserveerinud, et täita artiklites 92–98 minimaalsete rahaeraldiste kohta sätestatud nõudeid;
  - b) punktis a osutatud summad, mis paigutatakse ümber otsetoetuste vormis sekkumisviiside ja maaelu arengusse sekkumise viiside vahel kooskõlas artikliga 103, ning mis tahes mahaarvamised otsetoetuste vormis sekkumisviiside jaoks ette nähtud liikmesriigi eraldistest, et teha summad kättesaadavaks muudesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks, millele on osutatud III jaotise III peatüki 7. jaos, kooskõlas artikli 88 lõikega 6;
  - c) liikmesriigi eraldised artikli 88 lõikes 3 osutatud humalasektoris sekkumise viiside puhul ja artikli 88 lõikes 4 osutatud oliiviõli ja lauaoliivide sektoris sekkumise viiside puhul ning juhul, kui kõnealuseid sekkumisviise ei rakendata, siis otsus arvata vastavad eraldised artikli 88 lõike 5 kohaselt liikmesriigi otsetoetusteks ette nähtud eraldiste hulka;
  - d) asjakohasel juhul liikmesriikide eraldised, mis paigutatakse EAFRDst ümber programmist „InvestEU“ antavaks toetuseks kooskõlas käesoleva määruse artikliga 81 või määruse (EL) 2021/783 või määruse (EL) 2021/817 kohasteks toetusteks kooskõlas käesoleva määruse artikliga 99;
  - e) asjakohasel juhul äärepoolseimate piirkondade jaoks kavandatud summad.

3. Lisaks lõikele 2 esitatakse üksikasjalikus rahastamiskavas iga eelarveaasta kohta ja liikmesriigi maksete tegemise prognoosidena järgmised tabelid, mis on kooskõlas artikli 111 punktidega g ja k:

- a) liikmesriigi eraldiste jaotus otsetoetuste vormis sekkumisviiside puhul pärast lõike 2 punktides b ja c osutatud ümberpaigutamist, võttes aluseks esialgsed rahaeraldised iga sekkumisviisi ja sekkumise kohta, täpsustades iga sekkumise puhul kavandatud väljundid, artikli 102 lõikes 1 osutatud kavandatud keskmised või ühtsed ühikused ning, kui see on asjakohane, artikli 102 lõikes 2 osutatud maksimaalse või minimaalse kavandatud ühikuse summa või mõlemad. Asjakohasel juhul peab jaotus sisaldama toetusõiguste reservi summat.

Täpsustatakse toetuste vähendamise tulenevad hinnangulised kogusummad, millele on osutatud artiklis 17.

Võttes arvesse artiklis 17 ja artikli 87 lõikes 3 osutatud toetuste vähendamise tuleneva hinnangulise summa kasutamist, määratakse kõnealused esialgsed rahaeraldised, nendega seotud kavandatud väljundid ning vastavad kavandatud keskmised või ühtsed ühikused kindlaks enne toetuste vähendamist;

- b) III jaotise III peatükis osutatud sekkumisviiside jaoks ette nähtud eraldiste jaotus sekkumiste kaupa, näidates ära kavandatud väljundid või artikli 42 punktides a, d, e ja f osutatud sektorite puhul esialgse rahaeraldise sektorite kaupa, märkides ära kavandatud väljundid väljendatuna tegevusprogrammide arvuna sektori kohta;
- c) liikmesriigi maaelu arengu eraldiste jaotus pärast otsetoetuste alla ja otsetoetustest ümberpaigutamist, nagu on täpsustatud punktis b, sekkumisviiside ja sekkumiste kaupa, sealhulgas ÜPP strateegiakava perioodi kogusumma, näidates ära ka kohaldatava EAFRD osaluse määra, jaotatuna asjakohasel juhul sekkumise ja piirkondade kaupa. Kui vahendid paigutatakse otsetoetuste alt ümber, tuleb täpsustada, millist sekkumist (milliseid sekkumisi) või selle osa ümberpaigutatavatest vahenditest rahastatakse. Selles tabelis täpsustatakse ka kavandatud väljundid sekkumise kohta ning artikli 102 lõikes 1 osutatud kavandatud keskmised või ühtsed ühikused, samuti asjakohasel juhul artikli 102 lõikes 3 osutatud maksimaalsed kavandatud keskmised ühikused. Asjakohasel juhul esitatakse tabelis ka rahastamisvahendite jaoks kavandatud toetuste (grantide) ja summade jaotus. Täpsustatakse ka tehnilise abi summad.

*Artikkel 113***Juhtimis- ja koordineerimissüsteemid**

Artikli 107 lõike 1 punktis f osutatud juhtimis- ja koordineerimissüsteeme käsitlev jagu peab sisaldama järgmist:

- a) kõigi määruse (EL) 2021/2116 II jaotise II peatükis osutatud juhtorganite, samuti riikliku korraldusasutuse ning asjakohasel juhul piirkondlike korraldusasutuste identifitseerimine;
- b) käesoleva määruse artikli 123 lõikes 4 osutatud vahendusasutuste identifitseerimine ja roll;
- c) teave määruse (EL) 2021/2116 IV jaotises osutatud kontrollisüsteemide ja karistuste kohta, sealhulgas:
  - i) määruse (EL) 2021/2116 IV jaotise II peatükis osutatud ühtne haldus- ja kontrollisüsteem;
  - ii) määruse (EL) 2021/2116 IV jaotise IV ja V peatükis osutatud tingimuslikkuse kontrolli- ja karistussüsteem;
  - iii) kontrollimiste eest vastutavad pädevad kontrolliasutused;
- d) ülevaade seire- ja aruandlusstruktuurist.

*Artikkel 114***Ajakohastamine**

Artikli 107 lõike 1 punktis g osutatud ÜPP ajakohastamist tagavaid elemente käsitlevas jaos tuuakse esile ÜPP strateegiakava elemendid, millega toetatakse põllumajanduse ja maapiirkondade ja ÜPP kaasajastamist ning see peab sisaldama eelkõige järgmist:

- a) ülevaade sellest, kuidas ÜPP strateegiakava aitab kaasa artikli 6 lõikes 2 sätestatud sektoriülese eesmärgi saavutamisele, eelkõige järgmine:
  - i) kirjeldus selle kohta, mil viisil on korraldatud põllumajanduse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteem (AKIS);
  - ii) kirjeldus selle kohta, kuidas artiklis 15 osutatud nõustamisteenused ning teadusasutused ja artiklis 126 osutatud riiklik ÜPP võrgustik teeb koostööd nõustamise, teadmiste liikumise ja innovatsiooniteenuste pakkumiseks ning kuidas on artikli 78 kohase sekkumise või muu asjakohase sekkumise raames toetatavad meetmed integreeritud AKISesse;
- b) kirjeldus selle kohta, milline on strateegia digitehnoloogia arendamiseks põllumajanduses ja maapiirkondades ning kõnealuste tehnoloogiate kasutamiseks eesmärgiga parandada ÜPP strateegiakava sekkumise tulemuslikkust ja tõhusust.

*Artikkel 115***Lisad**

1. Artikli 107 lõike 2 punktis a osutatud ÜPP strateegiakava I lisa sisaldab kokkuvõtet artiklis 139 osutatud eelhindamise ning direktiivis 2001/42/EÜ osutatud KSH peamistest tulemustest, samuti selgitust, kuidas neid on käsitletud, või põhjendust, miks neid ei ole arvesse võetud, ning linki täielikule eelhindamisaruandele ja KSH aruandele.
2. Artikli 107 lõike 2 punktis b osutatud ÜPP strateegiakava II lisa sisaldab ÜPP strateegiakavaga hõlmatud piirkonna hetkeolukorra SWOT-analüüsi.

SWOT-analüüs põhineb ÜPP strateegiakavaga hõlmatud piirkonna hetkeolukorral ning sisaldab iga artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärgi puhul ÜPP strateegiakavaga hõlmatud piirkonna hetkeolukorra üldist kirjeldust, mis põhineb ühistel kontekstinäitajatel ja muul kvantitatiivsel ja kvalitatiivsel ajakohastatud teabel, nagu uuringud, varasemad hindamisaruanded, sektorianalüüs ja varasematest kogemustest saadud õppetunnid.

Asjakohasel juhul sisaldab SWOT-analüüs territoriaalsete aspektide, sealhulgas piirkondlike eripärade analüüsi, milles tuuakse välja need territooriumid, kus kohaldatakse konkreetseid sihipäraseid sekkumisi, ning sektoripõhiste aspektide analüüsi, eelkõige selliste sektorite puhul, mille puhul rakendatakse konkreetseid sekkumisi või programme.

Peale selle tuleb kõnealusel kirjelduses iga artiklis 5 ja artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud üld- ja erieesmärgi puhul eelkõige tuua välja järgmine:

- a) ÜPP strateegiakavaga hõlmatud piirkonnas kindlaks tehtud tugevused;
- b) ÜPP strateegiakavaga hõlmatud piirkonnas kindlaks tehtud nõrkused;
- c) ÜPP strateegiakavaga hõlmatud piirkonnas kindlaks tehtud võimalused;
- d) ÜPP strateegiakavaga hõlmatud piirkonnas kindlaks tehtud ohud.

Artikli 6 lõike 1 punktides d, e ja f sätestatud erieesmärkide puhul lähtutakse SWOT-analüüsis XIII lisas loetletud seadusandlikest aktidest tulenevatest riiklikest kavadest.

Artikli 6 lõike 1 punktis g sätestatud erieesmärgi puhul sisaldab SWOT-analüüs lühikest analüüsi maa kättesaadavuse, maavalduse üleandmise ja maa ümberkorraldamise, rahastamise ja krediidi kättesaadavuse ning teadmiste ja nõustamisele juurdepääsu kohta.

Artikli 6 lõikes 2 sätestatud sektoriülese eesmärgi puhul esitatakse SWOT-analüüsis ka asjakohane teave AKISE ning seotud struktuuride toimimise kohta.

3. Artikli 107 lõike 2 punktis c osutatud ÜPP strateegiakava III lisa sisaldab partneritega, eelkõige asjaomaste piirkondliku ja kohaliku tasandi asutustega konsulteerimise tulemusi ja lühikirjeldust selle kohta, kuidas konsultatsioon toimis.

4. Artikli 107 lõike 2 punktis d osutatud ÜPP strateegiakava IV lisas esitatakse lühikirjeldus puuvilla eritoetuse kohta ja selle vastastikuse täiendavuse kohta muude ÜPP strateegiakavaga hõlmatud sekkumisega.

5. Artikli 107 lõike 2 punktis e osutatud ÜPP strateegiakava V lisa hõlmab järgmist:

- a) III jaotise IV peatükis sätestatud maaelu arengusse sekkumise jaoks ÜPP strateegiakavaga ette nähtud täiendava riikliku rahastamise lühikirjeldus, sealhulgas summad sekkumise kaupa ja märke käesoleva määruse nõuetele vastavuse kohta;
- b) selgitus selle kohta, kuidas täiendav riiklik rahastamine täiendab ÜPP strateegiakavaga hõlmatud sekkumisi;
- c) märke selle kohta, kas täiendav riiklik rahastamine jääb väljapoole ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisala ja kas selle suhtes kohaldatakse riigiabi hindamist, ning
- d) artiklis 53 osutatud riiklik rahaline abi puu- ja köögiviljasektoris.

6. Artikli 107 lõike 2 punktis f osutatud ÜPP strateegiakava VI lisa sisaldab riikliku üleminekutoetuse kohta järgmist teavet:

- a) iga-aastane sektoripõhine toetussumma iga sektori kohta, millele antakse riiklikku üleminekutoetust;
- b) asjakohasel juhul toetuse maksimaalne ühikumäär perioodi iga aasta kohta;
- c) asjakohasel juhul teave võrdlusperioodi kohta, mida on muudetud vastavalt artikli 147 lõike 2 teisele lõigule;
- d) riikliku üleminekutoetuse ja ÜPP strateegiakava kohase sekkumise vastastikuse täiendavuse lühikirjeldus.

Artikkel 116

Delegeeritud volitused ÜPP strateegiakava sisu suhtes

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 kuni 31. detsembrini 2023 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse käesolevat peatükki seoses ÜPP strateegiakava ja selle lisade sisuga. Kõnealustes delegeeritud õigusaktides tuleb rangelt piirduda liikmesriikide kogetud probleemide käsitlemisega.

Artikkel 117

Rakendamisolitused ÜPP strateegiakava sisu suhtes

Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, milles sätestatakse õigusnormid artiklites 108–115 kirjeldatud ÜPP strateegiakava elementide esitamiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimeetlusega.

III PEATÜKK

ÜPP STRATEEGIAKAVA HEAKSKIITMINE JA MUUTMINE

Artikkel 118

ÜPP strateegiakava heakskiitmine

1. Iga liikmesriik esitab komisjonile ÜPP strateegiakava ettepaneku koos artiklis 107 osutatud sisuga hiljemalt 1. jaanuaril 2022.
2. Komisjon hindab kavandatud ÜPP strateegiakava terviklikkust, kooskõla ja sidusust liidu õiguse üldpõhimõtete, käesoleva määrusega ja selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega ning määrusega (EL) 2021/2116, samuti hindab ta kava tegelikku panust artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide saavutamise ning selle mõju siseturu nõuetekohasele toimimisele ja konkurentsi moonutamisele, toetusesaajate ja haldusametuste halduskoormuse tasemele. Hindamisel käsitletakse eelkõige ÜPP strateegiakava strateegia nõuetekohasust, vastavaid erieesmärke, sihtväärtusi, sekkumisi ja eelarveliste vahendite eraldamist ÜPP strateegiakava erieesmärkide saavutamiseks SWOT-analüüsi ja eelhindamise alusel kavandatud sekkumise abil.
3. Sõltuvalt lõikes 2 osutatud hindamise tulemustest võib komisjon esitada liikmesriikidele oma tähelepanekud kolme kuu jooksul pärast ÜPP strateegiakava esitamise kuupäeva.

Liikmesriik esitab komisjonile kogu vajaliku lisateabe ja teeb kohasel juhul kavandatud kavva muudatusi.

4. Komisjon kiidab kavandatud ÜPP strateegiakava heaks, kui vajalik teave on esitatud ja kava on kooskõlas käesoleva määruse artikliga 9 ning muude käesoleva määruse ning määruse (EL) 2021/2116 nõuetega, samuti nende alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega. Heakskiitmise aluseks on eranditult õigusaktid, mis on liikmesriikidele õiguslikult siduvad.
5. Iga ÜPP strateegiakava kiidetakse heaks hiljemalt kuus kuud pärast seda, kui asjaomane liikmesriik on selle esitanud.

Heakskiitmine ei hõlma teavet, millele on osutatud artikli 113 punktis c ja ÜPP strateegiakava I–IV lisas, millele on osutatud artikli 107 lõike 2 punktides a–d.

Igakülselt põhjendatud juhtudel võib liikmesriik paluda komisjonil kiita heaks ÜPP strateegiakava, mis ei sisalda kõiki elemente. Sellisel juhul osutab asjaomane liikmesriik ÜPP strateegiakava puuduvatele osadele ning esitab artiklis 112 osutatud esialgsed sihtväärtused ja rahastamiskavad kogu ÜPP strateegiakava kohta, et näidata kava üldist kooskõla ja sidusust. ÜPP strateegiakava puuduvad elemendid esitatakse komisjonile kava muudatusena vastavalt artiklile 119 hiljemalt kolme kuu jooksul pärast ÜPP strateegiakava heakskiitmist.

6. Komisjon kiidab iga ÜPP strateegiakava heaks rakendusotsusega, kohaldamata artiklis 153 osutatud komiteemenetlust.

7. ÜPP strateegiakaval on õiguslikud tagajärjed vaid pärast selle heakskiitmist komisjoni poolt.

Artikkel 119

ÜPP strateegiakava muutmine

1. Liikmesriigid võivad esitada komisjonile taotluse oma ÜPP strateegiakava muutmiseks.
2. ÜPP strateegiakava muutmise taotlused peavad olema igakülselt põhjendatud ja eelkõige kajastama kava muudatuste oodatavat mõju artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärkide saavutamisele. Neile lisatakse vajaduse korral muudetud kava koos ajakohastatud lisadega.
3. Komisjon hindab muudatuse vastavust käesolevale määrusele ja selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele ja rakendusaktidele ning määrusele (EL) 2021/2116 ning muudatuse tegelikku panust eesmärkide saavutamisse.
4. Komisjon kiidab ÜPP strateegiakava taotletud muudatuse heaks, eeldusel et vajalik teave on esitatud ja muudetud kava on kooskõlas käesoleva määruse artikliga 9 ning muude käesoleva määruse ning määruse (EL) 2021/2116 nõuetega, samuti nende alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.
5. Komisjon võib esitada oma tähelepanekud 30 tööpäeva jooksul alates ÜPP strateegiakava muutmise taotluse esitamisest. Liikmesriik esitab komisjonile kogu vajaliku lisateabe.
6. ÜPP strateegiakava muutmise taotlus kiidetakse heaks hiljemalt kolm kuud pärast seda, kui liikmesriik on taotluse esitanud.
7. ÜPP strateegiakava muutmise taotluse võib esitada üks kord kalendriaastas, võttes arvesse võimalikke erandeid, mis on sätestatud käesolevas määruses või mille komisjon määrab kindlaks kooskõlas artikliga 122. Lisaks võib ÜPP strateegiakava perioodi jooksul esitada ÜPP strateegiakava muutmiseks kolm täiendavat taotlust. Käesolevat lõiget ei kohaldata muutmise taotluste suhtes, mille eesmärk on puuduvate elementide esitamine kooskõlas artikli 118 lõikega 5.

ÜPP strateegiakava muutmise taotlust, mis on seotud artikli 17 lõikega 5, artikli 88 lõikega 7, artikli 103 lõikega 5 või artikliga 120, ei võeta käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud piirangute puhul arvesse.

8. ÜPP strateegiakava muutmise taotlus, mis on seotud artikli 17 lõikega 5, artikli 88 lõikega 7 või artikli 103 lõikega 1, jõustub EAGFi puhul alates selle kalendriaasta 1. jaanuarist, mis järgneb aastale, mil komisjon kava muutmise taotluse heaks kiidab, ja pärast eraldiste vastavat muutmist kooskõlas artikli 87 lõikega 2.

ÜPP strateegiakava muutmise taotlus, mis on seotud artikli 103 lõikega 1 jõustub EAFRD puhul pärast seda, kui komisjon on muutmise taotluse heaks kiitnud ja pärast eraldiste vastavat muutmist kooskõlas artikli 89 lõikega 4.

EAGFiga seotud ÜPP strateegiakava muutmise taotlus, välja arvatud käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud muudatused, jõustub alates liikmesriigi kindlaksmääratavast kuupäevast, mis on hilisem kui komisjoni poolt muutmise taotluse heakskiidu andmise kuupäev. Liikmesriigid võivad muudatuse eri elementide puhul kehtestada erineva jõustumiskuupäeva või erinevad jõustumiskuupäevad. Kõnealuse kuupäeva kindlaksmääramisel võtavad liikmesriigid arvesse käesolevas artiklis sätestatud heakskiitmismenetluse tähtaegu ning seda, et põllumajandustootjatel ja teistel toetusesaajatel oleks piisavalt aega muudatuse arvessevõtmiseks. Liikmesriik esitab kavandatud kuupäeva koos ÜPP strateegiakava muutmise taotlusega ning komisjon peab selle heaks kiitma kooskõlas käesoleva artikli lõikega 10.

9. Erandina käesoleva artikli lõigetest 2–8, 10 ja 11 võivad liikmesriigid igal ajal muuta oma ÜPP strateegiakavade elemente, mis on seotud III jaotise IV peatüki kohase sekkumisega, sealhulgas sellise sekkumise toetusõiguslikkuse tingimusi, ja kohaldada nende elementide suhtes muudatusi, kui sellega ei kaasne artikli 109 lõike 1 punktis a osutatud sihtväärtuste muutmist. Nad teavitavad komisjoni sellistest muudatustest hiljemalt nende kohaldamise alguse ajaks ning lisavad need muudatused järgmisesse ÜPP strateegiakava muutmise taotlusesse kooskõlas käesoleva artikli lõikega 1.

10. Kõik ÜPP strateegiakava muudatused kiidab komisjon heaks rakendusotsusega, kohaldamata artiklis 153 osutatud komiteemenetlust.

11. Ilma et see piiraks artikli 86 kohaldamist, on ÜPP strateegiakavade muudatustel õiguslikud tagajärjed vaid pärast seda, kui komisjon on need heaks kiitnud.

12. Käesoleva artikli kohase muutmise taotlusena ei käsitata kirjavigade või ilmsete vigade parandusi või redaktsioonilisi parandusi, mis ei mõjuta poliitika ega sekkumise rakendamist. Liikmesriik teavitab komisjoni sellistest parandustest.

Artikkel 120

ÜPP strateegiakavade läbivaatamine

XIII lisas loetletud seadusandlike aktide muutmise korral hindab iga liikmesriik, kas tema ÜPP strateegiakava, eelkõige artikli 109 lõike 2 punkti a alapunktis v osutatud selgitust ja selles selgituses osutatud ÜPP strateegiakava täiendavaid elemente, tuleks vastavalt muuta. Iga liikmesriik teatab XIII lisas loetletud direktiivi puhul kuue kuu jooksul pärast muudatuse ülevõtmise tähtaega või XIII lisas loetletud määruse puhul kuue kuu jooksul pärast muudatuse kohaldamise alguskuupäeva komisjonile oma hindamise tulemuse koos selgitusega ja esitab vajaduse korral taotluse oma ÜPP strateegiakava muutmiseks kooskõlas artikli 119 lõikega 2.

Artikkel 121

Komisjoni tegevuse tähtaja arvutamine

Kui komisjoni tegevuseks käesoleva peatüki kohaldamisel on ette nähtud tähtaeg, algab selle tähtaja kulgemine ajast, kui kogu käesolevas määruses sätestatud nõuetele ja käesoleva määruse alusel vastu võetud sätetele vastav teave on esitatud.

Selle tähtaja hulka ei arvestata järgmist:

- a) ajavahemik, mis algab kuupäeval, mis järgneb kuupäevale, mil komisjon saadab liikmesriigile oma tähelepanekud või muudetud dokumentide taotluse, ja lõpeb kuupäeval, mil liikmesriik komisjonile vastab;
- b) artikli 17 lõikega 5, artikli 88 lõikega 7 ja artikli 103 lõikega 5 seotud muudatuste puhul ajavahemik, mis on ette nähtud eraldiste muutmist käsitleva delegeeritud õigusakti vastuvõtmiseks kooskõlas artikli 87 lõikega 2.

Artikkel 122

ÜPP strateegiakavade muutmise seotud delegeeritud volitused

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva peatüki täiendamiseks seoses järgmisega:

- a) ÜPP strateegiakavade muutmistaotluste esitamise kord ja tähtajad;
- b) täiendavate juhtude kindlaksmääramine, mille puhul artikli 119 lõikes 7 osutatud muutmiste maksimumarvu arvesse ei võeta.

VI JAOTIS

KOORDINEERIMINE JA JUHTIMINE

Artikkel 123

Korraldusasutus

1. Iga liikmesriik määrab oma ÜPP strateegiakava jaoks riikliku korraldusasutuse.

Võttes arvesse oma põhiseaduslikke ja institutsioonilisi sätteid, võib liikmesriik määrata piirkondlikud korraldusasutused, kes vastutavad mõningate või kõigi lõikes 2 osutatud ülesannete täitmise eest.

Liikmesriigid tagavad, et asjakohane juhtimis- ja kontrollisüsteem on sisse seatud selliselt, et riikliku korraldusasutuse ja asjakohasel juhul piirkondlike korraldusasutuste ning muude asutuste vahel on ülesanded selgelt jaotatud ja lahutatud. Liikmesriigid vastutavad selle eest, et kogu ÜPP strateegiakava perioodi jooksul on tagatud süsteemi tõhus toimimine.

2. Korraldusasutus vastutab ÜPP strateegiakava tõhusa, tulemusliku ja korrektse juhtimise ja rakendamise eest. Eelkõige tagab ta, et:

- a) on olemas artiklis 130 osutatud elektrooniline teabesüsteem;
- b) põllumajandustootjad, teised toetusesaajad ja muud sekkumise rakendamises osalevad asutused:
  - i) on teadlikud neile antud toetusest tulenevatest kohustustest ning kasutavad kas eraldi raamatupidamissüsteemi või nõuetekohaseid raamatupidamiskode kõikide tegevusega seotud tehingute jaoks, kui see on asjakohane;
  - ii) on teadlikud nõuetest, mis käsitlevad andmete esitamist korraldusasutusele ning väljundite ja tulemuste registreerimist;
- c) asjaomastele põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele edastatakse asjakohasel juhul elektrooniliselt selge ja täpne teave kohustuslike majandamisnõuete ja HPK miinimumstandardite kohta, mis on kehtestatud vastavalt III jaotise I peatüki 2. jaole, ning vastavalt III jaotise I peatüki 3. jaole kehtestatud sotsiaalse tingimuslikkuse nõuded, mida tuleb kohaldada põllumajandusettevõtte tasandil;
- d) artiklis 139 osutatud eelhindamine vastab hindamis- ja seiresüsteemile ning esitatakse komisjonile;
- e) on olemas artikli 140 lõikes 4 osutatud hindamiskava ja kõnealuses artiklis osutatud järeelhindamisi tehakse käesolevas määruses sätestatud tähtaja jooksul, tagades, et sellised hindamised vastavad seire- ja hindamissüsteemile ning et need esitatakse seirekomisjonile ja komisjonile;
- f) seirekomisjonile esitatakse teave ja dokumendid, mis on vajalikud ÜPP strateegiakava rakendamise seireks, pidades silmas kava erieesmärke ja prioriteete;
- g) koostatakse iga-aastane tulemusaruanne, sealhulgas seire koondtabelid, ning pärast seda, kui aruanne on arvamuse saamiseks esitatud seirekomisjonile, esitatakse see komisjonile kooskõlas määruse (EL) 2021/2116 artikli 9 lõike 3 esimese lõigu punktiga b);
- h) võetakse asjakohased järeelmeetmed nende tähelepanekute alusel, mida komisjon on iga-aastase tulemusaruande kohta teinud;
- i) makseasutus saab enne maksete kinnitamist kogu vajaliku teabe, eelkõige rahastamiseks valitud sekkumisega seoses kohaldatud menetluste ning tehtud kontrollide kohta;
- j) toetusesaajad, kes saavad toetust muudest kui pindala- ja loomapõhistest EAFRD rahastatavast sekkumisest, tunnistavad rahalise toetuse saamist, sealhulgas liidu embleemi nõuetekohase kasutamisega vastavalt komisjoni poolt kooskõlas lõikega 5 kehtestatud normidele;

- k) ÜPP strateegiakava avalikustatakse, sealhulgas riikliku ÜPP võrgustiku kaudu, teavitades:
- i) võimalikke toetusesaajaid, kutseorganisatsioone, majandus- ja sotsiaalpartnereid, meeste ja naiste võrdõiguslikkust edendavaid organeid ning asjaomaseid valitsusväliseid organisatsioone, sealhulgas keskkonnaorganisatsioone, ÜPP strateegiakava pakutavatest võimalustest ning ÜPP strateegiakava rahastamisele juurdepääsu reeglitest ning
  - ii) põllumajandustootjaid, teisi toetusesaajaid ja laiemat üldsust liidu toetusest põllumajandusele ja maaelu arengule ÜPP strateegiakava kaudu.

EAGFist rahastatava toetuse puhul annavad liikmesriigid korraldusasutusele asjakohasel juhul võimaluse kasutada EAFRD kasutatavaid nähtavuse ja teabevahetuse vahendeid ja struktuure.

3. Kui lõikes 2 osutatud ülesannete täitmise eest vastutavad lõike 1 teises lõigus osutatud piirkondlikud korraldusasutused, tagab riiklik korraldusasutus nende asutuste vahelise asjakohase koordineerimise, et tagada kooskõla ja sidusus ÜPP strateegiakava väljatöötamisel ja rakendamisel.

4. Riiklik korraldusasutus või asjakohasel juhul piirkondlikud korraldusasutused võivad delegeerida ülesandeid vahendusasutustele. Sellisel juhul jääb delegeerivale korraldusasutusele kogu vastutus nende ülesannete juhtimise ning rakendamise tõhususe ja korrektsuse eest ning ta peab tagama asjakohaste sätete olemasolu, mille alusel võimaldatakse vahendusasutusel saada kõik vajalikud andmed ja kogu vajalik teave nende ülesannete täitmiseks.

5. Komisjon võib vastu võtta rakendusaktid, millega kehtestatakse ühtsed tingimused lõike 2 punktides j ja k osutatud teavitamis-, avalikustamis- ja nähtavusnõuete kohaldamiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 124

Seirekomisjon

1. Iga liikmesriik moodustab ÜPP strateegiakava rakendamise seire eest vastutava riikliku komisjoni kolme kuu jooksul pärast kuupäeva, mil liikmesriiki teavitatakse ÜPP strateegiakava heakskiitmist käsitlevast Euroopa Komisjoni rakendusotsusest.

Iga seirekomisjon võtab vastu oma kodukorra, mis hõlmab koordineerimist lõike 5 kohaselt moodustatud piirkondlike seirekomisjonidega ning huvide konflikti vältimist ja läbipaistvuse põhimõtte kohaldamist käsitlevaid sätteid.

Seirekomisjon tuleb kokku vähemalt üks kord aastas ja vaatab läbi kõik küsimused, mis mõjutavad ÜPP strateegiakava edusamme sihtväärtuste saavutamisel.

Iga liikmesriik avaldab seirekomisjoni kodukorra ja arvamused.

2. Iga liikmesriik määrab kindlaks seirekomisjoni koosseisu ning tagab, et asjakohased avaliku sektori asutused ja vahendusasutused ning artikli 106 lõikes 3 osutatud partnerite esindajad on tasakaalustatult esindatud.

Seirekomisjoni igal liikmel on hääleõigus.

Liikmesriik avaldab seirekomisjoni liikmete nimekirja internetis.

Komisjoni esindajad osalevad seirekomisjoni töös nõuandva pädevusega.

3. Seirekomisjon käsitleb eelkõige:

- a) ÜPP strateegiakava rakendamise ning vahe-eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamise edenemist;

- b) kõiki ÜPP strateegiakava tulemuslikkust mõjutavaid probleeme ja nende lahendamiseks võetud meetmeid, sealhulgas edusamme eesmärgiga saavutada lihtsustamine lõplike toetusesaajate jaoks ja vähendada nende halduskoormust;
- c) määruse (EL) 2021/1060 artikli 58 lõikes 3 loetletud eelhindamise elemente ja nimetatud määruse artikli 59 lõikes 1 osutatud strateegiadokumenti;
- d) hindamiste, nende kokkuvõtete ja hindamistulemuste järelmeetmetega seotud edusamme;
- e) riikliku ÜPP võrgustiku kaudu saadud asjakohast teavet, mis on seotud ÜPP strateegiakava tulemuslikkusega;
- f) teavitus- ja nähtavusmeetmete rakendamist;
- g) avaliku sektori asutuste, põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate haldussuutlikkuse suurendamist, kui see on asjakohane.

4. Seirekomisjon esitab oma arvamuse järgmise kohta:

- a) tegevuste valimise meetodika ja kriteeriumid;
- b) iga-aastased tulemusaruanded;
- c) hindamiskava ja selle muudatused;
- d) kõik korraldusasutuse ettepanekud ÜPP strateegiakava muutmiseks.

5. Kui elemendid on kehtestatud piirkondlikul tasandil, võib asjaomane liikmesriik moodustada piirkondlikke seirekomisjone, et jälgida piirkondlike elementide rakendamist ja anda riiklikule seirekomisjonile selle kohta teavet. Piirkondlikul tasandil kehtestatud elementide puhul kohaldatakse käesolevat artiklit kõnealuste piirkondlike seirekomisjonide suhtes *mutatis mutandis*.

Artikkel 125

Tehniline abi liikmesriikide algatusel

1. Liikmesriigi algatusel võib EAFRDst toetada meetmeid, mis on vajalikud toetuse tõhusaks haldamiseks ja rakendamiseks seoses ÜPP strateegiakavaga, sealhulgas artikli 126 lõikes 1 sätestatud riiklike ÜPP võrgustike loomine ja toimimine. Käesolevas lõikes osutatud meetmed võivad hõlmata eelnevaid programmitöö perioode ja järgnevaid ÜPP strateegiakava perioode.
2. Samuti võib toetada juhtfondi asutuse tegevust kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikli 31 lõigetega 4, 5 ja 6, eeldusel et programm LEADER hõlmab EAFRD toetust.
3. Liikmesriikide algatusel antava tehnilise abi raames ei rahastata määruse (EL) 2021/2116 artiklis 12 osutatud sertifitseerimisasutusi.

Artikkel 126

Riiklikud ja Euroopa ÜPP võrgustikud

1. Iga liikmesriik loob põllumajanduses ja maaelu arengu valdkonnas tegutsevate organisatsioonide ja haldusasutuste, nõustajate, teadlaste ja teiste innovatsioonis osalejate ning muude põllumajanduses ja maaelu arenguvaldkonnas tegutsevate isikute ühendamiseks riigi tasandil ühise põllumajanduspoliitika võrgustiku (edaspidi „riiklik ÜPP võrgustik“) hiljemalt 12 kuud pärast seda, kui komisjon on ÜPP strateegiakava heaks kiitnud. Riiklikud ÜPP võrgustikud tuginevad liikmesriikide olemasolevatele võrgustiku loomise kogemustele ja tavadele.
2. Euroopa ühise põllumajanduspoliitika võrgustiku (edaspidi „Euroopa ÜPP võrgustik“) loob komisjon põllumajanduses ja maaelu arengu valdkonnas tegutsevate riiklike võrgustike, organisatsioonide ja haldusasutuste võrgustiku loomiseks liidu tasandil.

3. Riiklike ja Euroopa ÜPP võrgustike kaudu toimuvate kontaktide eesmärgid on järgmised:
- a) suurendada kõigi asjaomaste sidusrühmade kaasatust ÜPP strateegiakavade rakendamisse ning asjakohasel juhul nende koostamisse;
  - b) toetada liikmesriikide haldusasutusi ÜPP strateegiakavade rakendamisel ja üleminekul tulemuspõhisele rakendamismudelile;
  - c) aidata parandada ÜPP strateegiakavade rakendamise kvaliteeti;
  - d) aidata teavitada üldsust ja võimalikke toetusesaajaid ÜPPst ja rahastamisvõimalustest;
  - e) edendada innovatsiooni põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonnas ning toetada vastastikust õppimist ning kõigi sidusrühmade kaasamist teadmiste vahetamise ja teadmiste omandamise protsessi ning nendevahelist suhtlemist nende protsesside raames;
  - f) suurendada seire- ja hindamissuutlikkust ning toetada seire- ja hindamistegevust;
  - g) aidata levitada ÜPP strateegiakavade tulemusi.

Esimese lõigu punktis d sätestatud eesmärki käsitletakse eelkõige riiklike ÜPP võrgustike raames.

4. Riiklike ja Euroopa ÜPP võrgustike ülesanded lõikes 3 sätestatud eesmärkide saavutamisel on järgmised:
- a) koguda, analüüsida ja levitada teavet ÜPP strateegiakavade raames rakendatavate või toetatavate meetmete ja parimate tavade kohta, samuti analüüsida põllumajanduse ja maapiirkondade arengut seoses artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkidega;
  - b) aidata suurendada liikmesriikide haldusasutuste ja muude ÜPP strateegiakavade rakendamise, sealhulgas järelevalve ja hindamine, seotud osalejate suutlikkust;
  - c) luua platvorme, foorumeid ja korraldada üritusi, et hõlbustada kogemuste vahetamist sidusrühmade vahel ning vastastikust õppimist, sealhulgas asjakohasel juhul teabevahetust kolmandate riikide võrgustikega;
  - d) koguda teavet ning hõlbustada selle levitamist ning selliste rahastatavate struktuuride ja projektide võrgustike toimimist nagu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 33 osutatud kohalikud tegevusrühmad, käesoleva määruse artikli 127 lõikes 3 osutatud Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmad ning samaväärsed struktuurid ja projektid;
  - e) toetada koostööprojekte käesoleva määruse artikli 127 lõikes 3 osutatud Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmade, määruse (EL) 2021/1060 artiklis 33 osutatud kohalike tegevusrühmade või samalaadsete kohaliku arengu struktuuride vahel, sealhulgas riikidevahelist koostööd;
  - f) luua ühendusi muude liidu rahastatavate strateegiate või võrgustikega;
  - g) panustada ÜPP edasiarendamisse ja mis tahes järgnevate ÜPP strateegiakava perioodide ettevalmistamisse;
  - h) riiklike ÜPP võrgustike puhul osaleda Euroopa ÜPP võrgustiku tegevuses ja sellele kaasa aidata;
  - i) Euroopa ÜPP võrgustiku puhul teha koostööd riiklike ÜPP võrgustikega ja aidata kaasa nende tegevusele.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse Euroopa ÜPP võrgustiku organisatsiooniline struktuur ja toimimine. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 127

Põllumajanduse tootlikkust ja kestlikkust käsitlev Euroopa innovatsioonipartnerlus

1. Põllumajanduse tootlikkust ja kestlikkust käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse („Euroopa innovatsioonipartnerlus“) eesmärk on edendada innovatsiooni ja parandada teadmiste vahetust.

Euroopa innovatsioonipartnerluse raames toetatakse AKISt, ühendades poliitika ja vahendid innovatsiooni kiirendamiseks.

2. Euroopa innovatsioonipartnerlus aitab kaasa artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide saavutamisele.

Eelkõige teeb Euroopa innovatsioonipartnerlus järgmist:

- a) loob lisaväärtust, sidudes paremini teadusuuringud ja põllumajandustavad ning innustades ulatuslikumalt kasutama olemasolevaid innovatsioonimeetmeid;
- b) ühendab innovatsioonis osalejaid ja innovatsiooniprojekte;
- c) soodustab innovatiivsete lahenduste kiiremat ja ulatuslikumat praktikasse ülevõtmist, sealhulgas teabe vahetamist põllumajandustootjate vahel ning
- d) teavitab teadusringkondi põllumajandustootmise jaoks vajalikest teadusuuringutest.

3. Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmad, keda toetatakse artiklis 77 osutatud koostööd hõlmava sekkumisviisi raames, on Euroopa innovatsioonipartnerluse osaks. Iga Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühm koostab kava innovatsiooniprojekti väljatöötamiseks või rakendamiseks. See innovatsiooniprojekt põhineb interaktiivsel innovatsioonimudelil, mille peamised põhimõtted on järgmised:

- a) töötada välja innovatiivseid lahendusi, milles keskendutakse põllumajandustootjate või metsandusettevõtjate vajadustele, ning samal ajal käsitleda vajaduse korral kogu tarneahela vastastikust mõju;
- b) ühendada selliseid partnereid, näiteks põllumajandustootjad, nõustajad, teadlased, ettevõtjad või valitsusvälised organisatsioonid, kelle vastastikku täiendavad teadmised võimaldavad sihipärasel kombinatsioonis kõige paremini saavutada projekti eesmärgi, ning
- c) kasutada kogu projekti vältel kaasotsustamist ja ühisloomet.

Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmad võivad tegutseda riikidevahelisel, sealhulgas piiriülel tasandil. Kavandatav innovatsioon võib põhineda uutel tavadel, kuid ka traditsioonilistel tavadel uutes geograafilistes või keskkonnatingimustes.

Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmad teevad oma kavadest ja projektide tulemustest kokkuvõtte ja levitavad seda, eelkõige riiklike ja Euroopa ÜPP võrgustike kaudu.

VII JAOTIS

SEIRE, ARUANDLUS JA HINDAMINE

I PEATÜKK

TULEMUSRAAMISTIK

Artikkel 128

Tulemusraamistiku kehtestamine

1. Liikmesriikide ja komisjoni ühisel vastutusel kehtestatakse tulemusraamistik. Tulemusraamistik võimaldab ÜPP strateegiakava rakendamise vältel selle tulemuslikkust seirata ja hinnata ning selle kohta aru anda.

2. Tulemusraamistik sisaldab järgmisi elemente:

- a) artiklis 7 osutatud ühised väljund-, tulemus-, mõju- ja kontekstinäitajad, mida kasutatakse seire, hindamise ja iga-aastase tulemusaruande alusena;
- b) vastava erieesmärgiga seoses ja asjakohaseid tulemusnäitajaid kasutades kehtestatud sihtväärtused ja iga-aastased vaheeesmärgid;
- c) andmete kogumine, säilitamine ja edastamine;

- d) korrapärase aruandlus tulemuslikkuse, seire ja hindamise kohta;
- e) ÜPP strateegiakavaga seotud eel-, vahe- ja järelhindamised ning muud hindamistoimingud.

Artikkel 129

Tulemusraamistiku eesmärgid

Tulemusraamistiku eesmärgid on järgmised:

- a) hinnata ÜPP mõju, tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja liidu lisaväärtust;
- b) seirata ÜPP strateegiakavade sihtväärtuste saavutamisel tehtud edusamme;
- c) hinnata ÜPP strateegiakavade kohase sekkumise mõju, tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust ja sidusust;
- d) toetada seire ja hindamisega seotud ühist õppeprotsessi.

Artikkel 130

Elektroniline teabesüsteem

Liikmesriigid loovad turvalise elektronilise teabesüsteemi või kasutavad olemasolevat teabesüsteemi, milles nad registreerivad ja säilitavad sellise põhilise teabe ÜPP strateegiakava rakendamise kohta, mida on vaja seireks ja hindamiseks, eelkõige seatud eesmärkide ja sihtväärtuste saavutamiseks tehtud edusammude seireks, sealhulgas teave iga toetusesaaja ning tegevuse või toimingu kohta.

Artikkel 131

Teabe esitamine

Liikmesriigid tagavad, et ÜPP strateegiakavas ette nähtud sekkumise raames toetuse saajad ja määruse (EL) 2021/1060 artiklis 33 osutatud kohalikud tegevusrühmad esitavad korraldusasutusele või muudele asutustele, kes on volitatud täitma ülesandeid korraldusasutuste nimel, ÜPP strateegiakava seireks ja hindamiseks kogu vajaliku teabe.

Liikmesriigid tagavad kõikehõlmavate, õigeaegsete ja usaldusväärsete andmeallikate loomise, et väljund-, tulemus- ja mõjunäitajaid kasutades oleks võimalik tõhusalt jälgida poliitika edusamme eesmärkide saavutamisel.

Artikkel 132

Seire kord

Korraldusasutus ja seirekomisjon jälgivad ÜPP strateegiakava rakendamist ja ÜPP strateegiakava sihtväärtuste saavutamiseks tehtut, kasutades selleks väljund- ja tulemusnäitajaid.

Artikkel 133

Tulemusraamistiku rakendamise volitused

Komisjon võtab vastu rakendusaktid tulemusraamistiku sisu kohta. Need õigusaktid sisaldavad muid kui I lisa loetletud näitajaid, mida on vaja poliitika asjakohaseks seireks ja hindamiseks, I lisa ja mujal loetletud näitajate arvutamise meetodeid ja vajalikke sätteid, et tagada liikmesriikide kogutud andmete täpsus ja usaldusväärsus. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

II PEATÜKK

IGA-AASTASED TULEMUSARUANDED

Artikkel 134

Iga-aastased tulemusaruanded

1. Liikmesriigid esitavad vastavalt määruse (EL) 2021/2116 artikli 9 lõikele 3 ja artiklile 10 igal aastal tulemusaruande ÜPP strateegiakava rakendamise kohta eelneval eelarveaastal.
2. Viimane iga-aastane tulemusaruanne, mis tuleb esitada vastavalt määruse (EL) 2021/2116 artikli 9 lõikele 3 ja artiklile 10, sisaldab kokkuvõtet rakendusperioodil tehtud hindamiste kohta.
3. Et iga-aastane tulemusaruanne oleks vastuvõetav, peab see sisaldama kogu lõigetes 4, 5, 7, 8, 9 ja 10 ning asjakohasel juhul lõikes 6 nõutavat teavet. Ilma et see piiraks määruses (EL) 2021/2116 sätestatud iga-aastaste kontrollimise ja heakskiitmise menetluste kohaldamist, teavitab komisjon asjaomast liikmesriiki 15 päeva jooksul alates iga-aastase tulemusaruande esitamisest, kui aruanne ei ole vastuvõetav; vastasel juhul loetakse tulemusaruanne vastuvõetavaks.
4. Iga-aastastes tulemusaruannetes esitatakse põhiline kvalitatiivne ja kvantitatiivne teave ÜPP strateegiakava rakendamise kohta, viidates finantsandmetele ning väljund- ja tulemusnäitajatele, sealhulgas asjakohasel juhul piirkondliku taseme näitajatele.
5. Lõikes 4 osutatud kvantitatiivne teave hõlmab järgmist:
  - a) tegelikud väljundid;
  - b) raamatupidamise aastaaruannetes esitatud kulud, mis on asjakohased punktis a osutatud väljundite puhul, enne võimalike karistuste või muude vähendamiste kohaldamist, ning EAFRD puhul, võttes arvesse määruse (EL) 2021/2116 artikli 57 kohaselt tühistatud või tagasinõutud vahendite ümberjaotamist;
  - c) punktis b osutatud kulude ja punktis a osutatud asjaomaste väljundite vaheline suhe (edaspidi „tegelik ühiksumma“);
  - d) tulemused ja nende erinevus artikli 109 lõike 1 punkti a kohaselt seatud vastavate vahe-eesmärkidega.

Tulemuslikkuse kontrollimise ja heakskiitmise eesmärgil esitatakse esimese lõigu punktides a, b ja c osutatud teave ÜPP strateegiakavas kooskõlas artikli 111 punktiga h sätestatud ühiksummade kaupa. Väljundnäitajate puhul, mis on I lisas märgitud kasutamiseks üksnes seireks, esitatakse ainult käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud teave.

6. Sekkumise puhul, mida määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 osutatud ühtne süsteem ei hõlma, võivad liikmesriigid otsustada lisaks käesoleva artikli lõikes 5 osutatud teabele esitada igas iga-aastases tulemusaruandes järgmise teabe:
  - a) kas eelneval eelarveaastal valitud tegevuste keskmised ühiksummad ning seotud väljundite arv ja seonduvad kulud või
  - b) selliste tegevustega, mille jaoks tehti makseid eelnenud eelarveaastal, seotud avaliku sektori kogukulude, välja arvatud artikli 115 lõikes 5 osutatud täiendav riiklik rahastamine, ning tegelike väljundite suhe ja samuti seotud väljundite arv ja seonduvad kulud.

Seda teavet kasutab komisjon määruse (EL) 2021/2116 artiklite 40 ja 54 kohaldamisel iga aasta puhul, mil tehti asjaomaste tegevuste jaoks maksed.

7. Lõikes 4 osutatud kvalitatiivne teave hõlmab järgmist:
  - a) kokkuvõtte ÜPP strateegiakava rakendamise seisust seoses eelnenud eelarveaastaga;

b) probleemid, mis mõjutavad ÜPP strateegiakava tulemuslikkust, eelkõige vahe-eesmärkidega seotud kõrvalekalded, esitades asjakohakohasel juhul põhjendused ja kirjeldades võetud meetmeid, kui need on vajalikud.

8. Määruse (EL) 2021/2116 artikli 54 lõike 2 kohaldamisel võivad liikmesriigid otsustada, et käesoleva artikli lõikes 4 osutatud kvalitatiivne teave hõlmab ka järgmist:

a) põhjendus selle kohta, miks tegelik ühiksumma ületab vastavat kavandatud ühiksummat või, kui see on kohaldatav, maksimaalset kavandatud ühiksummat, millele on osutatud käesoleva määruse artiklis 102, või

b) kui liikmesriik otsustab kasutada ühte käesoleva artikli lõikes 6 sätestatud võimalustest, põhjendus selle kohta, miks tegelik ühiksumma ületab kas valitud tegevuste vastavat keskmist ühiksummat või selliste tegevustega, mille jaoks tehti makseid eelnenud eelarveaastal, seotud avaliku sektori kogukulude, välja arvatud artikli 115 lõikes 5 osutatud täiendav riiklik rahastamine, ning seotud tegelike väljundite suhet, sõltuvalt liikmesriigi valikust.

9. Määruse (EL) 2021/2116 artikli 40 lõike 2 kohaldamisel lisatakse põhjendus, kui käesoleva artikli lõike 8 punktis a osutatud ületamine on suurem kui 50 %.

Teise võimalusena, kui liikmesriik otsustab kasutada lõikes 6 sätestatud võimalust, on põhjendus nõutav üksnes juhul, kui lõike 8 punktis b osutatud ületamine on suurem kui 50 %.

10. Rahastamisvahendite puhul tuleb lisaks lõike 4 kohaselt esitatavatele andmetele esitada ka järgmine teave:

a) rahastamiskõlblikud kulud finantstoodete liikide kaupa;

b) rahastamiskõlbliku kuluna deklareeritud halduskulude ja -tasude summa;

c) lisaks EAFRD-le kaasatud avaliku ja erasektori vahendite summa finantstoote liikide kaupa;

d) intress ja muud tulud, mis on tekkinud rahastamisvahenditesse makstud EAFRD osalusest kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikliga 60, ning tagastatud vahendid, mis on seotud EAFRDst antud toetusega kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 62;

e) lõplikele saajatele antud laenude ning neisse tehtud omakapitali või kvaasiomakapitali investeeringute koguväärtus, mis olid tagatud rahastamiskõlblike avaliku sektori kuludega, välja arvatud käesoleva määruse artikli 115 lõikes 5 osutatud täiendav riiklik rahastamine, ja mis maksti vahendite lõplikele saajatele tegelikult välja.

Kui liikmesriigid otsustavad kohaldada käesoleva artikli lõiget 6 rahastamisvahendite puhul, esitatakse selles lõikes osutatud teave vahendite lõplike saajate tasandil.

11. Artiklis 135 osutatud iga kahe aasta tagant toimuva tulemuslikkuse hindamise eesmärgil sisaldab iga-aastane tulemusaruanne teavet artikli 115 lõike 5 punktides a ja d osutatud täiendava riikliku rahastamise kohta. Kõnealust rahastamist võetakse arvesse iga kahe aasta tagant toimuvat tulemuslikkuse hindamisel.

12. Iga-aastased tulemusaruanded ning kodanike jaoks neist koostatud sisukokkuvõtte tehakse üldsusele kättesaadavaks.

13. Ilma et see piiraks määruses (EL) 2021/2116 sätestatud iga-aastaste kontrollimise ja heakskiitmise menetluste kohaldamist, võib komisjon esitada tähelepanekuid vastuvõetavate iga-aastaste tulemusaruannete kohta ühe kuu jooksul pärast nende esitamist. Kui komisjon ei esita oma tähelepanekuid nimetatud tähtaja jooksul, loetakse aruanded vastuvõetuks. Käesoleva määruse artiklit 121 komisjoni tegevuse tähtaja arvutamise kohta kohaldatakse *mutatis mutandis*.

14. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse normid iga-aastaste tulemusaruannete sisu esitamise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 135

Iga kahe aasta tagant toimuv tulemuslikkuse hindamine

1. Komisjon viib läbi iga kahe aasta tagant toimuva tulemuslikkuse hindamise, lähtudes iga-aastastes tulemusaruannetes esitatud teabest.
2. Kui ühe või mitme sellise tulemusnäitaja väärtusest, millest on teatatud kooskõlas artikliga 134 ja mida asjaomane liikmesriik on kasutanud ÜPP strateegiakava tulemuslikkuse hindamiseks kooskõlas I lisaga, ilmneb, et 2024. eelarveaasta puhul on mahajäämus vastavast vahe-eesmärgist suurem kui 35 % ja 2026. eelarveaasta puhul suurem kui 25 %, esitab asjaomane liikmesriik selle kõrvalekalde kohta põhjenduse. Pärast esitatud põhjenduse hindamist võib komisjon vajaduse korral paluda asjaomasel liikmesriigil esitada kooskõlas määruse (EL) 2021/2116 artikli 41 lõikega 1 tegevuskava, milles kirjeldatakse kavandatavaid parandusmeetmeid ja eeldatavat ajakava.
3. 2026. aastal vaatab komisjon läbi eelarveaasta 2025 tulemusaruannetes esitatud teabe. Kui ühe või mitme sellise tulemusnäitaja väärtusest, millest on teatatud kooskõlas artikliga 134 ja mida asjaomane liikmesriik on kasutanud ÜPP strateegiakava tulemuslikkuse hindamiseks kooskõlas I lisaga, ilmneb, et eelarveaasta 2025 puhul on mahajäämus asjaomasest vahe-eesmärgist suurem kui 35 %, võib komisjon paluda asjaomaselt liikmesriigilt parandusmeetmeid.

Artikkel 136

Iga-aastane läbivaatamiskoosolek

1. Liikmesriigid korraldavad igal aastal koos komisjoniga läbivaatamiskoosoleku. Läbivaatamiskoosolekut juhatatakse ühiselt või seda juhatab komisjon ja see toimub kõige varem kaks kuud pärast iga-aastase tulemusaruande esitamist.
2. Iga-aastase läbivaatamiskoosoleku eesmärk on analüüsida iga kava tulemuslikkust, sealhulgas seatud sihtväärtuste saavutamisel tehtud edusamme ja olemasolevat teavet asjakohase mõju kohta, samuti mis tahes probleeme, mis võivad mõjutada tulemuslikkust, ning võetud meetmeid või meetmeid, mida tuleb nende probleemide lahendamiseks võtta.

III PEATÜKK

ARUANDLUS PUUVILLA ERITOETUSE JA RIIKLIKU ÜLEMINEKUTOETUSE KOHTA

Artikkel 137

Iga-aastane aruandlus

15. veebruariks 2025 ja seejärel iga järgmise aasta 15. veebruariks kuni aastani 2030 esitavad liikmesriigid, kes annavad III jaotise II peatüki 3. jao 2. alajaos sätestatud puuvilla eritoetust, komisjonile järgmise teabe kõnealuse toetuse rakendamise kohta eelneval eelarveaastal:

- a) toetusesaajate arv;
- b) toetuse suurus hektari kohta ja
- c) toetust saanud hektarite arv.

*Artikkel 138***Iga-aastane aruandlus riikliku üleminekutoetuse kohta**

15. veebruariks 2025 ja seejärel iga järgmise aasta 15. veebruariks kuni aastani 2030 esitavad liikmesriigid, kes annavad artiklis 147 sätestatud riiklikku üleminekutoetust, komisjonile järgmise teabe kõnealuse toetuse rakendamise kohta eelneval eelarveaastal igas asjaomases sektoris:

- a) toetusesaajate arv;
- b) antud riikliku üleminekutoetuse kogusumma ning
- c) hektarid, loomade või muude ühikute arv, mille eest asjaomast toetust maksti.

IV PEATÜKK

ÜPP STRATEEGIAKAVA HINDAMINE*Artikkel 139***Eelhindamised**

1. Liikmesriigid teevad eelhindamisi, et parandada oma ÜPP strateegiakavade koostamise kvaliteeti.
2. Eelhindamine tehakse ÜPP strateegiakava ettevalmistamise eest vastutava asutuse vastutusel.
3. Eelhindamise käigus hinnatakse järgmist:
  - a) ÜPP strateegiakava panus artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide saavutamisse, võttes arvesse riiklikke ja piirkondlikke vajadusi ning arengupotentsiaali ning kogemusi, mis on saadud ÜPP rakendamisel eelmistel programmitöö perioodidel;
  - b) kavandatava ÜPP strateegiakava sisemine sidusus ja seosed muude asjakohaste meetmetega;
  - c) eelarvevahendite eraldamise vastavus artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkidele, mida käsitletakse ÜPP strateegiakavas;
  - d) kuidas eeldatavad väljundid tulemuste saavutamisele kaasa aitavad;
  - e) kas tulemuste kvantifitseeritud sihtväärtused ja vahe-eesmärgid on asjakohased ja realistlikud, võttes arvesse kavandatavat EAGFi ja EAFRD toetust;
  - f) põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate halduskoormuse vähendamiseks kavandatud meetmed;
  - g) asjakohasel juhul EAFRDst rahastatavate rahastamisvahendite kasutamise põhjendus.
4. Eelhindamine võib hõlmata direktiivis 2001/42/EÜ sätestatud keskkonnamõju strateegilise hindamise nõudeid, võttes arvesse kliimamuutuste mõju leevendamise vajadusi.

*Artikkel 140***ÜPP strateegiakavade hindamine nende rakendusperioodil ja järelhindamine**

1. Liikmesriigid viivad läbi oma ÜPP strateegiakava hindamise nende rakendusperioodil ja kavade järelhindamise, et parandada nende koostamise ja rakendamise kvaliteeti. Liikmesriigid hindavad oma ÜPP strateegiakavade tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust, liidu lisaväärtust ja mõju seoses nende panusega artiklis 5 sätestatud ÜPP üldeesmärkide ja nende artikli 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide saavutamisse, mida on asjaomases ÜPP strateegiakavas käsitletud. ÜPP strateegiakava üldist mõju hinnatakse üksnes järelhindamise käigus.

2. Liikmesriigid teevad hindamise ülesandeks sõltumatult tegutsevatele ekspertidele.
3. Liikmesriigid tagavad, et hindamiseks vajalike andmete koostamiseks ja kogumiseks on kehtestatud menetlused.
4. Liikmesriigid koostavad hindamiskava, mis sisaldab teavet rakendusperioodi jooksul kavandatud hindamismeetmete kohta.
5. Liikmesriigid esitavad hindamiskava seirekomisjonile hiljemalt üks aasta pärast ÜPP strateegiakava vastuvõtmist.
6. Korraldusasutus vastutab, et ÜPP strateegiakava põhjalik järelhindamine oleks lõpule viidud 31. detsembriks 2031.
7. Liikmesriigid teevad kõik hindamised üldsusele kättesaadavaks.

V PEATÜKK

KOMISJONI TEOSTATAV TULEMUSHINDAMINE

Artikkel 141

Tulemushindamine ja muu hindamine

1. Komisjon koostab ÜPP mitmeaastase hindamiskava, mille täitmise eest ta vastutab. Kõnealune hindamiskava hõlmab ka määruse (EL) nr 1308/2013 kohaseid meetmeid.
2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule kokkuvõtva aruande liikmesriikide ÜPP strateegiakavade kohta 31. detsembriks 2023. Aruanne sisaldab analüüsi liikmesriikide ühiste jõupingutuste ja ühiste püüdluste kohta, mille eesmärk on käsitleda artikli 6 lõigetes 1 ja 2, eelkõige artikli 6 lõike 1 punktides d, e, f ja i sätestatud erieesmärke.
3. 31. detsembriks 2025 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, et hinnata uue rakendamismudeli toimimist liikmesriikides ning liikmesriikide ÜPP strateegiakavadega sekkumise kooskõla ja kombineeritud panust liidu keskkonna- ja kliimaalaste kohustuste täitmisel. Vajaduse korral annab komisjon liikmesriikidele soovitusi, et hõlbustada nende kohustuste täitmist.
4. Komisjon teeb 31. detsembriks 2026 vahehindamise, et uurida EAGFi ja EAFRD tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja liidu lisaväärtust, võttes arvesse I lisas esitatud näitajaid. Komisjon võib kasutada kogu asjakohast teavet, mis on juba kättesaadav vastavalt finantsmääruse artiklile 128.
5. Komisjon teeb järelhindamise, et analüüsida EAGFi ja EAFRD tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja liidu lisaväärtust.
6. ÜPP, sealhulgas ÜPP strateegiakavade hindamisel saadud tõendite ja muude asjakohaste teabeallikate põhjal esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule 31. detsembriks 2027 vahehindamise aruande, sealhulgas esimesed tulemused ÜPP tulemuslikkuse kohta. Teine aruanne, mis sisaldab ÜPP tulemuslikkuse hindamist, esitatakse 31. detsembriks 2031.

Artikkel 142

Põhinäitajatel põhinev aruandlus

Kooskõlas finantsmääruse artikli 41 lõike 3 punkti h alapunkti iii kohase aruandluskohustusega esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule kõnealuses artiklis osutatud teabe tulemuslikkuse kohta, mida mõõdetakse käesoleva määruse XIV lisas esitatud põhinäitajatega.

Artikkel 143

Üldsätted

1. Liikmesriigid esitavad komisjonile kättesaadava teabe, mis on vajalik selleks, et komisjon saaks teostada ÜPP seiret ja hindamist, millele on osutatud artiklis 141.
2. Konteksti- ja mõjunäitajateks vajalikud andmed saadakse peamiselt sellistest usaldusväärsetest andmeallikatest nagu põllumajandusliku raamatupidamise andmevõrk ja Eurostat. Kui kõnealuste näitajate jaoks vajalikud andmed ei ole kättesaadavad või täielikud, käsitletakse lünki Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 223/2009⁽⁵¹⁾ alusel loodud Euroopa statistikaprogrammi, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1217/2009⁽⁵²⁾ loodud põllumajandusliku raamatupidamise andmevõrgu või teiste andmete esitajate, nagu Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Euroopa Keskkonnaametiga sõlmitud ametlike kokkulepete raames.
3. Statistilistel eesmärkidel kasutatakse ka sellistest haldusregistritest nagu määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 osutatud ühtne süsteem, kõnealuse määruse artiklis 68 osutatud maatükkide identifitseerimise süsteem ning loomade ja viinamarjaistandike registrid saadud andmeid, tehes koostööd liikmesriikide statistikaasutuste ja Eurostatiga.
4. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse normid liikmesriikide poolt saadetava teabe kohta, võttes arvesse vajadust vältida mis tahes põhjendamatu halduskoormust, samuti andmevajaduse ja võimalike andmeallikate vahelise sünergia kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

VIII JAOTIS

KONKURENTSISÄTTED

Artikkel 144

Ettevõtjate suhtes kohaldatavad reeglid

Kui käesoleva määruse III jaotise kohast toetust antakse ettevõtjatevahelise koostöö vormidele, võib seda anda üksnes sellistele koostöövormidele, mis vastavad määruse (EL) nr 1308/2013 artiklite 206–210 alusel kohaldatavatele konkurent-sireeglitele.

Artikkel 145

Riigiabi

1. Kui käesolevas jaotises ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesoleva määruse alusel antava toetuse suhtes ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109.
2. ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109 ei kohaldata toetuse suhtes, mida liikmesriigid annavad käesoleva määruse alusel ja kooskõlas käesoleva määrusega, või käesoleva määruse artiklis 146 osutatud täiendava riikliku rahastamise suhtes, mis kuulub ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalasse.

⁽⁵¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164).

⁽⁵²⁾ Nõukogu 30. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1217/2009, millega luuakse Euroopa Liidu põllumajanduslike majapidamiste tulusid ja majandustegevust käsitlevate raamatupidamisandmete kogumise võrk (ELT L 328, 15.12.2009, lk 27).

Artikkel 146

Täiendav riiklik rahastamine

Toetust, mida liikmesriigid annavad seoses ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalasse kuuluvate tegevustega ning mis on ette nähtud täiendava rahastuse andmiseks käesoleva määruse III jaotise IV peatükis sätestatud maaelu arengusse sekkumise puhul, millele antakse liidu toetust mis tahes ajal ÜPP strateegiakava perioodi jooksul, võib anda üksnes juhul, kui see on kooskõlas käesoleva määrusega ja on lisatud komisjoni poolt heaks kiidetud ÜPP strateegiakava V lisasse.

Liikmesriigid ei anna toetust sekkumiseks käesoleva määruse III jaotise III peatükis osutatud sektoritesse, välja arvatud juhul, kui see on nimetatud peatükis sõnaselgelt sätestatud.

Artikkel 147

Riiklik üleminekutoetus

1. Liikmesriigid, kes ajavahemikul 2015–2022 andsid riiklikku üleminekutoetust kooskõlas määruse (EL) nr 1307/2013 artikliga 37, võivad jätkata põllumajandustootjatele riikliku üleminekutoetuse andmist.

2. Riikliku üleminekutoetuse andmise tingimused on identsed määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 37 lõikes 3 osutatud tingimustega.

Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust, kui esimeses lõigus osutatud riikliku üleminekutoetuse tingimused on seotud võrdlusperioodiga, võivad liikmesriigid otsustada võrdlusperioodi muuta, kuid ei tohi seda määrata hilisemaks kui 2018. aasta.

3. Iga sektori kohta antava riikliku üleminekutoetuse kogusumma on piiratud järgmise protsentuaalse osaga 2013. aastal komisjoni poolt kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 73/2009⁽⁵³⁾ artikli 132 lõikega 7 või artikli 133a lõikega 5 heaks kiidetud sektoripõhiste toetussummade tasemest:

— 50 % 2023. aastal;

— 45 % 2024. aastal;

— 40 % 2025. aastal;

— 35 % 2026. aastal;

— 30 % 2027. aastal.

Küprose puhul arvutatakse protsendimäär, võttes aluseks sektoripõhised toetussummad, mis on sätestatud määruse (EÜ) nr 73/2009 XVIIa lisas.

⁽⁵³⁾ Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, 31.1.2009, lk 16).

IX JAOTIS

ÜLD- JA LÖPPSÄTTED

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 148

Konkreetsete probleemide lahendamise meetmed

1. Konkreetsete probleemide lahendamiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid, mis on hädaolukorras nii vajalikud kui ka põhjendatud. Sellised rakendusaktid võivad käesoleva määruse sätetest kõrvale kalduda sellises ulatuses ja sellise aja jooksul, mis on hädavajalik. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimeetlusega.
2. Nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel ning selleks, et lahendada lõikes 1 osutatud konkreetset probleemid, tagades samal ajal ÜPP strateegiakava järjepidevuse erakorraliste asjaolude korral, võtab komisjon kooskõlas artikli 153 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.
3. Lõike 1 või 2 kohaselt võetud meetmed kehtivad kuni 12 kuud. Kui selle aja möödudes ei ole neis lõigetes osutatud konkreetseid probleeme lahendatud, võib komisjon esitada asjakohase seadusandliku ettepaneku püsiva lahenduse saavutamiseks.
4. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu igast lõike 1 või 2 kohaselt võetud meetmest kahe tööpäeva jooksul alates selle võtmisest.

Artikkel 149

Kohaldamine äärepoolseimate piirkondade ja Egeuse mere väikesaarte suhtes

1. III jaotise II peatükki ei kohaldata äärepoolseimate piirkondade suhtes.
2. Liidu äärepoolseimates piirkondades vastavalt määruse (EL) nr 228/2013 IV peatükile ning Egeuse mere väikesaartel vastavalt määruse (EL) nr 229/2013 IV peatükile antavate otsetoetuste suhtes kohaldatakse käesoleva määruse artikli 3 punkte 1 ja 2, artikli 4 lõikeid 2, 3 ja 5, artikli 4 lõike 4 teist lõiget, III jaotise I peatüki 2. ja 3. jagu ning IX jaotist. Artikli 4 lõikeid 2, 3 ja 5 ning III jaotise I peatüki 2. jagu kohaldatakse ilma ÜPP strateegiakavaga seotud kohustusteta.

II PEATÜKK

TEABESÜSTEEM JA ISIKUANDMETE KAITSE

Artikkel 150

Teabe ja dokumentide vahetus

1. Komisjon loob koostöös liikmesriikidega teabesüsteemi, mis võimaldab ühist huvi pakkuva teabe turvalist vahetamist komisjoni ja liikmesriigi vahel.
2. Komisjon tagab asjakohase turvalise elektroonilise süsteemi, milles saab salvestada, säilitada ja hallata põhiteavet ning seire- ja hindamisaruandeid.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse normid lõikes 1 osutatud süsteemi toimimise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 153 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 151

Isikuandmete töötlemine ja kaitse

1. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2021/2116 artiklite 98, 99 ja 100 kohaldamist, koguvad liikmesriigid ja komisjon isikuandmeid oma vastavate käesoleva määruse ja eelkõige VI ja VII jaotise kohaste haldus-, kontrolli-, seire- ja hindamiskohustuste täitmiseks ning ei töötle neid andmeid viisil, mis on selle eesmärgiga vastuolus.
2. Isikuandmete töötlemisel VII jaotise kohase seire ja hindamise eesmärgil, kasutades artiklis 150 osutatud turvalist elektroonilist süsteemi, muudetakse andmed anonüümseks.
3. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas määrustega (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725, sealhulgas juhul, kui selliseid andmeid töötlevad artiklis 15 osutatud põllumajandusettevõtete nõustamisteenuste osutajad. Eelkõige ei säilitata selliseid andmeid andmesubjektide identifitseerimist võimaldaval kujul kauem, kui on vajalik selle eesmärgi täitmiseks, milleks andmeid kogutakse või hiljem töödeldakse, võttes arvesse kohaldatavas siseriiklikus ja liidu õiguses sätestatud minimaalseid andmete säilitamise tähtaegu.
4. Liikmesriigid teavitavad andmesubjekte, et nende isikuandmeid võidakse töödelda liikmesriikide ja liidu asutustes vastavalt lõikele 1 ning et neil on sellega seoses määrustes (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725 sätestatud õigused isikuandmete kaitsele.

III PEATÜKK

DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID JA RAKENDUSAKTID

Artikkel 152

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 4 lõikes 8, artikli 7 lõikes 2, artikli 13 lõikes 3, artikli 17 lõikes 6, artiklis 35, artikli 37 lõikes 5, artikli 38 lõikes 5, artikli 39 lõikes 3, artiklites 45, 56 ja 84, artikli 87 lõikes 2, artikli 89 lõikes 4, artikli 100 lõikes 3 ning artiklites 116, 122 ja 158 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates 7. detsembrist 2021. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne seitsmeaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 4 lõikes 8, artikli 7 lõikes 2, artikli 13 lõikes 3, artikli 17 lõikes 6, artiklis 35, artikli 37 lõikes 5, artikli 38 lõikes 5, artikli 39 lõikes 3, artiklites 45, 56 ja 84, artikli 87 lõikes 2, artikli 89 lõikes 4, artikli 100 lõikes 3 ning artiklites 116, 122 ja 158 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 4 lõike 8, artikli 7 lõike 2, artikli 13 lõike 3, artikli 17 lõike 6, artikli 35, artikli 37 lõike 5, artikli 38 lõike 5, artikli 39 lõike 3, artiklite 45, 56 ja 84, artikli 87 lõike 2, artikli 89 lõike 4, artikli 100 lõike 3 ning artiklite 116, 122 ja 158 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 153

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab ühise põllumajanduspoliitika komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Käesoleva määruse artiklis 133 ja artikli 143 lõikes 4 osutatud aktide puhul, kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes artikliga 5.

IV PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 154

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrus (EL) nr 1305/2013 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2023.

Kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2020/2220 ei tulene teisiti, ⁽⁵⁴⁾ kohaldatakse seda siiski jätkuvalt kuni 31. detsembrini 2025 maaelu arengu programmide rakendamise suhtes vastavalt määrusele (EL) nr 1305/2013. Samadel tingimustel kohaldatakse seda kulude suhtes, mis toetusesaajatel on tekkinud ja mis makseasutus on kuni 31. detsembrini 2025 maksnud kõnealuste maaelu arengu programmide raames.

Määruse (EL) nr 1305/2013 artiklit 32 ja III lisa kohaldatakse jätkuvalt looduslikust või muust konkreetselt eripärast tingitud piirangutega alade määramisel. Viiteid maaelu arengu programmidele käsitatakse viidetena ÜPP strateegiakavadele.

Kuni käesoleva määruse artiklis 126 osutatud riiklike ja Euroopa ÜPP võrgustike loomiseni võivad määruse (EL) nr 1305/2013 artiklites 52, 53 ja 54 osutatud Euroopa maaelu arengu võrgustik, Euroopa innovatsioonipartnerluse võrgustik ja riiklikud maaeluvõrgustikud lisaks kõnealustes artiklites osutatud tegevustele tegeleda ka käesoleva määruse artiklites 126 ja 127 osutatud tegevustega.

⁽⁵⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1).

Kui käesoleva määruse artiklis 126 osutatud riiklike ja Euroopa ÜPP võrgustikud on loodud, võivad nad lisaks käesoleva määruse artiklites 126 ja 127 osutatud tegevustele kuni 31. detsembrini 2025 täita määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 52 lõikes 3, artikli 53 lõikes 3 ja artikli 54 lõikes 3 osutatud ülesandeid, mis on seotud maaelu arengu programmide rakendamisega vastavalt nimetatud määrusele

2. Määrus (EL) nr 1307/2013 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2023.

Seda kohaldatakse siiski jätkuvalt toetusetaoluste suhtes, mis esitatakse taotlusaastate kohta, mis algavad enne 1. jaanuari 2023.

3. Käesoleva määruse viiteid määrustele (EÜ) nr 73/2009 ja (EL) nr 1307/2013 käsitatakse viidetena kõnealustele määrustele sellisel kujul, nagu need olid jõus enne nende kehtetuks tunnistamist.

Artikkel 155

ÜPP strateegiakava perioodiga seotud teatavat liiki kulude rahastamiskõlblikkus

1. Toetusesaajate ees võetud juriidiliste kohustustega seotud kulud, mis on tekkinud määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklis 31 või määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklis 39 või 43 osutatud meetmete raames, mis saavad toetust määruse (EL) nr 1305/2013 alusel, võivad jätkuvalt olla rahastamiskõlblikud EAFRDst toetuse saamiseks ÜPP strateegiakava perioodil, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) sellised kulud on ette nähtud asjaomases ÜPP strateegiakavas kooskõlas käesoleva määrusega ning need vastavad määrusele (EL) 2021/2116;
- b) kohaldatakse sekkumise puhul kohaldatavat EAFRD osaluse määra, mis on kehtestatud ÜPP strateegiakavas kooskõlas käesoleva määrusega kõnealuste meetmete katmiseks;
- c) määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 osutatud ühtset süsteemi kohaldatakse juriidiliste kohustuste suhtes, mis on võetud meetmete raames, mis vastavad käesoleva määruse III jaotise II ja IV peatükis loetletud pindala- ja loomapidamisega sekkumisviisidele, ja asjaomased toimingud on selgelt kindlaks määratud, ning
- d) punktis c osutatud juriidiliste kohustustega seotud maksed tehakse määruse (EL) 2021/2116 artikli 44 lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul.

2. Toetusesaajate ees võetud juriidiliste kohustustega seotud kulud, mis on tekkinud määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklis 23 osutatud meetmete raames, võivad jätkuvalt olla rahastamiskõlblikud EAFRDst toetuse saamiseks ÜPP strateegiakava perioodil, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) sellistest kuludest teatatakse komisjonile lisateabena ÜPP strateegiakava osas, mis käsitleb artiklis 109 osutatud sekkumisstrateegiat, ning kulud näidatakse ära ÜPP strateegiakava rahastamiskavas, millele on osutatud artikli 112 lõikes 2;
- b) need on kooskõlas määrusega (EL) nr 1306/2013, mida kohaldatakse jätkuvalt selliste kulude suhtes kooskõlas määruse (EL) 2021/2116 artikli 104 lõike 1 teise lõigu punktiga d, ja
- c) kohaldatakse ÜPP strateegiakavas käesoleva määruse artikli 91 lõike 2 punkti d kohaselt kehtestatud EAFRD osaluse määra.

3. Toetusesaajate ees võetud juriidiliste kohustustega seotud kulud, mis on tekkinud määruse (EL) nr 1305/2013 artiklites 22, 28, 29, 33 ja 34 osutatud mitmeaastaste meetmete raames, võivad olla rahastamiskõlblikud EAFRDst toetuse saamiseks ÜPP strateegiakava perioodil, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) sellised kulud on ette nähtud asjaomases ÜPP strateegiakavas kooskõlas käesoleva määrusega ning need vastavad määrusele (EL) 2021/2116;

- b) kohaldatakse sellist sekkumise EAFRD osaluse määra, mis on kooskõlas käesoleva määrusega ÜPP strateegiakavas kõnealuste meetmete katmiseks ette nähtud;
- c) määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 osutatud ühtset süsteemi kohaldatakse juriidiliste kohustuste suhtes, mis on võetud meetmete raames, mis vastavad käesoleva määruse III jaotise II ja IV peatükis loetletud pindala- ja loomapõhiste sekkumisviisidele, ja asjaomased tegevused või toimingud on selgelt kindlaks määratud, ning
- d) käesoleva lõike punktis c osutatud juriidiliste kohustustega seotud maksed tehakse määruse (EL) 2021/2116 artikli 44 lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul.

4. Toetusesaajate ees võetud juriidiliste kohustustega seotud kulud, mis on tekkinud määruse (EL) nr 1305/2013 artiklites 14–18, artikli 19 lõike 1 punktides a ja b ning artiklites 20, 23–27, 35, 38, 39 ja 39a, määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 35 ning määruse (EL) 2020/2220 artiklis 4 osutatud meetmete raames pärast 31. detsembrit 2025, võivad olla rahastamiskõlblikud EAFRDst toetuse saamiseks ÜPP strateegiakava perioodil, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) sellised kulud on ette nähtud asjaomases ÜPP strateegiakavas kooskõlas käesoleva määrusega, välja arvatud selle artikli 73 lõike 3 esimese lõigu punkt f, ning need vastavad määrusele (EL) 2021/2116;
- b) kohaldatakse sellist sekkumise EAFRD osaluse määra, mis on kooskõlas käesoleva määrusega ÜPP strateegiakavas kõnealuste meetmete katmiseks kindlaks määratud.

5. Toetusesaajate ees võetud juriidiliste kohustustega seotud kulud, mis on tekkinud määruse (EL) nr 1305/2013 artiklites 28 ja 29 osutatud mitmeaastaste meetmete raames, võivad olla rahastamiskõlblikud EAGFist toetuse saamiseks ÜPP strateegiakava perioodil, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) sellised kulud on ette nähtud vastavas ÜPP strateegiakavas kooskõlas käesoleva määruse artikli 31 lõike 7 esimese lõigu punktiga b ning need vastavad määrusele (EL) 2021/2116;
- b) määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 osutatud ühtset süsteemi kohaldatakse juriidiliste kohustuste suhtes, mis on võetud meetmete raames, mis vastavad käesoleva määruse artiklis 31 osutatud ökokavadele, ja asjaomased tegevused ja toimingud on selgelt kindlaks määratud;
- c) käesoleva lõike punktis b osutatud juriidiliste kohustustega seotud maksed tehakse määruse (EL) 2021/2116 artikli 44 lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul.

Artikkel 156

Üleminek teatavatesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks ette nähtud rahaeraldiste puhul

Kuupäevast, millest alates ÜPP strateegiakaval on õiguslik mõju vastavalt käesoleva määruse artikli 118 lõikele 7, ei tohi eelarveaastal tehtud maksete summa määruse (EL) nr 1308/2013 artiklites 29–31 ja artiklites 39–60 osutatud iga toetuskava puhul ning käesoleva määruse artikli 42 punktides b–e osutatud teatavatesse sektoritesse sekkumise iga viisi puhul ületada artiklis 88 sätestatud rahalisi eraldisi, mis on igaks eelarveaastaks ette nähtud iga kõnealuse sekkumisviisi jaoks.

Artikkel 157

Kulude rahastamiskõlblikkus mitmest allikast rahastatava kogukonna juhitud kohaliku arengu puhul

Erandina käesoleva määruse artikli 86 lõikest 1 ja artikli 118 lõikest 7 on kulud, mis on tekkinud määruse (EL) 2021/1060 artikli 31 lõike 2 punkti c ja artikli 31 lõike 3 alusel, koostoimes käesoleva määruse artikli 77 lõike 1 punktiga b ja artikli 2 lõikega 2, rahastamiskõlblikud EAFRDst toetuse saamiseks alates ÜPP strateegiakava esitamise kuupäevast, tingimusel et makseasutus maksab toetuse välja alates 1. jaanuarist 2023. Määrust (EL) nr 1306/2013 kohaldatakse selliste kulude suhtes alates ÜPP strateegiakava esitamise kuupäevast kuni 31. detsembrini 2022.

*Artikkel 158***Üleminekumeetmed**

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust meetmetega, mille eesmärk on kaitsta toetusesaajate mis tahes omandatud õigusi ja õiguspäraseid ootusi sellises ulatuses, mis on vajalik, et minna üle määrustes (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1307/2013 ja (EL) nr 1308/2013 kehtestatud korrald kätseolevas määruks kehtestatud korrale. Kõnealustes üleminekunormides sätestatakse eelkõige tingimused, mille kohaselt komisjoni poolt vastavalt määrustele (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1308/2013 heaks kiidetud toetuse võib ühendada käesoleva määruse alusel antava toetusega, sealhulgas tehnilise abi ja järeelhindamiste jaoks.

*Artikkel 159***XIII lisa läbivaatamine**

Komisjon vaatab 31. detsembriks 2025 läbi XIII lisa esitatud loetelu sellel ajal kehtiva liidu keskkonna- ja kliimaõigustiku alusel, ning teeb asjakohasel juhul seadusandlikud ettepanekud, et lisada sellesse loetellu täiendavaid seadusandlikke akte.

*Artikkel 160***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 2. detsember 2021

Euroopa Parlamendi nimel
president
D. M. SASSOLI

Nõukogu nimel
eesistuja
J. VRTOVEC

I LISA

ARTIKLI 7 KOHASED MÕJU-, TULEMUS-, VÄLJUND- JA KONTEKSTINÄITAJAD

Politiika tulemuslikkuse hinnang (mitmeaastane) – MÕJU	Tulemuslikkuse hindamine – TULEMUS ¹
Eesmärgid ja nende vastavad mõjunäitajad ²	Ainult ÜPP toetatud sekkumise põhjal

ELi sektoriülene eesmärk	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
Põllumajanduse ja maapiirkondade ajakohastamine teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digitaliseerimise abil põllumajanduses ja maapiirkondades ning nende põllumajandustootjate poolt kasutuselevõtu ergutamine parema juurdepääsu kaudu teadusuuringutele, innovatsioonile, teadmiste vahetamisele ja koolitusele	I.1 Teadmiste jagamine ja innovatsioon: teadmiste jagamisele ja innovatsioonile eraldatavate vahendite osakaal ÜPP eelarvest	R.1 ^{PR} Tulemuslikkuse suurendamine teadmiste ja innovatsiooni kaudu: Nende isikute arv, kes saavad kasu nõustamisest, koolitusest, teadmiste vahetamisest või kes osalevad Euroopa innovatsioonipartnerluse tööriühmades, mis saavad toetust ÜPP raames, et suurendada kestlikku majanduslikku, sotsiaalset, keskkonna-, kliima- ja ressursitõhususe alast tulemuslikkust.

- ¹ Kaudsed tulemused. Liikmesriikide poolt igal aastal esitatavad andmed, mille eesmärk on jälgida oma ÜPP strateegiakavas kehtestatud sihtväärtuste saavutamisel tehtud edusamme. Tulemusnäitajad, mis on kohustuslikud tulemuslikkuse hindamiseks ja mida liikmesriigid kasutavad kooskõlas artikli 109 lõike 1 punktiga a, tähistatakse lühendiga „^{PR}“.
- Liikmesriigid võivad tulemuslikkuse hindamiseks kasutada lisaks lühendiga „^{PR}“ tähistatutele ka muid käesolevas lisas sätestatud asjakohaseid tulemusnäitajaid.
- ² Suur osa mõjunäitajaid on kogutud muude kanalite kaudu (Euroopa statistika, Teadusuuringute Ühiskeskus, Euroopa Keskkonnaamet, jne.) ning neid kasutatakse liidu õigusaktide ja kestliku arengu tegevuskava eesmärkide raames. Andmete kogumise sagedus ei ole alati kord aastas ning võib esineda kahe- kuni kolmeaastaseid viivitusi.

ELi sektoriülene eesmärk	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
		<p>R.2 Nõustamis- ja teadmussiirdeüsteemide sidumine: Nende nõustajate arv, kes saavad toetust põllumajanduse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemidega (AKIS) liitumiseks</p> <p>R.3 Digitaliseerimine põllumajanduses: ÜPP kaudu digitaalsele põllumajandustehnoloogiale antavast toetusest kasu saavate põllumajandusettevõtete osakaal</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
<p>Toetada põllumajandusettevõtete elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet kogu liidus, et parandada pikaajalist toiduga kindlustatust ja põllumajanduse mitmekesisust ning tagada põllumajandusliku tootmise majanduslik kestlikkus liidus</p>	<p>I.2 Sissetulekuerinevuste vähendamine: põllumajandusliku sissetuleku muutumine võrreldes üldise majandusega</p> <p>I.3 Põllumajandusettevõtete sissetulekute muutlikkuse vähendamine: põllumajandusliku sissetuleku muutumine</p> <p>I.4 Põllumajandusettevõtte elujõulisust tagava sissetuleku toetamine: põllumajandusliku sissetuleku taseme muutumine põllumajanduslootmise viiside kaupa (võrreldes põllumajandussektori keskmise sissetulekuga)</p> <p>I.5 Panustamine territoriaalsesse tasakaalu: põllumajandusliku sissetuleku muutumine looduslikust eripärast tingitud piirangutega aladel (võrreldes keskmisega)</p>	<p>R.4 Sissetulekutoetuse sidumine standardite ja heade tavadega: sissetulekutoetusega hõlmatud ja tingimuslikkusega seotud kasutatava põllumajandusmaa osakaal</p> <p>R.5 Riskijuhtimine: ÜPP riskijuhtimisvahenditest toetust saavate põllumajandusettevõtete osakaal</p> <p>R.6^{PR} Ümberjaotamine väiksematele põllumajandusettevõtetele: keskmisest väiksema suurusega toetusõiguslikele põllumajandusettevõtetele hektari kohta antav täiendav otsetoetuse protsent (võrreldes keskmisega)</p> <p>R.7^{PR} Erivajadustega piirkondades asuvate põllumajandusettevõtete toetuse suurendamine: suuremate vajadustega piirkondades hektari kohta antava lisatoetuse protsent (võrreldes keskmisega)</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
<p>Suurendada turule orienteeritust ja põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet nii lühi- kui ka pikaajaliselt, pöörates suuremat tähelepanu teadusuuringutele, tehnoloogiale ja digitaalseerimisele</p>	<p>I.6 Põllumajandusettevõtete tootlikkuse suurendamine: põllumajanduse kogutootlikkus</p> <p>I.7 Tõhus põllumajanduslike toiduainete kaubandus: põllumajanduslike toiduainete import ja eksport</p>	<p>R.8 Keskendumine konkreetsete sektorite põllumajandusettevõtetele: põllumajandusettevõtete osakaal, kes saavad kasu tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetusest, et suurendada konkurentsivõimet, kestlikkust või tõsta kvaliteeti</p> <p>R.9^{PR} Põllumajandusettevõtete kaasajastamine: ümberkorraldamiseks ja ajakohastamiseks, sh ressursitõhususe suurendamiseks antavat investeeringutoetust saavate põllumajandusettevõtete osakaal</p>
<p>Parandada põllumajandustootjate positsiooni väärtusahelas</p>	<p>I.8 Põllumajandustootjate positsiooni parandamine toidutarneahelas: toidutarneahelas esmatootjatele loodav lisaväärtus</p>	<p>R.10^{PR} Parem tarneahela korraldus: ÜPP toetust saavates tootjarühmades, tootjaorganisatsioonides, kohalikel turgudel, lühikestes tarneahelates ja kvaliteedikavades osalevate põllumajandusettevõtete osakaal</p> <p>R.11 Pakkumise koondamine: rakenduskavasid rakendavate tootjaorganisatsioonide või tootjarühmade turustatud toodangu väärtuse osakaal teatavates sektorites</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
<p>Aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele, sh kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ja süsiniku sidumise võimendamise kaudu, ning edendada säästvat energiat</p>	<p>I.9 Põllumajanduse kliimamuutustele vastupanu võime parandamine: Põllumajandussektori vastupanuvõime arengu näitaja</p> <p>I.10 Panustamine kliimamuutuste leevendamisse: kasvuhoonegaaside heide põllumajandusest</p> <p>I.11 Süsiniku sidumise võimendamine: mulla orgaaniline süsinik põllumajandusmaal</p> <p>I.12 Säästva energia osakaalu suurendamine põllumajanduses: taastuenergia kestlik tootmine põllumajandus- ja metsandussektoris</p>	<p>R.12 Kliimamuutustega kohanemine: põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on parandada kliimamuutustega kohanemist</p> <p>R.13^{PR} Heitkoguste vähendamine loomakasvatussektoris: loomühikute, sh sõnnikukäitlemiseks toetust saavate loomühikute osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on kasvuhoonegaaside heitkoguste ja/või ammoniaagi vähendamine</p> <p>R.14^{PR} Süsiniku säilitamine mullas ja biomassis: põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on vähendada heitkoguseid või säilitada süsiniku säilitamine/või seda parandada (sh püsirohumaa, püsiva taimkattega püsikultuurid, põllumajandusmaa märg- ja turbaalal)</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
		<p>R.15 Põllu- ja metsamajandusest ning muudest taastuvatest energiaallikatest saadav taastuenergia: toetatud investeeringud taastuenergia, sh bioressursipõhise energia tootmisvõimsusesse (MW)</p> <p>R.16 Kliimaga seotud investeeringud: nende põllumajandusettevõtete osakaal, kes saavad ÜPP investeeringutoetust, mis aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele ning taastuenergia või biomaterjalide tootmisele</p> <p>R.17^{PR} Metsastatud maa: metsastamiseks, agrometsanduseks ja metsade taastamiseks toetust saav ala, sh alajaotus</p> <p>R.18 Investeeringutoetus metsandussektorile: koguinvesteering metsandussektori tulemuslikkuse parandamiseks</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
<p>Edendada kestlikku arengut ja selliste loodusvarade tõhusat majandamist nagu vesi, muld ja õhk, sh vähendades sõltuvust kemikaalidest</p>	<p>I.13 Mullaerosiooni vähendamine: mõõduka ja suure mullaerosiooniga põllumajandusmaa protsent</p> <p>I.14 Õhukvaliteedi parandamine: Põllumajandusest tulenev ammoniaagiheide</p> <p>I.15 Veekvaliteedi parandamine: toitainete üldine tasakaal põllumajandusmaal</p> <p>I.16 Toitainete lekke vähendamine: nitraadid põhjavees – nende põhjavee seirepunktide protsent, kus vee nitraadisaldus ületab 50 mg/l, nagu on sätestatud direktiivis 91/676/EMÜ</p> <p>I.17 Veeressurssidele avaldatava surve vähendamine: veekasutuse indeks pluss (WEI+)</p> <p>I.18 Pestitsiidide säästev ja vähesem kasutamine: pestitsiididega kaasnevad riskid, pestitsiidide kasutamine ja mõju</p>	<p>R.19^{PR} Mulla kvaliteedi parandamine ja kaitse: kasutatavapõllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, millega soodustatakse mulla majandamist, et parandada mulla kvaliteeti ja elustikku (nt mullaharimise vähendamine, põllumajanduskultuuridest taimkate, külvikord, sealhulgas liblikõieliste kultuuridega)</p> <p>R.20^{PR} Õhukvaliteedi parandamine: kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on vähendada ammoniaagi heitkoguseid</p> <p>R.21^{PR} Veekvaliteedi kaitse: kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on parandada veekogude kvaliteeti</p> <p>R.22^{PR} Toitainete kestlik majandamine: kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mis on seotud toitainete tõhustatud majandamisega</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
		<p>R.23^{PR} Säästev veekasutus: kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on parandada veevarude tasakaalu</p> <p>R.24^{PR} Pestitsiidide säästev ja vähesem kasutamine: kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud erikohustustega ja mis viib pestitsiidide säästva kasutamiseni, eesmärgiga vähendada pestitsiididega kaasnevaid riske ja kaasnevat mõju, nt pestitsiidide leket</p> <p>R.25 Keskkonnatoime loomakasvatusektoris: selliste loomühikute osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on parandada keskkonnasäästlikkust</p> <p>R.26 Loodusvaradega seotud investeeringud: loodusvarade hoidmise seotud ÜPP tootlikest ja mittetootlikest investeeringutest toetust saavate põllumajandusettevõtete osakaal</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
		<p>R.27 Keskkonna- või kliimaalane tulemuslikkus maapiirkondades tehtavate investeeringute kaudu: selliste tegevuste arv, mis aitavad kaasa keskkonnasäästlikkusele, kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärkide saavutamisele maapiirkondades</p> <p>R.28 Keskkonna- või kliimaalane tulemuslikkus teadmiste ja innovatsiooni kaudu: nende isikute arv, kes saavad kasu sellisest nõustamisest, koolitusest, teadmiste vahetamisest või kes osalevad sellistes Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühmades, mis saavad toetust ÜPP raames seoses keskkonna- või kliimaalase tulemuslikkusega</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
<p>Aidata kaasa elurikkuse kadumise peatamisele ja selle ümber pööramisele, edendada ökosüsteemiteenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke</p>	<p>I.19 Põllumajandusmaa linnustikupopulatsioonide suurendamine: põllulinnuindeks</p> <p>I.20 Elurikkuse kaitse tõhustamine: põllumajandusega seotud ühenduse tähtsusega liikide ja elupaikade protsent, mille arvukus/ulatus on stabiilne või suurenev, esitades protsentuaalse alajaotuse looduslike tolmeldajate liikide kohta¹</p> <p>I.21 Ökosüsteemiteenuste osutamise tõhustamine: maastikuelemente hõlmava põllumajandusmaa osakaal</p> <p>I.22 Elurikkuse suurendamine põllumajandussüsteemis: põllukultuuride mitmekesisus</p>	<p>R.29^{PR} Mahepõllumajanduse arendamine: ÜPP raames mahepõllumajanduse toetust saava kasutatava põllumajandusmaa osakaal, eristades mahepõllumajanduse säilitamist ja sellele üleminekut</p> <p>R.30^{PR} Kestliku metsanduse toetamine: sellise metsamaa osakaal, mis on hõlmatud metsade kaitse ja ökosüsteemiteenuste majandamise toetamisega seotud kohustustega</p> <p>R.31^{PR} Elupaikade ja liikide säilitamine: kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille abil toetatakse elurikkuse säilitamist või taastamist, sh suure loodusväärtusega põllumajandustavad</p>

¹ Tolmeldajaid käsitlevate suundumuste hindamiseks kasutatakse asjakohaseid liidu meetmeid tolmeldajaid käsitlevate näitajate kohta, eelkõige tolmeldajate näitajaid ja muid meetmeid, mis on vastu võetud ELi elurikkuse strateegias aastani 2030 (komisjoni 20. mai 2020. aasta teatis) sätestatud juhtimisraamistiku raames, võttes aluseks tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse (komisjoni 1. juuni 2018. aasta teatis).

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
		<p>R.32 Elurikkusega seotud investeeringud: selliste põllumajandusettevõtete osakaal, mis saavad elurikkusesse panustamiseks ÜPP investeeringutoetust</p> <p>R.33 Natura 2000 alade majandamise parandamine: Natura 2000 alade osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega</p> <p>R.34^{PR} Maastikuelementide säilitamine: kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mis on seotud maastikuelementide, sh hekid ja puud, majandamisega</p> <p>R.35 Mesilasperede säilitamine: ÜPP raames toetust saavate mesilasperede osakaal</p>
<p>Muuta valdkond noorte põllumajandustootjate ja teiste uute põllumajandustootjate jaoks atraktiivseks ja neid toetada ning soodustada kestliku ettevõtluse arengut maapiirkondades</p>	<p>I.23 Atraktiivsuse suurendamine noorte põllumajandustootjate jaoks: uute põllumajandusettevõtete juhtide ja uute noorte põllumajandusettevõtete juhtide arvu muutumine, sh sooline jaotus</p>	<p>R.36^{PR} Põlvkondade vahetus: ÜPP toetuse abil põllumajandusettevõtet asutavate noorte põllumajandustootjate arv, sh sooline jaotus</p>

ELi erieesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
<p>Edendada tööhõivet, majanduskasvu, soolist võrdõiguslikkust, sh naiste osalemist põllumajanduses, sotsiaalset kaasatust ja kohalikku arengut maapiirkondades, sh ringbiomajandust ja säästvat metsamajandust</p>	<p>I.24 Maapiirkondade töökohtadesse panustamine: tööhõivemäära muutumine maapiirkondades, sh sooline jaotus</p> <p>I.25 Maapiirkondade majanduskasvu panustamine: sisemajanduse koguprodukti (SKP) elaniku kohta muutumine maapiirkondades</p> <p>I.26 Õiglasem ÜPP: ÜPP toetuse jaotamine</p> <p>I.27 Kaasatuse edendamine maapiirkondades: vaesusindeksi muutumine maapiirkondades</p>	<p>R.37 Majanduskasv ja töökohad maapiirkondades: ÜPP projektidega toetatud uued töökohad</p> <p>R.38 Programmiga LEADER hõlmatus: kohaliku arengu strateegiatega hõlmatud maapiirkonna osakaal</p> <p>R.39 Maapiirkondade majanduse arendamine: ÜPP toetusega arendatud maapiirkonna ettevõtete, sealhulgas biomajandusettevõtete arv</p> <p>R.40 Maapiirkondade majanduse arukas üleminek: toetatud arukate külade strateegiate arv</p> <p>R.41^{PR} Euroopa maapiirkondade ühendamine: maapiirkonna osakaal, mis saab kasu ÜPP toetustega parandatud juurdepääsust teenustele ja taristule</p> <p>R.42 Sotsiaalse kaasatuse edendamine: toetatud sotsiaalse kaasamise projektidega hõlmatud isikute arv</p>

ELi eesmärgid	Mõjunäitajad	Tulemusnäitajad
<p>Parandada liidu põllumajanduse reageerimist ühiskonna nõudlusele toidu ja tervise osas, siia alla kuulub kvaliteetne, ohutu ja toitev kestlikult toodetud toit, toidu raiskamise vähendamine, samuti loomade heaolu parandamine ja antimikroobikumiresistentsusega võitlemine</p>	<p>I.28 Põllumajandusloomade antimikroobikumide kasutamise piiramine: antimikroobikumide müük/kasutamine toiduloomade puhul</p> <p>I.29 Tarbijanõudluse rahuldamine kvaliteetse toidu järel: liidu kvaliteedikavadele ja mahepõllumajanduse põhimõtetele vastava toodangu väärtus</p>	<p>R.43^{PR} Antimikroobikumide kasutamise piiramine: antimikroobikumide kasutamist piiravate toetatud meetmetega (ennetamine/vähendamine) seotud loomühikute osakaal</p> <p>R.44^{PR} Loomade heaolu parandamine: loomade heaolu parandamise toetatud meetmetega hõlmatud loomühikute osakaal</p>

Iga-aastane tulemuslikkuse kontrollimine ja heakskiitmine – VÄLJUND
Sekkumisviisid ja nende väljundnäitajad¹

Sekkumisviisid	Väljundnäitajad ²
Koostöö (artikkel 77) Teadmiste vahetamine ja teabe levitamine (artikkel 78)	O.1 Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühma projektide arv
	O.2 Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühma projektide koostamiseks või rakendamiseks ette nähtud innovatsioonitoetust pakkuvate nõustamiseetmete või -ühikute arv
Horisontaalne näitaja	O.3 ^{MO} ÜPP toetuse saajate arv
Baassissetuleku toetus (artikkel 21)	O.4 Baassissetuleku toetust saavate hektarite arv
Väikepõllumajandustootjate toetus (artikkel 28)	O.5 Väikepõllumajandustootjate toetust saavate hektarite arv
Täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele (artikkel 30)	O.6 Noortele põllumajandustootjatele ette nähtud täiendavat sissetulekutoetust saavate hektarite arv
Ümberjaotav sissetulekutoetus (artikkel 29)	O.7 Ümberjaotavat sissetulekutoetust saavate hektarite arv
Ökokavad (artikkel 31)	O.8 Ökokavadest kasu saavate hektarite või loomühikute arv
Riskijuhtimisvahendid (artikkel 76)	O.9 Toetatavate ÜPP riskijuhtimisvahenditega hõlmatud ühikute arv
Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus (artikkel 32)	O.10 Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetusega hõlmatud hektarite arv
	O.11 Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetusega hõlmatud põllumajandusloomade arv

¹ Liikmesriikide iga-aastased andmed deklareeritud kulude kohta.

² Väljundinäitajad, mida kasutatakse üksnes seireks, tähistatakse lühendiga „MO“.

Sekkumisviisid	Väljundnäitajad ²
Looduslikud või muud piirkondlikust eripärast tulenevad piirangud (artikkel 71)	O.12 Looduslikust või muust konkreetsest eripärast tingitud piirangutega alade toetust saavate hektarite arv, sh jaotus alade liikide kaupa
Teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevad piirkondlikud ebasoodsad tegurid (artikkel 72)	O.13 Natura 2000 või direktiivi 2000/60/EÜ alusel toetust saavate hektarite arv
Keskkonna- ja kliimakoostused ning muud majandamiskoostused (artikkel 70)	O.14 selliste hektarite arv (v.a metsandus) või muude ühikute arv, mis on hõlmatud keskkonna või kliimakoostuste kohustustega, mis lähevad kaugemale kohustuslikest nõuetest
	O.15 Selliste hektarite arv (metsandus) või muude ühikute arv, mis on hõlmatud keskkonna- või kliimakoostuste kohustustega, mis lähevad kaugemale kohustuslikest nõuetest
	O.16 Metsastamise ja agrometsandusega seotud hoolduskoostustega hõlmatud hektarite või muude ühikute arv
	O.17 Mahepõllumajandustoetust saavate hektarite või muude ühikute arv
	O.18 Loomade heaoluga, loomatervise või bioturvalisusmeetmete tõhustamisega seotud toetusega hõlmatud loomühikute arv
	O.19 Geneetilisi ressursse toetavate tegevuste või ühikute arv

Sekkumisviisid	Väljundnäitajad ²
Investeeringud (artiklid 73 ja 74)	O.20 Põllumajandusettevõtetes tootlikeks investeeringuteks toetust saavate tegevuste või ühikute arv
	O.21 Põllumajandusettevõtetes mittetootlikeks investeeringuteks toetust saavate tegevuste või ühikute arv
	O.22 Taristuinvesteeringuteks toetust saavate tegevuste või ühikute arv
	O.23 Väljaspool põllumajandusettevõtet mittetootlikeks investeeringuteks toetust saavate tegevuste või ühikute arv
	O.24 Väljaspool põllumajandusettevõtet tootlikeks investeeringuteks toetust saavate tegevuste või ühikute arv
Noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate tegevuse alustamine ja maapiirkondades ettevõtlusega alustamine(artikkel 75)	O.25 Tegevuse alustamise toetust saavate noorte põllumajandustootjate arv
	O.26: Tegevuse alustamise toetust saavate uute põllumajandustootjate arv (muud kui punktis O.25 teatatud noored põllumajandustootjad)
	O.27 Ettevõtlusega alustamise toetust saavate maapiirkonna ettevõtete arv
Koostöö (artikkel 77)	O.28 Toetust saavate tootjarühmade ja-organisatsioonide arv
	O.29 Ametlikes kvaliteedikavades osalemise toetuse saajate arv
	O.30 Põlvkondade vahetuseks toetust saavate tegevuste või ühikute arv (välja arvatud tegevuse alustamise toetus)
	O.31 Toetatud kohaliku arengu strateegiate (programm LEADER) või ettevalmistavate meetmete arv
	O.32 Toetatud muude koostöötegevuste või -ühikute arv (v.a punktis O.1 teatatud Euroopa innovatsioonipartnerlus

Sekkumisviisid	Väljundnäitajad ²
Teadmiste vahetamine ja teabe levitamine (artikkel 78)	O.33 Toetatud koolitus-, nõustamis- ja teadlikkuse suurendamise tegevuste või ühikute arv
Horisontaalsed näitaja	O.34 ^{MO} Keskkonnatavadega hõlmatud hektarite arv (tingimuslikkuse ja ökokavadega ning põllumajandus- ja metsandusalaste keskkonna- ja kliimamuutuste juhtimise kohustustega hõlmatud füüsilise pindala koondnäitaja)
Teatavatesse sektoritesse sekkumise viisid (artikkel 47)	O.35 Toetatud rakenduskavade arv
Veinisektorisse sekkumise viisid (artikkel 58)	O.36 Veinisektoris toetatud meetmete või ühikute arv
Mesindussektorisse sekkumise viisid (artikkel 55)	O.37 Mesinduse säilitamiseks või arendamiseks toetatud meetmete või ühikute arv

KONTEKSTINÄITAJAD

	Näitaja number	Kontekstinäitaja
Elanikkond	C.01	Rahvaarv kokku
	C.02	Rahvastikutihedus
	C.03	Elanikkonna vanuseline struktuur
Kogupindala	C.04	Kogupindala
	C.05	Maakate
Tööturg	C.06	Tööhõive määr maapiirkondades
	C.07	Töötuse määr maapiirkondades
	C.08	Tööhõive (sektorite, piirkonnatüüpide ja majandustegevuste kaupa)
Majandus	C.09	SKP elaniku kohta
	C.10	Vaesuse määr
	C.11	Kogulisandväärtus sektorite ja piirkonnatüüpide kaupa, põllumajanduses ja esmatootjate osas
Põllumajandusettevõtted ja põllumajandustootjad	C.12	Põllumajanduslikud majapidamised (põllumajandusettevõtted)
	C.13	Põllumajandusettevõtte töäjõud
	C.14	Põllumajandusettevõtte juhtide vanuseline struktuur
	C.15	Põllumajandusettevõtte juhtide põllumajandusalaane väljaõpe
	C.16	Uued põllumajandusettevõtte juhid ja uued noored põllumajandusettevõtte juhid

	Näitaja number	Kontekstinäitaja
Põllumajandusmaa	C.17 C.18 C.19 C.20 C.21 C.22	Kasutatav põllumajandusmaa Niisutatav maa Põllumajandus Natura 2000 aladel Looduslikust ja muust eripärast tingitud piirangutega alad Maastikuelemente hõlmav põllumajandusmaa Põllukultuuride mitmekesisus
Põllumajandusloomad	C.23 C.24	Loomühikud Loomkoormus
Põllumajandustulu ja põllumajandusettevõtte sissetulek	C.25 C.26 C.27 C.28	Põllumajanduslik faktortulu Põllumajandustulu võrdlus mittepõllumajanduslike töjõukuludega Põllumajandusettevõtte sissetulek põllumajandustootmise viisi, piirkonna ja põllumajandusettevõtte suuruse kaupa looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladel Kapitali kogumahutus põhivarasse põllumajanduses
Põllumajanduse tootlikkus	C.29 C.30	Tootmistegurite kogutootlikkus põllumajanduses Töjõu tootlikkus põllumajanduses, metsanduses ja toidutööstuses
Põllumajandustoodete ga kauplemine	C.31	Põllumajandustoodete import ja eksport
Muu tulutoov tegevus	C.32	Turismitaristu
Põllumajandustavad	C.33 C.34 C.35	Mahepõllumajandusega hõlmatud põllumajandusmaa Põllumajandustootmise intensiivsus Liidu kvaliteedikavadele ja mahepõllumajanduse põhimõtetele vastava toodangu väärtus

	Näitaja number	Kontekstinäitaja
Elurikkus	C.36 C.37	Põllulinnuindeks Selliste põllumajandusega seotud liidu tähtsusega liikide ja elupaikade protsent, mille arvukus/ulatus on stabiilne või suurenev
Vesi	C.38 C.39	Vee kasutamine põllumajanduses Vee kvaliteet Toitainete üldine tasakaal – lämmastik Toitainete üldine tasakaal – fosfor Nitraadid põhjavees
Muld	C.40 C.41	Mulla orgaaniline süsinik põllumajandusmaal Vee põhjustatud mullaerosioon
Energeetika	C.42 C.43	Taastuvenergia säästev tootmine põllumajandus- ja metsandussektoris Energiakasutus põllumajanduses, metsanduses ja toidutööstuses
Kliima	C.44 C.45 C.46	Põllumajandusest tulenev kasvuhoonegaaside heide Põllumajandussektori vastupanuvõime arengu näitaja Katastroofidega seotud otsene põllumajanduskahju
Õhk	C.47	Põllumajandusest tulenev ammoniaagiheide
Tervis	C.48 C.49	Antimikroobikumide müük/kasutamine toiduloomade puhul Pestitsiididega kaasnevad riskid, pestitsiidide kasutamine ja mõju

II LISA**ARTIKLI 10 KOHANE WTO OMAMAINE TOETUS**

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
Baassissetuleku toetus	III jaotise II peatüki 2. jao 2. alajagu	5 (kui rakendamine ei toimu toetusõiguste alusel) 6 (kui rakendamine toimub toetusõiguste alusel)
Ümberjaotav sissetulekutoetus	Artikkel 29	5 (kui seotud baassissetuleku toetust ei rakendata toetusõiguste alusel) 6 (kui seotud baassissetuleku toetust rakendatakse toetusõiguste alusel)
Täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele	Artikkel 30	5 (kui seotud baassissetuleku toetust ei rakendata toetusõiguste alusel) 6 (kui seotud baassissetuleku toetust rakendatakse toetusõiguste alusel)
Kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavad (ökokavad)	Artikli 31 lõike 7 esimese lõigu punkt a	5 (kui seotud baassissetuleku toetust ei rakendata toetusõiguste alusel) 6 (kui seotud baassissetuleku toetust rakendatakse toetusõiguste alusel)

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
Kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavad (ökokavad)	Artikli 31 lõike 7 esimese lõigu punkt b	12
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – investeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, teadusuuringutesse ning eksperimentaalsesse ja uuenduslikesse tootmismeetoditesse ja muudesse meetmetesse sellistes valdkondades nagu:	Artikli 47 lõike 1 punkt a	2, 11 või 12
- mullakaitse, sealhulgas mulla süsinikusisalduse tõstmine ja mullastruktuuri parandamine ning saasteainete vähendamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt i	12
- veekasutuse ja mõistliku veevarude majandamise parandamine, sealhulgas vee säästmine, veekaitse ja kuivendamine;	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt ii	12
- ebasoodsate ilmastikutingimuste tekitatud kahju vältimine ning muutuvatele kliimatingimustele kohandatud sortide, tõugude ning viljelustavade arendamise ja kasutamise edendamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt iii	12

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
- energiasäästu ja -tõhususe ning taastuenergia kasutamise suurendamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt iv	11 või 12
- ökoloogiline pakendamine ainult teadusuuringute ja eksperimentaaltootmise valdkonnas	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt v	2
- bioturvalisus, loomatervis ning loomade heaolu	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt vi	12
- heitkoguste ja jäätmete vähendamine, kõrvalsaaduste kasutamise, sh nende taaskasutamine ja väärimine, ning jäätmekäitluse parandamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt vii	11 või 12
- kahjurikindluse parandamine ja pestitsiidide kasutamisest tulenevate riskide ja mõju vähendamine, sh integreeritud taimekaitse meetodite rakendamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt viii	2, 11 või 12
- vastupanuvõime parandamine loomahaigustele ja veterinaarvirmete, sealhulgas antibiootikumide kasutamise vähendamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt ix	2
- elurikkust soodustavate elupaikade loomine ja säilitamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt x	12
- tootekvaliteedi parandamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt xi	2

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
- geneetiliste ressursside parandamine	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt xii	2
- töötingimuste parandamine ja tööandja kohustuste ning tervishoiu ja tööohutusnõuete täitmise tagamine kooskõlas direktiividega 89/391/EMÜ, 2009/104/EÜ ja (EL) 2019/1152	Artikli 47 lõike 1 punkti a alapunkt xiii	2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – nõustamisteenused ja tehniline abi	Artikli 47 lõike 1 punkt b	2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – koolitus ja parimate tavade vahetamine	Artikli 47 lõike 1 punkt c	2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – mahepõllumajanduslik või integreeritud tootmine	Artikli 47 lõike 1 punkt d	12

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – meetmed, mille eesmärk on suurendada transpordi ning säilitamise kestlikkust ja tõhusust	Artikli 47 lõike 1 punkt e	11, 12 või 2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – müügiedendus, teavitustegevus ja turustamine	Artikli 47 lõike 1 punkt f	2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – kvaliteedikavad	Artikli 47 lõike 1 punkt g	2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – jälgitavus- ja sertifitseerimissüsteemid	Artikli 47 lõike 1 punkt h	2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – kliimamuutustega kohanemine ja nende leevendamine	Artikli 47 lõike 1 punkt i	11, 2 või 12
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – ühisfondid	Artikli 47 lõike 2 punkt a	7 või 2

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse	Artikli 47 lõike 2 punkt b	11 või 2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – viljapuu- või oliiviistandike taasisutamise	Artikli 47 lõike 2 punkt d	8
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – kariloomade taastamine pärast tervishoiu kaalutlustel toimunud või looduskatastroofidest tingitud kaotusi	Artikli 47 lõike 2 punkt e	8
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – juhendamine	Artikli 47 lõike 2 punkt j	2
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – kolmandate riikide fütosanitaarnõuete rakendamine ja juhtimine	Artikli 47 lõike 2 punkt k	2

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
Puu- ja köögivilja-, humala-, oliiviõli- ja lauaoliivisektor ning muud artikli 42 punktis f osutatud sektorid – teavitamismeetmed	Artikli 47 lõike 2 punkt 1	2
Mesindussektor – nõustamisteenused, tehniline abi, koolitus, teave ja parimate kogemuste vahetamine	Artikli 55 lõike 1 punkt a	2
Mesindussektor – investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse ning muud meetmed, sealhulgas võitlus kahjurite ja mesilaste haigustega	Artikli 55 lõike 1 punkti b alapunkt i	11 või 12 või 2
Mesindussektor – investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse ning muud meetmed, sealhulgas ebasoodsate ilmastikutingimuste tekitatud kahju vältimine, majandamispraktikate arendamine ja kasutamine	Artikli 55 lõike 1 punkti b alapunkt ii	11 või 12 või 2
Mesindussektor – laboratooriumide toetamine	Artikli 55 lõike 1 punkt c	2
Mesindussektor – teadusprogrammid	Artikli 55 lõike 1 punkt e	2
Mesindussektor – müügiedendus, teavitustegevus ja turustamine	Artikli 55 lõike 1 punkt f	2

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
Mesindussektor – tootekvaliteedi parandamine	Artikli 55 lõike 1 punkt g	2
Veinisektor – ümberkorraldamine ja muutmine	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt a	8, 11 või 12
Veinisektor – investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt b	11
Veinisektor – materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud innovatsiooni	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt e	11
Veinisektor – nõustamisteenused	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt f	2
Veinisektor – teavitustegevus	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt h	2
Veinisektor – veiniturismi edendamine	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt i	2
Veinisektor – turu tundmise parandamine	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt j	2
Veinisektor – müügiedendus ja teavitustegevus	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt k	2
Veinisektor – ühisfondide halduskulud	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt l	2
Veinisektor – investeeringud kestlikkuse parandamiseks	Artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt m	11 või 12 või 2

Sekkumisviis	Käesoleva määruse viide	WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt (nn roheline kast)
Keskkonna- ja kliimakoostused ning muud majandamiskoostused	Artikkel 70	12
Looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevad piirangud	Artikkel 71	13
Teatavatest koostuslikest nõuetest tulenevad piirkondlikud ebasoodsad tegurid	Artikkel 72	12
Investeeringud	Artikkel 73	11 või 8
Investeeringud niisutusse	Artikkel 74	11
Koostöö	Artikkel 77	2
Teadmiste vahetamine ja teabe levitamine	Artikkel 78	2

III LISA

ARTIKLI 12 KOHASED TINGIMUSLIKKUSE REEGLID

KMN: kohustuslikud majandamisnõuded

HPK: maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardid

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
Kliima ja keskkond	Kliimamuutused (nende leevendamine ja nendega kohanemine)	HPK 1	Püsirohumaa säilitamine, võttes aluseks püsirohumaa ja põllumajandusmaa suhtarvu riiklikul, piirkondlikul, allpiirkondlikul, põllumajanduslike majapidamiste rühma ja põllumajandusliku majapidamise tasandil 2018. võrdlusaastaga võrreldes Suurim vähenemine võrdlusaastaga võrreldes on 5 %	Põllumajandusliku otstarbe muutmise vastased üldised kaitsemeetmed süsinikuvaru säilitamiseks
		HPK 2	Märg- ja turbaalade kaitse ¹	Süsinikurikaste muldade kaitse
		HPK 3	Koristusjäätmete põletuskeeld, välja arvatud taimetervise eesmärkidel	Mulla orgaanilise aine sisalduse säilitamine

¹ Liikmesriigid võivad oma ÜPP strateegiakavades ette näha, et seda HPKd kohaldatakse alles alates taotlusaastast 2024 või 2025. Sellisel juhul näitavad liikmesriigid, et viivitus on vajalik juhtimissüsteemi sisseadmiseks vastavalt üksikasjalikule planeerimisele. HPK 2. nõude kehtestamisel tagavad liikmesriigid, et asjaomasel maal võib säilitada põllumajandusliku tegevuse, mis võimaldab kvalifitseerida maa põllumajandusmaaks.

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
	Vesi	KMN 1	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1): artikli 11 lõike 3 punkt e ning punkt h, mis on seotud fosfaatide hajureostusallikate kontrollimise suhtes kohaldatavate kohustuslike nõuetega	
		KMN 2	Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1): artiklid 4 ja 5	
		HPK 4	Vooluveekogude äärde puhverribade rajamine ¹	Jõgede kaitse reostuse ja äravoolu eest

¹ Käesoleva HPK standardi kohased puhverribad vooluveekogude ääres peavad üldjuhul ja kooskõlas liidu õigusega olema vähemalt kolm meetrit laiad ribad, kus ei kasutata pestitsiidide ja väetisi.

Märkimisväärsete veeärastus- ja niisutuskraavidega aladel võivad liikmesriigid selle ala puhul asjakohaselt põhjendatud juhtudel kohandada miinimumlaiust vastavalt liikmesriigi kohalikele oludele.

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
	Muld (kaitse ja kvaliteet)	HPK 5	Mullaharimistavad, mis vähendavad mulla degradeerumise ja -erosiooni riski, sealhulgas nõlva kaldenurgaga arvestamine.	Kohaspetsiifiliste le tingimustele vastav minimaalne maakasutus erosiooni piiramiseks
		HPK 6	Minimaalne taimkate, et vältida katmata mulda kõige kriitilisematel perioodidel ¹	Mulla kaitse kõige kriitilisematel perioodidel
		HPK 7	Külvikord põllumaal, v.a vees kasvavad põllumajanduskultuurid ²	Mulla potentsiaali säilitamine

- ¹ Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad liikmesriigid miinimumnõudeid asjaomastes piirkondades kohandada, et võtta arvesse talveperioodi pikkusest ja karmusest tulenevat lühikest vegetatsiooniperioodi.
- ² Külvikord on põllukultuuri vahetamine põllu tasandil vähemalt kord aastas (v.a mitmeaastaste põllukultuuride, rohu ja muude rohttaimede ning kesa puhul), sealhulgas asjakohaselt majandatavad järelkultuurid.
- Võttes arvesse põllumajandusmeetodite ja agrokliimatiliste tingimuste erinevust, võivad liikmesriigid lubada asjaomastes piirkondades muid liblikõielisi kultuure hõlmavaid tõhusa külvikorra tavasid või põllukultuuride mitmekesistamise tavasid, mille eesmärk on parandada ja säilitada mulla potentsiaali kooskõlas käesoleva HPK standardi eesmärkidega. Liikmesriigid võivad selle standardi kohase kohustuse täitmisest vabastada põllumajanduslikud majapidamised:
- kus üle 75 % põllumaast kasutatakse rohu või muude rohttaimede kasvatamiseks, kesana, liblikõieliste kultuuride kasvatamiseks või kõnealuste kasutusviiside kombinatsioonina;
  - kus üle 75 % toetusõiguslikust põllumajandusmaast on püsirohumaa, seda kasutatakse rohu või muude rohttaimede kasvatamiseks või selliste põllukultuuride kasvatamiseks, mis kasvavad kas olulisel osal aastast või olulise osa kasvutsüklist vees, või kõnealuste kasutusviiside kombinatsioonina, või
  - mille põllumaa suurus on kuni kümme hektarit.
- Liikmesriigid võivad kehtestada ühe põllukultuuriga kaetud pindala ülempiiri, et vältida suuri monokultuure.
- Määruse (EL) 2018/848 kohaselt sertifitseeritud põllumajandustootjad loetakse sellele HPK standardile vastavaks.

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
	Elurikkus ja maastik (kaitse ja kvaliteet)	KMN 3	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7): artikli 3 lõige 1, artikli 3 lõike 2 punkt b, artikli 4 lõiked 1, 2 ja 4	
		KMN 4	Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7): artikli 6 lõiked 1 ja 2	

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
		HPK 8	<ul style="list-style-type: none"> - Tootmisega mitteseotud maa-alade või objektide all asuva põllumajandusmaa minimaalne osakaal¹ - Vähemalt 4 % põllumaast põllumajandusettevõtte tasandil on tootmisega mitteseotud maa-alade või objektide, sealhulgas kesa all. 	Tootmisega mitteseotud objektide ja maa-ala säilitamine, et suurendada elurikkust

¹ Liikmesriigid võivad selle taande kohase kohustuse täitmisest vabastada põllumajanduslikud majapidamised:

a) kus üle 75 % põllumaast kasutatakse rohu või muude rohhtaime kasvatamiseks, kesana, liblikõieliste kultuuride kasvatamiseks või kõnealuste kasutusviiside kombinatsioonina;

b) kus üle 75 % toetusõiguslikust põllumajandusmaast on püsirohumaa, seda kasutatakse rohu või muude rohhtaime kasvatamiseks või selliste põllukultuuride kasvatamiseks, mis kasvavad kas olulisel osal aastast või olulise osa kasvutsüklist vees, või kõnealuste kasutusviiside kombinatsioonina, või

c) mille põllumaa suurus on kuni kümme hektarit.

Liikmesriigid, kus üle 50 % kogu maismaa pindalast on kaetud metsaga, võivad selles taandes sätestatud kohustuse täitmisest vabastada põllumajanduslikud majapidamised, mis asuvad sellistel aladel, mille need liikmesriigid on määratlenud looduslikust eripärast tingitud piirangutega aladena kooskõlas määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 32 lõike 1 punktiga a või b, tingimusel et üle 50 % käesoleva lõigu teises lauses osutatud üksuse maismaal asuvast pindalast on kaetud metsaga ning et metsamaa suhe põllumajandusmaasse on suurem kui 3:1. Metsaga kaetud ala ning metsamaa suhet põllumajandusmaasse hinnatakse LAU2 tasandiga samaväärse ala tasandil või muu selgelt piiritletud üksuse tasandil, mis katab ühtainsat selgelt piiritletud ühtset geograafilist ala, kus on sarnased põllumajanduslikud tingimused.

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid	Standardi peamine eesmärk
		<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="746 331 1139 667">- Kui põllumajandustootja kohustub tõhustatud ökokava alusel panema vähemalt 7 % oma põllumaast tootmisega mitteseotud maa-alade või objektide, sealhulgas kesa alla kooskõlas artikli 31 lõikega 6, on käesoleva HPK standardi täitmise seotud osa suurus piiratud 3 %-ga. <li data-bbox="746 674 1139 1104">- Vähemalt 7 % põllumaast põllumajandusettevõtte tasandil, kui see hõlmab ka püüdekultuure või lämmastikku siduvaid kultuure, haritakse taimekaitsevahendeid kasutamata, sellest 3 % on kesa või tootmisega mitteseotud objektide all. Liikmesriigid peaksid kasutama püüdekultuuride puhul kaalutegurit 0,3.	

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
			<ul style="list-style-type: none"> - Maastikuelementide säilitamine - Keeld lõigata hekke ja puid lindude pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal - Meetmed invasiivsete taimeliikide vältimiseks (lisavõimalus)	
		HPK 9	Keeld muuta või künda Natura 2000 aladel asuvaid keskkonnatundlikeks püsirohumaadeks liigitatud püsirohumaaid	Elupaikade ja liikide kaitse

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
Rahva- ja taimetervis	Toiduohutus	KMN 5	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1): artiklid 14 ja 15, artikli 17 lõige 1 ¹ ning artiklid 18, 19 ja 20	

¹ Mida on eelkõige rakendatud järgmiste õigusaktidega:

- määruse (EÜ) nr 470/2009 artikkel 14 ja määruse (EÜ) nr 37/2010 lisa;
- määrus (EÜ) nr 852/2004: artikli 4 lõige 1 ja I lisa A osa II jao punkti 4 alapunktid g, h ja j, punkti 5 alapunktid f ja h ning punkt 6; III jao punkti 8 alapunktid a, b, d, e ning punkti 9 alapunktid a ja c;
- määrus (EÜ) nr 853/2004: artikli 3 lõige 1, III lisa IX jao I peatüki I osa punkti 1 alapunktid b, c, d, e; I osa punkti 2 alapunkti a punktid i, ii, iii, alapunkti b punktid i ja ii ning alapunkt c; I osa punkt 3; I osa punkt 4; I osa punkt 5; II osa A jao punktid 1, 2, 3, 4; II osa B jao punkti 1 alapunktid a, d, punkt 2, punkti 4 alapunktid a, b, III lisa X jao I peatüki I osa punkt 1;
- määrus (EÜ) nr 183/2005: artikli 5 lõiked 1, 5 ja 6 ning I lisa A osa I jaotise punkti 4 alapunktid e ja g; II jaotise punkti 2 alapunktid a, b ja e ja III lisa (pealkirja „Söötmise“ punkti 1 (pealkirjaga „Ladustamine“) esimene ja viimane lause ning punkti 2 (pealkirjaga „Jaotamine“) kolmas lause), ning
- määrus (EÜ) nr 396/2005: artikkel 18.

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
		KMN 6	Nõukogu 29. aprilli 1996. aasta direktiiv 96/22/EÜ, mis käsitleb teatavate hormonaalse või türostaatilise toimega ainete ja beetaagonistide kasutamise keelamist loomakasvatuses ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 81/602/EMÜ, 88/146/EMÜ ja 88/299/EMÜ (EÜT L 125, 23.5.1996, lk 3): artikli 3 punktid a, b, d ja e ning artiklid 4, 5 ja 7	
	Taimekaitsevahendid	KMN 7	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1): artikli 55 esimene ja teine lause	
		KMN 8	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks (ELT L 309, 24.11.2009, lk 71):	

Pindala	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		Standardi peamine eesmärk
			<p>artikli 5 lõige 2 ja artikli 8 lõiked 1–5;</p> <p>artikkel 12 seoses piirangutega, mida kohaldatakse pestitsiidide kasutamise suhtes direktiivi 2000/60/EÜ ja Natura 2000 võrgustikku käsitlevate õigusaktide põhjal kindlaks määratud kaitsealadel;</p> <p>artikli 13 lõiked 1 ja 3, milles käsitletakse pestitsiidide käitlemist ja ladustamist ning pestitsiidijääkide töötlemist.</p>	
Loomade heaolu	Loomade heaolu	KMN 9	<p>Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/119/EÜ, milles sätestatakse vasikate kaitse miinimumnõuded (ELT L 10, 15.1.2009, lk 7):</p> <p>artiklid 3 ja 4</p>	
		KMN 10	<p>Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/120/EÜ, milles sätestatakse sigade kaitse miinimumnõuded (ELT L 47, 18.2.2009, lk 5):</p> <p>artiklid 3 ja 4</p>	
		KMN 11	<p>Nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/58/EÜ, mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset (EÜT L 221, 8.8.1998, lk 23):</p> <p>artikkel 4</p>	

IV LISA

ARTIKLI 14 KOHASED SOTSIAALSE TINGIMUSLIKKUSE REEGLID

Pindala	Kohaldatavad õigusaktid	Asjakohased sätted	Nõuded
Tööhõive	Läbipaistvad ja prognoositavad töötingimused Direktiiv (EL) 2019/1152	Artikkel 3	Töötingimused tuleb esitada kirjalikult (tööleping)
		Artikkel 4	Tuleb tagada, et põllumajanduses töötamine toimub töölepingu alusel
		Artikkel 5	Tööleping tuleb esitada esimese seitsme tööpäeva jooksul
		Artikkel 6	Töösuhte muudatused tuleb esitada dokumendi vormis
		Artikkel 8	Katseaeg
		Artikkel 10	Töö minimaalse prognoositavusega seotud tingimused
		Artikkel 13	Kohustuslik koolitus

Pindala	Kohaldatavad õigusaktid	Asjakohased sätted	Nõuded
Tervis ja ohutus	Meetmed, millega soodustatakse töötajate tervise ja ohutuse parandamist Direktiiv 89/391/EMÜ	Artikkel 5	Üldsätted, millega kehtestatakse tööandja kohustus tagada töötajate ohutus ja tervis
		Artikkel 6	Tööandjate üldine kohustus võtta ohutuse ja tervise kaitseks vajalikud meetmed, sealhulgas riskide ennetamine ning teabe ja väljaõppe andmine
		Artikkel 7	Kaitse- ja ennetusmeetmed: tuleb määrata üks või mitu töötajat, kes tegelevad tervise ja ohutuse alaste küsimustega, või tuleb kasutada ettevõtteväliseid pädevaid teenistusi
		Artikkel 8	Tööandja peab võtma meetmeid, mida on vaja esmaabi andmiseks, tulekustutustöödeks ja töötajate evakueerimiseks
		Artikkel 9	Tööandjate kohustused seoses riskide hindamisega, kaitsemeetmete rakendamise ja kaitsevahendite kasutamise ning tööõnnetuste registreerimise ja nendest teatamisega
		Artikkel 10	Töötajate teavitamine ohutus- ja terviseriskidest ning kaitse- ja ennetusmeetmetest
		Artikkel 11	Töötajatega konsulteerimine ja nende osalemine kõiki tööohutuse ja tervishoiuga seotud küsimusi käsitlevates aruteludes
		Artikkel 12	Tööandja peab tagama, et töötajad saavad asjakohast ohutuse ja tervise alast koolitust

Pindala	Kohaldatavad õigusaktid	Asjakohased sätted	Nõuded
	Töötajate töövahendite kasutamisele esitatavad ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuded Direktiiv 2009/104/EÜ	Artikkel 3	Üldised kohustused tagada, et töövahendid sobivad töötajate tööülesannete täitmiseks ilma ohutust või tervist kahjustamata
		Artikkel 4	Töövahendeid käsitlevad eeskirjad peavad vastama direktiivile ja kehtestatud miinimumnõuetele ja neid tuleb nõuetekohaselt hooldada
		Artikkel 5	Töövahendite kontrollimine – seadmeid peavad pärast paigaldamist ja seejärel regulaarselt kontrollima pädevad isikud
		Artikkel 6	Töövahendid, millega kaasnevad eririskid, võivad kasutada üksnes isikud, kellele see on ülesandeks tehtud, ning kõiki parandus-, ümberseadistus- ja hooldustöid peavad tegema selleks määratud töötajad
		Artikkel 7	Ergonoomia ja tervishoid
		Artikkel 8	Töötajatele tuleb anda piisavat teavet ja asjakohasel juhul kirjalikke juhiseid töövahendite kasutamise kohta
		Artikkel 9	Töötajad peavad saama piisava väljaõppe

V LISA

LIIKMESRIIKIDELE OTSETOETUSTEKS ETTE NÄHTUD RAHAERALDISED, MILLELE ON OSUTATUD
ARTIKLI 87 LÕIKE 1 ESIMESES LÕIGUS

(jooksevhindades, eurodes)

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Belgia	494 925 924	494 925 924	494 925 924	494 925 924	494 925 924
Bulgaaria	808 442 754	817 072 343	825 701 932	834 331 520	834 331 520
Tsehhi	854 947 297	854 947 297	854 947 297	854 947 297	854 947 297
Taani	862 367 277	862 367 277	862 367 277	862 367 277	862 367 277
Saksamaa	4 915 695 459	4 915 695 459	4 915 695 459	4 915 695 459	4 915 695 459
Eesti	196 436 567	199 297 294	202 158 021	205 018 748	205 018 748
Iirimaa	1 186 281 996	1 186 281 996	1 186 281 996	1 186 281 996	1 186 281 996
Kreeka	2 075 656 043	2 075 656 043	2 075 656 043	2 075 656 043	2 075 656 043
Hispaania	4 874 879 750	4 882 179 366	4 889 478 982	4 896 778 599	4 896 778 599
Prantsusmaa	7 285 000 537	7 285 000 537	7 285 000 537	7 285 000 537	7 285 000 537

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Horvaatia	374 770 237	374 770 237	374 770 237	374 770 237	374 770 237
Itaalia	3 628 529 155	3 628 529 155	3 628 529 155	3 628 529 155	3 628 529 155
Küpros	47 647 540	47 647 540	47 647 540	47 647 540	47 647 540
Läti	349 226 285	354 312 105	359 397 925	364 483 744	364 483 744
Leedu	587 064 372	595 613 853	604 163 335	612 712 816	612 712 816
Luksemburg	32 747 827	32 747 827	32 747 827	32 747 827	32 747 827
Ungari	1 243 185 165	1 243 185 165	1 243 185 165	1 243 185 165	1 243 185 165
Malta	4 594 021	4 594 021	4 594 021	4 594 021	4 594 021
Madalmaad	717 382 327	717 382 327	717 382 327	717 382 327	717 382 327
Austria	677 581 846	677 581 846	677 581 846	677 581 846	677 581 846
Poola	3 092 416 671	3 123 600 494	3 154 784 317	3 185 968 140	3 185 968 140
Portugal	613 619 128	622 403 166	631 187 204	639 971 242	639 971 242
Rumeenia	1 946 921 018	1 974 479 078	2 002 037 137	2 029 595 196	2 029 595 196

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Sloveenia	131 530 052	131 530 052	131 530 052	131 530 052	131 530 052
Slovakkia	400 894 402	405 754 516	410 614 629	415 474 743	415 474 743
Soome	519 350 246	521 168 786	522 987 325	524 805 865	524 805 865
Rootsi	686 131 966	686 360 116	686 588 267	686 816 417	686 816 417

VI LISA

ARTIKLI 42 PUNKTIS F OSUTATUD TOODETE LOETELU

CN-kood	Kirjeldus
ex 0101	Elushobused, -eeslid, -muulad ja -hobueeslid:
	– hobused
0101 21 00	– – tõupuhtad aretusloomad ¹ :
0101 29	– – muud:
0101 29 10	– – – tapaloomad
0101 29 90	– – – muud
0101 30 00	– eeslid
0101 90 00	– muud
ex 0103	Elussead:
0103 10 00	– tõupuhtad aretusloomad ²)
ex 0106	Muud elusloomad:
0106 14 10	– koduküülikud
ex 0106 19 00	– – muud: põhjapõdrad ja hirved
0106 33 00	– – jaanalinnud; emud (<i>Dromaius novaehollandiae</i>)
0106 39 10	– – – tuvid
0106 39 80	– – – muud linnud

¹ Selle alamrubriigi kirjete suhtes kohaldatakse asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud tingimusi (vt määrust (EL 2016/1012 ja komisjoni 17. veebruari 2015. aasta rakendusmäärust (EL) 2015/262, milles sätestatakse hobuslaste identifitseerimise meetodeid käsitlevad eeskirjad kooskõlas nõukogu direktiividega 90/427/EMÜ ja 2009/156/EÜ (hobusepassi käsitlev määrus) (ELT L 59, 3.3.2015, lk 1)).

² Määrus (EL) 2016/2012.

CN-kood	Kirjeldus
ex 0205 00	Värske, jahutatud või külmutatud hobuseliha
ex 0208	Muu liha ja söödav rups, värske, jahutatud või külmutatud:
ex 0208 10 10	-- koduküülikute liha
ex 0208 90 10	-- kodutuvi liha
ex 0208 90 30	-- ulukiliha, v.a küüliku ja jänese
ex 0208 90 60	-- põhjapõdraliha
ex 0407	Linnunud (koorega), värsked, konserveeritud või kuumtöödeldud:
0407 19 90	-- viljastatud munad, muud kui kodulindude munad
0407 29 90	-- muud värsked munad, muud kui kodulindude munad
0407 90 90	-- muud munad, muud kui kodulindude munad
0701	Kartulid, värsked või jahutatud
ex 0713	Kuivatatud kaunviljad (poetatud, kooritud või koorimata, tükeldatud või tükeldamata):
ex 0713 10	-- herved (<i>Pisum sativum</i>):
0713 10 90	-- muud kui seemneks
ex 0713 20 00	-- kikerherved (nuudid):
	-- muud kui seemneks
	-- aedoad (<i>Vigna</i> spp., <i>Phaseolus</i> spp.):
ex 0713 31 00	-- aedoad sordist <i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper või <i>Vigna radiata</i> (L.) Wilczek:
	-- muud kui seemneks
ex 0713 32 00	-- kandilised aedoad e asukioad (<i>Phaseolus</i> või <i>Vigna angularis</i>):
	-- muud kui seemneks

CN-kood	Kirjeldus
ex 0713 33	-- harilikud aedoad (<i>Phaseolus vulgaris</i>):
0713 33 90	--- muud kui seemneks
ex 0713 34 00	-- maaoad (<i>Vigna subterranea</i> või <i>Voandzeia subterranea</i>):
	--- muud kui seemneks
ex 0713 35 00	-- silmoad (<i>Vigna unguiculata</i>):
	--- muud kui seemneks
ex 0713 39 00	-- muud:
	--- muud kui seemneks
ex 0713 40 00	- läätsed:
	-- muud kui seemneks
ex 0713 50 00	- põldoad (<i>Vicia faba</i> var. <i>major</i>) ja söödaoad (<i>Vicia faba</i> var. <i>equina</i> ja <i>Vicia faba</i> var. <i>minor</i>):
	-- muud kui seemneks
ex 0713 60 00	- harilikud tuviherned (<i>Cajanus cajan</i>):
	-- muud kui seemneks
ex 0713 90 00	- muud:
	-- muud kui seemneks
1201 90 00	Sojauba, purustatud või purustamata, v.a seemned
1202 41 00	Maapähkel, röstimata või muul viisil kuumtöötlemata, lüdimata, v.a seemned
1202 42 00	Maapähkel, röstimata või muul viisil kuumtöötlemata, lüditud, purustatud või purustamata, v.a seemned

CN-kood	Kirjeldus
1203 00 00	Kopra
1204 00 90	Linaseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1205 10 90	Madala eruuhappesisaldusega rapsi- või rüpsiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1205 90 00	Muud rapsi- või rüpsiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1206 00 91	Päevalilleseemned, kooritud; halli- ja valgetriibulise kestaga, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1206 00 99	Muud päevalilleseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 29 00	Puuvillaseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 40 90	Seesamiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 50 90	Sinepiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 60 00	– safloori (<i>Carthamus tinctorius</i>) seemned
1207 91 90	Unimagunaseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 99 91	Kanepiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
ex 1207 99 96	Muud õliseemned ja õliviljad, purustatud või purustamata, v.a seemneks
ex 1209 29 50	– – – lupiiniseemned, v.a seemneks
ex 1211	Taimed ja taimeosad (sh seemned ja viljad), mida kasutatakse peamiselt parfümeerias ja farmaatsias, insektitsiididena, fungitsiididena vms otstarbel, värsked või kuivatatud, ka tükeldatud, purustatud, pulbristatud (välja arvatud IX osas CN-koodi ex 1211 90 86 all loetletud tooted)

CN-kood	Kirjeldus
1212 94 00	Sigurijuured
ex 1214	Kaalikas, söödapeet ja muud söödajuurviljad, hein, lutsern, ristik, esparsett, söödakapsas, lupiin, vikk jms söödad, ka graanulitena:
ex 1214 10 00	– lutsernijahu ja -graanulid:
	– – – v.a kunstlikult kuuma õhu käes kuivatatud või muul viisil kuivatatud ja jahvatatud lutsern
ex 1214 90	– muud:
1214 90 10	– – söödapeet, kaalikas ja muud söödajuurviljad
ex 1214 90 90	– – muud, v.a:
	– – – esparsett, ristik, lupiin, vikk jm kunstlikult kuuma õhu käes kuivatatud söödad, v.a hein, söödakapsas ja heina sisaldavad tooted
	– – – esparsett, ristik, lupiin, vikk, mesikas, kikerhernes ja harilik nõiahammas, muul viisil kuivatatud ja jahvatatud
ex 2206	Muud kääritatud joogid (näiteks õuna- ja pirnisiider, mõdu); kääritatud jookide segud omavahel või mittealkohoolsete jookidega, mujal nimetamata:
ex 2206 00 31 kuni ex 2206 00 89	– kääritatud joogid, muu kui <i>piquette</i>
5201	Puuvill, kraasimata ja kammimata

VII LISA

LIIKMESRIIKIDELE ETTE NÄHTUD RAHAERALDISED
(EELARVEAASTA KOHTA) VEINISEKTORISSE SEKKUMISE VIISIDELE,
NAGU ON OSUTATUD ARTIKLI 88 LÕIKES 1

	Eurodes (jooksevhindades)
Bulgaaria	25 721 000
Tšehhi	4 954 000
Saksamaa	37 381 000
Kreeka	23 030 000
Hispaania	202 147 000
Prantsusmaa	269 628 000
Horvaatia	10 410 000
Itaalia	323 883 000
Küpros	4 465 000
Leedu	43 000
Ungari	27 970 000
Austria	13 155 000
Portugal	62 670 000
Rumeenia	45 844 000
Sloveenia	4 849 000
Slovakkia	4 887 000

VIII LISA

LIUKMESRIIKIDELE OTSETOETUSTEKS ETTE NÄHTUD RAHAERALDISED,
MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 87 LÕIKE 1 TEISES LÕIGUS

(jooksevhindades, eurodes)

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Bulgaaria	2 557 820	2 557 820	2 557 820	2 557 820	2 557 820
Kreeka	183 996 000	183 996 000	183 996 000	183 996 000	183 996 000
Hispaania	59 690 640	59 690 640	59 690 640	59 690 640	59 690 640
Portugal	177 589	177 589	177 589	177 589	177 589

IX LISA

LIIKMESRIIKIDELE OTSETOETUSTEKS ETTE NÄHTUD RAHAERALDISED (V.A PUUVILLATOETUS JA ENNE SUMMADE ÜMBERPAIGUTAMIST), MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 87 LÕIKE I KOLMANDAS LÕIGUS

(jooksevhindades, eurodes)

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Belgia	494 925 924	494 925 924	494 925 924	494 925 924	494 925 924
Bulgaaria	805 884 934	814 514 523	823 144 112	831 773 700	831 773 700
Tšehhi	854 947 297	854 947 297	854 947 297	854 947 297	854 947 297
Taani	862 367 277	862 367 277	862 367 277	862 367 277	862 367 277
Saksamaa	4 915 695 459	4 915 695 459	4 915 695 459	4 915 695 459	4 915 695 459
Eesti	196 436 567	199 297 294	202 158 021	205 018 748	205 018 748
Iirimaa	1 186 281 996	1 186 281 996	1 186 281 996	1 186 281 996	1 186 281 996

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Kreeka	1 891 660 043	1 891 660 043	1 891 660 043	1 891 660 043	1 891 660 043
Hispaania	4 815 189 110	4 822 488 726	4 829 788 342	4 837 087 959	4 837 087 959
Prantsusmaa	7 285 000 537	7 285 000 537	7 285 000 537	7 285 000 537	7 285 000 537
Horvaatia	374 770 237	374 770 237	374 770 237	374 770 237	374 770 237
Itaalia	3 628 529 155	3 628 529 155	3 628 529 155	3 628 529 155	3 628 529 155
Küpros	47 647 540	47 647 540	47 647 540	47 647 540	47 647 540
Läti	349 226 285	354 312 105	359 397 925	364 483 744	364 483 744
Leedu	587 064 372	595 613 853	604 163 335	612 712 816	612 712 816
Luksemburg	32 747 827	32 747 827	32 747 827	32 747 827	32 747 827
Ungari	1 243 185 165	1 243 185 165	1 243 185 165	1 243 185 165	1 243 185 165
Malta	4 594 021	4 594 021	4 594 021	4 594 021	4 594 021
Madalmaad	717 382 327	717 382 327	717 382 327	717 382 327	717 382 327

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Austria	677 581 846	677 581 846	677 581 846	677 581 846	677 581 846
Poola	3 092 416 671	3 123 600 494	3 154 784 317	3 185 968 140	3 185 968 140
Portugal	613 441 539	622 225 577	631 009 615	639 793 653	639 793 653
Rumeenia	1 946 921 018	1 974 479 078	2 002 037 137	2 029 595 196	2 029 595 196
Sloveenia	131 530 052	131 530 052	131 530 052	131 530 052	131 530 052
Slovakkia	400 894 402	405 754 516	410 614 629	415 474 743	415 474 743
Soome	519 350 246	521 168 786	522 987 325	524 805 865	524 805 865
Rootsi	686 131 966	686 360 116	686 588 267	686 816 417	686 816 417

X LISA

LIIKMESRIIKIDELE ETTE NÄHTUD RAHAERALDISED
(EELARVEAASTA KOHTA) MESINDUSSEKTORISSE SEKKUMISE VIISIDELE,
NAGU ON OSUTATUD ARTIKLI 88 LÕIKES 2

	Eurodes (jooksevhindades)
Belgia	422 967
Bulgaaria	2 063 885
Tšehhi	2 121 528
Taani	295 539
Saksamaa	2 790 875
Eesti	140 473
Iirimaa	61 640
Kreeka	6 162 645
Hispaania	9 559 944
Prantsusmaa	6 419 062
Horvaatia	1 913 290
Itaalia	5 166 537
Küpros	169 653
Läti	328 804
Leedu	549 828
Luksemburg	30 621
Ungari	4 271 227

	Eurodes (jooksevhindades)
Malta	14 137
Madalmaad	295 172
Austria	1 477 188
Poola	5 024 968
Portugal	2 204 232
Rumeenia	6 081 630
Sloveenia	649 455
Slovakkia	999 973
Soome	196 182
Rootsi	588 545

XII LISA

ARTIKLI 6 LÕIKE 1 PUNKTIS g OSUTATUD
ERIEESMÄRGI SAAVUTAMISEKS RESERVEERITUD MIINIMUMERALDISED

(jooksevhindades, eurodes)

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Belgia	14 847 778	14 847 778	14 847 778	14 847 778	14 847 778
Bulgaaria	24 176 548	24 435 436	24 694 323	24 953 211	24 953 211
Tšehhi	25 648 419	25 648 419	25 648 419	25 648 419	25 648 419
Taani	25 871 018	25 871 018	25 871 018	25 871 018	25 871 018
Saksamaa	147 470 864	147 470 864	147 470 864	147 470 864	147 470 864
Eesti	5 893 097	5 978 919	6 064 741	6 150 562	6 150 562
Iirimaa	35 588 460	35 588 460	35 588 460	35 588 460	35 588 460
Kreeka	56 749 801	56 749 801	56 749 801	56 749 801	56 749 801
Hispaania	144 455 673	144 674 662	144 893 650	145 112 639	145 112 639

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Prantsusmaa	218 550 016	218 550 016	218 550 016	218 550 016	218 550 016
Horvaatia	11 243 107	11 243 107	11 243 107	11 243 107	11 243 107
Itaalia	108 855 875	108 855 875	108 855 875	108 855 875	108 855 875
Küpros	1 429 426	1 429 426	1 429 426	1 429 426	1 429 426
Läti	10 476 789	10 629 363	10 781 938	10 934 512	10 934 512
Leedu	17 611 931	17 868 416	18 124 900	18 381 384	18 381 384
Luksemburg	982 435	982 435	982 435	982 435	982 435
Ungari	37 295 555	37 295 555	37 295 555	37 295 555	37 295 555
Malta	137 821	137 821	137 821	137 821	137 821
Madalmaad	21 521 470	21 521 470	21 521 470	21 521 470	21 521 470
Austria	20 327 455	20 327 455	20 327 455	20 327 455	20 327 455
Poola	92 772 500	93 708 015	94 643 530	95 579 044	95 579 044
Portugal	18 403 246	18 666 767	18 930 288	19 193 810	19 193 810

Kalendriaasta	2023	2024	2025	2026	2027 ja järgnevad aastad
Rumeenia	58 407 631	59 234 372	60 061 114	60 887 856	60 887 856
Sloveenia	3 945 902	3 945 902	3 945 902	3 945 902	3 945 902
Slovakkia	12 026 832	12 172 635	12 318 439	12 464 242	12 464 242
Soome	15 580 507	15 635 064	15 689 620	15 744 176	15 744 176
Rootsi	20 583 959	20 590 803	20 597 648	20 604 493	20 604 493

XIII LISA

LIIDU KESKKONNA- JA KLIIMAALASED SEADUSANDLIKUD AKTID,
MILLE EESMÄRKIDE SAAVUTAMISELE LIIKMESRIIKIDE ÜPP STRATEEGIAKAVAD
PEAKSID KAASA AITAMA JA MILLEGA NEED PEAKSID KOOSKÕLAS OLEMA
VASTAVALT ARTIKLITELE 108, 109 JA 115

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta;
- nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik;
- nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta;
-

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhoonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhoonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL;
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013;
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta;
  - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ;
  -

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks.
-

XIV LISA

ARTIKLI 142 KOHANE

PÕHINÄITAJATEL PÕHINEV ARUANDLUS

Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF)

ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) näitajad

Eesmärgid	Põhinäitajad
Toetada põllumajandusettevõtete elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet kogu liidus, et suurendada pikaajalist toiduga kindlustatust ja põllumajanduse mitmekesisust ning tagada põllumajandusliku tootmise majanduslik kestlikkus liidus	O.3 ÜPP toetuse saajate arv C.25 Põllumajanduslik faktortulu R.6 Ümberjaotamine väiksematele põllumajandusettevõtetele: keskmisest väiksema suurusega toetusõiguslikele põllumajandusettevõtetele hektari kohta antava täiendava otsetoetuse protsent (võrreldes keskmisega)
Suurendada turule orienteeritust ja põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet nii lühi- kui ka pikaajaliselt, pöörates suuremat tähelepanu teadusuuringutele, tehnoloogiale ja digitaliseerimisele	R.9 Põllumajandusettevõtete ajakohastamine: ümberkorraldamiseks ja ajakohastamiseks, sh ressursitõhususe suurendamiseks antavat investeeringutoetust saavate põllumajandusettevõtete osakaal
Parandada põllumajandustootjate positsiooni väärtusahelas	R.10 Parem tarneahela korraldus: ÜPP toetust saavates tootjarühmades, tootjaorganisatsioonides, kohalikel turgudel, lühikestes tarneahelates ja kvaliteedikavades osalevate põllumajandusettevõtete osakaal

Eesmärgid	Põhinäitajad
<p>Aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele, sh kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ja süsiniku sidumise võimendamise kaudu, ning edendada säästvat energiat</p>	<p>I.10 Panustamine kliimamuutuste leevendamisse: kasvuhoonegaaside heide põllumajandusest</p> <p>R.14 Süsiniku säilitamine mullas ja biomassis: sellise kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on vähendada heitkoguseid või säilitada süsiniku säilitamine või seda parandada (sh püsirohumaat, püsiva taimkattega püskikultuurid, põllumajandusmaa märg- ja turbaalal)</p> <p>R.17 Metsastatud maa: metsastamiseks, agrometsanduseks ja metsade taastamiseks toetust saav ala, sh jaotus</p>
<p>Edendada kestlikku arengut ja selliste loodusvarade tõhusat majandamist nagu vesi, muld ja õhk, sh vähendades sõltuvust kemikaalidest</p>	<p>O.34 Keskkonnatavadega hõlmatud hektarite arv (tingimuslikkuse, ökokavadega ning põllumajandus- ja metsandusala keskkonna- ja kliimamuutuste juhtimise kohustustega hõlmatud füüsilise pindala koondnäitaja)</p> <p>I.15 Veekvaliteedi parandamine: toitainete üldine tasakaal põllumajandusmaal</p> <p>I.16 Toitainete lekke vähendamine: nitraadid põhjavees – nende põhjaveepunktide protsent, kus vee nitraadisaldus ületab 50 mg/l, direktiivi 91/676/EMÜ kohaselt</p> <p>I.18 Pestitsiidide säästev ja vähesem kasutamine: pestitsiididega kaasnevad riskid, pestitsiidide kasutamine ja mõju</p> <p>R.19 Mulla kvaliteedi parandamine ja kaitse: sellise kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, millega soodustatakse mulla majandamist, et parandada mulla kvaliteeti ja elustikku (nt mullaharimise vähendamine, põllumajanduskultuuridest taimkate, külvikord, sealhulgas liblikõieliste kultuuridega)</p> <p>R.20 Õhukvaliteedi parandamine: sellise kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on vähendada ammoniaagi heitkoguseid</p>

Eesmärgid	Põhinäitajad
	<p>R.21 Vee kvaliteedi kaitse: sellise kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on parandada veekogude kvaliteeti</p> <p>R.22 Toitainete kestlik majandamine: sellise kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mis on seotud toitainete tõhustatud majandamisega</p> <p>R.24 Pestitsiidide säästev ja vähesem kasutamine: sellise toetatud erikohustuste alusel kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis viib pestitsiidide säästva kasutamiseni, eesmärgiga vähendada pestitsiididega kaasnevaid riske ja kaasnevat mõju, nt pestitsiidide leket</p>
<p>Aidata kaasa elurikkuse kadumise peatamisele ja selle ümber pööramisele, edendada ökosüsteemiteenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke</p>	<p>C.33 Mahepõllumajandusega hõlmatud põllumajandusmaa</p> <p>I.21 Ökosüsteemiteenuste osutamise tõhustamine: maastikuelemente hõlmava põllumajandusmaa osakaal</p> <p>R.29 Mahepõllumajanduse arendamine: ÜPP raames mahepõllumajanduse eesmärgil toetust saava kasutatava põllumajandusmaa osakaal, eristades mahepõllumajanduse säilitamist ja sellele üleminekut</p> <p>R.34 Maastikuelementide säilitamine: sellise kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mis on seotud maastikuelementide, sh hekid ja puud, majandamisega</p>
<p>Muuta valdkond noortele põllumajandustootjatele ja teistele uutele põllumajandustootjatele atraktiivseks ning soodustada kestliku ettevõtluse arengut maapiirkondades</p>	<p>R.36 Põlvkondade vahetus: ÜPP toetuse abil põllumajandusettevõtet asutavate noorte põllumajandustootjate arv, sh sooline jaotus</p>

Eesmärgid	Põhinäitajad
Edendada tööhõivet, majanduskasvu, soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas naiste osalemist põllumajanduses, sotsiaalset kaasatust ja kohalikku arengut maapiirkondades, sh ringbiomajandust ja säästvat metsamajandust	<p>R.37 Majanduskasv ja töökohad maapiirkondades: ÜPP projektide raames toetatud uued töökohad</p> <p>R.38 Programmiga LEADER hõlmatus: kohaliku arengu strateegiatega hõlmatud maaelanikkonna osakaal</p> <p>R.41 Euroopa maapiirkondade ühendamine: ÜPP toetuse kaudu teenustele ja taristule paremast juurdepääsust kasu saava maaelanikkonna osakaal</p>
Parandada liidu põllumajanduse reageerimist ühiskonna nõudlusele toidu ja tervise osas, siia alla kuulub kvaliteetne, ohutu ja toitev kestlikult toodetud toit, toidu raiskamise vähendamine, samuti loomade heaolu parandamine ja antimikroobikumiresistentsusega võitlemine	<p>I.28 Antimikroobikumide põllumajandusloomadel kasutamise piiramine: antimikroobikumide müük/kasutamine toiduloomade puhul</p> <p>R.43 Antimikroobikumide kasutamise piiramine: antimikroobikumide kasutamist piiravate toetatud meetmetega (ennetamine/vähendamine) seotud loomühikute osakaal</p> <p>R.44 Loomade heaolu parandamine: loomade heaolu parandamise toetatud meetmetega hõlmatud loomühikute osakaal</p>
Põllumajanduse ja maapiirkondade ajakohastamine teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digitaliseerimise abil põllumajanduses ja maapiirkondades ning nende põllumajandustootjate poolt kasutuselevõtu ergutamine parema juurdepääsu kaudu teadusuuringutele, innovatsioonile, teadmiste vahetamisele ja koolitusele	R.1 Tulemuslikkuse suurendamine teadmiste ja innovatsiooni kaudu: nende isikute arv, kes saavad kasu sellisest nõustamisest, koolitusest, teadmiste vahetamisest või kes osalevad sellistes Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühmades, mis saavad toetust ÜPP raames, et suurendada kestlikku majanduslikku, sotsiaalset, keskkonna-, kliima- ja ressursitõhususe alast tulemuslikkust